

ماهر
عومعارف

۲۴۴۲

کتاب بحر المعانی
لمولانا سرور
رحمہ اللہ

عدد اوراق
۱۴۷
بوز قزوین بدیر

7101

2422

قیمت ۱۰۰
دلدار دو بکتر

قیمت ۱۰۰
یاں

بسم الله الرحمن الرحيم

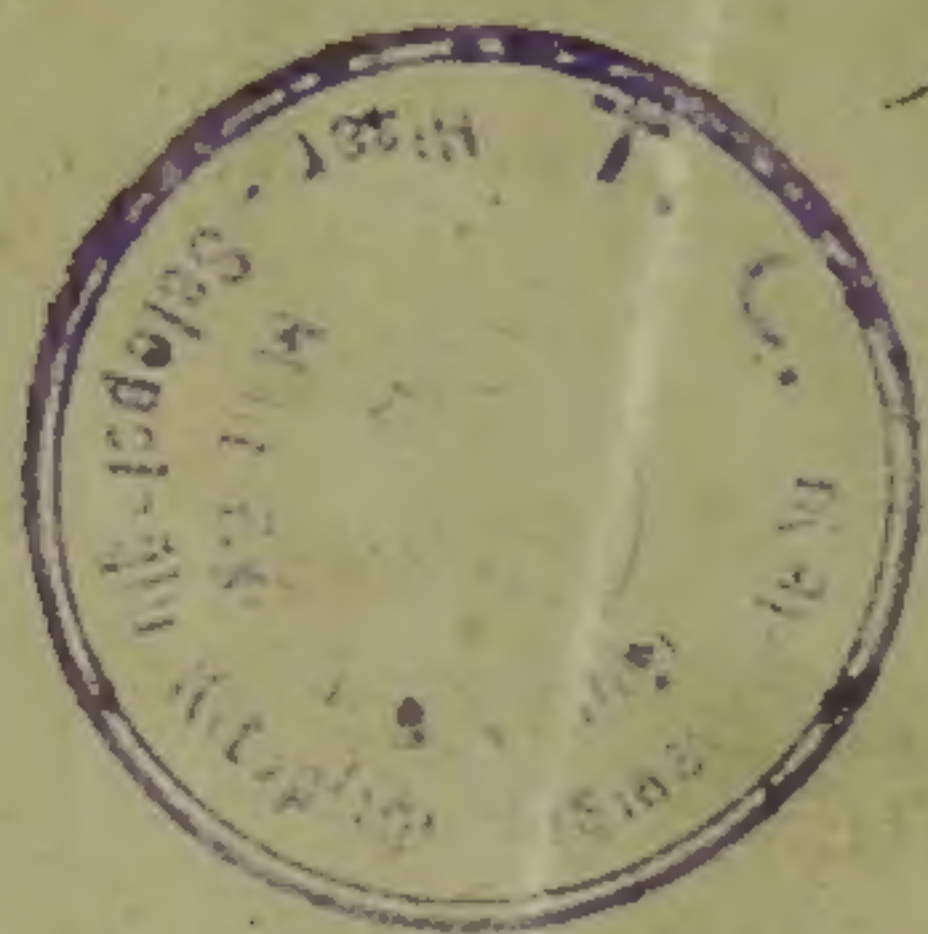
بسم الله الرحمن الرحيم

هذه عام استخارة

اللهم احي استخبروك

كن مستطاب بحر المعارف
مولانا المرحوم سروري علي
معلم سلطان مصطفى ابن
سلطان سليمان
صاحب قانون

مكتبة محمد
مكتبة محمد

کتاب بحر المعارف

الحمد لله الذي جعل الانسان اهل اللسان وصبره عالما
 ببدع المعاني والمعان رباني حمد اولسوا والله الذي
 انسانه دهان البحر زبان الادي احسان
 جوق دور لو معاني انوكيد اولدي عيان
 نبية المبعوث الى كافة الامم بحمد المحمود بافصح الكلم والبلغ
 الكلام رباني اتق ايدك اكرجه ايا سيد الامم
 كوندردى ستمه معجزه ايجون خدا كلام اول معجزه فصيرى على ايدك
 بولدي كلام بارى وجودكم اختتام والسلام على محمد اصحاب
 الفضاحة واولاده ارباب البلاغة
 اى ختم انبياسك جون كوندردم پيام اصحابك والكبرى ايدم
 يوق ساكلا يق انه قابل جو خف من البحر درود من صلوات اولدي والسلام
 اما بعد بو عبد فقير سروري حقير زمان جواني واولان
 شادمانى ده باعث عشق مجازى وداعبه سود كذاري
 برله علم عروض وقواني تتبعه عزيت ابدوب ومعارف
 جزيمته تربعنه نيت قلب وتقيم فايده وتنيم عايد ايجون
 ايجون

757
 Zynur

ايجون نورى دل ايله مسوده قلوب اتاند وين اولمىوب
 قلوب بعد كوشه فراغت متوطن وكبح عز اندر متمكن
 اولمش ايدى اتفاقا شهزاده جوان بخت وپير عقل سزاوار
 تاج وتخت واهل فضل جامع العلوم والمعارف حاو كالفنون
 والعوارف زينة نيل السلاطين عمد سلاله الخواقين
 رباني اولكه وصفند دلمش صاحب صدق وصفنا من اصحاب
 هدى مهنم ختم انبيا اول ابو بكر كرم فاروق حق عثمان حيا
 اول علي سيرت ولايت اهلى سلطان مصطفى استانه سعادت
 دعوت وخدمت وعبوديت بيورب ذات شريفى جميع كالات
 كامل وطبع لطيفي جمله فنونه شامل اولوب براشرفان مانده
 واسم احسان علم عروض وقواني كتابندن فتح باب ايدوب
 وپو ياندر جمع كتاب ايجون جواب بيوروب بندي كينه دن دني
 اقدام حادث اولوب امر مالدي بو خصوصه باعث اولوب اولكي
 مسوده تكلاريان يلوب نام شريفى مرمر صفحه ده قازلوب
 بو اوراق كتب واسم لطيفي ثبت اولندي تاكه اهل دل اولان
 اصحاب صفا واصحاب عرفان اولان ارباب وفا مطالعه
 اندر كجه عز حضرتك ذات شريفى ياد وبوعبد خدر متكر روي
 شاد ايدن لر وبو كنداي بر مقدمه وادج مقاله وبر خاتمه اورن
 قريب ايلدم مقدمه علم عروضه بيان حاجتد واصطلاحات

نوع

شعریه بیانند در **مقاله اول** بحر که بیانند در **مقاله**
ثانی صنایع شعریه بیانند در **مقاله ثانی** تشبیهات و مسائل
 انیسال لغت افیاض در **مقاله** علم شعر که فواید بیانند در
 و دفع مطاعن در **و بوکتاب** **المعارف** دیوآد و پرده مقدمه
 که علم عروضه بیان حاجت و اصطلاحات شعریه بیانند در
المعارف بلبل کیم علم عروض بر علم جزئی در اگر چه بحسب الصورة
 اشعاره دلیل در و بر علم که حلیه ظراف و پیرایه شرفادری
 و شعر دیگر بلیغ قدرت و دلش او قیله مورث قوت در
 و بعضی در شعر که طبع موزون و اولان کسبک عروضه حاجت
 یو قدر **بیت** من ندانم فاعلات فاعلات شعر کوی بهتر از آب
 حیات اما تحقیق اولی که عروض بلکن یکی فائد و اردری
 اولی که عروض اصطلاحات بلور و هر بیت قیله بحر جدا از دیگر
 تعیین قیله و آنچه فائد اولی که عروض بلکن ایله هر شعر
 موزون و او فر که بعضی بیت اولی که عروض بلیر یانند موزون
 اولی اما صاحب طبع آن ناموزون و فاضل نور ذیرا شعری
 عرب بر بیت اصلان فرعه و فرعه اصله اشتغال بر مراعده
 اصل و زنه و بر مراعن فرعه و زنه کیدر لر اهل طبع انی
 فرق این من و طریق مستقیم کیدر **مشر** فانظر الی دمع جری
 من مقلتی من تمجیدی ابلی الهوی اسفا یوم النوی بدله بو بیتک

هر مرامی موزون در اگر چه طبع ناموزون و فاضل نور پس معلوم
 اولی که وزن بلکنه مجرد طبع کفایت این علم عروضه حاجت
 وارد در امری هر کیم که کماله طالب در بو علی او کیم که رغبت در
 تاهر بیتک وزن و بحر کیم معنی معلومی اولوب و هر بحر که سالی
 و زحیف ظاهر اوله **و کور** که اصحاب طبله اوله اصطلاحات
 شعریه بیان این وزن **شعر** لغت بلکنه و اصطلاحه لفظ
 موزون و زینه دیر که تعریف بود الشعر کلام موزون مقفی
 مخفی قصه **مطلع** لغت قیله قیله دیر و اصطلاحه بر بیتک
 نصفه دیر که یکی مصراع بر بیت و اول مصراع که اند قافیه
 اولیه الماخض دیر **بیت** لغت اوه دیر و اصطلاحه یکی
 مصراع دیر که قافیه لری موزون اولسون کر که اولسون
 و شعر بیتنی محاشین امر بلکنه وینه تشبیه اینش اگر اول
 او که قیامی اغاجدن واپردن و میخزن و پلاسند ای شعر
 بیتک قیامی اسبابله و او تاده و فواصل ایله در و اگر اوله اول
 دورت رکنی و از ای شعر بیتک دخی دورت رکنی وارد که
 صدر و عروض و ضرب در و اگر اول او که سقفی ویری و اسر
 ای شعر دخی سقف معنی در یری قافیه در **مشق** شول
 بیت در که هر مراعن قافیه اوله **نثر** لغت دکره دیر و اصطلاحه
 شعر و وزن اولان لفظه دیر که علم عروضه بیان اولور که

و این تمام

اصول او نطقون بحر در **دور** مراعه دیر لر یعنی
 اکی بیت دیر لر که هر مراعه یا اوچه قافیه اوله **قطعه**
 اکی بیتن طقون بیت و اینجه ده اکیانته در لر که اول مراعه
 قافیه اولیه **دور** کوشه کی دیمکر و اصطلاح شول
 شعر دیر لر که بر مصراع دور تر بر تکرار که و شول دور
 مراعه دیر لر که هر بر بند قافیه اوله و هم طولنه و هم عرضنه
 او قنور و که **نکات** **نکار** **که داری** **وفا**
نکار **وفا کن** **بر دل** **برجفا**
که داری **بدل** **دوستی** **مر مرا**
وفا **برجفا** **مر مرا** **خوفنا**

تقسیمه طقون بیتن مزباده اولوب بر قافیه او زرینه
 اولان ایاتنه دیر لر **ترجیع** اواز دور مرکه دیر لر و اصطلاحه
 اوج بیت یایش بیت یا بدی بیت دیر لر که ماینلرنه بر
 بیت مکرر اوله که **الان ترجیع** بند دیر لر **مثال ترجیع و مستط** **قدیم**
 خلق عالم ذاتکی استر ای شاه کریا **که دعای** **دو لنگ** **ایلی** **جمع** **اهل دین**
 بوز ملن اهل در حقه دعا حق **یا رب** **که الله** **اوله** **دیر لر** **قوا** **هل دین**
 بلکه دیر بوی سوات اوز به جریب **مسطفا** **ما جاء** **الآر حه** **للعالین**
 سن دیمک لازم دکل ظل خدادردیدر گ
 بلام ای دل انی سلطان مصطفادردیدر گ

محض رحمت سینی چو عدل الله عباده **سور**
 رحتو کی کور مردم اهل عباده **سور**
 سیر تک در ویشکی اویشی عباده **سور**
 قوم دکن نام و نشانی عباده **سور**
 وارد اولدر چو و صفی مصطفی **سور**
 مصطفی ما جاء الار حه للعالین
 سن دیمک لازم دکل ظل خدادردیدر گ
 بلام ای دل انی سلطان مصطفادردیدر گ

دو لنگ خلق عالم سب صفا یچند **در** **انوی** **کچون** **دلری** **مدح** **و نشانی** **یچند**
 یکم حسرت قل سکا جانه غنا یچند **در** **بند** **که اولان** **کر** **فقر** **و غنا** **یچند**
 دو لنگ داعیلری ویرد و دعا یچند **در** **مطفا** **ما جاء** **الآر حه** **للعالین**
 سن دیمک لازم دکل ظل خدادردیدر گ
 بلام ای دل انی سلطان مصطفادردیدر گ
 دین و دنیا اهل اسوده طونری **دو** **جهان** **میکه** **فتح** **اتو** **سپاه** **مکن**
 دو لنگ خلق راحت قلعه در نیتک **حضرت** **حق** **لطف** **قانون** **مؤید** **راحتک**
 رحت حق کبی ویش خلقه لطف **مطفا** **ما جاء** **الآر حه** **للعالین**
 سن دیمک لازم دکل ظل خدادردیدر گ
 بلام ای دل انی سلطان مصطفادردیدر گ
 یکم جانن سومن ایسی کوکی یاق **بحر** **تکسر** **شقاوت** **در نه** **غواص**
 بوسرورک بدن چون داعی بالا خلاص **عامر** **خلق** **دعاسی** **سکه** **شاه** **خا**
 ذکر مرهک دلر کویا سور اخلاص **مطفا** **ما جاء** **الآر حه** **للعالین**
 سن دیمک لازم دکل ظل خدادردیدر گ
 بلام ای دل انی سلطان مصطفادردیدر گ

غزل بیش بسته و بر بسته و طوق بسته دیر که اندر محبوب
 وصف اوله **مدح** اوصاف حمید ذکره دیر **هجو** اوصاف
 قبیحه ذکره دیر **مراثیه** میت مرخصه دیر **نشیب** غیوک شعور
 اوقعه دیر **نشیب** معشوق و عاشق حاله شعوره بیان
 اولمغه دیر **مکرم** شول شعور دیر که اندر بر لفظ تکرار
 ذکر اوله **مثال** باران قطره قطره می بارم ابرو وار زان خیره
 خیره خیره دل من ز بهر یار و بعضی دیر **مکرم** اولد که
 قافیه اولان لفظ تکرار اوله **مثال**
 زهی مخالفت امر تو خطای خطا ^{صدقه} زهی موافقت تو صواب صواب
ارجال بدیده شعر سویی که دیر **متنافر** تزجک سویی
 مشکلی اولان لفظه دیر **مثال فارسی** خواهم توجه تجارتی کنی
نورک بهی یار شو بر تماشا مرا مشایخیه **سهل متع**
 شول شعور دیر که اسان کورنه اما نظیره دیگر **مثال** اوله
مثال نورک قالدی کونم یوز و کن سنک کونبک بی دوشدم هچک
 دو زمانه بو کونا و کیک بی برسوزی بر دلن برده
 دو در مکه دیر **عزلی** عزلت زمانه مرتبه فی فعاله
 و کن زمانه یس بر دعه الغزل یخنیق صدری الدهر بغضا الفضله
 فطونه لصدریس غمغه فضل **ترجمه**
 کردم بسی ملامت من دهر خویش بر فعل او و لیل ملامت نداشت

دارد زمانه تنگ دامن ز دانشش حرم دلی که دانشش اندر میان نبو
نظیره هر کس که شعر و در نند و قافیه سندن شعر سویی که دیر
 که انک شعر نک عکس قصدا و لنیه **نقیضه** هر کس که شعر
 و نند و قافیه سندن انک قصدا عکس شعر سویی که دیر
عکس شول کسک کیم الله مال وار فروفت چکر اول
 خوش حالی وار **نقیضه** هر کس که کیم الله مالی وار
 کوکی بغلو در الحاح حال وار **عکس** اولد که ذکر اولان
 مراعی یا جمیع یا بعضی دو دور **مثال**
 سوز کردم وقتی بهر اهر او فتی کردم سفری
مثال دیگر کشتی بجایار مسکین دکن مارا مسکین دکن مارا
 کشتی بجایار **مثال دیگر** فرمان نبوی هر کس هر کس نبوی فرمان
 درمان نکلده دل را دل را نکلده درمان **موشح** لغتده مرینه دیر
 و اصطلاحده شول شعور دیر که هر بیتک یا هر مصرعک اولان
 یا اورتا سندن بر حرف الیحق بر آدم آدی چقه **مثال** سرو قز که
 خجل در سرور اسرو چمن لادیمک اولان روا طغفاده بیتن
 نارون طاعه دوشرسه عجب میدر بو حشرتدن جناس
 ای الف قامت چوقز که یوج در شمت دادن نیلیم بن بکوز
 غنچه دهانک بسته یه مرغ دل بلبلی کی انی کورب آجر دین
 صد هزار آوازه ایلردی کستانده هزار طالب عیش اولوب اولس
 کل کی کشند سن

فالمرغایست ایودر چون الفدر راستی ای سرور
 مصحف حقیقی اچرقق کلن **مستزاد** لغت ارشد دیرلر
 واصطلاح شول بیته دیرلر که هر مصرعک آخر نه
 زیاده سی اوله ، صحبتلر و مزک بزیم ای جان پر شوغی
 زیار که قوکل در دنه در مان پر شوغی ، سن جانله
 خوشتره سلطانله خوشتره **معنی** شول بیته دیرلر که
 انوک آدی کن لغت اوله قاعده لرله و فکرله چقار له
مثال در اسم سلطان مصطفی بی نهایت سلطنت چون الفدر
 کلور ، مصحف اچرقق نقش خطی فالک خیر اولور **لغز**
 اولر که بر نسنک اوصاف ذکر اولوب مستی سی مراد
 اوله **مثال** عجایب چینی که دیدیم که شش پاود و دم دار
 ازان جمله عجایب تر میان پشت دم دار **تران و مطلع**
 غزلک اول بیته دیرلر که بیتک قبوسی منزله سندر
تخلص غزل شاعرک آدی ذکر اولنان بیته دیرلر **تاج**
بیت اندنصکه کلن بیته دیرلر **قافیه** شعرک آخری قنقی
 حرف اوزره بنا اولنور سه الکا دیرلر بعضی تفصیلی
 اشغه ذکر اولونه کر کرد **دیفا** قافیه دن صکره کلن
 مکرر لفظه دیرلر **مثال** تیغ محنت سر اعدایه سلطان
 مصطفی ، میغ رحمت برودریایه سلطان مصطفی

و بلکل کم ردیف اول عمرانی شعرلره واقع اولمش دکلر
مستط اولر که بیقی دورت بخش ایدرلر اوج
 بخشند قافیه کتورلر دور دخی بخشند اصل قافیه
 کتورلر که شعرک بناسی اول قافیه ایله در و بولک
 نظم مستط **مثال** **فارسی** لطیف و نازکست آن تن
 چو جانست او بجم من ، خطا باشد دلاروش
 کراور این بدن کویم **مثال** **تورکی** پر خون اوللان کور
 کلکون اولدر یوزن لر ، رنکین اولدر سوزن لر
 لعلکله ای یاقوت لب ، و مستطی اونه دک جایز
 کور مشدر انوک **مثال** تجنیس ایله **بیت** برآمد مرغزار
 نواهای مرغ زار ، حدیث من ای نگار ، بد لر همی نگار
 چو بیمار از خمار ، دواي من از مخم آرا ، زکل یافت جرعه
 خار ، مدام چو جرعه خوار ، بدین رند جرعه خوار
 سر دکر دی مدام ، **و مستط** قدیم بودر که بیش مصراع
 کتورلر بر قافیه اوزرنه و التخی مصراع قافیه اصلیه
 کتورلر یوقروده ذکر اولنان ترجیع بندک ایساتی او ایله
 در و بلکل که صنایع شعریه اوک نقشی و کاشی کاری
 و ایشی منزله سندر در اندن دخی بر مقدار اجمال بیان
 این **ترجیع** لغتده جواهری بر نسنک اوزرنه بر کلمه دیر

واصطلاح بیتک یا اثر که الفاظی بر یک برینه قافیه اولغه
 دیر لر **مثال** ای فکر را هوای قدر تو یار وی ملک را شای
 صدر تو کار **تجسس** لغته مانند قلعه دیر لر واصطلاح
 ای لفظ یاد حی زیاده بر برینه مطابق اولوب اما معینری
 مغایر اولغه دیر لر **مثال** کرم بباغ تو ارم کرم بود و کرم
 خورد **بکوش** هر که بکنم کرم بلفظ کرم **ایها** لغته کانه
 بر افغه دیر لر واصطلاح حد اولر که بر لفظک ای معنای
 اولوب بریسی قریب و بریسی بعد اولوب مراد اولر
مثال شهابی رمق دیر لر بین چون نظدن سر شکم دجله
 و چون اولر **مطلوب** اولر که بر لفظی حروف فلک تقدیمی
 و تاخیری ایله اوقیالرا و کبی کبی اولر سک مکس کبی
رد العج العلی اولر که بیتک اولر مصراعنده مذکور اولر اولر
 لفظ آخر مصراعنده مذکور اولر **مثال** نقش نگار اولر اولر
 اسطر یوزم کوستر من اولر چونکه بلانقشنگار
 یا غزک مطلعند مذکور اولر اولر مصرع مخلص بعینه مذکور
 اولر **تفناد** بر بیتک خنری اولر لفظی کتور مکه دیر لر
 حار و بارد کبی **مثال** حار و خنرین اولر نیلیم آه برودتله
 بنی یا فک که دریغا **محمّل الضدین** مدحه و ذمه احتمالی اولر
 دیر لر **مثال** ای خواج ضیا شود ز روی تو ظلم با خلق تو

سود نماید ماتم **تشبیهات** اولر که محبوبه هر بر عضو
 بر نسبه تشبیه ایله بوکا استعاره دخی دیر لر و صنایع
 شعریه یک تفصیلی شغفه ده بیان اولر کرکر من بعد قواعد
 عروض و اوزان بیان ایله **وزن** لغته حد و مقدار موزون
 دیر لر واصطلاح حرکات و سکنا تدر حاصل اولر
 هیئاته دیر لر که طبیعت انزن ذوق ایله و چون بلر و ک که
 شعر شول کلامه دیر لر موزون اولر و موزونه میزان
 کرکر انوکله صحیح و فاسد معلوم اولر و شعر که میزان
 عروض و عروض لغته چادر که اور تا سندن اولر
 دیر که دیر لر که چادر انوکله قایمدر شعر که دخی قیامی عروض
 در و عروضی اصطلاحند اولر که مصرعک آخر جز و نه عروض
 دیر لر چون اولر جز و اوقنه شعر قنچ بکردن ایله و سالم
 میر و غیره سالم معلوم اولر اولر که مصرعک اولر جز و نه
صدر دیر لر و آخری مصرعک اولر جز و نه **ابتداء** و آخر جز و نه
حزب دیر لر و اولر اجزا که صدر و عروض و ابتدا و حزب اولر
 اورته سندن **درشو** دیر لر و عروض بیانند یعنی عروض
 وجه تسمیه سندن استاد لر که اقاویلی چوقدر اما صحیح قول
 بودر که عروضه انوکچون عروض دیر لر که عروض علیه شعر در
 و شعری الکاءض ایله لر تازاندر و ناقص ظاهر اولر و بحر لر

اصله اون طغوز در اما منشعب از جوقدر و اجزا که
 شعرا در مرکب اولور سکر در آکسی خماسی و آلتیسی
 سباعی در اول آکسی که خماسی در **فعولن و فاعلن** در
 و اول آلتیسی که سباعی در **مفاعیلن و فاعلاتن و مستفعیلن**
و مفاعلاتن و مستفاعیلن و مفعولات در و بواجز امترک اولور سپردن
 و وزن و فاصله دن و سبب کی نوعی بری **سبب خفیف**
 در بری **سبب خفیف** در سبب خفیف کی حرف در اولی متحرک
 آکسی ساکن مثل **م و د** و سبب ثقیل کی حرف در آکسی بیله
 متحرک مثل **ا و غم** و وزن دخی کی نوعی بری **و تدبجوع**
 در بری **و تدمزوق** در و تدبجوع اوج حرف در آکسی متحرک
 اوچی ساکن مثل **علی و قوم** و و تدمزوق اوج حرف در اولی
 و آخری متحرک و رتی ساکن مثل **رانی و عشق** فاصله دخی
 کی نوعی بری **فاصله صغری** در بری **فاصله کبری** در فاصله اصغر
 دورت هر قدر اوچی متحرک بری ساکن مثل **جبلن و بنکر**
 فاصله کبری بشی هر قدر دوری متحرک بری ساکن مثل **سمکتن**
و بکرت جمع بری غنی مراع اولور **م ا ر ع ل ا س ج ب ل**
سمکتن و بری فارسی مراع اولور **د ر غ ع ش ق ت و ب ن ک**
بکرت و ترکیه بومراع و زننده در **ا و د کی ی ق ا ر ه ک ف ک**
ج ک ر ی و **تقطیع** لغته پاره پاره ایتمه دیر ل و اصلاحه

ثقیل

اولر که اجزای شعری اچه لر و اجزای عروضه عرضه
 قدار و قاعده عروضه اولر که بیقی تقطیع ایدر جک میزان
 حروفی ایله بیت حروفن صایوب موازنه قلق درست
 دکلدر زبیرا شعرده گاه اولور کی ساکن حرف بر حرف صایوب
نار و جان کی بلکه وقت اولور که اوج ساکن حرف بر حرف
 صایوب **دست و اوست** کی گاه اولور که بر متحرک ایله بر ساکن
 بر حرف صایوب **رته و چوکی** و الحاصل تقطیع اعتبار لفظ در
 کتابته دکلدر که جوق حرف کتابته اولور تلفظ اولور پس
 تقطیع کلمه مثلا سلطان و انسان کتابته الف ایله در تقطیع
 الف حابه کلمه و گاه اولور کی ساکن یا اوج ساکن بر نه
 حرکت و یرب تقطیع ایدر لر و حرف مشد کتابته بر یاز لور
 تقطیع کی حرف اعتبار اولور مثلا **سیرین** فاعلن و زننده
 تقطیع اولور و هر حرفه تنوین نون ساکن اعتبار اولور
 و عرو ضیلر و زانده اولان تنوینی نون صورتند یاز لر
 مثلا فاعلن و مفاعیلن و مستفعیلن لفظ زننده اولان تنوین کی
 نون شکنده یاز لر حرکت اعتبار اولور و صایوب حرف اعتبار اولور
 ظاهر اولسون ایچون **و بلبل** و تدبجوع ایله سبب خفیفدن
 کی جزء حاصل اولور اگر و تدبجوعی سبب خفیف او در مقدم
 دوتر سک بر جزء حاصل اولور بو وزن **متر کو** فعولن

و اگر و تد مجموعی سبب خفیف او زره مقدم دو ترسک
 بر جزء حاصل اولور بو و زنده **کو صبر** فاعلن و بیش و تد
 مجموع ایله الی سبب خفیفن مقدم دو ترسک و الی فاصله
 صغری دن بیش جزء حاصل اولور اگر و تد مجموعی الی سبب
 خفیفن مقدم دو ترسک بر جزء حاصل اولور بو و زنده
صبر **کو** مفاعیلن اگر بر سبب خفیف و تد مجموع او زره مقدم
 دو ترسک و بر سبب خفیف مؤخر دو ترسک بر جزء حاصل
 اولور بو و زنده **صبر** **کن** **کو** فاعلاتن و اگر الی سبب خفیف
 بر و تد مجموع او زره مقدم دو ترسک بر جزء حاصل اولور
 بو و زنده **کو صبر** **کن** مستفعلن و اگر و تد مجموعی فاصله
 صغری او زره مقدم دو ترسک بر جزء حاصل اولور بو
 و زنده **صبر** **کن** مفاعلاتن و اگر و تد مجموعی فاصله صغری دن
 مؤخر دو ترسک بر جزء حاصل اولور بو و زنده **کن** **صبر**
 متفاعلاتن و الی سبب خفیفن و بر و تد مزد قدن بر جزء حاصل
 اولور اگر الی سبب خفیف بر و تد مزد و ق او زره مقدم دو ترسک
 بو و زنده **صبر** **م** **مفعولات** و سبب ثقیل و فاصله کبری
 اجزاء سالم ده کلن متفاعلاتن معلوم اوله مثلاً اگر مستفعلن
 مخبول اوله متعلق قالور انک بر نه فعلتن قور لیه فاصله
 کبری در و هرگاه که فاعلاتن مخبون اوله فعلتن قور که سبب

ثقیل

ثقیل بو لنور **مثال** **اول** بحر **بیانند** در امری بلل کم
 اون طقون بحر بحر سالم در و سالم کا دیر لیه هر مصرعک
 اجزاء اصلیه سنده تغییر بولمیه **بحر** **هزج** **سالم** هزج ترتم
 ایتمکه خوش کلن آواز در لر و عجم فاضل لری بحر هزج ایله
 ابتدا ایدر کلمات در و بو بحر هزج دیر لر عر بلر بونکه ترتم
 اندک لری ایچون **مثال فارسی**

هزج را کر تمام ارکان نهی خواهی ازین ^{مکدر} بیکر این قطعه را یاد و بکن این وزن را ازین
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن ز می با فریز دانی
 ز می فرزند نیک اختر **مثال ترکی** کل امری عقلی خواص
 ایت ایاعلم هنر پرور **عروض** بحرینه طالب سین چو غل درله
 کوه **مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن** بوکا دیر لر
 هزج سالم او ککره دوت ایاسرور **رجز سالم**
 رجز علمه و نوع شعره دیر لر و بو بحر رجز دیر لر علمت لر
 بوکا چوقا لاحق اولر ایچون **مثال فارسی**
 بحر جز را کر تمام ارکان بخواجه در سخن **لی** هیچ شک تقطیع
 او که پر سمت زین کونه کن **مستفعلن مستفعلن مستفعلن**
 مستفعلن **هر روز** بخت نو شود از کردش چرخ کین
مثال ترکی
 نسبت ایدر رسم یوز کایه کونه کلر یقین **اینا** نما یک الوکه آینه

الو ب ب نهی

مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن، سالم رجز اشبو
 در علم الیقین عین الیقین، بحر مل **سالم**
 رمل یلمکه در لر بو بجره رمل دیر لر آکی سبب خفیف
 اور تا سده برو تد مجموع قوشلوب یکم بولند و غی چون
مثال فارسی

نام و نیکم فکر و ذکرم جسم و جانم شریفم روز و شب من
 در دعایت می دهد عمرم بهشتها فاعلاتن فاعلاتن
 فاعلاتن فاعلاتن شاد باشی ای مفرز اولاد معقانت تو با جزا
مثال ترکی

مال و ملک اسم و رسم اولد یو کلن چویغا صنفه پینی
 عشق ایچن جاننی ویرمن نگارا فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 فاعلاتن بودر بر بحر مل سالم بولند دوت سن دل سرا
بحر منرخ سالم

منرخ اقیحی معناسنه درو بو بجره منرخ دیر لر سازه
 جارت اولد و غی ایچون **مثال فارسی**
 در غم تو جان سپرد عاشق زار و نزار، ای صم کل عزاد
 کام دل من بر ارم، مستفعلن فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن
 هیچ مکن توجفا از بی آن شهر یار، و بحر منرخ
مثال ترکی

قدک هوسندن نه هوالر بتو بدر جانم، قدیم یو جلدی
 الکاهوس ای ایله لی اکا دوست، مستفعلن مفعولات
 مستفعلن مفعولات، بل بویز بو چون منرخ در بحر مل
 صتمه که پوست، بحر سریع **سالم** سریع او یچی معنانه
 در که لفظ سریع فعیل بمعن الفاعل در بو بجره سریع دیر لر
 لفظنه سرعت اولد و غی ایچون **مثال فارسی**
 بحر سریعیت خوش و دکنه، جمله ارکانش بود جاف فرای
 مستفعلن مستفعلن فاعلاتن هر چه بخوامی بر هارت خدای
 و بحر سریع بر دزدی بود **مثال ترکی**
 قویا ایار شک تر بر کردی بن خسته آه، در دیکله اولدم هلاک
 ترک ایلمن سک جورکی، مستفعلن مستفعلن مستفعلن
 بحر سریع در لر بو کاکر صفر یک دورکی، بحر خفیف **سالم**
 بو بجره خفیف دیر لاری اصطلاحدر **مثال خفیف بحر** حن البیک
 سنین شری ای نگار نکیمن لقا آفرین اولون حسنو که صد
 هزاران صلوات علی، فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن مستفعلن
 تالکلیچک عیلمک بولک یار چک حق دیم **بحر مضارع سالم**
 مضارع مشابه معناسنه در و بو بجره مضارع دیر لر بحر مله
 مشابه اولد و غی ایچون **مثال فارسی** کران طره هست
 مشک بما چون نداد بویک **مثال ترکی** و ران چهره هست ماه چر کشید روی

قد رز زکر شناسست قدر کوه کوهی
 قدر کل بلبل شناسست قدر قنبر را علی
 آدمیرا آن کسی داند که آدم زاده
 است

سنة الوصل سنة
 وسنة الفصل سنة
 مدح نفعی ملا بدست مدح او بحر بدست مدح رنک

دو ابروی تر اتا کسده صوابهم باشد
 بفرمان خال را تا در میان آید بهم باشد
 چایستغیر دامن ای کل ناز ای بلبل
 نقش سنب آهوی بویک آهمن

مفاعیل فاعلاتن مفاعیل فاعلاتن برانی این تو مضارع
 شوی شما خوب و خوش خوی **بک مقتضب سالم**
 مقتضب اسم مفعول صیغه سی اوزره فکر اولمش معنای
 و بوجره مقتضب دیرلر اجزا سنده انتظام تلفظ بولند و غی
 ایچون **مثال توبکی** طوبی قرو برده مکن اولوسن
 و بی پریری **حور العین** سنین جماک فردوس جنتلری
 مفعولات متفعّلین مفعولات متفعّلین **کشن خرد و غیچ**
 دهن کلک یکا غک کلکی **بک مجتبی سالم** مجتبی اسم
 مفعول صیغه سی اوزره کلش معنای در و بوجره مجتبی
 دیرلر آخذکی جز کلوب غیر اولدوغی ایچون **مثال ترکی**
 جام مرقوق صون بروای ساقی سیمین ساق **سن حور جان**
 افزالندن نوش قلوب عشاق **متفعّلین متفعّلین**
 متفعّلین مفعولات **ستانه نعره اورهلم** طولون صداد
 آفاق **بک متقارب سالم** متقارب اسم فاعل صیغه سی
 اوزره یقشچی معنای در و بوجره متقارب دیرلر
 بیتک الفاظله تقارب اولدوغی ایچون **مثال ترکی**
 دل آدی قاتقش عشق عنقا بلور من بوهر برول اهلزده
 فعلن فعلن فعلن فعلن کرکدر عرض اهل بلکن اوله
بک متدارک سالم

متدارک اسم فاعل صیغه سی اوزره یتشی معنای در
 بوجره متدارک دیرلر بیتک الفاظی بری برنه لاحق
 و ملاصق اولدوغی ایچون **مثال ترکی**
 بلبل کلر که سرور کی قوللر که **هر می دتلر که رهبر کی یوتلر که**
 فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن ای قوی تکریم کی وی شاهی کلر
بک مدید سالم

مدید فاعیل بمعنی المفعول در و بوجره مدید دیرلر صری
 چکلر کی ایچون جزه سبای ایل **مثال ترکی**
 ساقیا صون جامز کورین بریچم بودیار غزه ده او ترک تا کیچم
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن غم قیامتش قلبی ایچم آه ایچم
بک صویل سالم

طویل بمعنی الفاعل در و بوجره طویل دیرلر اوزون اولدوغی
مثال ترکی

ایرم قردورنر سلطان دورانه **اشیکنه چاکو صرهاران خاقان**
 فعلن فعلن فعلن فعلن سلطان مصطفی **سلطان مصطفی** در
بک بیط سالم

بیط فاعیل بمعنی المفعول در و بوجره بیط دیرلر سبب
 خفیف لریط اولدوغی ایچون اجزا سنک هر بر نره
مثال ترکی

عاشقوه دلبورک و ممانه جانده . عشقه مریدا و مزین و هم رافیه
 مستغفلان فاعلن مستغفلن فاعلن . حاله یوز کرچه بر مستقبل
 و ماضی یوز **کراف** **سالم** اصله بونک اجزاسی
 دورت مغاللتن در بوجره وافر دیدر حر فک حرکتی
 وافر اولدوغی ایچون و بوجره عزلی شعرلر واقع اولوب
 بحر و سنده نمیرک شعرلر اولور **مثال ترکی**
 شهادتک که سن بیلد سن بو وافر خوش . اویرده
 و عقیل جانی نمکه بیلد قوش . مغاللتن مغاللتن مغاللتن
 بولک عزلی بکورد و شتر قلدانی بوش **کامل سالم**
 بوجره کامل دیدر ضرب چمتدن یا حرکت چمتدن کامل
 اولدوغی ایچون **مثال ترکی** نظر ایدر جک بوجا که کوزنک
 ضیاسی مریدا اولور . لیکل بیانن ایدر سم دل و جان
 صفاسی مریدا اولور . متاعلن متاعلن متاعلن
 متاعلن . بولک کامل او قورک سوزک بهاسی مزید
 اولور **کجدید سالم** متقدیمک بعضی بکورا اصلیه
 اون بشدر و بعضی اون الق در دیوب اما متاخرین
 بعضی بکوردخی ایجاد ایدوب اون طقون قلدردر بحر
 جدیر اندردنر **مثال ترکی** اوله جیبک کم و فاسی یوق
 سومکل . بی و فاک چون جفاسی چوق سومکل

فاعلاتن فاعلاتن مستغفلن . اور مزایه قاشی یاسی اوق سومکل
کرمستعمل سالم بوداغی اندردنر **مثال ترکی**
 منور در جهان یوز کون یوز کرده بهشت اولنر بیچ
 قوعام خوب اون کون مغاعیلن مغاعیلن فاعلات
 بیچی لیلی دلایکدر کوندر کون **کرمستعمل سالم**
 بکل بوجله بکوردن متاخر در **مثال ترکی**
 آلوی آج جهان یوزن منور قل . زلفکی چون سحر بیلن
 معطر قل . فاعلاتن مغاعیلن مغاعیلن . کل بروکل
 رقیبوی مکدر قل **چون** اون طقون بحر سالمی بیان
 قلدق شیمد کور و بحر غیر سالمکه استعالمده شایع
 اولنر بیان قلام و بونلر که معرفتی اجزاء اصلیه ده واقع
 اولان تغییر که موقفته موقوفدر که متفدعات انزن حاصل
 اولور و اول تغییر باعث اولنر **علل و ازاحیف** دیر که
 اسبابده واقع اولنر ازاحیف و او تادده و فواصلره
 اولانلر علل دیرلر و بونلر اجزاء سالمه بر حاللر
 بر حاله دونر و فضلاء عجم قتل مشهور اولنر بو او تو
 دور تدر که ذکر اولنر **جزو حاتم و حارب و خبث**
و طی و قبض و شتر و قمر و قطع و کف و کشف و وقف
و حذر و صی و خیل و تشیث و اضمار و قطف و حذف

و شَكْلٌ وَ وَهْمٌ وَ حَبٌّ وَ زَلٌّ وَ بَثٌّ وَ جَحْفٌ وَ جَرَعٌ وَ رَفَعٌ
 وَ ثَمٌّ وَ مَعْوِثٌ وَ نَحْرٌ وَ شَيْبٌ وَ لَفٌّ وَ اِذَالَةٌ وَ تَرَفُّلٌ
 و بونلری معنای لغوی و اصطلاحی برله بیان اتمک مستحسن در
 ایمی بلبلیم **جَزْز** لغت کسمکه دیر لر و اصطلاحده اولر که
 هر مصراعدن بر جز، دوشه مثلا اجزاسی مثنی اولان
 مدرس اولابو **کامجن** و دیر لر **حَزَم** لغت بوردن دیرکن
 یا بوردن او جن کسمکه دیر لر که جدع مرتبه سنده وار میه
 و اصطلاحده معانی دینیم دوشوب فاعیلین قلوب
 مفعولن انک یرنه قونله بوکا **اجزَم** دیر لر **حَزَب** لغت
 ویران ایتکه دیر لر و اصطلاحده اولر که معانی دین
 یم و نون دوشوب فاعیل قلوب مفعول انک یرنه قون
 بوکا **احزب** دیر لر **حَزَب** لغت قفتان صماغه و انگنی پردن
 قالدرب قولتق صاقلغه دیر لر و اصطلاحده اولر که
 فاعلاتن دن اولکی الف دوشر فاعلاتن قلوب و مستفعلن
 سین دوشر مستفعلن قلوب معانی انک یرنه قون و فاعلن
 دن الف دوشر فعلن قلوب و مفعولات دن فادوشر مفعولات
 قلوب معانی ضم لام ایلکه انک یرنه قون بونلر که هر یرنه
 مخبون دیر **طی** لغت دور مکه دیر لر و اصطلاحده اولر که
 مستفعلن دن فادوشر مستفعلن قلوب مستفعلن انک یرنه

قون و مفعولات دن وادوشر مفعولات قلوب فاعلات
 وقفایله انک یرنه قون بونلر که هر یرنه مفعول دیر لر **قبض**
 لغت دوشمغه دیر لر و اصطلاحده اولر که معانی دین
 یادوشر معانی قلوب و فاعولن دن نون دوشر مفعول قلوب
 و فاعلن دن نون دوشر فاعل قلوب بونلر که هر یرنه
 مقبوض دیر لر **شتر** لغت عیب اتمک دیر لر و اصطلاحده
 اولر که معانی دینیم و یادوشر فاعلن قلوب بوکا
 اشتد دیر لر **قصر** لغت قصه ایتکه دیر لر و اصطلاحده
 اولر که معانی دین نون دوشر و ماقبلن ساکن ایدر لر
 معانی قلوب و فاعلاتن دن نون دوشر و ماقبلن ساکن
 ایدر لر فاعلات اولور و فاعولن دن نون دوشر و ماقبلن
 ساکن ایدر لر فاعول اولور بونلر که هر یرنه مقصور دیر
قطع لغت کسمکه دیر لر و اصطلاحده مستفعلن دن نون
 دوشر و ماقبلن ساکن ایدر لر مستفعل اولور مفعول انک
 یرنه قون و فاعلن دن نون دوشر و ماقبلن ساکن ایدر لر
 فاعل قلوب فعلن انک یرنه قون بونلر که هر یرنه مقطوع دیر
کف لغت کیر و دوشمغه دیر لر و انک دور مکه و اصطلاحده
 معانی دین نون دوشر معانی قلوب و فاعلاتن دن نون
 دوشر فاعلات قلوب و مستفعلن دن نون دوشر مستفعلن قلوب

و متفاعله دن نون دوش متفاعله قلور هر بر نه نونک ماقبل
 حرکت اوزره با اولور بونلر که هر بر نه مکشوف دیر **کشف**
 لغته چیلای ایتکه دیر لر واصطلاحده اولر که منفعولات دن
 تا ساکنه دوش منفعولات قلور منفعول انک بر نه قونز بولما
 مکشوف دیر لر **وقف** لغته کیر و دور مغه دیر لر واصطلاحده
 اولر که شول منفعولات که تا متحر که ایله در ساکن قلنه بولما
 موقوف دیر لر **حز** لغته قویق کسمکه دیر لر واصطلاحده
 اولر که متفعول دن و تدر مجموع دوش متفعول قلور فعلن
 انک بر نه قونز و فاعله دن و تدر مجموع دوش فاعله قونز
 انک بر نه قونز و متفاعله دن و تدر مجموع دوش متفاعله
 قلور فعلن انک بر نه قونز بونلر که هر بر نه آخردیر لر
صل لغته قولاق کسمکه دیر لر واصطلاحده اولر که فاعله
 دن سبب اخیر دوش و تدر مجموع قطع اولور یعنی فی
 دوش و ماقبل که لام در ساکن اولوب فاعله اولور فعلن
 انک بر نه قونز و منفعولات دن و تدر مجموع دوش منفعول قلور
 فعلن انک بر نه قونز بونلر که هر بر نه اصل دیر لر **جبل** لغته
 تپاه ایتکه دیر لر و ناقص العضو ایتکه واصطلاحده اولر که
 فاعله دن حرف نای ساکن دوشوب فعلاتن اولور متفعول
 دن سین و فاکه ساکنلر دوشوب متفعول قلور فعلاتن

انک بر نه قونز و منفعولات دن فاعله اولور دوشوب فعلاتن
 قلور فعلاتن وقف ایله انک بر نه قونز بونلر که هر بر نه متفعول
 دیر لر **تشیع** لغته پراکنده ایتکه دیر لر واصطلاحده
 اولر که فاعله دن عین دوش فاعله قلور یا لام دوش
 فاعله قلور منفعول انک بر نه قونز بونلر که هر بر نه متفعول
 دیر لر **ضمار** لغته کنملکه دیر لر واصطلاحده اولر که فاعله دن
 دن انجی حرف دوش و عینی ساکن ایدر لر فعلاتن اولور
 منفعول انک بر نه قونز یا متحر که اولان حرفی ساکن ایدر لر
 مثلاً متفاعله تاسنی ساکن ایدر وب متفعول انک بر نه قونز
 و بونلر که هر بر نه مضر دیر لر **قطع** لغته میوه دیر مکه
 واصطلاحده اولر که متفاعله دن تن دوش و ماقبل
 ساکن ایدر لر مفاعله اولور فعلون انک بر نه قونز بولما
 مقطوف دیر لر **حزف** لغته اتمغه دیر لر واصطلاحده اولر که
 مفاعله دن تن دوش مفاعله قلور فعلون انک بر نه قونز
 و فاعله دن تن دوش فاعله قلور فاعله انک بر نه قونز
 و فعلون دن تن دوش فاعله قلور فعل انک بر نه قونز بونلر که
 هر بر نه محذوف دیر لر **شکل** لغته دورت ایقلو حیوانک
 ایباغین بغلفه دیر لر واصطلاحده اولر که فاعله دن
 انجی حرف دوش و نون دوش فعلاتن قلور ضم تا ایله بولما

مشکول دیرلر **مشم** لغته دشی صماغه دیرلر و اصطلاحده
اولرکه مفاعیلن دن سبب اخیرد و شر و بر سبک حرف
اخیرد و شر و حرف اولی ساکن اولور مفاع اولور فاعول انکی نه
قونر بولکا اهتم دیرلر **جیب** لغته خادم اتمکه دیرلر
و اصطلاحده اولرکه مفاعیلن دن کی سبب دوشر مفاعولر
فعل انکی یرنه قونر بولکا محبوب دیرلر **للی** لغته دایرغ
مغسلنه درو یانه اتی اولین عورته دیرلر و اصطلاحده اولرکه
مفاعیلن که اهتم اولاینه میم دوشه فاع قنور بولکا اذل
دیرلر **بتر** لغته قویر قکسمکه دیرلر و اصطلاحده اولرکه
مفاعیلن که اذل اولاینه عین دوشه فاعله فع انکی یرنه
قونر یا فاعلاتن دن قن دوشه و الخ حرف اولنه و لای
ساکن قلنه فعلن انکی یرنه قونر یا فاعولن دن لزدوشه
و و او حرف اولنه و عینی ساکن قلنه فع اولابونلرک
هر یرنه ایتدیرلر **جیف** لغته برسنه یردن کیدر مکه دیرلر
و اصطلاحده اولرکه فاعلاتن محبوب اول فاعلاتن قنور
ینه فاصله صغری دوشه تن قلنه فع انکی یرنه قونر بولکا
محبوب دیرلر **جدع** لغته بورن کسمکه دیرلر و اصطلاحده
اولرکه مفعولات دن کی سبب خفیف دوشه و تا ساکن
اولوب لات اوله فاع انکی یرنه قونر بولکا مجرد دیرلر

رفع لغته کتور مکه دیرلر و اصطلاحده اولرکه مستفعلن
دن اولکی سبب دوشه تنعلن قلنه فاعلن انکی یرنه قونر
و مفعولات دن اولکی سبب دوشه عولات قلنه مفعول
خم لام ایله انکی یرنه قونر بونلرکه هر یرنه مرفوع دیرلر
نلم لغته دیک اتمکه دیرلر و اصطلاحده اولرکه فاعولن
دن فادوشه عولن قلنه فعلن انکی یرنه قونر بولکا اتم دیرلر
شم لغته دیش مقدر و اصطلاحده اولرکه فاعولن
دن فاونون دوشه عولن قلنه فعل خم لام ایله انکی یرنه
قونر بولکا اتم دیرلر **نخر** لغته بوغز کسمکه دیرلر
و اصطلاحده اولرکه مفعولات مجرد اولوب لات قلنه
تادخی دوشوب لاقلوب فع انکی یرنه قونر بولکا منحور
دیرلر **تسیغ** لغته تمام اتمکدر و اصطلاحده اولرکه
مفاعیلن و فاعلاتن او زرنه بر حرف ساکن مثلاً الف زیاده
ایده لر مفاعیلان و فاعلاتن اولوب بونلرکه هر یرنه
مستغ دیرلر **لف** لغته صار مقدر و اصطلاحده اولرکه
مفاعیلن او زرنه قبض کله مفاعیلن اولان دن صکی کی حرف
زیاده ایدرلر مفاعیلن فع اولور مفاعلاتن انکی یرنه قونر
بولکا مقبوض ملفوف دیرلر **اذالت** لغته اتک صلی
ویر مکه دیرلر و اصطلاحده اولرکه شول جز که احزی

و تد مجموع اولادك اوزرنه بر حرف ساكن مثلا الف زياده
 ايدر لر و بو مستعلن ده و فاعلن ده و متفاعلن ده اولو كه
 مستعلن و فاعلن و متفاعلن اولور بونلر كه هر بر نه
 جزا دير لر **ترقييل** لغته اتكن اونا تمغه دير لر و اصطلا حد
 اولور كه شول جر كه اخذ و تد مجموع اولادكا اكي حرف
 زياده ايدر لر مثلا مستعلن مستعلن اتن اولو كا مرفل
 دير لر و معلوم اولسون بر جزا اصلي كه فعلن در انك الق
 فرعي وارد در بر **فعل** در ضم لام ايله تنوين سز بر
فعل در سكون لام ايله بر **فعلن** در بر **فعل** در سكون
 عين و فتح لام ايله بر **فعل** در فاك و عيكن فتحه سي و لامك
 سكوني ايله بر **فع** در و بر جزا اصلي كه فاعلن در انك اكي
 فرعي وارد در بر **فعلن** در فاك فتحه سي و عيكن كسي
 ايله بر **فعلن** در فاك فتحه سي و عيكن سكوني ايله و بر
 جزا اصلي كه مستعلن در انوك اون بر فرعي وارد در بر
مفاعلن در بر **مفتعلن** در بر **فعلتن** در ضم لام ايله تنوين
 سز بر **مستفعل مفاعل** در ضم لام ايله تنوين سز بر
مفعولن در بر **فعلون** در بر **مستفعلان** در بر **مفاعلان**
مستفعلان در بر **فعلتان** در فاك و عيكن و لامك فتحه سي
 ايله و بر جزا اصلي كه مفاعيلن در انك يدي فرعي وارد در

بري **مفاعلن** در بر **مفاعيلن** در لامك سكوني ايله بر
فعلون در بر **مفعولن** در بر **فاعلن** در بر **مفعول**
 در لامك ضم سي ايله تنوين سز و بر جزا اصلي كه فاعلتن
 در انك اون بر فرعي وارد در بر **فعلتن** فاك فتحه سي و عيكن
 كسره سي ايله بر **فاعلات** در تانك ضم سي ايله تنوين سز
 بر **فعلات** در بر **فعلان** در فاك فتحه سي و عيكن كسره
 ايله بر **فاعلن** در بر **فعلن** در فاك فتحه سي و عيكن كسره
 ايله بر **فعلن** در فاك فتحه سي و عيكن سكوني ايله بر
مفعولن در بر **فاعليان** در يانك تشديدي ايله بر **فعليان**
 در فاك فتحه سي و عيكن فتحه سي و يانك تشديدي ايله
 و بر جزا اصلي كه مفاعلتن در انوك سكون فرعي وارد در بر
مفاعيلن در بر **مفاعلن** در بر **مفاعيلن** در ضم لام ايله تنوين
 سين بر **فعلون** در بر **مفتعلن** در بر **مفعولن** در بر
فاعلن در ضم لام ايله و بر جزا اصلي كه متفاعلن در انوك
 اون بشي فرعي وارد در بر **مستفعلن** در بر **مفاعلن** در
 بر **مفتعلن** در بر **فعلتن** در فاك فتحه سي و عيكن
 كسره سي ايله **مفعولن** در بر **فعلن** در فاك فتحه سي
 و عيكن كسره سي ايله بر **فعلن** در فاك فتحه سي و عيكن
 سكوني ايله بر **مفاعلن** **فعلتن** در فاك سكوني ايله بر

مفعولان در بری **مفاعلات** در بری **مفعولات** در بری
مفاعلات در تانک سکونی ایلده بری **مفعولات** در بری
مفاعلات در بری **مفعولات** در و برجه اصلی که مفعولات
 در انوک او نبر فری و از در بری **فعلات** در تانک
 ضمه سی ایلده بری **فاعلات** در تانک ضمه سی ایلده بری
فعلات در فائک فتحه سی و عینک کسره سی ایلده و تانک
 ضمه سی ایلده بری **مفعولات** در بری **فعلات** در بری
فاعلات در بری **مفعولات** در بری **فعلات** در بری **فاعلات**
 در بری **فعلات** در فائک فتحه سی و عینک کسره سی ایلده
 بری **فعلات** در فائک فتحه سی و عینک کسره سی ایلده و چون
 عمل احوالی بیان قلندی شیدن کردی و ترکی در شایع و مستعمل
 اولان بحر غیر سالملک بیان قلام **بحر هزج بحر و متوازن**
 طیکر یای بری بیکر ملک منظر **سهره ده زمینه شمر زمان برون**
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن **مرتین بحر هزج احزاب**
 ای بار بری بیکر صورت دیدار **وی مور ملک بیوت دیدار که**
 مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن **مرتین بحر هزج اشتر**
 آفتاب عالم آنکه در یوزک ای شده **اول سبدن ایدرک السجود**
 فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن **مرتین بحر هزج اشتر**
 بلوک بلوک شراب شراب **یورک یورک کباب و کباب**

فاعلن

مرتین بحر هزج احزاب **مفعولات**
 مستغرق نور ایدر منورمه در
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 شعاع شمع افتاب جان و دین
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
 در مانم مکر ایدر حبیبم
مرتین بحر هزج اشتر بحر و متوازن
 مفعولن مفاعیلن مفعولن
 عشقکله نکار جان و سر فزادر
مرتین بحر هزج بحر و مقصور بحر و
 فاعلن مفعولن فاعلن مفعولن
 ای خط صفاتک اسم اعظم
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 مفعول مفاعیلن مفعولن
 کونش در آنک بحق الله
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 مفاعلاتن مفاعلاتن
 سرورک اولدین ای یار جال
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 مفاعیلن مفاعیلن مفعولن
 عشق سزکشی ملان جانسز بریدر
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 کو کلمه عشقک اودنن ای لیلی
مرتین بحر هزج بحر و مقصور
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

معون انوار و

صحرای وک و الیل یوزک و الفی والنور
 کوزلرک و النجم کو کسک سور و النور در
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر من مضمون مقطوع
 النوکه اهل نظر نور تجلی دیدر
 یلما غک هر تنه آتش موسی دیدر
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر من مضمون و مقصور
 طلعتکونای کونش یوز لونلار
 حق تعالی نورکی اولدی آشلا
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر رجن بحر و
 الحریته و صلوکه ایردمینه
 فوت اولدین دیزارکی کودمینه
 مستغنی مستغنی مستغنی مستغنی
 مرتین بحر رجن مضمون محبوس
 شعنه شمع رخک دو ترکی جلالی
 رایحه مشک خطک قبلدی جایلر
 مستغنی مستغنی مستغنی مستغنی
 مرتین بحر رجن مضمون مرغل
 ای لبی کونر کند و سی خور... ی قامتی سدر و خری جنت
 وی صبی سنبیل بلری فلفل... فرقتی طامو و صلاتی رحمت
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر رجن مضمون
 دلبرک وصاله جان و کول فدای در
 جان و کول فدای در دلبرک وصاله
 مستغنی مستغنی مستغنی مستغنی
 مرتین بحر رجن مضمون رفوع
 لعل لبک شرمینی صور مشم
 نقل و مل شمس و شکر دیکر
 مستغنی مستغنی مستغنی مستغنی
 مرتین بحر رجن مضمون موقوف
 او غریلی زلفوکه جانانسیم
 مشک فحوس ایله طودی جهان

مستغنی مستغنی مستغنی مستغنی
 مرتین بحر من مضمون و محبوس
 نه در سکن قل سرورکی ولی
 نامراداته جمال کدرن آفی
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر من مضمون و محبوس
 حسنک کونش روشن جهان برسر
 لعلک میشدن سرخوش روح روان
 مستغنی مستغنی مستغنی مستغنی
 مرتین بحر من مضمون و موقوف
 لعل لبک آب حیات چشمی در زانی
 مردیه اولدر حیات خستیه اولدر طیب
 مستغنی فاعلاتن مستغنی فاعلاتن
 مرتین بحر من مضمون و موقوف متوازن
 قدح سنای مرد عشق لبر و کل
 ذوق ایره اراج صاف اولدی
 مستغنی فاعلاتن مستغنی مستغنی
 مرتین بحر خفیف محبوس
 صنای و صلوکه فرادل و جان و تن
 حبشی بلر که قول شه جبین و خن
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر خفیف بحر و محبوس مقصور
 قاشک سدر می یاسر و روان
 لبر و کیمی یار و روان
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر خفیف بحر و محبوس موقوف
 کونش طغنی ایدر یوزک نورکی
 لکاکر ربولمن ای حورکی
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 مرتین بحر مضارع بحر و
 جمال کدرن ای ملک و جهان روشن
 کونش یسنا یا تر بالله ای دلبر
 مستغنی فاعلاتن مستغنی فاعلاتن
 مرتین بحر مضارع احب
 عشق کونش قوشلار رسول عالم
 وصلون ایرود و شرم بر کلام مقدم
 مستغنی فاعلاتن مستغنی فاعلاتن
 مرتین بحر مضارع احب موقوف مقصور

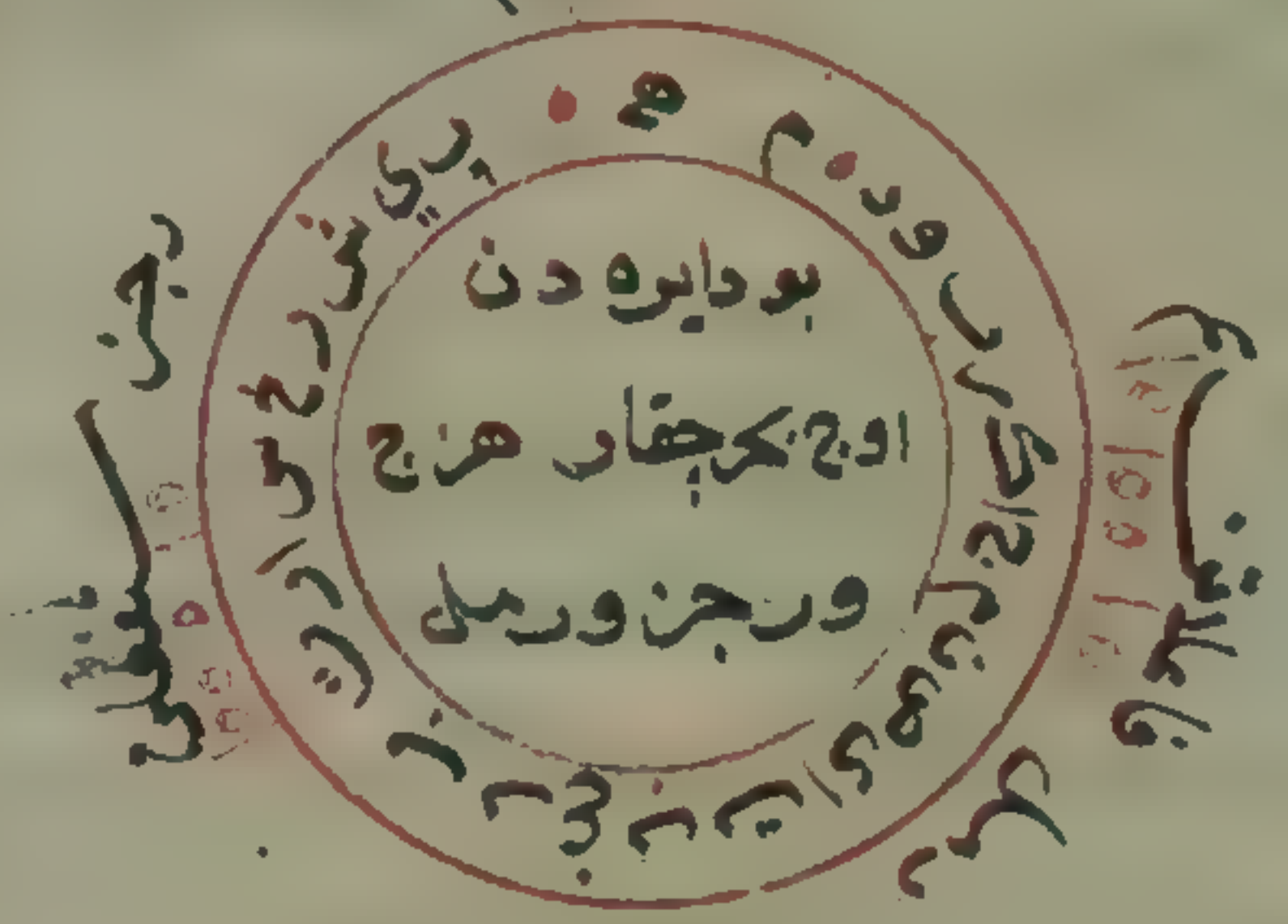
بوزک کتابتد بک حرفه نقطه
 منقول فاعلات مفاعیل فاعلات
 سرور المنبری در بویکه ای دوست
 مفعولات مستعلن مفعول
 رفیع قدری زلف یوز زدن نگار
 فاعلات مفعول فاعلات
 شول معز د کوز لرم کوز لخوا
 مستعلن فاعلات مستعلن
 یکا غک آتشی نور چراغ جل جلال
 مفاعلات فعلات مفاعلات فعلات
 سرورم مهترم همدرم
 فاعل فاعل فاعل
 یوز کدر قرد ورنده خورشید
 فقول مفاعیل فعولات
 عام الا طلعتک ای قر رخ
 فاعلات فاعل فاعلات
 مهر سعادت تویی شاه سلام علیک
 مستعلن فاعل مستعلن فاعلات
 وصال ترا می طلبم در چه کنم
 زلفک کر بک قشک آیات تبت
 مرتب بحر مقتضب بحر موقوف مکثوف
 حور العین سنن جاکل فردوسی
 مرتب بحر مقتضب بحر موقوف
 کندی بولت اولدی کونش آشکار
 مرتب بحر مجتث بحر و
 کوز نورنا ایدر زیاده و جمی
 مرتب بحر مجتث بحر موقوف
 جاکل آیتی معنی حسن و لطف و کلا
 مرتب بحر مندر که بحر و متوازن
 مونم بحر ممد ممد
 مرتب بحر صویل بحر و مسجع
 سکامتری بر جیس و نا هید
 مرتب بحر مدید بحر و متوازن
 طالعی در زهره و مهر مالهک
 مرتب بحر بسیط مطوی
 نور سیادت تویی شاه سلام علیک
 مرتب بحر واق بحر و متوازن
 که غیر وصال بجانب من نمی بود

زلفه بک
 زلفه بک
 زلفه بک
 زلفه بک

مفاعلات مفاعلات مفاعلات
 بکال تونه مقابلم من ناقصی
 متفاعلات متفاعلات متفاعلات
 لبک شربت بیمار ام در
 فعلات فعلات مفاعلات
 حبیب بزه و فاقدر
 مفاعلات مفاعلات فعلات
 ای لعل لبک راح روح بخش
 مفعول مفاعیل فاعلات
 دل و جانم فتن قلسر بلا وفا
 فعلات مفاعلات مفاعلات
 الیه دایره ده کتور مشل در بری بر نه اجزای حرکت و کوف
 مناسب اولان بحر لری بر دایره ده جمع امتش در و بر مصراع
 دایره ایچند حروفی مقطعه ایله یازوب دایره تک طشر سنده
 متحرکه و ساکنه اشارت امتش در متحرک اشارتی بویله در
 و ساکنک اشارتی بویله در افقین تفکیک اجزای ایدوب
 تقدیم و تاخیر اسلر بر مصراع بر نیجه بحر ذوالق میتر
 اولور نیتم دائره مؤلفه ده بر بحر که بحر جویج در که درت
 مفاعیل در چون مستعلن دلیل تقدیم و تاخیر ایدوب
 مرتب بحر کامل بحر و متوازن
 نظری بکن بکینه است که تو کاملی
 مرتب بحر جدید بحر و
 آن بز خسته دله امدرای صم
 مرتب بحر مستعمل بحر و بحر و بحر و
 صو کند بر نرغ ایلیس در
 مرتب بحر مستعمل بحر و بحر و بحر و
 عاشق اوله میرن ایله بخش
 مرتب بحر متاخر بحر و بحر و
 که دل جانن اندی اوله بنی جزا
 مرتب بحر و بحر و بحر و
 الیه دایره ده کتور مشل در بری بر نه اجزای حرکت و کوف
 مناسب اولان بحر لری بر دایره ده جمع امتش در و بر مصراع
 دایره ایچند حروفی مقطعه ایله یازوب دایره تک طشر سنده
 متحرکه و ساکنه اشارت امتش در متحرک اشارتی بویله در
 و ساکنک اشارتی بویله در افقین تفکیک اجزای ایدوب
 تقدیم و تاخیر اسلر بر مصراع بر نیجه بحر ذوالق میتر
 اولور نیتم دائره مؤلفه ده بر بحر که بحر جویج در که درت
 مفاعیل در چون مستعلن دلیل تقدیم و تاخیر ایدوب

عیلی مفادیرلور و زن مستغفل اولور. دورت مستغفل
 بحر جز دره و چون فاعلات دلیله لر تقدیم و تاخیر ایدوب
 لن مفای دیرلر و زن فاعلات اولور دورت فاعلات
 بحر میل دره و اول دایره لر بونلدر که عجم اوستاد لری
 بو جمله ترتیب ایدوب تحریر اتمیشلر دره اوکی دایره نك
 آدی مؤلفه دره اجزاسنک ایتلا فی ایچون که هر بری سبای
 دره و بودایره نك مصراع بودره **مصراع بود**
 پیش رخسارت برغت ای صم چاکر

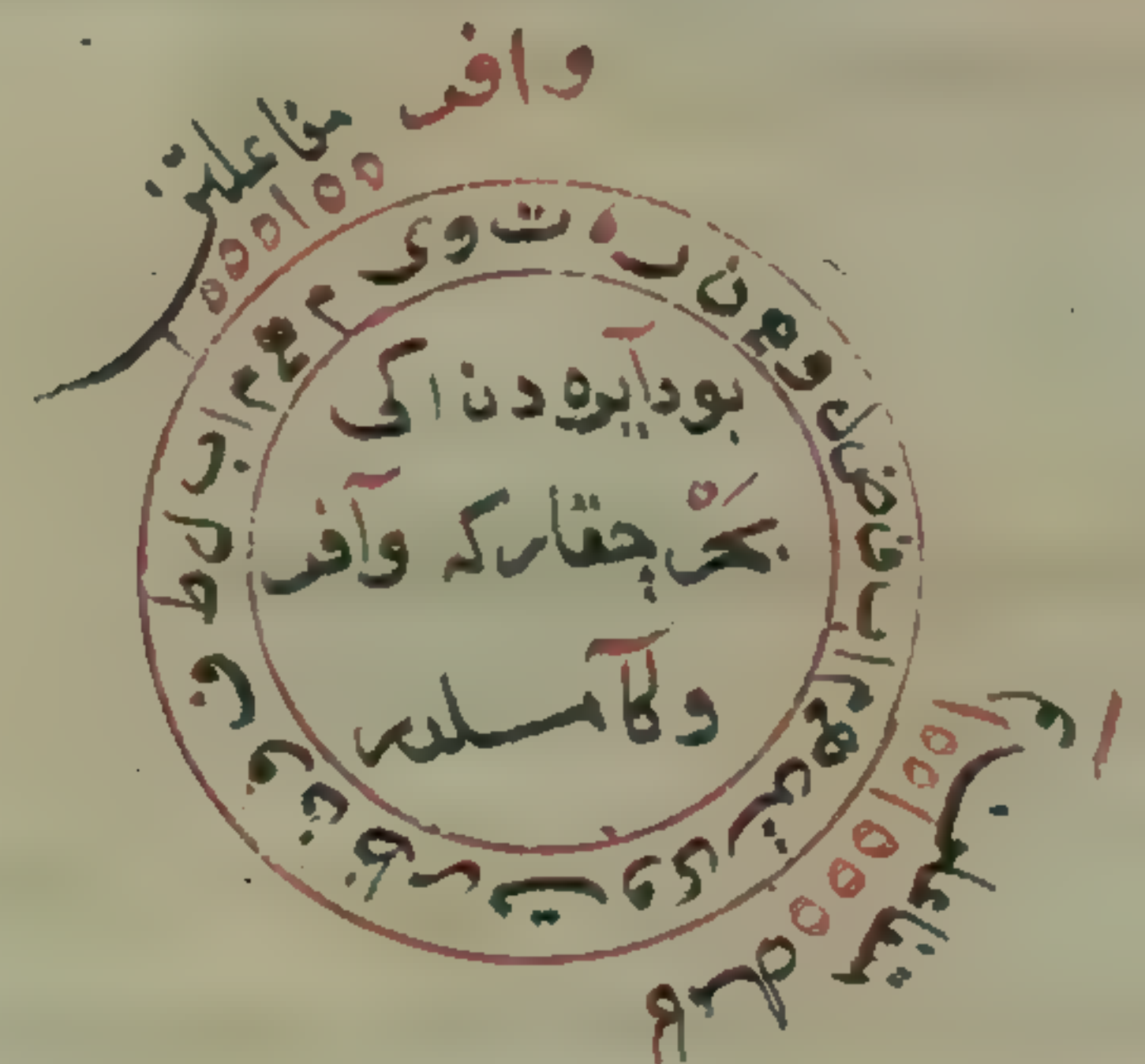
هزج مفاعیلین م

دره و بودایره نك مصراع بودره
 بحر جز دره و چون فاعلات دلیله لر تقدیم و تاخیر ایدوب
 لن مفای دیرلر و زن فاعلات اولور دورت فاعلات

بومصراع وجه مسطورله اولیحق بحر هزج و زن اولور که تقطیعی
 بودره بودمه تی **مفاعیلین** ش رخسارت **مفاعیلین** برغت
 ای **مفاعیلین** صم چاکر **مفاعیلین** یل یمن بومصراع شویدم اوقنم

مه پیش رخسارت بود چاکر برغت ای صم بحر جز وزنه
 اولور که تقطیعی بویله دره مه پیش رخ **مستغفل**
 سارت بود **مفعول** چاکر بدع **مستغفل** بت ای صم **مستغفل**
 یمن بومصراع شویدم اوقنم پیش رخسارت بودمه ای
 صم چاکر برغت بحر میل و زن اولور که تقطیعی بودره
 پیش رخسارت **مفاعلاتن** رت بودمه **فاعلاتن** ای صم چاکر **فاعلاتن**
 کر برغت **فاعلاتن** و **الکمی** دایره نك آدی متفق در اتفاق
 اجزاسی ایچون که متفق لدر سبای اولقد و بعضی متفق
 اجزاسی خماسی اولنه دیشلر بوفقیق ک یاز دوغی مشهور اولان
مصراع توی مه م بلفظ و نظر نوی شه ما بفضیل و هنر

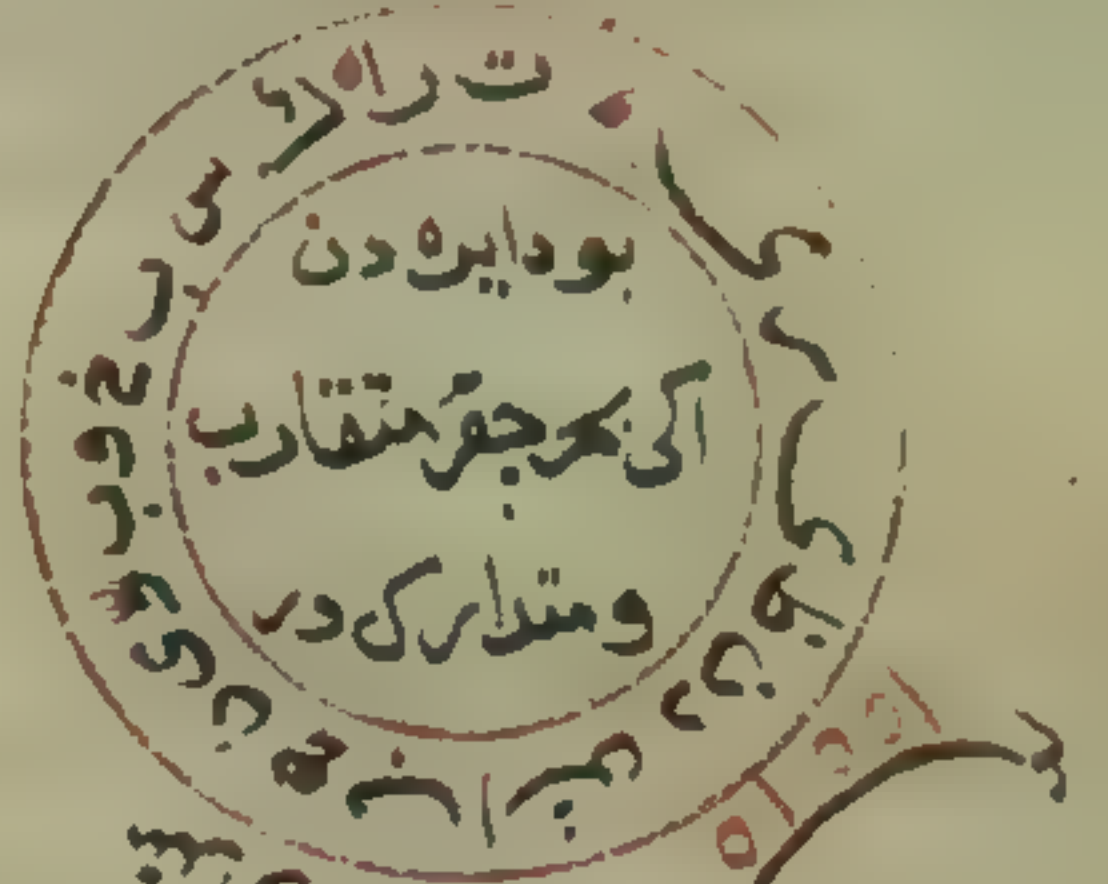
بحر جز وزنه
 صدر نکر ورجز
 حرفت

بومصراع وجه مسطورله اولیحق بحر وافر وزنه اولور که
 تقطیعی بودره توی مه مفاعلاتن بلفظ و نظر مفاعلاتن

توی شه ما **مذاعلن** بفض و هنر **مفاعلتن** قن بومصرع
 شویله اوقنم مه ما بلفظ ونظر توی شه ما بفض و هنر
 توی به کمال وزنی اولور که تقطیع بویله در مه ما
 بلط **مفاعلتن** ف ونظر توی **مفاعلتن** شه ما بفض
مفاعلتن ل و هنر توی **مفاعلتن**

واو جینی دایره تک آدی مشبهه در اجزای مشابه اولور
مصرع ترا کس بخونی نباشد نظیری

بجی متقارب
 فعلونم
 ۱۰۱۰۰

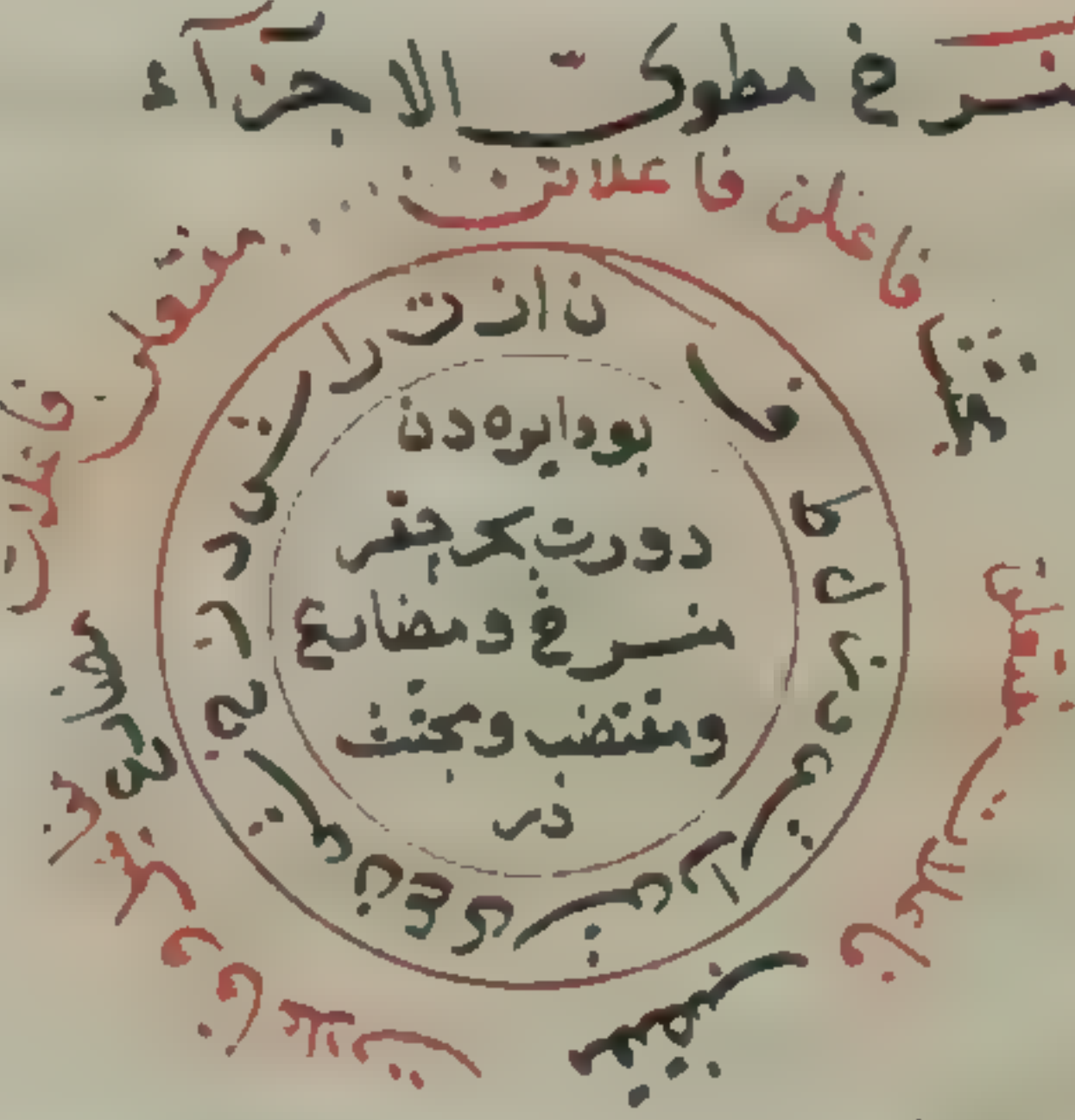
و در دخی دایره تک آدی بجهت در لامک فتحی ایله اجزایی
 ایچونه که چکندر به بعضی بجهت دیلر اجزای استک اختلافی
 اولدوغی ایچونه که بعضی خاسی و بعضی سبائی و بعضی
 سبائی به بعضی سبائی سنه مغایر در **مصرع**
 بیای ای مهت چاکر که هتی زمه نهی

Handwritten marginal notes in Persian script, likely explaining the concepts of meter and rhyme discussed in the main text.

Handwritten marginal notes in Persian script, continuing the explanation of poetic rules and examples.

و بشبخی دایره تک آدی مختلفه در اختلاف اجزای ایچونه
 که عدد هر وقت و خصوص اجزای استن بوی به مخالف اولور
مصرع ناز ترا شد زخشن عیش ترا شد لطف
منصرف مطوک الاجزاء

و التنبی دایره تک آدی مشبهه در اول ذکر اولان دایره تک
 متابعت اندوکی ایچونه و بر آدی منصرف در متاخرین نوع
 واختراع اندوکی ایچونه حتی بعضی بحر لری ذکر اولان بحر لردن

Handwritten marginal notes in Persian script, providing detailed commentary on the poetic forms and the diagrams.

اعتباری ایله مرتبه دریا **موسسه** در **مجره** در و ما بعری اعتباریله
موصوله در خروج سز یا خروج ایله قافیه مقیده اولدر که حرف
روی ساکن اوله **مثال** وقایم الاعماق حاوی المحترق و بو حرف
رو بیک ما قبلک حرکتنه **توجیه** دیرلر و قافیه مطلقه اولدر که حرف
روی منحرک اوله **مثال** قفایک من ذکر کی حبیب و منزیه و قافیه
مرتبه اولدر که حرف روی دن اول الف اوله عادیکی یا او محدود
اوله یا یا محدود اوله عود و غیر کی یا او غیر محدود اوله
قول و قبل کی بونلرک هر برنه ردف دیرلر مرانک کسری
و ذانک سکونی ایله وردفک ما قبلک حرکتنه **هزو** دیرلر و قافیه
موسسه اولدر که حرف روی دن بر حرف یوقر اولان الف اوله
عادیکی و بوالفه **تأسیس** دیرلر و ما قبلک فتحه سنده **رس** دیرلر
واوله حرف که بوالفه ایله حرف روی اورتاسنده اوله **وخیل** دیرلر
و حرکتنه **اشباع** دیرلر و قافیه مجرده اولدر که حرف روی دن اوله
ردف و تأسیس اولیه و قافیه موصوله که خروج سز اوله اوله
اولدر که حرف روی دن صکی بر حرف اوله وصل دینلر حرف دن
منزلا و منزلو و منزله کی هاء ساکنه ایله و قافیه موصوله خروج
ایله اوله اول اولدر که حرف روی دن صکی هاء منحرکه اوله حرف
اشباعی ایله منزله و منزله و منزله کی بو حرف **خروج** دیرلر
وها وصل حرکتنه **نفاذ** دیرلر و **دخی** دیرلر در که حرف روی اگرچه

بر حرف در اما التابعت ایله سکر حرف دخی کلور دورت حرفی
حرف روی دن اوله دورت حرف روی دن صکی اولور **مثلا** انداخته
و برداخته **لفظ** لرن حرف روی خاور و دورت حرف روی دن
اوله و دورت حرف صکر در روی دن اول اولان حرف که اسمری
بودر حرف تأسیس حرف دخیل حرف ردف حرف قید و روی دن
صکر اولان حرف که اسمری بودر حرف وصل حرف خروج حرف
مزید حرف نایره و بوجه طغوز حرف الق حرکت کلور که انلورس
واشباع و خذو و توجیه و مجری و نفاذ دیرلر و الف تأسیس
و حرف دخیل قافیه مؤتسه ده اولور و بوالقه حرکتک اکیسی
که رس و اشباع در بو قافیه ده اولور عاقل و جاهل کی که الف
حرف تأسیس در قاف و ها حرف دخیل در و لام روی در
و تأسیس دن اول اولان حرکت رس در و حرکت دخیل اشباع در
پس بو قافیه ده اوج حرف و کی حرکت وارد و بو قافیه خاصه عرب
در اگر عجم النی رعایت ایتیموب عاقل قافیه سندن مقبل و مثل کتور
عیب اولر اما عرب قتنن فنی مطلق الف تأسیس کلمه اخرنه دکن اوله
رعایت اولفق کرک و **بللی** که قافیه عجم قاتن اوج در لودر مجرده
و مرتبه و مقید در مجرده قر و شکر کی که را روی در و اندن
اول اولان حرکت توجیه در پس بو قافیه ده بر حرف و بر حرکت
وارد و مرتبه اوج حرف اولور بری الف جان و کان کی **ما**

بری و او حور و نور کبی بری یای دین و چین کبی بوقیت بر حرف
 ساکن که ردیف برته کلور لفظ مرد و ذرد کبی و لفظ قند و چند
 کبی پس الف جان و کان و وا و حور و نور و بای چین و دین
 و ردیف و رای مرد و در و نون قند و چند قید و ردیف
 و قید و نا اول اولان حرکت حذو در و اول درت حرف که روید
 مکر کلور بری حرف وصل در روی الی متصل اولی ایله مترکی اولو
 هرم و بریم کبی که رک و در میم وصل در و روید نا اول اولان
 حرکت توجیه در و حرکت روی مجری در بوقافیه ده اکی حرف
 و اکی حرکت وارد و اول حرف که حرف وصل در مکر کلور خروج
 در که اول دورت حرف بری بودرتکه وصل میترکی اولی حرف
 خروج کلر همسرش همسرش کبی بون روی را در وصل
 میم در و خروج شین در و روید نا اول اولان حرکت توجیه در
 و حرکت روی مجری در و حرکت وصل نفاذ در بوقافیه ده اوج
 حرف و اوج حرکت وارد و حرکت که حرف روی دن صکره کلور
 کرک بر کره زیاده الی نفاذ دیر لر و اول حرف که خروج صکره
 کلور میزد در که اول دورت حرف بری بودرت دلبر مست
 و در خور مست کبی بون را روی در و میم وصل و سین خروج
 و تا میزد در و روید نا اول کن حرکت توجیه و حرکت روی مجری
 و حرکت وصل نفاذ در و بوقافیه ده دورت حرف و اوج حرکت

وارد در و اول حرف که میزد در صکره کلور نایزه در که اول دورت
 حرف بری بودرت کسستن کبی بون و اولی سین روی در و اکی
 سین وصل در و تا خروج در و میم میزد در و شین نایزه در
 و روید نا اول اولان حرکت توجیه در و روی حرکت مجری در و اند
 صکر اولان حرکت نفاذ در بون پیش حرف او حرکت وارد مثال
 قافیه مجری بیت چو بود تو آرد نسیم سحر فدا بش کند دل روان جان
 و سر بون را رویدر و اند نا اول اولان حرکت توجیه در پس
 بوقافیه ده بر حرف و بر حرکت وارد مثال قافیه مرتفه که الفایله
 اول بیت که بوشم ز لعل دلبر جام گزودم در جهان میتر کام
 بون میم را رویدر الف ردیف در و ردیف نا اول اولان حرکت حذو
 بون اکی حرف و بر حرکت وارد مثال قافیه مرتفه که و اول اول
 ای که نبود بحسن روی تو حوتتر باد چشم بد از حال تو دور
 بون را رویدر و و او ردیف در و ردیف نا اول اولان حرکت حذو
 بون قافیه اکی حرف و بر حرکت در مثال قافیه مرتفه که یایله اوله
 اکی لب را ملک خونی در نکین بیت حرم خونی ترانه خوشه چین
 بون نون را رویدر یا ردیف در و حرکت که ردیف نا اول حذو در
 بون اکی حرف و بر حرکت وارد مثال قافیه مقید بیت
 ای و حیدار شوی ز عالم فرد نبود اندر زمانه مثل تو فرد
 بون دال روی در و را قید در و اول حرکت که قید نا اول حذو در

صحنه اولنده آخنه دلیک سحر
 نظم فاکل طائر واقع اولند
 و اوج لفظ بیت بر جانند
 و اوج بر جانند و اوج
 و اوج

پس بوند قافیه کی حرف و بر حرکت در **مثال** قافیه که ردیف اصلی
 وردف زاید اول **بیت** چون دل عشق روی او داشت در جان
 مهر او داشت بوند روی تادر و الف ردیف اصلی در و شین
 ردف زاید در وردف اول اولان حرکت حذو در پس بوقافیه
 اوج حرف و بر حرکت وارد **مثال** قافیه که وصل ایله اول **بیت**
 تا که پیغام تو اورد نسیم سحر میکند در قدش خسته دلم جان
 بوند دار ویدر و یا وصل در و اول حرکت که رویدن اولدر
 توجیه در و حرکت روی مجری در پس بوند ای حرف و ای حرکت
 وارد **مثال** قافیه که وصل ایله و خروج ایله اول **بیت**
 هر که در عشق صاحب قد است در صف اهل عشق محترم است
 بوند میم رویدر و سین وصل و تا خروج در و حرکت که
 رویدن اولدر توجیه در و حرکت روی مجری در پس بوند
 قافیه اوج حرف و ای حرکت در **مثال** قافیه که وصل و خروج و مزید
 ایله در **بیت** چو بر سر دسری برک گلشن چو من هر سوز ازان
 بلبلش بوند لام روی در و سین وصل و تا خروج و شین
 مزید در و حرکت که رویدن اولدر توجیه در و حرکت روی مجری در
 و حرکت که روی دن صکوه در نفاذ در پس بوقافیه ده دورت
 حرف و اوج حرکت وارد **مثال** قافیه که وصل و خروج و نانو ایله
بیت من نه که هر ستمت بنه چاکر ستمت بوند روی را در و سین

وصل در

وصل در و تا اولی خروج و میم مزید و تا آخره نانو در
 و رویدن صکوه اولان حرکت نفاذ در پس بوقافیه ده بیش
 حرف و اوج حرکت وارد **مثال** قافیه که ردیف و وصل ایله اول
 در درون تخم عشق می گاهم **بیت** خون دل زان دو دیدن می بارم
 بوند رار ویدر و الف ردیف و میم وصل و ردیف اول اولان
 حرکت حذو و حرکت روی مجری در لاجم بوند اوج حرف
 و ای حرکت وارد **مثال** قافیه ردیف و وصل و خروج و مزید
 ایله اول **بیت** هر که از وصل دوست شورستش زان دل و دیدن
 غرق نورستش بوند روی را در و او و او و در و سین
 وصل در و تا خروج در و شین مزید در و حرکت که ردیف
 اولدر حذو در و حرکت روی مجری در و رویدن صکوه اولان حرکت
 نفاذ در لاجم بوقافیه ده بیش حرف و اوج حرکت وارد **مثال**
 قافیه که ردیف اصلی وردف زاید و وصل و خروج و مزید
 و نانو ایله اول **بیت** انبت که عشق بارخ مه باختش با جور
 و ناز و عربد در ساختست بونده تار ویدر و الف ردیف
 اصلی و خار ردف زاید و سین وصل و تا خروج و میم زاید
 و شین نانو در حرکت که ردیف اولدر حذو در و حرکت روی
 مجری در و روی دن صکوه اولان حرکت نفاذ در پس بوند یری
 حرف و اوج حرکت وارد **و بلبل** که بر نوع قافیه وارد در شعرا

و رویدن اول اولان حرکت توجیه
 و حرکت روی مجری در
 و حرکت

الحاقافیه شایگان دیرلر، واول بر نیچه قحدر مشهوری الف
 ونون ایله اولاندر. مثالی بیت در یغاروز عشق و وصل یاران
 در یغاصحت زیبا سنگارن، بوند روی لادر، واندن اقله
 اولان حرکت حذو در، و حرکت روی مجریدر، لاجرم بوقافیه
 دورت حرف واک حرکت وارد در. مثال قافیه شایگان غیبت
 بیت کسان کریمه روی دوست دورند، عجب دارم که درد دورک
 صبورند بوند راز دیدر، و اورد در، و نون و دال
 شایگان در و رد فدا اولان حرکت حذو در، و حرکت روی
 مجریدر پس بوند دورت حرف واک حرکت وارد در. مثال
 شایگان خطاب بیت در چمن تاسرو سیمین بر چید، بر چشم
 برد عابر روی دمید، بوند روی میم در، و یا و دال شایگان در
 و ردیدن اولان حرکت، توجیه در، و حرکت روی مجریدر
 لابد بوقافیه ده اوج حرف واک حرکت وارد در. مثال قافیه
 شایگان نکلیم بیت چو دایم باده، عشق تو نوشیم، سر دگر
 خلعت وصل تو پوشیم، بوند شین روی در، و او و رد در
 و یا و میم شایگان در و رد فدا اولان حرکت حذو در، و حرکت
 روی مجریدر بوقافیه ده دورت حرف واک حرکت وارد در
 مهاجر: شبه فضلاقتن امر مهر، و شعرایه علمی اجم اولوب
 وقافیه خاتمه شعر اولوب، و اعتبار خاتمه به اولدغی اجلدن

تجنیس بوقروده بیان اولفشر بودند اقسام بیان این **تجنیس** نام
 نثر عربی **مثالی** زائر السلطان الحائر کزائر الیث الزائر و نثر
 فارسی **مثالی** چندان بخور کیت ریان دارد چندان بخور کیت ریا
 دارد و **نظم** عربی **مثالی** بیف الدولة اتقت امور
 داینها مبدرة النظا م سمي وحی بنی سام و حام
 فیس کمنله سام و حام **نظم** فارسی **مثالی**
 ای چراغ همه بتان خطا دور بودن مرزوی تست خطا
تجنیس ناقص بوضعت اولر که حرکت مغایر اولر حدیث شریفه
مثالی اللهم تحت خلقی فحن خلقی و نثر عربی **مثالی**
 جنة البرد جنة البرد و نثر فارسی **مثالی** ای بلاد کزین
 واکثت کزین **نظم** عربی **مثالی** مولانا کمال الدین مجد
 اشق و منصب عاد و عزه بخت جواره زهر المعالی
 کحت کثیر لجوار عزه **نظم** فارسی **مثالی**
 براسب سعادت سوار و داری بدست اندرون از سعادت سوار
مثالی **تجنیس**
 دهانت بود درج یا قوت هست بی در مکنون دران درج درج
تجنیس ناقص بوضعت اولر که کلمه تک اخرین زیاده اولر بولما
 تجنیس مذکر و مخی دیر **نثر** عربی **مثالی** هو حام حامل الاعباء الامور
 و کاف کاف لاصالح الجهور و نثر فارسی **مثالی** موی سیاه تراز شب

ونظم عربی **مثالی**
 فربناه من خذ مواف موافق ومن صاحب واف مصاف موافق
نظم فارسی **مثالی**
 لبست عین اب حیات و دله می دارد ای زان چشم چشم
تجنیس مرکب ترکیب اولاندر نثر عربی **مثالی** ان علت دولة
 او غادر فصیح الله راج او غادر و نثر فارسی **مثالی** من در جهان
 تان زانم در راه مهر تو ناز نام **نظم** عربی **مثالی**
 جعلت هدیتی کم سواکاء ولم اقصد به احدا سواکاء
نظم فارسی **مثالی**
 نغمی رختر اگر هر بانان من آورده را از لطف بانان
تجنیس مکرر اولر که تکرار اولر و لفظ اولر حرف زاید اولر حدیث
 شریفه **مثالی** من طلب وجد وجد و نثر عربی **مثالی**
 النبیل النبیل بغیر النعم غمره و نثر فارسی **مثالی** فلا نزار
 و نازست **نظم** عربی **مثالی** ابا العباس لا تحب باقی
 لشبی عن حلی الاشعار عاری فلی طبع کسلسال معین
 نلال من ذری الامجاد جاری **نظم** فارسی **مثالی**
 چو چشم ترا هست پس کار کار بود جان من زان دل از زار
تجنیس مطرف اولر که آخر حرف مغایر اولر حدیث شریفه **مثالی**
 الخیل معقود بنوا صیر الخیر و نثر عربی **مثالی** لفظه در تضید

وخطه روض نظیر و نثر فارسیدن **مثالی** دل کرم از آزار
آزاد باشد **بجای بی طرف** **مثالی**
تمتع بیوم مسعود **بجای** ودع قول لاح معنی التمتع
نظم فارسیدن **مثالی**

کفک بدع داد کرجان بدی **بجای** صد شکر خدای را که دادم دادی
بجای اولدر که خط ده مشابه اولا اما لفظ ده مشابه
اولیه قرآن مجیددن **مثالی** و هم بچون انهم یکنون صنعاء
و حدیث شریفدن **مثالی** علیک بالیاس من الناس و نثر عربیدن
مثالی عَزَّكَ عَزَّكَ فَضَارَ قَضَارُ ذُكَّ ذُكَّ فَأَخْشَى فَأَخْشَى
فَعَلَّكَ فَعَلَّكَ نهدا بهذا و نثر فارسیدن **مثالی** شب تاریک و راه
باریک

نظم عربیدن **مثالی**
به عاد اعلام العلوم عوایا واصبح اغان الثنائی عوایا
نظم فارسیدن **مثالی**

د سرنی و خرم خیر و شری که دانم کربانم بکشیدار نیاز ارم بار
اشتقاق اولدر که لفظ لک هر فای بری بر نه متقارب و میانی
اولا قرآن عظیم و حدیث شریف و جوق واقع اولدر قرآن
مجیددن **مثالی** یا اسفی علی یوسف دخی و اسلمت مع سلیمان
لله رب العالمین دخی و جانا الجنتین دان و حدیث شریفدن **مثالی**
الظلم ظلمات يوم القيمة دخی عصیته عصت الله و رسول و مضر

و مضر مضرها الله و غفار غفرا له لها و نثر عربیدن **مثالی**
اللهم سلط علیهم الطعن والطلعون و نثر فارسیدن **مثالی**
فلان شخص کار و پیکر بجا دارد **عربیدن مثالی**
هینتا لسا دانتا فمراة لقاء الکرام و ماء الکروم
و فی مقلتی منذ فارقتهم غمام یجود بجاء الغوم

نظم فارسیدن **مثالی**
چونوشن لعل تودار الثنائی است بجان خسته شنای کردان شفتین
او و قسدر بری سجع متوازی در بری سجع متوازی در
بری سجع مطرف در سجع متوازی اولدر که آخذه اولان کلمه لر
وزن و عدد حروف و حرف روین متفق اولان حدیث
شریفدن **مثالی** اللهم اعط للمنفق خلفاء و للمؤمن تلافی و نثر
عربیدن **مثالی** فلان ابر من البرد و من من الورد و نثر فارسیدن
کوی باخته و اسب تاخته **مثالی** اولدر که کلمه لروک
حروف بری بر نه موافق اولا اما حرف روی مخالف اولان قرآن
عظیمدن **مثالی** و آیتنها الکتاب المستبین و هدیناها القراط
المستقیم و نثر عربیدن **مثالی** فرائح المجال بعد التضايق و انجم
المراد بعد التماخ **سجع مطرف** اولدر که کلمه لر حرف روین متفق
اولان اما وزن و عدد حروف مخالف اولان قرآن مجیددن
مثالی ما کم لاترجون الله وقارا و قد خلقکم اطوارا و نثر عربیدن

مثالی جبابه محط الرحاله و مخيم الآمال و نثر فارسيدن
مثالی فلان را کرم بسيار است و هنرني شمار **بيان اقلوب**
بونک اقاي چوقدر اما مشهور و لاندی دور تدبير **اقلوب**
بعض کلمه لودک بعضی حرفه تقديم و تاخير و لاندی حديث
شريفند **مثالی** اللهم استر عورتنا و آمن روعاتنا

ونظم عربيدن مثالی

فعندک خصب رقاد و عندک سرى و راد

ونظم فارسيدن مثالی

از ان جادوانه دو چشم سياه دلم جاودانه عديده است
مقلوب کلمه لودک جميع حرفه تقديم و تاخير و لاندی
نثر عربيدن **مثالی** کفه سخن و جناحه رجب و نثر فارسيدن
مثالی يارب ما را آرام ده در قلب شتاء قلب شتاء

ونظم عربيدن

سماک للأجباب فتح و رمح للأعداء حثف

ونظم فارسيدن

ميرک سيناست بيک چاک و بنا هر چه بگويد ظريف گويد زيبا
هست کريم و انيس و زنايب ز و بخون باز کوفه ميرک سيناست
مقلوب همان قلب کل درم الأبوقدر و ارکه اول و آخره اول

ونظم عربيدن مثالی

سياق هذا الشاعرين الى من قبله قاس و سيار في القوم فالحق فالهم علينا **حبل راس**

ونظم فارسيدن مثالی

ناز کرمي کند بنام زان **رای** من ان بود که خواهد يار
مقلوب مستوی اولدر که يوقر و دنا شغه نجه و قنور و شغه
يوقر و اويله او قنه قران عظيم دن **مثالی** کل في فلك دخی
مرتک فکرت و نثر عربيدن **مثالی** ساکب کاس و نثر فارسيدن **مثالی**
دام همه مراده و هر معراج قلب اولدر فکرت **مثالی** شکر بترا زوی
وزارت برکش شومره بلبل بلب هر مهوش و تمام بيت قلب
اولدر فکرت **نظم عربيدن** **مثالی**

أزاهن نادمنه ليلى احو و هل يلهن مدان نهائل

ونظم فارسيدن مثالی

رامش در مان در دم کرم يلد راي کرم در دن مردم شمار
رد العين على القدر التي نوع در نوع اول و لدر که لفظ اول
بعينه مذکور و لاندی عربيدن **مثالی** الحيلة ترك الحيلة
مثال ديک الفتل انفي لفتل و نثر فارسيدن **مثالی**
کوهر شناس داند قدر کوهر **ونظم عربيدن** **مثالی**
سکران سکرهوى و سکر مرامه **الابيق** فتي فيه سكرات

ونظم فارسيدن مثالی

صباي رساند يمن بوي دوست که باداد و صد آفرين باصبا

نوع ثانی اولدر که لفظ اول بعینه مذکور اوله اما معنی مغایر
اولا و بنو حقیقت بخیرین نام دره نثر عربیدن مثالی لاف النوة
لال کاف و نثر کالسیدن مثالی داد یافت داد داد

ونظم عربیدن مثالی
یسار من سبجیتها المنايا و یحیی من عطیتها الیسار

ونظم فارسیدن مثالی
بان غم تو مرغ دلم را شکار کرد باشد که حق رها نداشت از جنگ
نوع ثالث اولدر که لفظ اول بعینه مذکور اوله و او کی معنی مراد
اوله اما لفظ اول مصراع او کی اولن اولیه نظم عربیدن مثالی
اما القبور فانها مانوسة بجوار قبرک والدیار قبور
ونظم فارسیده مثالی

کرچه در دل بجز از مهر و فلیست می دایم که تو با بنی چم دارک در دل
نوع رابع اولدر که نوع ثالث کی اوله اما او کی معنی مراد اولیوب
غیر معنی مراد اوله نظم عربیدن مثالی

واذا البلابل اقصت بلغاتها فانف البلابل باحتشاء البلابل
ونظم فارسیدن مثالی

کریمان داد من از فلک چو ایند ترا هر چه بایست داد
نوع خامس اولدر که هر مصراع اولن و آخرن اولن لفظ اولیه
و معنیه متفق اولدر اما صیغه ده متفاوت اولدر و اولی

قمر بری اولدر که بر لفظ صدره بر لفظ عجز ده اوله بر قسمی
اولدر که بر لفظ خشوده بر لفظ عجز ده اوله قرآن عظیم در
قسم او کی مثالی استغفر وار یکم الله کان غفارا

ونظم عربیدن مثالی
وهت عز ماتک لما کبرت وما کان من شأنها ان تهی

ونظم فارسیدن مثالی
بیان روی مرا می هیچ حجت زمین هرگز ترا بود دست آزار
و قرآن مجید دن قسم ثانینک مثالی و لقد استنزی برسل من
قبلک فخاق بالذین سخر و منهم ما کانوا به یسهر و ن و دیت
شریفون مثالی من مقت نفعه آمنه الله من مقتله

ونظم عربیدن مثالی
وما ان یثبت من کبر و کن لقیث من الاحبة ما اشابا

ونظم فارسیدن مثالی
امیرا که مرا معزول کردی سر انجام همه عمال عزلت
نوع ششم اولدر که اولن و آخره کن لفظ اولیه بر لفظ دن
مشتق اولیوب معنیه مختلف اولدر بود فی الی قسم
قرآن عظیم دن قسم او کی مثالی قال ائی لعلم من العالین و نظم عربیدن
مثالی ضرایب ابد غمناک السحاب قلنا بذک فیما ضرایب
ونظم فارسیدن مثالی

نال از عشق از صبح شب و روز وینک از ناله گشته ام چون ناله
 و قرآن مجید در قسم ثانیک **مثالی** فنادی فی الظلمات ان لا اله الا
 انت سبحانک انی کنت من الظالمین **ونظم** عربیدن **مثالی**
 مَنجَنّاها الحراب غیر انا، اذا جارت منجناها الحرابا
ونظم فارسیدن **مثالی**

کوت زمانه ندارد نظیر شاید از آنکه تو از خدای بر حمت زمانه را نظری
وعرف شعرا ده ردیج علی الصدر اولدر که غزک مطلعنده
 مذکور اولان مصراع مخلصه بعینه مذکور اولان **نیتکم**
 مصنف کتاب سروری فقیر دیمش **غزل**

کورمک ایچون حنی الیه یار آینه دیدم که کندوی کورمه ایکن یار آینه
 قلبی طوغرلدی کور حقه دیر سکقف عکس آری کورتر کز اولان انا چار آینه
 کون یوزک ایغنه لبورده نهجه **تذکره** که آنک عمری کوز و امر چوهر یار آینه
 برز و آلهی رکوش ماه فلک کلک که کونه کرم اولسون که چرخ دوار آینه
 ای سروری کون مقابلا اولوی آیه صانورم
 کورمک ایچون حنی الیه یار آینه

تضاد یوقروده بیان اولمشدر **انک** قران عظیمه **مثالی**
 قل اللهم ما لک الملك توکة الملك لمن تشاء وتنزع الملك ممن تشاء
 الی آخر الایة و حدیث شریفدن **مثالی** علم لا ینفج و جبر لا ینفج
 و نثر عربیدن **مثالی** ان من خوفک حتی یبلغ الامن خیر من امنک حتی
 یبلغ الخوف

ونظم فارسیدن مثالی

بدیدارست عدل و ظلم پشها ب مخالف اندک و ناصح فراوان
اعنات اولدر که تزیین ایچون موافق اولان حرف کنور لزلانم
 دلی ایکن تاه کتاب و عتاب کوی بوکا التزام مالا یلزم دخی دیبر ل
 قران مجیددن **مثالی** فاما الیتیم فلا تقهر و اما السائل فلا تنهر
 و حدیث شریفدن **مثالی** اذا استشاط السلطان تسلط الشیطان
ونظم عربیدن **مثالی**

یقولون فی البستان للعين لذة **وفی الخمر والماء الذی غیر آسین**
 اذا شئت اذا تلقي المحاسن كلها **ففی وجه من تهوی جمیع المحاسن**
ونظم فارسیدن **مثالی**

سرم تو درین کنین سپاه **له** قدر تو بر فلک نهاده قدم
 ناصح ملک تو قرین طرب **حاسد** صدر تو ندیرم
تضمین المزدوج اولدر که سجع و قوافی رعایت اولند قرین غیر یک
 بعضی لفظ کتور لکه و زنده و قافیه ده متفق اولان قران عظیمدن
مثالی و جنتک من سباء نبی یقین و حدیث شریفدن **مثالی**
 المؤمنون هم یسعون و دخی المؤمن دعب لعب و نثر عربیدن
مثالی فلان مزین بعله الجم و مجد الاشتم نمانه و فاق بفضل البه
 وحسب الزاهر اقرانه لفظ زمانه و قرانه قافیه در باقیسی مزدوج
 و نثر فارسیدن **مثالی** فلان بیرت کزین و عادت پسزدین

جمله سی سودک
 کمنه نک یونند
 فار و در یکد
 سر

معروفست و بخدمتکاری حضرت و طاعت داری دولت موهبت

ونظم عربیدن مثالی

مضی صاحب الکافی و لم یوتبع کرم بر وی الارض فیض غمامه
فقدناه ماتم واعتم بالعلی کذک خوف البدر عند تمامه

ونظم فارسیدن مثالی

بباغ وراغ مراد کز فکر چون یار است ز ذوق و شوق جفا را دم و فاداند

استعاره اولدر که لفظون معنای حقیقی مراد اولیوب معنای

بجاری مراد اوله قران عظیمین **مثالی** و اخفض لها جناح الذل

من الرحمة و حدیث شریفین **مثالی** الفتنة نائمة لعن الله من ايقظها

ونظم عربیدن مثالی انا ابن حنثة بعثت له الدنيا امعاءها

والقت اليها اليه افلا ذكرها ونقت له مخها و اطعمته شجرتها

و امطرت له جواذا سال منه شعابها و دفقت له محافلها فقص منها

مقاه و قص منها قمصا و جانب غمرتها و مني فمضا حها و ما

ابنت قدماء الا کذک ايتها الناس قالوا بلى مرحك الله

ونظم فارسیدن مثالی هیته افتاب اقبال از مطلع جلال

وطالع تابان باد و نظم عربیدن مثالی

ومن العجايب ان یضی یوفنا تكد المنايا التود و هی ذکور

ونظم فارسیدن مثالی دست امیدش بر امان و صد دست مشکل رسد چو دید بختم بخواب ماند

مراعات النقیض اولدر که بری بر نه مناسب اولن لفظ کتور در

کل و بلر کی

ونظم عربیدن مثالی

اخا الفوارس لورایت موافقی والخیل من تحت الفوارس تنخط

لقرات منها ما تنخط ید الوبی والبیض تشکل والاسنة تنقط

اولکی بستره موقف و حرب و خیل و فوارس ذکر ایدوب الکی

بیت قراة و خط و شکل و نقطه و وعا و بیض و سنان ذکر ایدی که

بری بر نه مناسب لفظ در **ونظم فارسیدن مثالی** مشتوی

سودن و کلا ر غوان و لاله راحتت **کرفت** مهر و ماه طلعت راز هر زان شد

المدح النوجه اولدر که شاعر مدح و حکایا معنوق و وصف حیوان

ذکر ایدوب برن دخی ذکر این **ونظم عربیدن مثالی**

عمر العرق اذ لاقاه فی رهج اقل من عمر ما یجوی اذا وهبا

مراء اولدره کمال شجاعت و ثانی فرط سخاوت ایل و صف اید

ونظم فارسیدن مثالی ان کند تیغ تو بجان غمرو که کند جود تو بجمعن مال

محمق الضدین یوقر و ده بیان اولنمدر و بولک اذالوج برین دخی

دیرل **ونظم عربیدن مثالی**

خاطی عمر و قباء لیت عینیه سوا

ونظم فارسیدن مثالی ای بر سر خواب جهان بر سر جیک پس دهنست ذره نماید خر جیک

یا اخا الفوارس اگر سن کور بود
بنم طور دخی بری شود حال که تکر
اولدر که لفظ کتور در
اولکی بستره موقف و حرب و خیل و فوارس ذکر ایدوب الکی
بیت قراة و خط و شکل و نقطه و وعا و بیض و سنان ذکر ایدی که
بری بر نه مناسب لفظ در

عمر العرق اذ لاقاه فی رهج اقل من عمر ما یجوی اذا وهبا
مراء اولدره کمال شجاعت و ثانی فرط سخاوت ایل و صف اید
ان کند تیغ تو بجان غمرو که کند جود تو بجمعن مال
محمق الضدین یوقر و ده بیان اولنمدر و بولک اذالوج برین دخی
دیرل

خاطی عمر و قباء لیت عینیه سوا
ای بر سر خواب جهان بر سر جیک پس دهنست ذره نماید خر جیک

سبب
بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
و بعد
اینکه در این کتاب
در بیان بعضی از
معانی و اصطلاحات
و کلماتی که در
کتابهای قدسیه
و کتب معتبره
در دسترس نیست
و بعضی از کلمات
که در کتب قدسیه
و کتب معتبره
در دسترس نیست
و بعضی از کلمات
که در کتب قدسیه
و کتب معتبره
در دسترس نیست

تشبیه شرف اولد که شرط ایله اولاه نثر عربیدن **مثالی**
 لا تشبه وجه مولانا إلا بالعبد المقبل لو كان العبد يبق ميامنه
 وتروم محاسنه ونثر فارسیدن **مثالی** فلان چوشیرست
 اگر شیر عقل دارد و چون ابرست اگر ابر کوه بار **ونظر** عربیدن
مثالی هر ماته مثل النجوم ثوابا . لو لم يكن للثاقبات افول

ونظر فارسیدن مثالی

ماه باشد چون رختر که ماه باشد بر خط . در چو دندانت بود کر
 درج ان باشد ز لعل **تشبیه کنایت** اولد که مشبه به ذکر که ایله مشبه
 کنایت قلوب اداة تشبیه ذکر اولمیه نثر عربیدن **مثالی** عرضت
 علی تلك الغادة الحناء والخزيرة العذراء ونثر فارسیدن **مثالی**
 فلان در مرز مکه آمد بر شرزه شیر نشسته و کرزه ماری در دست
 گرفته از تر بر جرجع ظاهر می کرد و از نیلوفر غوان پیدای آورد
مراد شیر شرزه دن آت در و کرزه مار دن کوند در مرز بر جردن
 انگ طرانی در و جردن نوز در و نیلوفر دن قلم در و ارغوانه
 دوشمن قانیدر **ونظر** عربیدن **مثالی**
 بدت قرا و ملت خوط باپ وفاحت عنبر و رنت غزالا

ونظر فارسیده مثالی

گاه بر ماه دو هفته کرد شکاری بدید گاه مرخور شد برادر غالبه پنهانگی
 که ترزه پوشی و که چو کاندی بر غوان خوشن را که ترزه ساری و که چو کاندی

مشتوق زلفی وصف ایدر **تشبیه تسویه** اولد که شاعر بر صفت
 کند و صفتلر دن و بر صفت آنک صفتلر دن ذکر ایدوب بونلری

نظم عربیدن مثالی

صدغ الجیب و حال کلامه کالیایی تغوره فی صفا واد معی کاللائی
ونظر فارسیدن **مثالی**

گفتم که دم چون دهن پیدایت گفتا که میا نم چو وجودت یک سو
تشبیه عکس اولد که آئی سنه بر برنه تشبیه ایدر عکس ایله
 نثر عربیدن **مثالی** فکم قم اهرقناه في البر و شخصی افرقناه فی البحر
 فاصبح البر بحر ابد مائهم و البحر نرا با شلائهم و نثر فارسیدن
مثالی فلک از کرد سواران چون زمین تیره خام شه و زمین
 از جمله دیوان چون فلک نی آرام **ونظر** عربیدن **مثالی**
 رق الزجاج ورق التخم فتا بها فتا كل الامر
 فکانه خم ولا قدح و کانه قدح ولا خم

ونظر فارسیدن مثالی

جان چوتن کرد از کدورت هجر تن چو جان آید از صفای وصال
تشبیه انصار اولد که شاعر بر نسته بر نسته تشبیه ایده
 اما شویله کوسلو که مرادی بر غیری سنه در تشبیه دکلدر

نظم عربیدن مثالی

ومن كنت بحاله يا علي لم يقبل الدر الا كباتا

جیبک زلفی نم حال ایسیدر کجری
 و دیشلوی صفاده و کوزم یانی
 ایخو لری مسم

نیجه قانا اقدوک فروده و نیجه
 شخصی غرق ایلد و مکرده فرد
 دیکر لندی اناروک قانه ایلد
 و دیکر فرد اولدی
 بخر صفای ایلد
 میسم

مرجه انجلدی و غل انجلدی
 برنه بکزدی و امر مثل اولدی
 کویا مرجه خردر قریه یوق
 و کویا غل مرچه در
 خدیوق
 میسم

شول کسه نکر کسن
 بجای او دسین یا علی
 چو ایلد زنی الا
 بیولدی

نظم فارسیدن
 و نثر فارسیدن
 و نثر عربیدن
 و نثر فارسیدن

نظم فارسیدن
 و نثر فارسیدن
 و نثر عربیدن
 و نثر فارسیدن

نظم فارسیدن
 و نثر فارسیدن
 و نثر عربیدن
 و نثر فارسیدن

نظم فارسیدن
 و نثر فارسیدن
 و نثر عربیدن
 و نثر فارسیدن

ظاهر ی بونی کوی ستر که مقصودی در غمین در علی بحره تشبیه
دکله

ونظم فارسی در مثالی

کوانکین بی سخن تو چاست تلخ و ریاسین بری تو بدل کی آهی

تشبیه بفضیل اولی که شاه بر سنه بر سنه به تشبیه این

کرو مشبه اولی مشبه به او زهره تفضیل این **نظم عربی در مثالی**

من قاس جد والک بالغام ما انصف في الحكم بين شكين

انت اذا جرت ضاحك ابدا وهو اذا جاد ادمع العين

ونظم فارسی در مثالی

گفتم که خط مشک تارست دیدم که نهان مشک و نه این مهر نیست

هم مشک خط ترا امده لاله هم مهر فلک روی ترا کشته اریست

سیاقه الامداد اولی که بر نیجه سنه بر سنه ایچون ذکر این

و اگر بولک تضاد و سجع و اندواج ضم اول نور و دخی خوب و لور

نظم عربی در **مثالی** دفعنا الیه و وضعنا یدیه زمام الحق والعقد

والقبول والرقه والامر والنهی والاثبات والنفي والبسط والقبض

والابرام والنقص والهدم والبناء والمنع والاعطاء و نثر فارسی در

مثالی بن زاتن و جان و خاتمان و زن و فرزند و خویش

و پیوند فرای خداوندست **ونظم عربی در مثالی**

میر الدھر بالفضل و أنه عن غر و ملا فضل مذ و جذابا فاضل

ونظم فارسی در مثالی

شهر و قمر و زهره شد از روی تو تابان شهر و شکر و قند شد از لعل تو

تنسیق الصفات اولی که بر سنه بر نیجه صفت ایله وصف این

قران عظمه **مثالی** هو الله الذي لا اله الا هو الملك القدوس

السلام المؤمن المهيمن العزيز الجبار المتكبر سبحان الله عما يشركون

و حدیث شریف در **مثالی** الا أخبركم باحبكم الي و اقربكم مني

مجالس يوم القيمة احاسنكم اخلاقا و الموقبلون اليه اکتافا

الذين ياكفون و يؤلفون و نثر عربی در **مثالی** هو حسن السيرة

و نقي السيرة طيب الاعراق كريم الاخلاق ظاهر النسب زاهر

الحسب حميد الشرائع كثير الفضائل و نثر فارسی در **مثالی**

فلا نراست گفتار و نیکو کردارست و کوتاه دست و خویش

ونظم عربی در مثالی

وابيض يستسقى الغمام بوجهه ثمال اليتامي عصمة الارامل

ونظم فارسی در مثالی

شاه کیتی خسر و لشکر کش و لشکر شکن سایه یزدان شه کثوره کنور

اعتراف الخلق قبل التمام اولی که بر معنی تمام و لمدن بر معنی

دخی بیان ایدب اندیشه او کی معنی به شروع این بوضعت مشو

دیر لر و بواج قمر **خوشه** اولی که اولی کلن لفظ زاید اول

نظم عربی در مثالی مصرع او رثی تکلمه صداع الراس والقلفا

لفظ راس زاید در زید صداع رأسه اولی مقرر در

از بس که بار منت تو بر تنم ^{نیت} در زیر منت تو نهان و مستتر
لفظ نهان زاید و ناموجه در **حشو متوسط** اولدر که اول زاید
اولان ناموجه اولیه **نظم** عربیدن **مثالی**
وانت لعمر المجد اشرف بن حوی علی رغم آتاف العری قصب المجد
بویت لفظ لعمر المجد و لفظ علی رغم آتاف العری حشو متوسط

و نظم فارسیدن مثالی

زهر روی تو ای دلربای سیمین تن دلم ندم شدتم عدیل عنا
لفظ ای دلربای سیمین تن حشو متوسط در **حشو ملج** اولدر که اول
لفظ زاید کلمی حسن و رونق ویره **نظم** عربیدن **مثالی**
ان الثمانین و بلغتها احوجت سمی الی ترجمان
لفظ بلغتها حشو در اما ملج در **نظم** فارسیدن **مثالی**
خیالات شیفش بر نزه بادا منازل درار و اح اعدا گرفته
لفظ بر نزه بادا حشو در اما ملج در **المتلون** اولدر که بر بیت
اکی وزن او زره یادی زیاده او زره او قنه **نظم** عربیدن **مثالی**
انما الدنیا فراه داره و بنوا الدنیا فراه اُسره اگر لفظ فراه فاسفی
فتح ایله اوقیه سین مقصور بحر مدید و زله اولدر که تقطیعی در
بویله اولدر انما الدن **فاعلاتن** یا فراه **فاعلی** دار **فاعلی** اگر لفظ فراه
فاسفی کسرله اوقیه سن **ممد و دبحر** ملا اولدر که تقطیعی بویله اولدر

انما الدن **فاعلاتن** یا فراه **فاعلاتن** دار **فاعلی** و **نظم** فارسیدن **مثالی**
ای بت مه طلعت اختر غلام لعل شکر بار تو کوثر بنام
بویت بحر سریدن در که تقطیعی بویله در ای بت مه **مفتعلن**
طلعت اخ **مفتعلن** تر غلام **فاعلات** و اگر بت و طلعت لفظی تک تلمی
ممد و اوقیه سن و شکر و کوثر لفظی تک کافی مشد و اوقیه سن
بحر **ممد و سن** اولدر که تقطیعی بویله اولدر ای بتی **فاعلاتن**
طلعتی اخ **فاعلاتن** تر غلام **فاعلات** **رساله المثل** اولدر که بر بیت
بر مثل کنوره در **نظم** عربیدن **مثالی** یهون علینا فی المعالی نفوسنا
و من طلب الحنا لم یقلها المر **نظم** فارسیدن **مثالی**
نادیده روزگارم از انکار دان نیم ای بر روزگار شود مرد کار دان
میل ما کر نمی کنی چه عجب **مثالی** نبود جای شاه کنج کرا
رساله المثل اولدر که بر بیت اکی مثل کنوره در **نظم** عربیدن **مثالی**
الاک شیئی ما خلا الله با طلی و لی نعیم لا محالة **زائلی**
انتم ملکان فی الدنیا سرج سراج و خیر جلیس فی الزمان کتاب
نظم فارسیدن **مثالی**

نه هر که تیغی دارد بحر باید رفت نه هر که دارد پازهر زهر باید خورد
ذوقا قینین اولدر که بیت اکی قافیه سی اوله بونک فارسیدن
مثالی

ای از محارم توش در جهان خبر افکن از سیاست تو اسمان سپر

صاحب ملکی و بر تخت خروید هرگز نبوده مثل تو صاحب قنار دگر
باری پیروز بخت و جوانی و کوه اندر پناه جاه تو پیر و جوان مقر
کیفی زبان کشاده بعد از تو و فکری بسته ز بهر خدمت تو بر میان مگر

بامرکب سیادت تو معنائ

بامرکب سعادت تو معنائ ظفر

بجاهل العارف اولدیر که بدو کی نسبه بلزله نثر عربیدن

مثالی لادری ایدر زاهد ام جبینه و بحر زاجرام عینیه

و نثر فارسیدن **مثالی** نمی دانم فلان آدمی است یا فرشته

ونظم عربیدن **مثالی**

یا الله یا ظلمات القاع قلن لنا لیلی امکنک ام لیلی من البشر

ونظم فارسیدن **مثالی**

در زیر امر اوست جهان و جهان خود ^{اوست} یارب خدایگان جهانست یا جهان

السوال و الجواب اولدیر که بریتن یا کی بیتن سوال و جواب اولد

نظم عربیدن **مثالی**

قد قلت لهما هجرتنی ما العلة حدت و تمایلت و قالت قلّة

ونظم فارسیدن **مثالی**

گفتم مرا به بوسه ده و حور دلستان گفتان حور بوسه نیای درین جهان

گاه اولور گفت و گفت ذکر اولمز انک **مثالی**

پیام دادم نزدیک ان بت کشید که زیر خلقه زلفت دلم چراست ایدر

جواب داد که دیوانه شد دل تو ز عشق بر دیوار دیوانه را مگر زنجیر

موشح یوقروده بیان اولمشدر که بعضی حرفی ایچوق بولم چقه

مثال فارسی

معشوقه دلم بیترا زده بخست حیران و شرم و کسم نگیرد دست

مسکین دل من ز بار محنت شرم دست غم دوست بهشت من خرد ^{شکست}

مصرع لرا اول لرین اولان حرفی جمع ایدر چک اسم محمدر حاصل اولور

مرتب یوقروده بیان اولنوب بر قسمنه بر مثال ایراد اولمشدر ایدی

الکامثال دیگر از غالیه صرسله دارد **نظم** دلبر

صرسله بر عارضون روشن چو قر

دارد روشن جهان خدایه لب چو شکر

دلبر چو قر لب چو شکر دل چو حشر

مستط یوقروده بیان اولمشدر **نظم** عربیدن **مثالی**

خزادکار الاربع و المعبد المرتب والظاعن المودع و عذعنه و دوع

و انزب زمانا سلفا سودن فی الحفا و لم تزل معتکفا علی القبیح الشنع

کم لیلة اودعنتها ما ثما ابدعتها بشهوة اطعنها و مرقد و مضجع

ونظم فارسیدن **مثالی**

ای ساربان من از کن جز بر دیار یار من تا یک زمان نوح کم بر رنج و اطلال

مرج از دلم پر خون کم خال من کلون کم اطلال را چون کم از آب چشم خویش من

کز روی یار خرمی یوان همی بینم تری و ز قدان سروسری خالی همی بینم چین

مثال مستفاد قدیم

آمده بانگ خروسی مؤذن میخواند آن صبح نخستین نمود روی بنظر آید کان
که بکشف برکنند چادر بازار کان روی بمشرق نهاد خسر و سبیل کان
باده فراز آورد چادره بیچاره کان قوموا لیشرب القبوح ایستاهل التامو
ملح اولدر که بر مصراع یا بر بیت بر لغتدن و بری غیر دن اول

مثال مصراع عربی و فارسی

تسم ان نفس بدخود کونتر سدا ^{خدا} یا غیاث المستغیثین بخنایم اخاف
کرم اولوب مجلس دگر سینه ^{دیری} از جنات عدن فادخلوها خالین

مثال عربی و ترکی

مثال فارسی و ترکی

کلم که بخندم کن ای شوخ جفاکش ترک او غلفی من اکلم دیدی بجهنی

مثال بیت عربی و فارسی

خداوندان ترا در کامرانی هزاران سال باد از اندکافی

مثال عربی و ترکی

وقل الله نایبة الیالی وصانک من ملات الزمان

مثال بیت فارسی و ترکی

لم یجد من لم یرم و هلاکها لیس للانسان الا ماسعی
جدایله ایردم نگار بناسکا یوسف میلک یوسف ایدی پهر کن بکا

مثال بیت فارسی و ترکی

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
والآله الطيبين الطاهرين
الطهارت ائمة
الدين

زبان اوست ترکی کوی و من ترکی نمی دانم چه خوش بودی اگر بودی زبانش در دهان
سنگ بن ای عجم زاده دگر بلزایدیم بدم شکر بادم کبی آنی چو فرمان دم دهانم
مقطع اولدر که بیتک کله لرین یان مقده بری بر نه متصل اولیه **نظم**
عربیدن مثالی وادر که ان زرت دار و دوده دژ و دژا و وردا
و وژدا **و نظم فارسیدن مثالی**

دلد و آرد آرد از و زان روی اوزوی درد دارد و از اسر
موصول اولدر که بیتک کله لرین یان مقده بری بر نه متصل اول
ای کی اوج اوج درت درت و دخی زیاده بلکه جمله حروف متصل اول
تن عیشم خیف کشت ^{نظم فارسیدن مثالی} بغیر کل بختم نهفت کشت بخار
بوسیتک جمله کله لری بری بر نه متصل یا زلق جائز در **حذف**
اولدر که نقطه لوه حرف کتور لبه نثر عربیدن **مثالی** الحمد لله المروج
الاسماء المحمود الآلاء الواسع العطا المردوعو لجم اللاداء و نثر
فارسیدن **مثالی** دل دارم در مهر مهر مهر و سرم در رود در
راه او **و نظم عربیدن مثالی**

اغیرد لحتادک حداللاح و اؤبرد للامل و ردالتحاح
و نظم فارسیدن مثالی

ره او داده سرور آرام مه او کرده لاله داسرور
منقوط اولدر که بیتک جمیع حرفی نقطه لوه اول **نظم فارسیدن مثالی**
قبض بخش ختن بنقش چنین بیت چنین بنقش چنین

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
والآله الطيبين الطاهرين
الطهارت ائمة
الدين

ر ق ط ا لغتده شول قره یه دیر لکه آق نقطه لری اوله واصطلاحده
 شول کله لره کتور مکه دیر لکه بر حرفی منقوط و بر حرفی عطر اوله
 نثر عربی ده **مثالی** اخلاق سیدنا تحب و بعقوته تلث و قره
 تحفه و نایه تلف و خلته نسب و قطیعه نصب و نثر فارسی ده
مثالی یا جان من کجایی و نظم عربی ده **مثالی**
 سید قلب سبوق مبرق فطر مغرب عزوب عیون
 مخلف متلف آخر فریده نایه فاضل ذکی ایوف
 و نظم فارسی ده **مثالی**
 غمزه اشوخ آن صم خست بر دل جان بر بر تر تر بر بکند سر همی ستم
خیفا لغتده شول اته دیر لکه بر کوزی کوک اوله واصطلاحده
 شول کلامه دیر لکه بر کله سی نقطه لو و بر کله سی نقطه سزا اوله
 نثر عربی ده **مثالی** اکرم بنت الله جیش عودک یزین واللوم
 غمض الله جفن حودک یزین و نثر فارسی ده **مثالی** زین عالم
 بخشش عام شین آدم بیتیغ و سهام و نظم عربی ده **مثالی**
 اسمح فبت السماع زین ولا تحب آملا تضيف و نظم فارسی ده **مثالی**
 کوده نقش مرهم بخشش ملک نقش کارم چنین حواله بچین
مختف اولر که حرف لک حرف کانی و نقطه لری تفسیر ایملک ایله مدح
 هجو اوله نثر عربی ده **مثالی** انت الحبيب المحب حاه ممله معی قلنه
 مقطوع الذکر دیمک اولور و نثر فارسی ده **مثالی** مادر دوتنوزیم

زانک حرکتی فتحه قلوب باه اولی نون اوقسه ذم اولور

نظم عربی ده **مثالی**

یا لائم الترائت سرائ الناس والتاترا لفاخر بالاستیناس
 مصراع اولر سین نقطه ایله اوقسه و مصراع ثانیه خانک نقطه
 السند اوقسه مدح هجو اولور و نظم فارسی ده **مثالی**
 اذانی بر سر کبر و بر سر کف که کان بخشی و دایم خیر کوی
 مصراع اولر کبر لفظند بر نقطه زیاده قلنه و مصراع ثانیه
 کاف لفظنک کاف عجمی قلنه و خیر لفظنک نقطه سی اخزنه ویرله
 و کون لفظنک فتحه سی ضمه قلنه ذم اولور **معا** یوقروده
 بیان قلندر بر مثال دخی ایراد اولفق التکرار حسن

در اسم سلطان مصطفی

برج سرطانده ای **مجتهد** اکی یوزاوتوز اوله قل قنانت
 طقان اگر اوله التی حرص اودنی کم منطقی ایلر ایدری قل فراغت
لغز یوقروده بیان اولنوب فارسی مثال ایراد اولمشدر
 انک ترکی **مثالی** قدی بوکلشی اوکله نهایت پیردره هب قاپلشی
 بو خلق صناسین امیردره قفنازه وار بنک کچ لرده کیوانی
 عریان یور راشق کی کوندر فقیردره **مکرر** اولر که اند تکرار لفظ
 اولایا قافیه تکرار اوله یوقروده مثال لری ذکر اولمشدر **تضمین**
 اولر که بر غیر که مصراعیه یا بیتنی الوب کند و شعر نه ضم ایلیه و شرط

بود که منتهو و لا تا سرقه احتمالی اولیه انگ

ای سرور که چون غمی دور ز سرور خود نولور آشنایان خبر کل نه او مرز یاد نه

اغراق او نه که بر سنه یک و صفته حد دن زیاده مبالغه قلنه

نثر عربی در **مثالی** والله ما البسنا اياه الا التفخمة و نثر فارسی در

مثالی محبوب من فرشته است و نظم عربی در **مثالی**

کفی بحسبى خولا اننى ضئى لولا مخاطبتى ايتاكم لثرفى

و نظم فارسی در **مثالی**

ای که عقل خرد به بین هم ازدهانت را زانکه جز نامش نمی دان کسی هرگز نشان

جمع و تزیین و تقسیم

و بوالی قدر **جمع تنها** اولر که ای سنه یاد می زیاده

بر صفتن جمع این در **نظم عربی در مثالی**

فاحوالی و صدغک و البیالی ظلام فی ظلام فی ظلام

و نظم فارسی در **مثالی**

آسمان بر تو عاشقت چو من لاجرم همچو منشی نیست قرار

تفریق تنها اولر که ای سنه یک فرق بیان این در **جمع اینر**

نظم عربی در مثالی

مانوال الغمام وقت ربیع کنوال الامیر وقت سحی

فنوال الامیر بذرة عین و نوال الغمام قطرة ما

نظم فارسی در مثالی

نبود کل بلف عارض تو زانکه رویت کلی بودی خار

تقیم تنها اولر که ای سنه بر بیت کتوره در و تقیم و جمی

اوزره ذکر این در **نظم عربی در مثالی**

ادیبان فی بلخ لایا کلان اذا صجبا المرء غیر الکبد

فمذا طویل کظا القنائة وهذا قصیر کظا الوند

و نظم فارسی در **مثالی**

رهان و عارض و زلفی آن بت دلبر یکی گشت و دوم سون و سوم

جمع مع التفریق اولر که ای سنه جمع اید و بر سنه به تشبیه

ایلیوب بعد بری برندن فرق این در **نظم عربی در مثالی**

فوجهک کالنار فی ضوءها و قلبی کالنار فی حرها

و نظم فارسی در **مثالی**

من و تو هر دو مهر را ما نیم چه من از رنگ و تو از انوار

جمع مع التقیم اولر که بیت اولن یا مصرع اولن جمع این در

بیت ثانین یا مصرع ثانین تقیم این در **نظم عربی در مثالی**

حتى اقام عیاد باضی خاشنه تشقی بها الصلبان و البیع

للتبی مانکوا و القتل ما ولروا و النهب ما جمعوا و النار ما زعوا

و نظم فارسی در **مثالی**

دو چیز را که کاش می دو چیز دهم علوم را در جات و نجوم را در الخلم

تفصیل اولر که ای سنه جمع این در **کوهی** منع

این نظم و صفت در
بیت غایت طویل و بی
غایت فصیح و بی

منع این لرزه بر نه بر وصف بیان این لرزه غایتی قلیل الوقوع

نظم فارسی در مثالی

کهر گفتم ^{حیوان} بران دندان خرد گفتا مگوزین سان که این در آب شورت آن بود چرخه

تفسیر خفی اول در که آلفظی یاد فی زیاده کتوره لرزه تفسیره

محتاج اولوب بعوره تفسیر این لر **نظم عربی در مثالی**

یحیی و یزیدی بخرد واه و صارمه یحیی العنایة و یزیدی کل من خدا

ونظم فارسی در مثالی

یا بپردازد یکا بیدارستاند یادهد تاجران بر پای باشد شاه را این ^{یادگار}

انچه ستاند ولایت و انچه برده است و انچه بنزد پای دشمن و انچه بکشاید ^{چهار}

تفسیر خفی اول در که آلفظی یاد فی زیاده کتوره لرزه تفسیره

احتیاجی اوله اما برو جمله تفسیر این لر که هر گسنه تفسیر این در کن

نظم فارسی در مثالی

چشم و ابرو و غمزه تو کنند شور و غوغا و فتنه در عالم

متن اول اول در که حرکت و سکون تغییر ایلله مدح و ذم اوله

نثر فارسی در **مثالی** فلان پیوسته در کارزار است اگر سکون

را ایلله اولور سه شجاعت ایلله مدح در اگر کس را ایلله اولور سه

ونظم فارسی در مثالی

سخن مر سر بر کند تاج دار که گوید به از کوه شاهوار

اگر چیم سکون ایلله اولور سه مدح در اگر کس را ایلله اولور سه

داره تاج اولور صلب اولور دیکدر **مثالی** یوقروده ردیف

دیو بیان اولنا در و بعضی شعر مرده محبوب دیر لر و بعضی

قافیه دن صکره کله مرده دیر لر قافیه دن اول کله محبوب

دیر لر **مثالی** ای شاه زمین بر آسمان داری تخت شست است

عدو ناتو کان داری سخت جمله سبک آرک و کران داری سخت

پیر تو بدانش و جوان داری سخت لفظ تخت و سخت و تخت و تخت

قافیه در و لفظ داری حاجب در پس بواکی بسته محبوب دیر لر

مثالی اول در که اوله کلام محو کی اولوب اخری مدح اولان **نظم عربی در مثالی**

لا تقبل بشری و کن بشریان عزة الداعي و يوم المهرجان

ونظم فارسی در مثالی

اثر میر نخواهم که بماند بجهان میر خواهم که بماند بجهان در آثار

ذوالقافیتین المحبوب اول در که بر بستک آلفظیه سی اوله

و آلفظیه نک اورته سنده بر لفظ تکرار اولان **نظم فارسی در مثالی**

سر سودای باز ارتو دارم سرشک از شوق کلنار تو دارم

الکلام الجامع اول در که ابیات شکر و شکایت و موعظه سزاویه

شکرک و موعظه نک **نظم عربی در مثالی**

اذا ما رمت طيب العيش فانظر الى من بات اسوء منك حاله

واخفض رتبة واذن قدرًا وانك لم تمش و اقله مالا

شکایتک **نظم عربی در مثالی**

در کمال و در کمال
در کمال و در کمال
در کمال و در کمال
در کمال و در کمال
در کمال و در کمال
در کمال و در کمال
در کمال و در کمال
در کمال و در کمال

من الناس من يلقى المريد من الغنى ويكرم مادون الغنى وهو فاضل
وبواو چک **نظم** فارسیدن **مثالی**
شکایت دارم از دوران ولی شکر خراکم سراید منحت و نخوت نماد منحت و فوای
تعجب اولد که بستره بر نشنه دن تعجب کوسه **نظم** عربیدن **مثالی**
ایا شعای خینی بلاد انطفاء و یا بدرایلوح بلاد محاق
فانت ابدرا ما معنی انتقامی وانت الشمع ما سبب احتراقی
نظم فارسیدن **مثالی**
من چرادارم عیش آب در دیرم مقیم که نو داری چاه دایم در رخ نخلدانی
لف و **نشر** اکی قمر بر نه مرتب دیر که اول ذکر اول ناک
حالی اول ذکر اول نه صکره ذکر اول ناک حالی صکره و صکره ذکر
اول ناک حالی اول ذکر اول نه **نظم** فارسیدن **مثالی**
بتاب طلعت میمون بتار طره بر خم بپردی از بر مادل سوزی از دل ما غم
قم نایستک **نظم** فارسیدن **مثالی**
ماد با چشم و زلفت نسبی هست از انم روز و شب آشفته و ست
حسن التعلیل اولد که اکی صفت کتوره در بر رخ بر نه عک قلندر
نظم عربیدن **مثالی**
فان غادر العذران فی صحنی و حتی فلا عز و منه لم یزل و ابلا یاهی
نظم فارسیدن **مثالی**
از ان با غم دل تنگ بود خوش که دایم کز غم کرد دولت شاد

حسن المطلع اولد که شاعر شعر که بیت اولی غایتد ایوبیه
نظم عربیدن **مثالی**
المجد عوفی اذ عوفیت والکرم و زال هنک الی اعداک الالهم
نظم فارسیدن **مثالی**
تو کردم از خاک اگر بر اید در جانی تو کردم کردم غبار و هر سود جانی
حسن المقطع اولد که شاعر مخلص اولان بیتی غایتد ایوبیه
نظم فارسیدن **مثالی**
خواجوا اگر چه شعر تو جریین نیست بکزد سر چون یدر بیضا بدید
حسن المقطع اولد که شاعر آخر بیتی خوب دیه تاکه لذتی
طبیعتده قله **نظم** عربیدن **مثالی** قر شرف الله ارضانت ساکنها
و شرف الناس اذ سواک انسانا **نظم** فارسیدن **مثالی**
مباد اصد رتونی من که نارد ناکه محشر نه عروجی جهان چون تونه مداحی فلک چون من
حسن المطلع اولد که شاعر مرد و حدن یا محبوب بدن بر نشنه
ظریفانه و حسن تعبیر ایله طلب اید **نظم** عربیدن **مثالی**
ابا المسک هل فی الناس فضل اناله فانی اغنی منزحین و نشر به
نظم فارسیدن **مثالی**
بوسی زب توشه نیارد طلبیدن که حد من کرای مسکین باشد
شمعیه دک صنایع شعریه نک هر بر نه عربی و فارسی واقع
اولان مثال لری ایراد ایلد و نک من بعتر ترکی بر قصیده مصنوعه

ایراد ایدر که هر بر صنعتی علی الترتیب مشتمل اولاد تاکه صنایع
 مذکوریه ترک امثله اوله **ترصیع** ای سکندر در سلیمان سبط
 در آب دای و غیض فریمان رتبت و سپهر اب و اسرار
الترصیع مع الجنیس کرد کلکونک ایدر مهر هوا عیننی تر
 کرد کلکونک ایدر مهر هوا عیننی تار **جنیس تام** ^{نور} ^{اقاب} ^{نور}
 دشمنک ایدر و شی کور افلوب و له ^{نور} ^{اقاب} ^{نور} نوله چون سن خرویه لار ائکه یوز و دتکی
جنیس ناقص
 ساعدتم سمنده که سواریم اولود ماه نوسن سیه چقد قره اولاس ^{چون سوار}
جنیس زاید
 و عده سینه و عده کتک اعادی جان و ^{چشمه سینه} چو دکن چشم ایدای ^{چشمه}
جنیس مرکب
 نار عده کتک شمنه سی در که چنارک فرالین ایلدو که مر غزار اچره المذ فرغ زار
جنیس مکور
 رایتک ثعبانی قاتل اولور تیمور ^{مور} مدحک عزکی شعار نده اولور شعار
جنیس مطرق
 نعمت که بقه اولدر سپهرک خوان ^{خوار} هیبتو که کوره اولدر زمانک نال ^{نار}
جنیس خط
 جیم لاله خلعت خالصدن اولدر ^{جیم} جیم زکس جیمه جامکدن اولدر ^{خط}
اشتقاق

ارمیری کلمه کوباد لطف کدنا سیم ^{نمجه غناج غنجه} اندکجه کلر مزدکی ^{خار}
سجع متوازی
 مولک ایوانه سترک اولدر ^{نور} دولک دیوانه اویرک بوله بار بار ^{نور}
سجع متوازن
 چرخ اطلس تاج کوه هر که زرد دوزه ^{نور} مهر خاور رای روشن سینه که آینه ^{نور} دار
سجع مفرق
 متکدن حاصل اتمدر قوم نظر ^{نور} هیبتکدن یانمش اولدر کل کلنار ^{نور}
مقلوب بعضی
 رشک ایدر قدر که جلایله سپهر ^{هفت} شکر ایدر فتحک حالینه سله چون ^{حصار}
مقلوب کل
 چرخ صناعی زر مهر مطی قلم خرج ^{نور} نامکی نقش ایلوب اولور دکی ^{شاه اسکه دار}
مقلوب مجتلی
 مورکی امر که قلمدر طاعت خلق ^{نور} رام اولدر نیتکم موسی یه ای ^{سحر مار}
 روی یگ و رو بر بخت و کینه زارو
مقلوب مستوی
 رای نیک و رو زنجیر و کینه زار و خور و ^{نور} خوش روخ و یاز جنگ و تخیل و کینه ^{نور}
رد العین علی الصدر
 کوشوار اسب شبدیزک اولان ماه ^{نور} اولو کوش خرو مهر سیمایه کوشوار
نوع دوم

اشکار اولدی مکر مدک فکر مکنده کم ساکن اولش انده جریله امر قل شکار

نوع سوم

او که اتم اعتبار امر و که ای شاه کین کیمباد تاج و تخت اولاده بولمز اعتبار

نوع چهارم

الله کم یک بار در بخش این سندی بکی هرنه دکلوطره سین سیل اتسم باغز ابریار

نوع پنجم

یاد لاری سن نه اباک که اصل جوهرن خشم و هکدن دو تر بو جارتادار یادگار

نوع ششم

چون غز ایچون کوز کور تده خیل فتح و نصرت پیک اولور او کچو خاکن

تضاد

قامدی ممدک بر غمکین دل الازلف خوش دور دورک هر بیمار الا دوست

اعنات

کنت پیشم جرح تو سندی ابار همچون کف کام انف غنینه انگ طاقن مهاب

تضمین المزدوج

ریزه ریزه ریز اولور او جند نیره عزم رزم اتسک عدو کیی او کمره کوهار

استعاره

رخس خاور پیری میدا فو کو در سمن قدر ک آتی راه رفعتده کیده چو راهوار

مراعات النظیر

ماه صرک زبور عیله درج کون مهر قدیمه قمرنگ بامینه جام زنگار

خیم ریزه کما اولور کیمز او جندن سیم و زبر بزمین انعامک الذن تار مار

محمول الضمیر

رو ز اولور ایکضیا ویر جوشیم شهر فی اولور خود که قدم باصه سمخا یولنه غار

تاکید المذم بما يشبه الذم

کرچه مدک عالی عمو راید سر تر لیک جود که کانه عزیز لیکه اولیدر خاکسار

التفات

خردتکن قاپک دورک فی ایلر فلک ای فکر خوش سده عیادن اندول افتخار

ایهام مطلق

سرکرو تنایدی کرچه نوس جرح فلک امر و که رام اولدی بویک ایچنده مهری وار

ایهام تام

عاق اولدن بختو که بخت در خصل بختیار او لودی کر اوله اول بختیار

ایهام ناقص

خسرو شیرین اولودی شبو جرح پیره عشقه فرهاد و شمن خسرو اولیری یاد

تشبیه مطلق

تیغ و تیر که دشمنک بغز یقرا تشکی کرچه آب روانه کیی کورینور ابدار

تشبیه مشروط

چرخ دیرم باشنه خفمک اولیجی نکر ماه نو دیرم خیده قدنه اوله نزار

تشبیه کتابیت

صان عصای حضرتک موسی اولیدر داینگ که ازدهادم کور نور کفله روز کارزار

تشبیه تسویه

شام صبح اولور شهابز مکره ویریش ^{شعاع} صبح شام اولور مهارز مکره قوپر قبح غبار

تشبیه عکس

عرش وار عرش اعظم بکر مشر بوقصر علی یولی قرش اولور دور ایرب اوله قمر که سستی

تشبیه اضمار

رای بر نور کندن اولمشدر شاهه ^{مفتیس} بلکه چرخک علوی قدر کده اولبدر مستعار

تشبیه تفصیل

کرچه کم بکر ضمیر که شهاب ماه فلک لیک یوقدر بونده اند کیکی رای ستار

سیاقه الاعداد

کوندز که عبیر و یکج قدر توختک ^{مدار} کم سرور و سوره حاجاته اولمش

تسبیح الصفات

حسن افلاک کی اولمشدر ذالک جمع دولت و لطف و سخاوت شوکت و ^{ووقار} حیم

حسنو قبیح

جذو احسان ایدر وجود که اولون ^{مجتهد} دولنده کور میوقری غنی در هریار

حسنو متوسط

بر همدار همت که سایه سی فی لطف ایرب هر کیمه صاله بولور بخت هایون شاهوار

حسنو ملیح

رایتک کم فتح یار یدر اندک الله دن بر نهال باع بر در کم ظفر در که بار

متلون

جام جودک عالمی مست ایلیلدن خسرو ^{عیشی} شویونو که رشک ایدر جم و اغنیار

ارسال المثل

غم دکل کرنی عدد اولمش و سن شاهیم ^{محو} اولور انجم تو خورشید اولمش ذوقور

ارسال اشعار

بر شریعت شیرین طورش دکل یوز ^{اهل شهر} بر کرامت اهلنه ایتمز شهاب یک سحر کار

ذوقافیتین

هر کی معراجی یاد ایدر چومر شرق سار ^{وار} کر سوار اولسک سمنده که یراق برق

تجاهل العارف

دشمنک معراجی یاردی یا او چ رفعت ^{پیری دار} یردن او ستون اول بوغازی ایلنکدر

سوال

اولنه کرشد که چون بر اعیان ^{تختی تار} یرد هر کرک ^{جونا} جل خلقوم کیر اولوب ایدر ^{تختی} پای یوقدر کرچه کند که و کیکی پای کیر ^{تخته سوال} جان یوقدر کرچه جمیک و کیکی جان ^{شکار}

جواب

ای سوال ایدر داشت بندر جوابکدیگ ^{پاک} کند شاه عادل دیر یابند زلف یار

موشح

سیریل و طول ایامره نگارک ^{وار} میلنه ^{مرفط} طور فرهم اولمشدر نوای شه کوش

مسط

هرز ماندن آل دادی هر مکان ^{رو زکار} بول ^{مراد} لار که اولمشدر وشار ^{غنی} طور

ملح

قناد مار

مقصود

در

موقف کرفین

نہایت

مَوْصِلُ بَيْتَيْنِ أَحْرَفُ

五

موقبل باربعة الحرف

الموقف الجموع

خ

بیان الموقبل

خط

حذف

20

منقوط

2000

رَقَطَا

تاریخ

100

نہیں

4-2

خفا

1

متکلف

ایک

حق

نفس

三

مکرم

هذه خطة

نوع دیگر

مردم

تقریر

لاف
مفان

انفاق

و

جمع تنها

لازمی

تَفْرِيقُ نَسَحِمَا

سلطنت کلزار ایچره بر کل ترسن وی تاج یوقدر کلاه سن نو کس کی سن تاجدار

تقسیم تنها

قبرک و لطفک اگر چه فعلی عالی در وی اوله عدوا زار در بود دنواز و دوست دار

جمع مع التفریق

قدر و جاهک کم ملازم در قیوکه هر اوله بری بختوکه یاورد بر برستی سکه یار

جمع مع التقیم

بجسکرم بحر و جام جهان بسک قیلو روحی راحت سنبل و ریحان دماغن مشکبار

جمع مع التفریق و التقیم

قدر و بختک نو جواند که چای پیو اوله کمال عزت و بود دولت ایکم پلوار

تفسیر جلی

نیک خواه کلام بر اندیشک نصیبی کاعزاز و کرامت بوکه ذله احتقار

تفسیر خفی

دشمن و بد خواه که قمت از دلش دست بسته رک کسسته جان خسته دلفکار

متزلزل

بر شه صاحب شجاعت سن که ضبط کند پیو کی سن جوانا که ایدر سن کارزار

مردف

صاندها حقه یا قوت کوهر نثار دست سیمینی همان معدن در انگ نثار

استدلالک

همزدن کم کسه تیغک عدو نک بوینی بوینی اوز سن سکا ایشمن کا و لادو جار

ذوق فیتین محبوب

الترینی قالدر با حقه دعا اتش و چنار فصل کده تابر نه لطف و وفاتشون نکار

الکلام الجامع

روزگار که جور و قهر دند اولور دم کرمد ایر کور اوله کاهجوی و کامکار

تعجب

ایک عجیب نفق ایتسم دله کورنن اغیزمیک دانه خشخاشی دلمشی یا خود کاک

لف نشر مرتب

چشم و زلفی اشک و مشکند دله زاهد شمع کاه مخور و غراب اولورک اولور تار مار

لف نشر مشقوش

کوی یوزنی قاره زلفی و زلفی اولور کوز لرم قارردی یا خود بکه لیل اولور

حسن التعلیل

خدا کلونن کورب یار که قزردی روی کلاه رخسار دند اولور مکریم شر

حسن المطلع

لطفه ارواح فضلن بخش ایدر پرور مک عدل و جودی ویرمدر کاک

حسن التخلص

در نظن بوسر و رینک شهال کوشکه کوشوار اوله پیریدر شاه در

حسن المقطع

قنیه طویدر کور بود و قله شیرین قنیه نقاشن این بوجم ایدر صورتلو

حسن الطلب

کوهر اقدیم دایم چشم سزدن صورنگر جوهری سن لعل و یا قوتی قلی ایذی اعتبار

وصف و دعا

فخر آل و مفر عثمانیان صریق دین عود شرع احمد و عدله عمر حیدر دثار
چونکه دور اند از چهره میگردانند و در خلق
دائر اولی قلم فلک ثابت اولی قلم زمین آی و کون تابان اولی قلم بر نور اولی قلم نهار

• طالعک تابند و تابنده اولسون که خلق •

• دولتک پایند و اقبالک اولسون پایدار •

مقاله ثالثه تشبیهات و مسائل انیس العشق بیانند در

بلبل که صحت تشبیه ده وجه شبه طرفیند یعنی شبه و شبهه شامل
اولی قدر پس هر کیمکه بوشط بولیان نسبه لری بری بر نه تشبیه
جایز در اما عیون و عیون مسموع اولی مؤید اولی الابدان
بعض ابیاتی امثله و جمعی اوزره تحریر قلم و بومقاله ده یکی که
باب ترتیب ایدوب و هر بابی که فصل ایراد قلوب بر فصول اطلاقات
عرب و بر فصول عبارات عجم بیان ایدم و چون مقصود اصیای حسن
و جمال در **مراع** مقصود حسن تست ذکرها بهانه ایست **باب**

اولی بیان حسن و جمال ایدم و چون معشوقک صفی حسن و جمال در
عاشقک صفت دخی عشق و جمال در الابدان کنجی بابی بیان عشق و حاله
قلم بعده باب باب اعضا محبوب تشبیهاتن بیان ایدم **باب اول**
حسن و جمال بیانند در **فصل اول** اطلاق عرب بیانند در مصحف

مصنف کتاب سرور فقر دیش **بیت** مصحف حنک کور بوستان

ایکده سرور کور دور میوب باشک باش صرقرآن او قور او غلان

کشاف کمال بخند دیش **بیت** مرغ توایت کشف حن راقفیر

غم تو محزن اسرار عشق را مفتاح **ورق** حن دیش **بیت**

بر ورق حن خود از خط و خال حجت نوساز نشان تازه کن

مشرق و له ایضا بیت

ای چو خورشید بر آورده سراز مشرق یارب از دور فلک هیچ زوالت کرد

صدف و له ایضا مصراع

نخاست از صدف حن جوهری تو **فلک** سلمان دیش **بیت**

بر فلک حن تو صنع جهان افرین بیکر خورشید را ذره دهن خانه

اوج حن دیش بیت

آفتاب سانبانی خواهی در اوج حن کر چه باما اتفاق انقلابی و فتاد

برق کافیه دیش مطلع

ای بهار ابر پوش آب باران بهار برق حن لامعت شمع شبستان

سریه سلمان دیش بیت

ای کل بنار کی بشین بر سر بر حن کر حن طلعت تو جهان رنگ و بو گرفت

کوس کمال بخند دیش بیت

چو کوس حن زدی قلب عاشقان مکن که تاج و تخت شهبان زینت از سینه دارد

عالم عصمت دیش بیت

چشم شود توای آفتاب عالم حسن که سایه باز نزاری ز خاکساری چند

وجه شبه کثرت در بنا کمال خجندی دیمش بیت

اساس عقل در افتاد تا از ابرو چشم بناء صفا نهادی و بر کشیدی طاق

میران وله ایضا بیت

دل که چون کویست در میران حسن ^{کشتن حال} کر پنجوگان نسبت زلفت کد سیروده

شطح وله ایضا بیت

آن آرخ از خوبان برد شطح حسن که چه باشد هر یکی را رخ ز عاج

وجه شبه محل تا مل اولوب عاشاقی مات اندوکی در سواد آری دیمش

مطلع زهی کشید خط بر سواد حسن شد ز فتنه و چشمت هزار خانه سپاه

جیب حسن دیمش بیت

تا بر کشیده تو اسرار جیب حسن من پای دل بر امن جیوت کشیده ام

خاتم کمال ابن عبدالعزیز دیمش مطلع

ای ز برای مرغ دل زلف تو دام نیر لعل لب چو سگرت خاتم حسن را نیکین

عروس سلمان دیمش بیت

کو بنگرد عروس جملت در آینه خود بین شود هر آینه آن به که ننگرد

و حافظ دیمش بیت

عروس منت اجازت مکن زادی کل که پرستی بکنی عند لیب شیدا سرا

طالع سلمان دیمش بیت

بیکو طالع حسن بال کشاید طوطی لعلت چو پر سنز بر آرد

۲۰۸
شراب حسن دیمش بیت

داند

شراب حسن تو در جام وصف کی بکند کسان که جامی از آن خورده اند می

وجه شبه کیفیت و پردوکی در ابلق وله ایضا بیت

ابلق حسن از بران یوسف بود عالمی کرد سمرت دست در فترک چیست

وجه شبه محبوب حسن آنکه سوار ولوب نکتر ایدب خلقتن یوجه

اولد قوی در و حسن لسان عربده بومز کور لردن غیری پنجه نرسد

تعبیر اولنوره مثل **کتاب شمع** سروری فقیر دیمش بیت

عزیز باشک ایچونه مرصن ایچنده کوب هزار یوسف سا که غلامه بکر تدم

وله ایضا بیت

بوسروری عشق در سینی تمام انکی ایچو اوقیوب ایدر کتاب حنی یار انکه کشت

وله ایضا بیت

شمع جمالی آهونه اولم خلل پذیر یلدن ضرار شمن الکا کون چراغی در

فصله ثانی عبارات عجمر بیانند در آسمان اشرف دیمش بیت

توسالها پای که در آسمان حسن طالع نکشت مثل تو ماهی بالها

آفتاب سلمان دیمش مطلع

لعل را بر آفتاب حسن کویا کرده ز آفتاب حسن یک ذره پیدا کرده

ماه حافظ دیمش بیت

ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما آب روی خونی از چاه نخران شما

دریا سروری فقیر دیمش بیت

حسن دریا سده کشتی شکل ایوب حق کوز قاشد و نباشد باشه چاشنی ایکی ماهی کویستور

آتش کاتبی دیشی مطلع

ز آتش حسن چراغ رخت افروخته باد داغ تو شمع درون من دل سوخته باد

کل عینی دیشی بیت

تاکل حسن تو بگفت بهیای وجود عشق بارد در فلک درد تو درید زین

جویبار جای دیشی بیت

صد جان فدای قد تو کرد جویبار حسن هرگز یکی نهال بدین نازی نیست

کوی سلطان دیشی مطلع

زلف شبنم کشت که باد صبح سرگردان است کوی حسن و دلبری امروز در چوکان است

شادروان نامر بخاری دیشی مطلع

چو شادروان حسنت می کشیدند بدر بایت رضوان افریدند

شیر و له ایضا بیت

خط دشمنست حسن تر از دشمن مبین مور که دست شیر به پیچد ضعیف نیست

سراچه کمال خجندی دیشی بیت

بنفشه بروی تو نیست در سراچه حسن که دست صانع در آن طاقها می بندد

خوان و له ایضا بیت

بر خوان حسن خود نکو کردی پریشان عادت بود بر روی خوان سبزه فراوان ریختی

کنج فتاحی دیشی بیت

ترسم که کنج حسن تو زود آورد زوال ز اسرافهای شوخی و ناز و عتاب تو

اشرف دیشی بیت

تر که من تا که جهان گیر شد از لنگر حسن چراغ کفشت که تویی شاه عجم میرزا

وجه شبه مملکت قلونی فتح الدکی درخمن خواجو دیشی بیت

چرا از زمین حسن تو یک جوی غمی باشد نصیب خواج چینیان

و حسن زبانی بچشم بود مذکور زرد غیری بچشم نه ایله تعبیر اول نور

مثل گلستان و گلشن سروری فقیر دیشی بیت

چون گلشن حسن ایچره اول اولی گل غنا بدیل کی دیرندی سرور یدره زبانی

باب دوم عشق و حال بیان در فقه اول

اطلاقات عرب بیانند در **آیت حسینی دیشی مطلع**

مشکلت آیت حسن تو چه تقیر کنم من بی بیچاره درین کار چه تدبیر کنم

نور سروری فقیر دیشی بیت

نور عشق سینه کی قدری سروری چون که بر نور ایمانله حق قلون منور سینی

شریعت کمال خجندی دیشی بیت

پوشش رخ ز نظر ها که در شریعت عشق گرفته اند تماشا روی خوب مباح

کتاب و له ایضا بیت

عاشق کشتی ثواب بود در کتاب عشق آن شوخ هم دست ندارد این ثواب

زبور حافظ دیشی بیت

بیامد به که از بلبل زبور عشق یکر یار بیابیل که از حافظ سخن کوتی بیامو

قبله کاتبی دیشی بیت

قبله عشقت نزد اهل صفا کعبه ربکی درین بیابانست

خطیب حسن دیمش بیت

تا خطیب عشق او بر منبر جان خطیب ^{که} راهم کردم عزیزان مسجرا آید

دفتر وله ایضا بیت

عقل را از دفتر عشقت چه علم ان ورقها را نشان دیکرست

مکتب خواجه دیمش بیت

چونون قامت در مکتب عشق ز نو که خامه لای بر نیاید

خانم مولانا عصار مهر و مشرق کتابک اولند دیمش بیت

بنام پادشاه عالم عشق که نامش هست نقش خانم عشق

سلطان معزی دیمش بیت

غیر سلطان عشق هیچ کی لمن الملك را انداد جواب

وسلات دیمش مطلع

سلطان عشق ملک دل و دین و و گرفت او حکمت نیست کی را برو گرفت

وجه و شبهه مهر آع ثانی دن ظاهر در خیل کاتبی دیمش بیت

بس که در شهر وجود خیل عشقت قتل کرد خون بجای ابی بیم روان در جوی چشم

لوا عراقی دیمش بیت

لوا عشق برافروختی چنان در دل که در زمان علم صبر سرنگون داری

کوس و طبل و طنبور احمد پاشا دیمش بیت

عشقت قبورن بیند جلا بنی نه دین عالمه آوز حلا بنی نه دیر سن

بوند و خدی وجه شبهه مهر آع ثانی دن ظاهر در **آف** ناصردیمش بیت

ناصر یافت وجه زان در ضرب عشق صراق عشق خاک ترا تا محکم نکرد

شمنه حسن دیمش بیت

بر شمنه عشق تو هر روز می بینم در کشتن مسکینان از خطا تو فرمان

ترک وله ایضا بیت

ترک دل کردم چو دانستم که ترک عشق تو هرگز آبادان نخواهد داشت این ویرانه

خنجری کاتبی دیمش بیت

خنجر عشق خود من ریخت بخاک پای تو رای تو بود کشته گشته شدم برای تو

ها هیو مطلقانی دیمش بیت

در غم عشقت تن من آفرافکنم گوشت ناهمی عشق او را استخوان آمد برید

عقاب سلمان دیمش بیت

کبوتر حرم من گرفت بر من نیست عقاب عشق ندانم که چون گرفت مرا

شاهین عتیقی دیمش بیت

ای از دل شیر فک آهوی چشت شیر گیر ارجم مرغ قریبان شاهین ^{عشق طوعه}

باز شیخ عطار دیمش بیت

چون دل عطار باز عشق در غلب گرفت از دل کرشمی عجب نبود اگر غلب ^{خت}

نکر سید جلال الدین دیمش بیت

دروغ است گفتی صبرم بجز عشق که غرقه کاه موج با حل نمی شود

و ناصردیمش بیت

در بحر عشق جانان جام رسید بر لب باغ که از میانش ممکن گفت بود کلام

و آرزوی دیمش مطلع

در عشق از صد کون و مکان پیوست کشور عاشقی از هر دو جهان پیوست

بساط کلاتی دیمش بیت

در بساط عشق جانان بسوی کرم خوام این شطرنج را این بار به تر با ختن

طاس و له ایضا بیت

کعبتی مهر تاد طاس عشق افکنم هر زمان در پیش نقش دیگر وردی مرا

قمار حوله ایضا بیت

در قمار عشق دله بردن جان بستم هرگز بردن چیزی خواست دیگر با ختن

نرد حسن دیمش بیت

نرد عشق راست می بازم و بازی کنم کعبتی چشم غلطه و بازی بهادهی

راه و بادیه ناصردیمش بیت

در ره عشق اگر میروی اینک سروسنگ که درین بادیه هر جای سری سنگست

وادی شیخ عطار دیمش بیت

قراوله قدم در وادی عشق بزاری کشتن است آگاه دارست

شمع و له ایضا بیت

بر وانه شمع عشق شد جان چون سوخته شد ز توشان یافت

قاف خواجو دیمش بیت

کچم چون عنقا بقاف عشق کردم آشیانه مرغ در راه نفس در آشیانه یافتم

باغ ناصردیمش بیت

باغ عشق ناصر عندر لب است که مردم نغمه خوشتر سراید

سلسله عبید دیمش بیت

مبتلا نیست که امید خلاصش نبود هر که بر پای دل از عشق سلاسل دارد

عالم حسن دیمش مطلع

عالم عشقت جهان دیگر است آستان آسمانی دیگر است

مطابخ کمال مجذری دیمش بیت

در مطبخ عشق تو کباب دل مارا لذت به ازین غمزه خو بخوارند است

براق حضرت مولانا دیمش بیت

ای براق عشق و سی جبرئیل چون محمد در منازل کی رسی

عود شاعر دیمش بیت

عشق چون عود است و دل بجز و لیک عودا سود است و بجز سوخته

جام سید جلال دیمش بیت

عشق است یکی جام که بر یاد لب دوست سرمستی کونین درین جام نهادند

و کمال مجذری دیمش بیت

جانب میخانه مخوران جام عشق می زند هر خم بر لب صلابی شنوید

شراب معزی دیمش بیت

ما شراب عشق از جام ازل کردیم شرب تا ابد هرگز نخوام آماز منی بهوش

ساقی ناصردیمش بیت

هر که که داد ساقی عشق تو در درد دلها کباب و کاسه سرجام کرده ایم

وبا حین دیش بیت

درو پای عشق تو در ماند ^{حین} آخ از لعل لب با قوت حرایی بخش

قیامت عصار دیش بیت

ز عشق آمد قیامت بر سر او که اعضایش کواهی دادی درو

و عشق لسان عرب بومذکور اولنوردن غیر نیجه نسبه لرایله

تعبیر اولنور مثل دین و دیوان و صحرا و میدان ^و سرور فقر دیش

بیت نیجه کیو سعادت دیشم که خاک ایکی صورتی قدری سرور دیش

فصل ثانی عبارات عجیب بیاند در راه سرور فقر دیش بیت

جراغ شوق قرا کیو در ره عشق سرور یا نشوی تا براه حق کراه

و فتاحی دیش بیت

مردان راه عشق جو خالت در آتش هست این مثل که مردن باشد شود محال

شاه کمال خجندی دیش بیت

چو مرد راه شدی بگذار از سر و دگر که شاه عشق بفرمان خود چنین فرمود

سپاه معزی دیش بیت

مه عالم سپاه عشق گرفت شد جهان زان سپاه بر سر و شود

تیغ حیفی دیش بیت

کشته تیغ عشق او زنده جاودان بود سوخته فراق او یخته شمع خام نیست

تیشه کاتبی دیش بیت

هر که پای دل افکار شد از تیشه عشق روشن شد چه با بر دل فوهار آمد

کندر خواجو دیش بیت

چون از کند عشق آید خلاص نیست رغبت بود بکشته شدن پای بند را

کوی عصار دیش بیت

زمین افتاده در کوی عشق هوا آشفته از بوی عشق

شیر کمال خجندی دیش بیت ^و چه مولا نا ست

مکوا صاحب در فتنه و شهر عشق ^و جهان پر شمع تیریز ست مردی کو

بازار بدر شرع اندیش بیت

رخ بپوش از دیدن مازانکه در بازار عشق رونق حسن از اهل نظر پیداشد

چاکری سید جلال دیش بیت

در چاروی عشق غم و محنت و بلا امروز سالهاست که با ما معاملند

خوان کاتبی دیش بیت

هست از نعمت دو عالم سیر هر که بر خون عشق مهمانست

جامه شاعر دیش بیت

خوش یافته اند مرا از اجامه عشق که بیکه خط صبر در کنارش بودی

آینه ناصردیش مطلع

عشق آینه است لایزال از رنگ وجود غیر خالی

شرایحانه و له ایضا بیت

چون کشاری شرایحانه عشق ساغر جسم و جام جان پر شد

تاج خورد ز میخانه عشق تو شراب دلت از آتش عشق تو کباب است دگر

بوتله خواجه دیش بیت
خالص آمد چو زار ز روی حقیقت ^{خوب} کرد در بوتله عشقش بکزاری چو

خمنانه سلمان دیش بیت
تنه منم مست ز خمنانه عشق کرجه جامش در دیوار است

باده کار خجندی دیش بیت
زاهر چه عجب کرد از عشق تو ^{بوتله} کولت این باده چه دانه که نخورد

دریا خواجه عطار دیش بیت
عشق دریا است قویش نابرد آب دریا خون و موج او کثیر

سرور فقیر دیش بیت
غریق اولوردی دل دریای عشقه یثیری حضا و یوب بو خطا خضر

کشتی کاتبی دیش بیت
عشق تو کشتی نوح است که در دریای با چنین شورش این اشک چو طوفان

بیشه وله ایضا مطلع
برون خرام چو شیرانه زمر غدار ^{جهان} تو شیریشه عشقش منوشکار است

کبوتر وله ایضا بیت
بر آتش است جهان از پر کبوتر ^{عشق} مکره نامش شوق من در بالش

سیر عراقی دیش قطعه

عشق تو مهران و مارا هیچ ^{نی} هیچ پیش مهران نتوان نهاد
نیم جانی پیش او نتوان کشید پیش سیرغ ^{نهاد} نتوان نهاد

دام نزاری دیش بیت
کس را بدست عقل میت نمی شود پای دل ضعیف کشادن ز دام عشق

وحشی دیش مطلع
دردام عشق بلبل شیرین زبان منم بال و پر شکست و بهمت می برم

کیمیا سرور فقیر دیش بیت
کیمیا عشقه جانا یورن زرایلدی بوسرور کرجه بر مغل و قلانش

عشق زبان محمد بونکردن غیری نیچه سینه ایله تعبیر اولنور مثل
سلطان و تخت و ساغر و جام و اسرار ^{سرور} سرور فقیر دیش بیت

بر منور لب کورد کجی سرور کند ^{سرور} کرجه اسرار عشقک اسیدن جیرانی
باب سوم کال و زلف بیانش در اعضا محبوب

جمله دن سر آمد اولد ^{سرور} استاد لر بوز تقدیم ایده کثیر در سر
مصنف کتاب سرور فقیر دیش بیت

هری کوزلدرا و مکر کرجه سرور اما چچی در جمله ^{سرور} او سینه سر آمد
فصل اول اطلاعات عرب بیانش در

حبلی متین ناصردیش بیت
دل که در چاه ز نخلدان تو افتاد ز شوق عاقبت حبلی متین سر کیموی تو بود

سوره اللیل سرور فقیر دیش بیت

و آن موی که بر بنا گوش محبوب
هر فرد آورده و در کردن بیچد
کیو گویند چنانکه ناصردیش بیت
هر کاف که آن رخ و آن زلف دید گفت
آمنت بالذی خلق اللیل و النهار

ای یوری مصحف جمادک باز جی عشق زلفی والید و لعنک سوره کونتر

رسن کمال خجندی دیش مطلع

سوخت جانم چون زیاده افتاد زلف تشنه را جان سوزد از کجود بچاه

سلسله خواجودیش بیت

موج سپید گشت و دلم می کند هنوز پیوانه سر سلسله طره سیاه

سلسله جایی دیش بیت

قصد لیلی باشد از جعد سلسله عرفان زان چه غم دارد که کردی دی مجنون

صلیب محمودیش بیت

روی بنما تا در کعبه نگوید الصلوة زلف بکشا تا در کعبه نگوید الصلوة

و شیخ سعدی دیش بیت

صنم اندر بلد کفر پرستند و صلیب زلف و روی تو در اسلام صلیب و صم اند

غما جایی دیش بیت

فروغ روی تو تابان بود زلف کشف و لامع برق یلوح تحت غما

عقد و له ایضا بیت

مهر من از من شمار عقدان زلف که عقدی ان عقد را مثل گرفت

عقد انیس العشق حاجی دیش بیت

بر فرق تو موسی بد بیضا بنمود تا عقد صدان نوازده انداخته

برق خواجودیش بیت

زلف سیم کشیده که این قلب عقربست روی چومه نموده که این مهر انورست

سکینه
در کعبه
نویسند
که کعبه
نویسند
که کعبه
نویسند

کعبه
نویسند
که کعبه
نویسند
که کعبه
نویسند
که کعبه
نویسند

نقاب رشید الدین و طوطا دیش بیت

کمال مشکین بر انداز از رخ چون آفتاب حیف باشد بر مر روی توان کامل نقاب

طناب میر کرمات دیش بیت

دل را به ریج روی امید بجات نیست زاندام عنوین که طناب است در طناب

طرا خواجودیش بیت

یا غمزه را بنزدیکه تا ترک غمازی کند یا طره را بنزدیکه تا ترک طرازی کند

عقاب وله ایضا بیت

مرغ دل من در شکن زلف دلا دام یارب چه قدر دست که در چنگ عقابست

زناغ عبدالواسع دیش بیت

پیراسته زلف تو چون اغست کوساز و راسته روی تو چو باغست شکفته

عقرب امیر معری دیش بیت

ایاد و زلف تو چون عقرب و رخ تو سفر من کن که ترا هست با من در عقرب

جرار عبدالواسع دیش بیت

یک ده از فتنه عشق تو نباشد ایمین تا بر بر سمن از شک دو جرار بود

افعی شمس کبچه دیش رباعی

زلفت که چو افعی بن سرمی گردد دانی پس پشت بچه سرمی گردد

چون دید که لعل تو ز ترود بگرفت وحشی شد و بر کوه و کرمی گردد

سنبله خواجودیش مطلع

ای سنبله زلف تو خرم زده بر ماه و ی روی من از مهر تو طعنه زده بر ماه

و آن موی که همچو موی زنی چون زلف در
یکد بگرفته است او را کمال گویند
چنانکه رشید الدین و طوطا
فرموده است

و آن موی که باد و شمس و زلف
در آن می پیوسته طره گویند چنانکه
کمال الدین خواجودیش فرموده است

زلف و کافیه
افعی که بکوبد
کوبد و لعل
میکند

سنبل کاتبی دیش بیت
 کوده قسمت ترک پشت بردل و جان آذد ^{زلفت} چون کسی کو بخش سازد سنبل تر شاخ ^{شاخ}
سوسن موتی دیش بیت
 بی روی موی تو که جوهر ک و سوسن ^{است} ماند بشنیلد و سمن روی و موی من
ضیران خواهد دیش بیت
 بفرقه ضیران را تاب داده بشو و کوشه بادام بشکست
نسرین نظامی شیرین و صفی دیش بیت
 رخسار شیرین و زلفش نیر نسرین بش شیرین و نامش نیر شیرین
نکبت قائل دیش بیت
 طبع چنانکه زلفت تو شد لطیف کز باد مشکبوی مراد در سر شود
کفر آری دیش بیت
 زلف سیه را بخت هم دوست می دارم ^{ولی} نتوان بیک دل داشتی هم کفر هم ایمان ^{هم}
وجم شبه ظلمت در **ماه** و سروری فقیو دیش بیت
 بودن او ترک کفر زانی ایلم کز لودین ^{دو} حاشا لله کفری ترجیح ایلم ز دین او سته
مناهی خواهد دیش بیت
 خط بر رخ زیبای تو کفرست بر اسلام رخا و سر زلف تو شرعست و مناهی
بن تار شیخ سعیدی دیش بیت
 چو بیت و ز تار زلف و روی و دست بی بت و ز تار نتوانم نشست
مشوش کج دیش بیت

آفتاب
وزنق
تیر

چون زلفت ای نگار کجای مشوش ^{است} غیر از دم که باغ عشق تو سر خوش ^{است}
فتیل کمال خجندی دیش بیت
 بی نماید رخت افروخته تر از سر زلف چون چراغی که در نور فرازد ^{فتیل}
جیم جلال الدین اصفهانی دیش مطلع
 دهی دهان تویم و زلف خلقه میسر ^{جیم} دهی دور زلف تو جیم و زلف نکلفه
نون عبدالواسع دیش مطلع
 دم از عشق آن دور زلف چون نون ^{نون} مبتلا شد بخت ذوالنون
 مراد یونس پیغام بر در ^{نون} علیه السلام **کاف** بدر شروانی دیش بیت
 طافت و بیم نسبت زلف و دهان تو ^{نون} باله کزین دور حرف نسبت کم افتد
دال کاتبی دیش بیت
 بر کنار رخ تو زلف چو دال ^{نون} ماه من همچو دال خورشید است
لام جایی دیش قطع
 قد و زلف ترا اگر بپندره ^{نون} کرد تعریف جای تشریف است
 نبود آن جنس ننگه بر تو نهات ^{نون} که الف لام بهر تعریف است
لام الف کمال بن غیاث اعضایی محبوبی بیانا اندوکی قصید ^{نون}
ه وصف زلف دیش بیت
 یا صورت دودال و دو جیم و دو لام ^{نون} یا هیئات دو هنر دال و دزد کافر ^{نون}
منشور شمس کج دیش بیت
 زلف تو که آیت نامطورست ^{نون} خط نیست ولیکن بیقین منشور ^{نون}

علما نقطه من مسکال
 ارباب من صدراعلم و دال
 و صرافت و الم و الف و دال
 و ارا حاکم من اجل دال

قلم لای دیش بیت
 روی تو طغرای حسن و زلف را مشام ی برد کو پاکه آورد دست بر طغراقلم
 طومار کاک با غیاث دیش بیت
 طره جعد تو چم طومار است که در وهنت چون چلیپا بچ
 مسطر موی دیش بیت
 چاک مهندس آفرین او که از مشکنا ب و غالیه بر کار مسطر
 توفیق کمال بن غیاث قصید سنده دیش بیت
 اقل پوشانه دست عویش زدم در نامه جمال چو توفیق بر سرست
 قرنفل و مسک وله ایضا بیت
 بادسته بنفشه و یاشاخ ضمران یاسنبل و قرنفل و یاسک از قر
 عطر و طیب کمال مجلدی دیش بیت
 صبا چم گفت شنید بن رهاکن زلف که عطر سایی منم قدر طیب من دام
 عود حسن دیش بیت
 بورت چون نسیم و زلف تست چون عود طبع بر هر که خواج بست خاست
 عبایر نظامی بکنون زبانه دیش شوی
 وقتی که عبیر زلف خانی یا ناه بوی خوش کشای
 بویی نسیم صبح بسیار زان بوی مزکنا دکن کار
 عالم الارواح حسن دیش مطلع
 جانان سر زلف نسیمی به صبا بخش جان توان عالم ارواح با بخش

قابض الارواح خواجودیش بیت
 فروغ بر تو روی تو مشرق الانوار کند زلف سیاه تو قابض الارواح
 منجیق کمال بن غیاث دیش بیت
 ابروش چون گانی ویشش تیغیز مزکنا تیر ناوکه و کیسوش
 هاروت و ساحر معزی دیش بیت
 خلفه شد دست برد و بنا گوش اودو کوتی که برد و زهره دود هاروت
 بلا حسن دیش مطلع
 ای خود زلف تو سراسر بلا هر دولت تیر بلا بر بلا
 و جای دیش بیت
 زلف از سرتاپا آویختی هفتی القصه دسرتاپا بلا
 سبب و حرقه وله ایضا بیت
 پشمینه سیاه از سبب زلف تو کردیم در خلقه بر زلف تو رسد سلسله ما
 سجاده جمال الدین اصفهانی دیش بیت
 مردم چشم من و زلف تواند هر دو انداخته سجاده آب
 طیلان خواجودیش بیت
 زمک خانی بر عذار شو غباری ز شر سیه بر رخس طیلان
 لای دیش
 دل ز جان و تن گذشت و زلف شریک ترک قوم خویش مجنون بهر لیلی میکند
 بلال فتاحی دیش بیت

سبب کن معانی دخی
 کفایت سلسله به
 کفایت سلسله به
 کفایت سلسله به

زلفت زید رفت و مرا ناله بچند که بانگ نماز کم نشد از رفتن بلال

قبر سیف اسپرنگی دیمش مطلع

ای از رخ تو خجل شده بدر منیر وی زلف تو بر شکسته هنر نامه قبر

آبنوس بنج سوری دیمش بیت

بستان یار در خم کیوی تا بداسر چون کوی عاج در خم چو گداز آبنوس

غاشیه سلمان دیمش بیت

سوار گشته می راند وی کشید بدوش شمال غاشیه زلف عنبر افشان

نعل خواجود دیمش بیت

طرات نعل بر آتش تافته است زان شدم شورید و وقت از موی تو

حلقه کمال فحذی دیمش بیت

مارا هوس تو در کوی توان داشت حاجی زانی حلقه قدم در حرم آورد

قید جامی دیمش بیت

جامی زان قید زلف چیست زانی وی قوت همچون نبود سلسله

علم حسن دیمش بیت

ای کیست چون علم و قلب عشاق حشم از مشک بر کن دمیدم صفا کشر که سلطان آمدی

برج ظهیر فاریابی دیمش بیت

چشم مجادوی بدل چاه با بلست زلفت بل افرو عوض برج خیبر است

عمر جامی دیمش بیت

هوست هر موی زلف او عمری کجای این عمرهاست میگوید

طراز شاعر دیمش بیت رباعی

زلفت که طراز استینش دیدم که بر فلک و که بر زمین دیدم

جاسوس ضمیرم رختن می آید بر سیدم از و گفت بچینش دیدم

قبا عقار دیمش بیت

مدام او را ز کیوی معنبر قباي شعر مشکین داشت در بر

طوق معری دیمش بیت

طوق کبوتر است خم زلف آن نگار من همچو باز در طلبش پر همی زخم

باز خسرو دیمش بیت

کسی که دل زخم زلف او برون آرد کبوتر است که از چنگ باز بستاند

شاهین معری دیمش بیت

من چو شاهین ترا زورم باری برون در شکار جان من زلف تو از شاهین تر

طاوس کمال فحذی دیمش بیت

سر زلف سمن ساي تو طاووس است که پای بستی دارند در صحن گلستان

مشعر احرام سلمان دیمش بیت

در مشعر زلفم روح قدس را در موقف کوی تو مقام اهل صفار

وجه شبه موقف قلوب اولدغی در سنبلیل میکن و عنبر سارا

ماه معری دیمش بیت

یا بر سمن ز سنبلیل میکن سلاسل یا بر قرین عنبر سارا دواثر است

هلال مک کا تپی دیمش بیت

شاهین از قید
باز در طلبش
پر همی زخم

تا دمدم کرد فرون همچون زلفه ^{جنون} بر آفتاب از مکه تر هر سو هلاک است
اغلام حسد دیش بیت
 منت سزای و استرقا فرد و شمشیر کوز یکسوی سلاسل برای اغلام
سلیمان علیه السلام معزی دیش بیت
 کوه با آنکه حاصل گشت مرعش سلیمان ^{آذر} کوهی با آنکه ریحان شد بر ابراهیم
وجه شبه بله سوار اولدی در **ابراهیم** علیه السلام **وله** **ایضا**
 کوه چون پور آنر بر نگار آنر **سیت** پس چراتواتشی بر خویشتن ریحان
وجه شبه آتش رخسار کل و ریحان اولدی در **رو** اعدا پاش دیش
 یا اسلیم در چشمک کیاتر خیر **سیت** یا ابراهیم در زلفک که اولمش کستان آتش
فراتش و نقاش معزی دیش **رباعی**
 زلفین تو بر حلقه دیر بندشکن شد بند و شکن و حلقه و توبه شکن شد
 کارش همه فراتش و نقاشی بینم فراتش کل و لاله و نقاشی سمن شد
سنان خرو و خرو و شیرین ده شیرین زبانش دیش **بیت**
 بجلل هر کل از من بوستان است و رایم دروغا هر موستان نیست
تسلل کمال خجندی دیش **بیت**
 چون زلف و رخ غودی کردم سواک دیدم تسلل و دورا بر اسوالی
دور کار بنای غیاث دیش **بیت**
 یا حلقه خلق امر یا بند دل مجموع یاد و روتسلل شیر یا زلف پیر ^{نیت}
 زلفک او زلفی اعتباری ایله تسلل و حلقه حلقه اولدی اعتباری دور

و حلقه اطلاق ایملر **مدوله** **ایضا** **بیت** نمود آن سرو
 سیمن تن الفان قد و نون ابرو نشانش نقطه از خال و کشیدش **ارکبوه**
 گر کرد مراد همان اوون لفظ آن اولیوب بلکه اول آن اولکه **خواجه**
حافظ دیش **مطلع**
 شاهرا آن نیست که موی و میانی ^{بند} بده طلعت آن باش که آلا دارد
سبحه سرور کی فقیر دیش **بیت**
 سبحه زلفوی الوب الومه خوب سو میکردن اتم ^{نیویم فیوریم} لغفار
فصل ثانی عبارات عجم بیانش **در کلاله** سید ذوالفقار **مطلع**
 بت دینم مه شکن کلاله بشک چین کوفته روی لاله
کامل **مشکین** رشید الدین دیش **بیت**
 کر یک کوه از کلاله شکن بکشای **در دور** تو گو بو نکند مشک خطار
مشک سرور کی فقیر دیش **بیت**
 خط و خار و لب زلف و عذارن دیر کورن سبز و صبح و شراب و مشک و کلبرک
مشک **آکی** کمال خجندی دیش **بیت**
 نرمان جان سپردم یک جایش در آن یکسوی مشک آکین تو کردی
خمن **مک** **وله** **ایضا** **بیت**
 خمن زلفت مسکت و زلفت کرد ماه خال مسکین دانه آن حزنست
مشکار خواجو دیش **بیت**
 از آن سیاه شد آن زلف مشکار نگار بچین فتاده و در آفتاب کردین

و آن موی را که بر شکن باشد
 کلاله که بیند جانتک
 سید ذوالفقار
 گفته است
 میگوید

مشکله طوشت
 و یک اوله
 و یک سحر

عنبه شکن و له ایضا بیت
 لیک لعل روان بر رخش جان بخشگ سرک زلفک عنبه شکنش مشکینگی
عنبه را کین نزاری دیمش بیت
 ز بس طیرن دل چون زره شود هم چو بادم آید از آن زلف عنبه را کینش
عنبه سا کج دیمش بیت
 سودا سر زلفش که من دایم در اندم که در بند سر زلفین عنبه سای او میرم
نوده عنبه معزی دیمش مطلع
 زان زلف کرد کپرسیه پوش بستم صد نوده عنبه است بردوش بستم
عنبه یینه شیخ سعری دیمش بیت
 زلف تو عنبه یینه کردن تمام بود معشوق خوب روی چه محتاج ز نورست
غالیه دان سیف اسیرگی دیمش مطلع
 ای شکن زلف تو غالیه دان صبا کشته عشق ترا هر دو جهان خون بها
شب معزی دیمش بیت
 از آن کوته بود زلفش بر آن روی کار که کوتاهی بود شب را بایام بهار اندر
و کمال مجندی دیمش بیت
 جز اشک فشان جان نرو در زلفش شب راه بریدن توان جز بستاره
شبستان وله ایضا بیت
 در شبستان سر زلف عیرو افتانت رخ زیبای ترا شیخ معبر گفتار
شبونک گاهی دیمش بیت

دیده جک

قلبه مک
قابی

عنبه یینه شیخ سعری دیمش بیت

عنبه یینه شیخ سعری دیمش بیت

عجب

عجب نباشد که کسود تو شب گشت شود سیاه کئی کش نکون در آویزند
 کسوتو کده و قولق اردند اولان صاچم دیر لر **عنبه ایضا دیمش بیت**
 ازین گوش از نادر از روی گردنت برینا گوشت چرا گردن نهی کی تو
و سرور فقرای کیموردیف بر غزل دیمش غزل
 اولوب پرچین خطیاری اوینلور کئی یاسنیل او تله روی خنلور کئی کسو
 اولور از دالامنده قوی اولسم نولامنده دو توب اهل دی بند چکنلور کئی کسو
 صالوب فلک میاوند سنی شاه جهان ایدر هایلی هوا اوزره اوچنلور کئی کسو
 دولاشوب بیر بیرینه قوجیشمار کئی بری بیرینه صامیشوبیتنلور کئی کسو
 سرور سیر عشقا و عشق انک بویننده در زنجیر
 سزا اولدیوانیه صامک سنلور کئی کسو
شب عمر سلمان دیمش بیت
 طره از ناز مده تاب که آن زلف دراز **شب عمر است نخواهم که کوته باشد**
تسبیح و لریضا بیت
 بعد ازین از کوه زلف بتان کن تسبیح بعد ازین از رخ ابروی معان کن محراب
شب قدر اشرف دیمش مطلع
 می کند سجده کسوی تومه در دل شب شب قدر است اگر سجده کند نیست عجب
شب و کمال مجندی دیمش بیت
 اگر نه داعیه شیرویت زلف ترا چه موجب است برامن چراغ پوشیدن
شبینه شیخ سعری دیمش مطلع

دل ز جان و تن داشت سوز زلف مشکینگی
ز بهر فغم خورشید مجنون بهر دلی می کشند

عنبه یینه شیخ سعری دیمش بیت

در کتب
مخطوطه
موجوده
در کتابخانه
موزه
تبارک

در کتب
مخطوطه
موجوده
در کتابخانه
موزه
تبارک

شبست آن یاشه یامسک یاموی کلستان یا صم یا ماه یاروی
شام کمال خنجر دیمش بیت

چشم بازوی تماشای زلف است چون چشم روزه دارک مشتاق شام
شام غریبان خواجه دیمش مطلع

زلف سیاهت شام غریبان روی چوماهت شمع شبستان
شام ایله صباح ذکر اولونه زیاده مناسب اولور • سروری فقر
دیمش بیت

زلف ورخی مکه نظرگاه اید نور فرخنده اولور دایم آنک شام صبا
سمن بوی جایی دیمش مطلع

آنکه بر گل کوه از جود سمن بوی تو رشته جان مراد ز کن موی تو بست
سیاه بوش حسن دیمش مطلع

کویندهت در چین شهر سید پشان در چین زلف او بین هر سوسه پشان
چنگ کاتبی دیمش بیت

ز سود کاتبی شد خاک و جویانست بین این درند ارقم شد و از چنگی
حرم شب نشینان مختار دیمش بیت

خم زلف حرم شب نشینان دهانش از روی تنک دستان
خلوتگاه جان خرو خرو نامه ده دیمش بیت

درت حاجت که بحث جوانم سر زلف تو خلوتگاه جانم
سیه رو بدر دیمش بیت

زلفش

زلف سپهر روی شرم شه عالم کز لکزه خورشید او بخت نکونش
پتخانه چاین خواجه دیمش مطلع

ای شام زلف پتخانه چاین زلف سیاهت بر لاله پر چین
نگارخانه چاین وله ایفا مطلع

ای ز روی جهان خلد برین چین زلف نگارخانه چاین
هندوستان وله ایفا بیت

مرا بر زلف نورای است زانکه طوطی کمان بر که هندوستان نباشد رای
هندو کمال اصفهانه دیمش بیت

رسمت هندوان که در آتش کندر جای مران جای زلف است مراد دل
خسرو هندوستان کاتبی دیمش بیت

کاتبی بند آن زلف شدای باد صبا بند کیم با برسان خسرو هندوستان
چاین شاعر دیمش بیت

بچین زلف تو چین را نسبت است بکو هزار چین بدان زلف تو بر چین است
لالا وله ایضا بیت

لالای سر زلف تو زان در تابست که ابروی تو حاجت بپشاز داد
وفتاهی دیمش بیت

یوسف زلف او فتاحی این نظر که گفتی لو لوی لالاش گفتند
بویستک لطاف زلفه لالای دید کای در زنگار ناصرد دیمش بیت

کوهر چشم ز بکوهندی اید بروم سنبل زلف ز چین در زنگار افتاده

در کتب
مخطوطه
موجوده
در کتابخانه
موزه
تبارک

تاتار خسرو نقاش دیمش بیت

ای دل جوشانم در ره زلفی قدم به کین دم سوز جانب تاتار از کست

زنگی شاعر دیمش بیت

ای باد صبا از مزه نرم بکن تار حق کنزنگی شوریده او

زنگی نژاد خواجو دیمش بیت

چو زلف هندوی زنگی نژادش ز هندستان سیاهی بر نیاید

سیمه کار ولد ایضا بیت

چون حال دل از زلف تو نوشیده توان ^{داشت} کان هندوی دل دزد سیاه نراند

دل دزد بساطی دیمش مطلع

زدیدم زلف سیاهش مگذارید نزد منش از بهر خدا بستانه بیارید

وفتای دیمش بیت

اگر نه هندوی زلف تو دزدی دل بماند چو ساخت قامت خودم

ونا صرد دیمش بیت

زلف تو بزدی دل صدهزار بار گرفته اند بسته ولی باز هشته اند

دزد و راه زن خیالی دیمش بیت

کنند زلف تو یارب چه راه زن دزد ^{ست} که بردن قدم را و رو بجان آورد

معون دل خواجو دیمش بیت

چشمه نوشی که پوش لب چشمه جاده حلقه زلف شکن پر شکست معون دل

دربند کمال خجندی دیمش بیت

سوی زلفش رفتم و دیدم که در بند ^{دلست} جزمین شب رو که داند مکران عیارا

بلدا سرور کی فقیرو دیمش مطلع

چشم چشمت بردم عین عناست من چه می خواهم ز زلف کان ^{ست} بلدا

دلبر خواجو دیمش بیت

چشم بجاری شوره در دهر ^{شناس} زلف بد لبری ز جهان بر سر آمده

چوکان کمال خجندی دیمش بیت

در میان کریه باز نهاد تو چون باز ^{چوکان} نظر روز باران نیست کوی وقت با خنق

وجه شبه او چی اگر اولد غی در ^{کوی} حزن دیمش بیت

سران ترک چوکان باز خو کردم که پیوسته ^{چوکان} قدم را چون سر چوکان و زلف خود چو کو خواهد

وجه شبه طوب طوب اولد غی در ^{طوب} و سرور دیمش مطلع

بش می طوب ایله زلف تو که دیدم ای ^{طوب} استان ناز ایدوب کولوب دیدی اولسون

دلاور خواجو دیمش بیت

بیایم هندوی زلف تو قلب جان بازان چو پرکشور یکین از دلاور ^{دلاور} بشکن

دکشی عتیقی دیمش مطلع

سری دارم فدای خالک پایت ^{دکشی} دلی در بند زلف دکشاید

دکشی بد شرابی دیمش بیت

گفتش دل را روان کردم بر زلف دکشت گفت نقد قلب را هر کس شب از روان

سرکردان خجندی لاری دیمش بیت

از روی لطافت کربامات سری بودی آن طره سرکردان اندر کف مابودی

سر بسته نظام بخاری دیشی بیت
 زلف تو بسی کرد مرغ خوب تو ^{کشت} سر بسته اراد در پس گوش افتاده ^{است}
سراسیمه خواجو دیشی بیت
 عهدیست که اشفتگی خاطر خواجو از زلف سراسیمه آن عهد شکن ^{است} خا
سر زده شاعر دیشی بیت
 در دام زلف سر زده ات مرغ جان همچون کبوترست که افتد چنگ باز
کنند انداز شهر روی دیشی مطلع
 ای پیش زلف تو کند اندازی خون ریختن جهان بچشم بازی
دام سروری فقیر دیشی بیت
 بدم و دانه گس مرغ ده نکردی میل وی بصید توان زلف و خلا شد بیاعت
رشته طوسی دیشی بیت
 چو شد زهر تو سی پاره هیکل دامن مکر رشته زلف کند شیرازه
رشته جان غیبی دیشی بیت
 ی کشیدم زلف او را و زدم ^{افتاد} رشته جان منست آن در کشان
رشته عمر کج دیشی رباعی
 دلدار برید زلف مشکین ناگاه زین غنچه ز جان من برآمد صد آه
 کفتم که چرا زلف بریدی کفتا آن رشته عمرت کردم کوتاه
رسمان بدر دیشی بیت
 من ز خورشید رخسارم ^{زلف} من سخن از آسمانم ی کوم آن از رسمان

رسن تاب آهی دیشی بیت
 کردم خوغ نیستن چشمت چراغ کشد ^{از چشمند} و مرغم بند نبودش زلف رسن تاب
رسن باز خواجو دیشی بیت
 هر که بدستش نبود رشته دولت هم از یان زلف رسن باز نیاید
و ناصر دیشی بیت
 هندوی زلفت رسن بازست مرشبتا ^{سج} بامه روی تو در مهتاب بازی می کند
نوبهار مسکین نظامی مدح شیرین زده دیشی بیت
 برو باز و چو بلورین حصاری سر کیو چو مسکین تو بهاری
بنفشه کاتبی دیشی بیت
 دانی که بهر دست بنفشه رسن از چیست بست از هوس زلف تو زار بنفشه
و ناصر دیشی بیت مطلع
 رفیع بیاض و سرو بیشت قیام کرد دوتاه شد بنفشه بر زلف سلام کرد
سنبل سیلاب جای دیشی مطلع
 زلف تو بر پریشان کرده مشک ناب شاخ شاخ افکند بر گل سنبل سیلاب را
کیاه نادر دیشی بیت
 نوزد بر سر آتش چو غنبر زلف مشکینش که اندر معرض جنت خطر نبود کیاه را
گل بوی خواجو دیشی بیت
 گرازان سنبل گل بوی سخن فرساینست چیست آن بوی دلاورین که باد صبا ^{ست}
دسته سنبل و له ایضا بیت

حلقهای زلفش از لعل بر فک دستهای سنبل خوش بوی بوی

شمشاد ناصردینش بیت

شانه در شمشاد زلفش رفت وز غم شکو شقه دریافت دندان طبع بر می کشید

و جایی دیش بیت

در آن بالا و زلف از باغبان صنع حیرانم که چون پیر در شمشاد گامی راست گامی

دسته شمشاد عبدالواسع دیش مطلع

رخسار نو چو سوسن آزاد آمد زلفش تو چون دسته اشنا آمد

درم شره حنا دیش بیت

خط مشکینش ده خون شرد درم زد زلف درم شده اش با باده دگر است

بیچ بیچ کمال خجندی دیش بیت

در دل پر شمع خیال آن دور زلف بیچ بیچ راست مار گنج را ماند که در ویرانه رفت

دوتا وله ایضا بیت

نیم صیاباد دستش دو باره که زلف دوتای تو گیرد و دست

دو توفتای دیش مطلع

مرغ دلم که در زلف دو نور رود هر جا که دید دام بلایی در و در پرد

چنگال سرور فقر دیش مطلع

اگر چه چشم مرا شرمزده کشاد جناح نیافته است ز چنگال زلف یار بخت

برچین و چین چاین خواجو دیش بیت

حال سرگردانی زلف پریشان مویو از شکنج سنبل برچین و چین چاین

خورشید پرست وله ایضا بیت

دلم از زلف کثرت جان نبرد زانکه درو هندواند هم کافر خورشید پرست

بت پرست وله ایضا بیت

زلف سیاه سرکش هندوش داده ضم مرچین هزار کافر بت پرست

دوده شاه دیش بیت

مشاط زلف یار با نشت می کنید زان رو که نسبتی بقلم هست دوده را

مست خواجو دیش بیت

بر طرف آفتاب چم در خور فتاده است مرغول مسک رنگ و دلا وین

وجه شبگاه بوطرفه دوشب گاه اوله گوطرفه دوشدکی در

میگون حینی دیش مطلع

ای چون تو ندین چشم کردون بکنای کند زلف میگون

وجه شبه یاد آتندن یا خنایله رنگی قرله اولدغی در

خونخوار خرو دیش بیت

طره سر زده ز خونخو ریک چشمها پر درم ز بیمارک

کافور کمال بن غیاث دیش بیت

گفتش دین می باید طره کافور دلت گفت با کافور دلان ز بهار هیچ از دین

ظالم پیشه حسن دیش بیت

تاشکی زلف کافر کیش ظالم پیشه را آن شکسته با کسی نگذاشت ایمانی

شور انکیز کمال بن غیاث دیش بیت

و زخم فتح و ال ایله بوناشش
و کس حال ایله غنچه ای
در بخت میسر

مرا بمنه جاذو و زلف شور انگیزند از چه پیشان و سر کردان دارک
شست عبدالواسع دیمش بیت

کیرده که بشست ماهی تو ماه گرفته بدان شست

قلاّب جای دیمش بیت

ترا یکی تن چو کنم از تو عنان دل چینی کز زلف مکیں سوی او افکنده قلاّب دو

درب فرنگی شیخ سعید دیمش بیت

خط ماه رویان چو مشک تناری بر سر زلف خوبان چو درغ فرنگی

زهره حافظ دیمش بیت

منش با خرقه پشیم چو کون در کنگام زهره موی که ز بخیرش زه خنجر کز آن زه

وجه شب زلف و زهره حلقه حلقه اولدی در

حلقه فرنگی شیخ سعید دیمش بیت

چون که دلبر من شاهری بشک نیست چو زلف پر شکش حلقه فرنگی نیست

زهره معری دیمش بیت

بوسم خام سلسله بر ماه دایره است زلف زهره غمیش و خط معبرش

زهره پوش خواجو دیمش بیت

ز تو غم و غم عشق کنی تو این نیست و کون هندی زلف چو از زهره پوشست

خمیر کمال خمندی دیمش مطلع

دم ترسد در آن زلف خمیر شبست آری و سرهای بریدن

شکسته عماد دیمش رباعی

کتم

کتم شکسته دل چون داری کار بان زلف شکسته غم اندر خریار
دل گفت تو فارغی ازین دست بدر با هر دو شکسته بهم بان گذار

آشفته بدر دیمش بیت

پرستاره شود آن دوزرخ بدر آید چو بر آید شب آشفته تو کردی

بی قرار کاتبی دیمش بیت

خاتم آنان که سر زلف نگاری گیرند بیقراری بکف آرد و قرار گیرند

و کمال خمندی دیمش بیت

دلا باز زلف پریشان یار باز بگو که بیقرار تو من تو بیقرار گیر

تابدار ولد ایضا بیت

بگفت پیچش آن زلف تابدار مرا چنانکه دام کشد مرغ را پیچیدن

شید عصار دیمش بیت

چو زلفش گشت شیدا مشوش که بودش نعل و جان و دل در آتش

شیر طاوس جای دیمش بیت

سر زلف تو شیر طاوس بی براند مکن ز شکر تو

شیر حافظ دیمش بیت

های زلف شاهین شیر پرت دل شاهان عالم ز یس پر باد

شیر روح الامین سروری فقیر دیمش بیت

قدک او زهره سدره طاوسی در فطک شیر روح الامین زلفک یوزک

چنگ باز حاقانی دیمش بیت

مهرسازدم کن چه چون کبوتر بکوزلف را کن چه چون چنگ بازی
وام خواجو دیمش
چه مرغ ز برك آمر جان خواجو که اورا دام زلفت آشیانست
بر زلف نا هر دیمش
بر درو بیچ سلسله زلف عنبرین بر عارض نذر و نه پر زلف را
بر زلف تو شایع سوری دیمش
لبان لعل چون خون کبوتر سواد زلف چون پرت پرستو
بر زلف نظامی هفت پیکره دیمش
عکس رویش بر زلف بتاب چون خواهل بر زیر پر عقاب
بر زلف جای دیمش
تو عیای و نیست ظل ها جز دور زلف تو دام ظلمها
وام معزی دیمش
زلف او مارست و مورستان خط او من عجب دارم ازین تا مور چون زاید
حینی دیمش
ای زلف ازدهای موسی ای وصل تو کجای قارون
حی دیمش
نوش یا وقت نوش زلف چه نمایی زلف زلب دور در دیو ز انگشتری
ای سوزنی دیمش
اگر من زلفی دارد دین بدین بدین دین بدین آید بکفر اهر من

شکر معزی دیمش
زلف تو بهم در شد و در ماه آویخت که مشک نثار کرد و که عنبر بخت
در زیره جادویی ورک آیمخت تا ماه سیاه کرد و فریاد آیمخت
شیر خواجو دیمش
شکلی طره اش بر چهره کوتی که از شب سایبان بر آفتابست
کمال خجندک دیمش
زلف کشید خانه و گفت فرو نشین بر آفتاب سایه تقدیم نمی کند
شکر و له ایضا
آرزوی ماست زلف بشکنی در جهان یک آرزوی ما شکن
وام و له ایضا
چو خاک ره شدم زین پس من و سودای که خاک راه را در جز این سودای افتد
وام و له ایضا
تا شدم سرم در کار زلف غیر افتادم شوریدگان را بیت و ست سر بر سر
وام و له ایضا
با آن دو طره که باز عشق چون بازم چنین که بازی ما را بیند ساخته
وام و له ایضا
سر سودا بیافان بخاک درخش از سر زلف پایمال ترست
وام و له ایضا
سر زلف مرا عمر درازست خداوند بده عمر دراز هر

اهل کمال شایع ملک بوسعه معلقه منابه سنده اولان یرک بیتک کمالی
 ادراک ایلر **بهار** شیخ معزی دیش
 اریزوی نگار همچو مویش سودا ز دلان بیقرار سیر
کاه حسن دیش
 ملک حسن را زن بود سودای عطر او ^{روان} که مسک بند دبار هان کار بان زلف تو
 چون وعده دینا شد زلفی بشوخی ^{برفشان} بر کنکرت می کی رسم بی نزد بان زلف تو
سلاخی بن غیاث دیش
 بر نیچ و تاب سرتاپان ماهی تابماه از سلاخی نرد بان یافتم دانی که هست
ترازو نظامی شیرین و صفین دیش
 نیمش در بهام سنگ جان بود ترازو داری زلفش بران بود
سمپاه حسن دیش
 هر چند که زلف تو سپاه هست جهان ^{کبر} هر روز بر پیشان نتوان کرد سپهر را
بوسه و له ایضا
 طالع شن بر تخت که حسن خوشایان ^{چتر} سیه انهره بر افراخته بودند
بهار حاقانی دیش
 چو جوار زبان منم درین بازار که ترازوش زلف جاروی تست
خواجه دیش
 غمزه اش قری و یاقوت خوشتر از ^{جاوش} ابروش حاجب هندوی سیاهش
شاهر دیش

چون

چون زلف تو بالای سرت کرد قرار ابروی تو پیش روی تو خورشیدگار
 جاندار را بوزلف مرد افکند ده ^{لالایی} را بجا جان بان گذار
 جاندار و مرد و باقی و بوک باشی دیدگر پیر ^{سروری} دیش
 بگویند اولادش بر قول او غیبت ^{کمرانک} زلفی عشاق جمعند اولدی بوک باشی
پاسبان شاهر دیش
 رخسار تو را نگاهبان کیوبه ^{داند} هر کس که پاسبان هندو به
خواجه دیش
 زلف هندو تو چینی و تراروی ^{چشم} ترک تو خطایی و ترازو کی خال
شاه و له ایضا
 شاه زلفش چو میرود در چین ^{شور} در زرنگبار می افتد
نظامی شیرین که قدم در مایه کدو کی بیانش دیش
 ز پشت زمین بر اسباب روانه ^{زکیو} کرده مسکین تازیانه
معزی دیش
 گرفت زلف کوه کیر در میان دلب ^{چو} خوشه عنب اندر میان عتاب
بهار کمال خجندی دیش
 در دل نشان محبت خالش بوی زلف تا خوشها بدست کفی دانه بلکار
خواجه و له ایضا
 رخ تو آتشست و زلف خرم ^{مخزن} آتش زانهار رسید
نظامی مخزن اسرا ده دیش

زلف بر سر سیم سپید مشک فشان چون ورق مکر پدید

روزگه دل شاعر دیمش رباعی

چون باد رکیسوی تو یک طره کشاد دادم ده خود با سر زلف تو بباد
روزی دلم زلف تو آمد که خدا روی پر آکنه کسی را مدهاد

ناوک شمس کج دیمش بیت

هر موی تو ناو کیست تا از دیمش خط زهره ندارد که برون آرد سر

چلیپا معری دیمش قطعه

بند کرد سجده کند زلف سیاهیش چون از لب و انگشت کند شکل چلیپا
زلفش بضععت چو ده ترسلیه در پیش چلیپا نه عجب سجده ترسا

سلاله اسرف دیمش بیت

دو زلف و روی تو دیدم دو سلاویک ^{ماهست} وی ز سر دهانت خدای ماهست

فتواک جامی دیمش بیت

گفتش بر دی ز جامی ده بر زلف خویش گفت هر صیدی کجا لایق بفرزاک مست

قندرز خاقانی دیمش بیت

ای چشم تو فتنه فلک را قولون هجران تو شیر شرنه را کیر دهن
وی زلف تو بر کلاه خونی قندز با غارت تو عذابه از غارت غرر

کنتین کیمان شیخ سعری دیمش بیت

چه بودی از سر زلفت بدستم افتادی چو آستین کیمان بدست درویشان

زنجیر نوشروان معری دیمش بیت

دلبرک ای زلف جانان در ستمی جان کنی از چه معنی خویش تو زنجیر نوشروان کنی

و مطلقا زنجیر اطلاق شایع در سروری فقیر دیمش **بیت**
عاقلم زنجیر زلف حاجتم یوقدر دیک ای سروری نیجه دیسون بر کنی اصلو

بخت نکوهه ناهر دیمش بیت

بر هم مرزا ای باد تو آن زلف نکوسار تابان پریشان نشود بخت نکویم

روزگار حسن دیمش بیت

آن نه زلفست روزگار نیست که ز سر تابیا پیچیده است
وزلف بونلودن غیری نیجه نشنایده تغییر اولنور مثل غیر و غیر

و حلقه بیت الجرام و جز و دود **سروری فقیر دیمش بیت**
صیحو که عرو و ثقی به زلفک کرهن یوز که حلقه بیت الحرام بکنم

باب چهارم الذبیانند در که الماعرب جبین و جبهه و عجم
پیشانی دیر **فصل اول** اطلاقات عرب بیانند در

شمس قائل دیمش بیت

من لم یتر شیا علی شمس فلینظر الوجه و الجبهة

بدر سروری فقیر دیمش بیت

سن کونکالینه او یکنر کیچون بد تمام یرک کونا پله آبی سبزه ستاره

قر وله ایضاً بیت

او یکنور شمر و م کون یوز که آئی النوک اول زوالینی بویوزی قار من اکرمی هیچ

سحر خواجود دیمش **بیت**

کفم از زلف و جبین چنان رهنشاند گفت از زلف و جبین نیست که شام ^{و سحر}

مثنوی معرّی دیمش بیت

دور زلف چون دوشب و ماه در میان جبین چو مثنوی و مثنوی بریز کلاه

زهره کمال بخند دیمش مطلع

کره بر زمین باشد از زهره جبین بلند دوری طلبد از ماه نیز چنین باشد

و فرخی دیمش بیت

بر فلک حسن اگر چه زهره جبین زهره برقش آید از جبین بکشی

کف الخصب بر یلدرز آید در صاف و قاشک الننه دینور سه جایز در

کف خصب کشاید کن ز ناصیه آدم که ماه من کن بسته از جبین بکشاید

سکین بولا کوکب یمانی دیر لر ^{نیم} شکیم یمانی دیمش بیت

مهر دل یمانی پیوسته می درخشید از پرتو جبین چون اختر یمانی

نوب کمال بخند دیمش بیت

نور محض است عذار تو جبین ^{چنین} نیز سرخسب است میان تو دهان نیز چنین

لوح سلمان دیمش بیت

در لوح جبین باز خوانده نقش اندک و ابد کامی

سوسن عبدالواع دیمش بیت

هست همچون نرگس و لاله ترا چشم و بتان ^{جبین} هست همچون سنبه و سوسن ترا جگر و

مشبه به آق سوسن در

فصل ثانی عبارات مهم بیانند در **کل** جای دیمش بیت

در گلستان حسن از بالا و رخشان ^{جبین} یک شاخ ناز که بین کز آن رسته گل سپهر دو

کلزار حافظ دیمش بیت

روان گونه کیران را جیش هر فنکزار که بر طرف چمن از رخ می کود چمنان بود

خوشنید سرور فقر دیمش بیت

بوجبین حسن ابله قدر که قلوب نظر کور یستر میوه سی خوشید و نه بر ^{سرکیم}

ماه و لم ایضا بیت

شویا اسک کز آبی کونایم ^{زوال} بر اهل یون که نیجه کون النو که نزن ماه دیم

تخته سیم کمال بن غیاث دیمش بیت

زیر تاج ز درخشان تخته از سیم خام نصف مه بر آسمان یافت دانی که ^{جست}

نصف ماه و لم ایضا قصیده بیت

بشانه است و لوح قضا صلیه قدر یا نصف ماه چارده در زیر چادر ^{ست}

باب پنجم قولاق بیانند در که الحار ب اذن و عجم کوش

دیر لر بوند تشبیه غایت قیل در انو کی چون انیس العناق

نام کتابن بولا کتوف او لغامشدر **فصل اول**

اطلاقات عرب بیانند در **ورد ابیض** که آچمنی و لا **شمر**

لم یدخل کلامی ز اذنهای کالوردی هوا بکشف

صروف سرور فقر دیمش بیت

قویک قولاعه سوز لرم ^{دم مثال} او کوردی چون قطر حقیر در ایدند در ^{صرف}

وله ایضا بیت

در گفتار - اقبال

کل شکفته کار بن غیاث و بعضی است

کے ضمنی شاعر دیش بیت

مستقل خوشد دیمشکی بیت

فصل اول اطلاقات عرب بیاں در **هلال** کاتبی دین بیت

و نام دیش سب

نیا بروی هلال تو دل شادمان نشد دایم یقین که عید کسی روز شک نکرد

وسروری فقیر دیش بیت

جو ابروش بنماید رسم برونیز و صلا که عید را به جهان چون هلال شد باعث

طاق ابن بنادیمش بیت

و جای دیش بیت

قبلہ کج دین بیت

کعبہ لاتی دیشی بیت

محراب کمال محمدی دہلوی بیت

و سروری دینی

قوسو رای دمشیت

مقوسر جای دیش ست

قوس قزح برنج قمر خواجه دشت است

قامت خواجوست یا قوس قزح یا برج قوس یا هلال عید یا بروی چون طواری او

حاجب ولم ایضا بیت

تو شاه کشور حسنی و حاجت ابرو
ولی خوش که بر حاجی پرست

لشکره برمدیشی است

نسخه ابروی تو را در محراب کمان تابان ز تو که هست دست شیخ

دصف عیانی کمال بن عیاض دیمشقی است

نون هلا لي يک شبه یا نصف یعنی از شبه یا نصف طاق بار که یا قبله ابروی تو

نقطه خال اولیجوز نقطه خال اولیجوز سروری دیشی **ست**
جفای قاشک قوی بولکشره **دعند** انک اوستند یارب نقطه خالی نه

مر و لم ایضا نست

باشکد ای قاشنه خوش ای یار ^{الفقد} یار لڑاک چہ بر الف اوزرہ کی مد

ن کمال محمدی رعشی بیت

قامی همچو ناف دارد و ابروی چو نعل
در توهر آنی که گفتند از بی آن گفته اند

و نامردیش بیت

بنوشتہ است نقل جنون در خیال این آن زلف همچو جیم و خم ابروی چون

توقيع کمال بن غیاث دیش بیت

ابو ستما هلال کمان کش بر آفتاب نویست یا نداشتہ توقیع محض^{ست}

قرعه ولم ايضا يست

یا خود بروی تخت دولت دو قرعه است که آب رنگ حنی زرا ندود و احقر
خانوند قاش و صف این رنگ ایل ملون در نیم قوس قرم شبیه بدو

五

۱۰ شیخ سعدی دیکھو بیت

آن و سه بر آن کمان برو چون قوس قزح بر آفتاب

تقابقتوں کے لیے یہاں دی گئی ہیں

بیا اهل دل را قرّة العین کان ابرو آنت قاب قوسین

طیب ناصر دینی مطلع

ابروی تو مقام رنجوران حاجب تو طبیب بیماران

سبحان شہزادہ سوری دکنی بیت

صورت کشد ز بابر پر بیان د بیا لیکن جواب روانش سر میهن بنا

فتان کمال بخندی دیمش بیت

ابروش گفته فتنه کار منست گز نشسته است و راست می گوید

کفہ میزان کمال بن عیاض دیمشقی بیت

بیادانم عیدست یا قبله مشتاقان یا قوس قرمز یا خود دو کف و میزا

فصل ثانی عبارت از عجم بیانند در **نمانگاه** حزیعش بیت

خیزای حطیب برخوان هر خطبه که دانی رویش نگر جو عیدی ابرو غار کاهی

چتر سیاہ کمال اصفہانی دیتی بیت

ردمک چشم تو سلطان و شست بر سرش ابروی تو چتر سیاه

کمان خانہ باغی دیمشیت

نگردد گمان خانه ابروی تو هیچ کوه خدنگی بتن خاکی ما اندازد

کان مہرہ شیخ سوری دیمشقیہ

یای و کانکره مثلہ و کانکرہ یوای آتہجی

از دست کمان مرده ابروی تو شیر دل نیست که در بر چو کوثر طبع است

ماه نو و پر خ کمال بخند دیش مطلع

هر کجا ذکر از آن ابروی پر خ میرود کرد و دایم حریف ماه نو کم میرود

بر زره کمال این غیث دیش بیت

بر سر وجه بر تیر و لی بیکان و بر زره بی زره کانی یافت دانی که چیست

ناو که انداز عصار دیش بیت

دو چشم ترک برد لها کیسان دو ابرو بر جگر هانا و ک انداز

خونکر ناصرخاری دیش مطلع

از غصه بیماری آن ترکس جادو دوتا ه شدن حاجب افسونگر

شوغ خواجو دیش بیت

ز ابروی شوخ تو پیوسته ^{دلم چشم} که دله ریش مرا یک سر مودار دگوش

دکشا آری دیش بیت

طاق ابروی خوشست یارب ^{دکشا است} طاق دکشا هرگز نباشد طاق با این درمی

طغرل شاعر دیش بیت

ظاهر آنست که بر صفحه توقیع جمال مثل ابروی دلاری تو طغرل نیست

عابد فریب شیخ سهری بر جاریه وصفند دیش بیت

بر ابروی عابد فریبش خضاب چوقوس قز بود بر آفتاب

چشم بند خواجو دیش بیت

کمی سرو جاذ و کران بود پیوست بود چو ابروی شوخ چشم بندک طاق

خونخوار کمال بخند دیش بیت

ابروی داری و چشم و غمزه هر یکی از یکدگر خوانخور تر

خونریز خیالی دیش بیت

کر ندارد بکف از غمزه شوخت تیغی کار ابروی تو پیوسته چرا خونریز است

زنگار کمان شاعر دیش بیت

ز ابروی زنگار کمان تا پرده برداری ^{همان} تا قوس باشد در جهان دیگر تابد

چو کمان قطب چو کمان دیش بیت

خال تو فرارم ابروی کثرت کویست که آن درم چو کمان باشد

کشتی سرنگونه هدایت دیش بیت

سرنگونه کشتی ابروی تو در دای ^{ابلیست} از چنین کشتی ره حاجت نشان

ماهی سروری فقیر دیش بیت

حد در یاسند کشتی شکل ابرو ^{کوستر} با شون باش بش چاشنی ایکی مای

داس کاتبی دیش بیت

قضا ز مرز عافا قطع رندان خوا ^{ست} که شکل ابروی سانی مثال داس نهال

پرکار نظامی هر و نامه دیش بیت

ره بار یک چون پرکار ابرو ^ش شب تاریک چون ظلمات کیوش

کشتی کبران کمال اصفهان دیش بیت

ان زلف نگریر سرخ آن شهره صم ^{او یخته} بی جنک و خصومت درم
وانا ابرو بین شکل کشتی کبران ^{سروی} هر آورده و قدازده خم

عیمی فقیه اوغلی قاری چلبی بوخیالی خوب ترجمه ایروب دیش
میدان حسن ایچنده اکبرهلوان کی ابرو لیلی کور که قوش برینه باش

دومصرع کمال بن غیاث دیش مطلع

روی تو مطلع حسن ابرو قش مطلع زان همچو مطلع اورا بنوشنه اندو

پل کمال خجندی دیش بیت

در دیر و کریان کمال ابرو و زلف بر بسته برنجیر پلی بر سریلی است

ماه نو شاعر دیش بیت

بهره کس بنمودم خم ابروی تواری همه نوهر که بیند بهره کس بنماید

ماه یکشنبه وله ایضا بیت

یک شب از زلف سیه کوشه ابروینما کرچم در برمه بکشنه نتوان دید

لالا وله ایضا بیت

لالای سوزنی تو را در تاست که ابروی تو حاجبست پیشانی دار

سروری فقیر صاروقاش و صفند دیش **غزل**

صاروقاشینه عجبی کردیم ^{نشان} عینه بر نور کی کور نور اول ^{نشان} ز

یچم قریان اولسون دلالت ^{التوب} الیجان کم کلور اول کوزه التون تون لو بر عینا کان

قاره قاشه کره لای بکن دریم ^{بوق} صاروقاشد رسنگ جانا هلال آسمان

شعله اشمع رخکدر سمت راسه طرلو بادکم طوقنوب اکش ای ای دستة

زیر القدریم دریا پیره یا خود نشنه بر تخیلد سروری طبعن ایلر امتحان

هفتم کوز بیانشه در که عرب عینا و با صره

و مقله و ناظره و عجم چشم و دیدن دیر لر و کوز دورت قسم در

بری شهلا بری کشید بری خواب آورده بری میکلونه و غمره بونک

هر برینه لان مدر **چشم شهلا**یم عمری در لر و نکس کی قورم تشیه

اتملور **بیت** در طراپات مفان کوبی که مستان غافل اند

از شراب شوق جام نکس شهلا ی تو و **چشم کشید** اولدر که

طار اولوب کاف مسطح کی اولاک **بیت** ز چشمش یک نظر کافی

بود لیکن چوبی بینم کجا ان دل که من دایم قبول نظر کرد و **چشم**

خواب البوده مخور دیر لر و **چشم میکلون** اولدر که شراب رنگو

ماه نتم اشرف دیش **بیت**

ایچنین باده صنی که تواد جاست چشم شهلا ی تو میکلون نشود

فصل ثانی اطلاقات عرب بیانشه در **مخور** سروری دیش **بیت**

دوشبدر چشم بر خونه خیال چشم ^{که} صناس می قباغرن زدا ولان میوز یخدر غش

سحر آرزوی دیش **بیت**

قدیامت غمره آفت فتنه چشم **سحر** عاشق بیچاره اهر دم بلای دیگر

قلاّب جای دیش **بیت**

چشم قلاّب تو بهر کشش خاطر ما چون خم زلف قلاّب بیند هر کن

هاروت عبدالواسع دیش **بیت**

روز تو امروز جانا باجمالی دیگر در دهارون قوا فتنه مثالی دیگر

فتنه و بلا حسن دیش **بیت**

نام دو چشمت بکه کویم که چیت هست یک فتنه و دیگر بلاست

فتنه دور قر ابن یمن دیش مطلع

ای قبله صاحب نظر آن روی چوما هست وی فتنه دور قران چشم یاهت

توک خرو دیش بیت

چشم او نکست مست و خمر خونی بدست و ه که با آن مست خونی چند باری میگو

علیل ترک جامی دیش بیت

دل جامی بفکر ترکس تست کل رای من العلیل علیل

طنان خرو شیر بند لذن دیش بیت

من آن بازی گرم با چشم طنان که چینی و روم بستانم بیک باز

جاش معری دیش بیت

بودم میان خلق یکی مرد پارسا قلاش کردن کس جاش تو مرا

و عبدالواسع دیش بیت

چون روی تو نقش هیچ نقاشی نیست چون چشم تو گاه غزه جاشی نیست

مقام خرو دیش بیت

حریف می طلبد نرگس مقام تو خیز مخلقه مردان پاکبار رسان

عمر معری دیش بیت

چشمش چو عیتر و دم در فراق او چون جسم عیترست و ز چشم چو عیتر

جلاد سرور فقیر دیش بیت

جسایر و بجاه رخ نه بود مظلوم غمزه اولدردی آبی ای چشم جلادیم بنم

قصاب شاهی دیش بیت

مژگان او که یارک آن چشم می کند تیغ کشیده در کف قصاب می دهد

غزال انور دیش بیت

و پچم تو در اید سخم تا بزم در غزلها صفت چشم غزال تو کنم

مربخ سرور فقیر دیش بیت

کوز که دور زده آمدن دو تر هر یک که اولور اراقی تر بخ کمر هر زمان

هندی و مشرقی و شعری و سیلی کمال ابن غیاث دیش بیت

یا خود دو ترک مست و دو هندو کوفه یا مشرق و زهره زهرای از هزار است

کوبی که مکر ز رخ طاق و سه رنگ شعری و چون سیل در خشا درخت

فرقدان وله ایضا بیت

چشم یا خود فرقدان یا کعبه بن طاجان بادام دو مغزست آن یار کجی جادو

جنز خواجو دیش بیت

آهوی هست یا جنز عین یا عین سحر با قریب عقل و دین یا نرگس شادی

شخنه خرو دیش بیت

چشم را در ملک خونی شخنه سیرا کن غمزه غمان را بر جادوان و استاد کن

عسس کمال فجند دیش بیت

رو ددل دران زلف ترسان ز چشم چو شب رو که خوف از عسس میکند

عین لعلی دیش بیت

آنکه چشم و قد و زلف و دهنت را بیند از چه غمناک بود عشرت عالم با او

صاد مهودیش بیت
 بر چشم آورد دهنش هر که ده نهاد زان صاد و نون و میم شد شفته ^{صن}
و کمال بن غیاث قصید منزه دیش بیت
 چشمیت یا ایمان دوسر صا یاد و عین جزع است یا معاینه بادام و عینیت
روزن کاتبی دیش بیت
 خاک پا چو ری چشم را بنوشانی ز باغ خلد بود روزی ز تربت ما
اسماعیل نظامی مخزن اسرارده دیش بیت
 زلف ابراهیم و رخ آتش کز چشم سماعیل و مرز خنجرش
واحد پاشا دیش بیت
 یا سماعیل در چشم که یان تو خنجر آتشده یا ابراهیم در زلف که آتش گداز آتش
طیب ناصر دیش بیت
 چشمیت طیب جان و دل درد مندا بیمار شد طیب که سازد دوا ی ما
لعل رضی الدین دیش **رباعی**
 که لعل شد دست چشم آن خورنژاد از درد مندان که هرگز نشد درد مبار
 در آینه رنگ رخ خود کرده نگاه عکس رخسار آینه بر چشم فاد
فصل **ثانی** عبارات عجمی یا مندر در
مست لایعقل شاهی دیش بیت
 اگر چشمت جفا می کرد سهل است کی بر مست لایعقل نگیرد
مست و خراب ناصر دیش بیت

کرم چشم تو من اشفته ام و مست خواب
 عذرم آنست که درد ورتو هشیاری نیست
خراب وله ایضا بیت
 رفتم از دیار تو مادیدم بر آب چون زلف تو مشوش و چون چشم تو ^{خراب}
نیم مست مولانا همام دیش بیت
 لب میگون ز چشم نیم مست کند تمکین عاقل جمله باطل
مست بی هوش خسرو لیلی و صفی دیش بیت
 چشمش ز کشته مست و بی هوش آهو برده بخواب جز گوش
باد بهیمایی سید جلال دیش بیت
 بدو بزرگس محو باد بهیمایت ز روزگار بر افتاد نام هشیاری
بی پرست خواجو دیش بیت
 در عین غمار چند باشم چون مردم چشم می پرستش
بی فروش جای دیش بیت
 چشم توی فروش و لعل توی خود بگو چون باد بهیم
فسون ساز ناصر دیش **مطلع**
 ای چشم تو جادوی فسون ساز کیسوی تو هندوی رسن باز
خوان غزل عصمت دیش **مطلع**
 مردم از حسرت آن بزرگی خوان خوردیغ و زجر خوردیغ آگاه نشد یار یغ
خوانی معزی دیش بیت
 دلا از چشم سر مستش حذر کن که هم ترکست و هم سر مست و خوفی

نامسلان کمال فخری دیش بیت

شنیدم که چشمش مسلمان کشت است مرا پیش آن نامسلان رسان

جانستان حسن دیش بیت

چشم تو جانستان است جان بخش هر یکی در فن خود استادی

نیام و خنجر سبزه اسیرنگی دیش مطلع

ای لعل تو پرده دار کوهر وی جزع تو هم نیام و خنجر

کمان دار خواجو دیش بیت

عجب آن چشم کمان دار تو دارم که قیم مست خفته است و کمان بر سر بلبلان دارد

مردم دار و لاله ایضا بیت

آهوان صید مردم اندر دلم صید آن آهوان مردم دار

مردم خوار ناصردیش مطلع

شیوه العن شکر بار نوشیرین کار عادت ترکش خوانخور تو مردم خور

جان شکار خرو دیش بیت

تا ترا چشم جان شکار بود هر کرا دل بود فلک بود

جفاکش کمال فخری دیش بیت

داد دست که ز ترکان دشت چشم جفاکش نوی دین ترست

برکش آهی دیش بیت

گر نیست کاف چشم تو بدکش و خوفاز ^{جاست} ورم نبودم کنی آن غمزه قصاب شد

ترکستان کمال بن غیاث دیش بیت

چشم ترکستان و لبها قندهار روی از بر بجان و زلف چاین

ترکانه حسن دیش بیت

چشم ترکانه اش بر غمزه ناول انداز می کند چه کنم

جفاکار معزی دیش بیت

شیرین لب تو هستم سال و فادار چشم تو چه بودی که جفاکار نبودی

عربین جوی سید قاسم دیش بیت

بابرت نتوان کرد اشارتی که مدام بترک چشم تو ترسم که هست ^{جوی} عربین

رهزن معود دیش مطلع

چشم آن رهزن اهل نظر بیمار است مست بایم خودی از عربین بسیار

جادو جایی دیش بیت

دو چشم تو عجایب جادو دارند ندیدم همچو آن دو هیچ جادو

آهوان کمال فخری دیش بیت

چه آهوست چشم که در پیش او اگر شیر آید بون می رود

و سروری فقیر دیش بیت

کورینه طوش اولاد آن اول کون آهوان ^{است} اش می فریاد اولوب ایدر همیشه دریده آه

آهوانه جایی دیش بیت

چو راند جایی از آن چشم آهوانه سخن سر و دین مغر آن مست شد غر

آهوبره خرویلی نامه دیش بیت

چشمش زگر شده مست و بی هوش آهوبره بخواب هر کوشش

آهوی سیاه وله ایضا بیت

چشم سیمت که فی نظیر است آهوی سیاه شیر کبر است

سرکران آسی دیمش بیت

کریست جاد و غزه از شب خوابی را که ^{از چشم} و نیست مست و سرکران چشم تو در خواب

ناتوان کاتبی دیمش بیت

کنده است چشم ناتوان زرد سارده ^{افکند} عیار خود را بهر زردی در کوه بیمار

بیمار سرور و فقیر دیمش بیت

چشم دلدار و کور غمزه روی ^{بیمار} غلبه او حسرتی دایما بیمار ایدر

و کاتبی دیمش بیت

چشم ورغ او خوشند اگر چه بیمار در آفتاب خوش نیست

نیم خواب سیف اسپرنگی دیمش بیت

ناموس طلسم جادوان را زان ترکس نیم خواب بشکن شکبان

شوخ و شنگ وله ایضا بیت

بردیل من تیر غمزه می زند ترکست چشم شوخ و شنگ تو

خسرو هشت نامه ده دیمش

ترککش از کرشمه شور انگیز کشته عشاق را بغمزه تیر

شور انگیز کمال مخمذی دیمش بیت

چشمش ره صبر و عقل و جان زد این دزد هزار کار بان زد

دزد کاتبی دیمش مطلع

شنگ شوین در لکان
اولان محبوبه
دیرتر
میگردد

دو چشم تو هر یک بلای خونریزند اگر چه گوشه نشینند و مردم آیدند

کوشه کبر حسن دیمش بیت

دو دم من چو چشم کوشه گیرم که با چشم تو چشم من نکویی چشم باز

بادام کمال مخمذی دیمش بیت

سویک لب چشمت اشارت می کند که آنچه بادام است طوای حوشت

نرک کبی معود دیمش بیت

در خواب باز کشا چشم نرکین و ببین که هیچ کوشه نشین را غم از خواب

باغبان آذرکی دیمش بیت

کنیم غارت آن لب چو خواب شپ چشم ز حال میوه خبر نیست باغبان را

شیر کبر کاتبی دیمش بیت

کاتبی آهوی چشم شیر کبر و خشن هر دم سرکنده می دارد بهر ای دگر

روبه باز فواجود دیمش بیت

صیدان آهوی روبه باز صیاد تو م ما شکار افتاده و شیر فلک نجیب ما

کعبتین حسن دیمش بیت

کعبتین چشم غلطان و باز بهادی تو حریف شوخ چشمی باتو نتوان

دلاویز شیخ سعید دیمش بیت

مرا آن کوشه چشم دل آویز بکشتن می کند کویی اشارت

هند و بچه شمس کیم دیمش

چشمات که بر روی پری و ش خستند هند و بچه کمانند در آتش خستند

زنگی کمال بن عبد العزیز دیمش بیت

داده باز نکیان چشم خوشست تنگ چشمان ترک و روم خراج

جاه بابل ظریف فارابی دیمش بیت

چشم بجادوی بدل جاه بابلست زلفت بلا فوی عوض برج خیرست

آفتاب ولم ایضا قطعه

چشم شوخت که آفتاب وشت خط سیرش که اسما ناساست
در جفا و ستم چنان فاشه اند که انچه ایشان کنند عین وفاست

سرمه دانی کمال بن غیاث دیمش بیت

تاسیه چشمی کند بامردم از هر گوشه برون سرمه دانی با فم دانی که چیست

سرمه پوشش و محراب تیری کمال بن محمدی دیمش بیت

چون عابد بر خیل بصر مکر و فنا چشم پوشیده سیه گوشه محراب گرفته است

خونریز سروری فقیر دیمش بیت

زلف و لعل چشم خونریز که کورب ^{اولش} دل اسیر و جان فدا و جمل تن قوربان

خسته ولم ایضا بیت

سرور که کوز که و ش خسته در لعل یک ^{ایر} طبعم در دهنه انگ اگر و ایرم در مانگ

کشی ولم ایضا بیت

مخاشکم خیال چشمی اول در دانه نگ بگرد اول کشتی به هم قالمش اول اگر و ایر

باب ^{ششم} کریم بیانند در که الماعرب هرب و عجم مزه دیر

فضله ^{اول} اطلاقات عرب بیانند در ^{سرمه} جامی دیمش بیت

سهمزگان توان دینار مار باز داشت همچو روح انت حجاب راه بلند سوزنی

ترکشم

جعبه کمال بن غیاث دیمش بیت

بر سر دوجعبه پرتی بی پیکان و پر بر زرهانی زه کانی یافت دانی که چیست

سنان ننگ بوبیت مشهوره بیت

مزلکانت کز همی کند از جوشن مانند سنان کبود در چنگ پشن

الماس فتاحی دیمش بیت

خون نشردم از باده عکس رخ ساق الماس بتیغ مزه در جام می انداخت

و امیر معزکی معنوق اندر و غن و صف ارب دیمش بیت

فروزه بد و بادام صدهزار الماس برون شده سر الماسها ز در خوشاب

خنجی شام دیمش بیت

ای خنجر مزلگان تو خون جگر باز ریخته وی ترک خنجر کشت با خون دل ^{آینه}

سمار کمال بن غیاث دیمش بیت

خار نظر الماس و فی ^{اغیارم} سمار لرزیدن زبان مار با ناوک مزلکانت

فصل ^{ثانی} عبارات عجم بیانند در ^{تبع} لانی دیمش مطلع

یارم بتیغ غمزه جگر پاره پاره ساخت هر پاره را بنفرد که پاره پاره ساخت

وامامی دیمش مطلع

تا داد چشم مست ترا روزگار تیغ ای و نکرد بر سر موی کز در تیغ

فتنه بار معود دیمش بیت

خون می خورد مکر که دهان سرخ کرده از سرم ترک آن مزه افتنه با و تو

نام یادشاهی

عاشق کشی خرو در پیش بیت

مرازد بشواری مردن آن ندای از کی بدین مژگان عاشق کس بی خون در گفتم

نیش خاقان دیش بیت

نوک مژگان چنان زدی بود که سر نیش در جگر شکست

نشار کمال بن غیاث دیش بیت

سمار و غار و ناوک و الماس آبدار لوتان ز باد مار و نی و نیش و نثار

سوزن کاتبی دیش بیت

هزار خم گران غمزه ات سر غم نیست سوزن مژه چون عاقبت بخوای خست

سیخ کاتبی دیش بیت

مژه است سوز عذابم دلیل دل چانا که سیخ جانب سوزت رهنمای کباب

موشکاف خرو اسکندر نامه ده جاریه چینی دلزدن دیش بیت

بغمزه ز کوهی برارم تغییر و کرموشود موشکافم بتیر

مرا زین مژه موشکاف نیست فوک که دیدست کرموشکافند موی

ناوک قائل دیش بیت

ناوک مژگان او خون دلم بس که بخت کرد جهان سر بر در نظر ماسیاه

کمال بن غیاث دیش

مژگان او ست آنکه بقریان او دم تار کشی ز ناوک پراخی پرست

سوزنی دیش

دلیلی موی که بی جنگ و جملعرا می برد و جان از سر مژگان زنده و بی

حدنگ

حدنگ میخی دیش بیت

از خرنک آن مژه میکند دلم صد بار و زد و دیدم خون رنگی

نیز شاعر دیش مطلع

سپرد سینه ای مژگانی کو نذر این که که بوبن محروم کو نذر

نیز بهار کمال خجندی دیش بیت

زین بهار مژگان شوخ چشما نم سنان سینه رسید و بگو که ناچار

بواطلاقه اهل بدیع خبر دیدی که بر شخص دن بر شخص دخی انقراع

ابدر لر بهالفه قصدا بدوب نتم دیدی لی من فلان صديق حمیم

چنگ عنکبوت سیف الدین امرج دیش بیت

از پرده عنکبوتی ترکس تو در دل زده عنکبوت مژگان تو

مور شاعر ساحر دیش بیت

موران بهوای شکوستان بیت در حلقه گرفته اند بادامش را

فیوستان کمال ابن غیاث دیش بیت

کعبینی کشته گیر گردان در میان طاس رسته گردش نیستا یافتم دانه که

چتر سیاه ناصر دیش بیت

دیر چشمت را که دارد از مژه چتر سیاه ترکس از خجلت نخواهد تاج ز برکت

دو صف و دو لشکر کمال بن غیاث قصیده سندر دیش بیت

باد بباد و جعبه پیکان جانستان یاصف زده دور و به برادر و

لشکر هیز ناصر دیش بیت

برده عنکبوتی کون که بی
طبقه سنگ دور و بجای
طبقه سنگ دریل
کعبینی دن مراد کی کون در و طاس
حسن دن مراد یعد در و
نیستان دن مراد
سک بکلور در
میکلا

تاکو کندان غمزہ عاشق کشی معلول درکار دل ریش من خسته تغافل

فصل ثانی عبارات عجیب بیان در مست کج دیش بیت
 خون برکت غزه مستی بدی جامه داشت باد که مار درین رضا
نیم مست عماد دیش قطعه
 آن غزه نیم مست غمات و آن طره دلفریب طرار
 بس خرقه کرو کند باده بس سجده برده کند بر تار
سرمست سلمان دیش مطلع
 غزه سرمست ساقی شراب کرده یاران مجلس احزاب
مست خراب رضی الدین دیش بیت
 ای آنکه همیشه در شرابی من چون غزه خود مست خرابی بی من
پیکان کلا خندک خندک دیش بیت
 جن بسی غزه تیرت خوش نیاید ز آنکه نبود کار کز تیر که بی پیکان
ناول خیالی دیش بیت
 آمد عزاناک زان غزه بردل من پیوسته چشم پرده دارم که دیگر آید
تیر آنری دیش بیت
 سالها شد تاز تیر غزه اش در خاک ده چو مرغ نیم بسمل بر زمین پری
صید افکن کلا خندک دیش بیت
 آهوان را زد و برین شد هرگونه در غی یابند مگر غزه صید افکنش
تیغ عمت دیش بیت
 تیغ غزه ام گشت و در دیش جز آن لب خون بهای خود نداشت

و سرور کی فقیر دیش بیت
 خط کلان دلره غزه که اولزا اولی که کیم دعا کتور سه جانا الالار امری
بشوزن کلا خندک دیش بیت
 از بی ترک زدن ار کار بفساد افتد نیست استاد تر از غزه اویش
نشر جایی دیش بیت
 دیم خون ی رو دار چیم پر غم تامل بر یک جان غزه خون دیر او
سوزن سرور کی فقیر دیش بیت
 ای قشیا غزه بلزاق طقونا حق قش طویدی تا کرمینجه کون سوزن
دلرون کاتبی دیش بیت
 ی روم صدره چو عیسی تاز عالم بکترم سوزن آن غزه دلرون وای کرم
ترکانه عبدالواسع دیش بیت
 ای برده بران غزه ترکانه دل من شد با طرب از عشق تو بیگانه دل من
ترکان کلا خندک دیش بیت
 با چشم غزه افتاد جان شیوین همچون موین امانت در دست ترکان
جادو وله ایضا مطلع
 چو در جان کرد و در جان غزه تو میان مردم مشو خوانند جادو
خونریز خواجودیش مطلع
 بیکه هندوی یکوی دستان تو باشم فیل غزه خونریز نتوان تو باشم
سوخ عماد دیش بیت

ار سراسر کشت بصر است غمزه شوخ آهوان سراسر
 سراسر بر شهر آید و باب اولی قضا آسمان مثلا ایوان اولتان
 بیت فقیر بوکا دخی مثال اولور بیمار شمس کجی دیش بیت
 بیمار که جان دهر فراوان دیدم بیمار که جان ستانان غمزه تست
 بهرام کاتبی دیش بیت
 چشم منت زهره ز کانی عشق غمزه ات بهرام موکیوان و ماهیت
 عطار دیر ز نه تیر و متیخ یلرز نه بهرام و زحل یلرز نه کیوان
 دیر لرا و یلیه بویتنه سبعة سیاره مذکور اولور باب دهم
 یوز بیانش در بلبل که عرب لغت وجه و محتای یوز در وحز
 یکا ق در و طلع یوز که کی یانی در و عزار قولاق جانی در و غره
 یوز که آغی در و منقر مرآت فتح میم ایله یوز که مقابله دن کوردو قنای
 بری در و وجه حسن و حمید و قیم و ویم یوز که کوزی واق رنگلو
 اولانی در و ادم و اسر قره یاغز در و زهر قره واق یوز در و
 و عجم لغت یوز دن سکن لفظ ایله تعبیر ایبره اهل دیوه دیوان
 دیر لره و اهل حراسان چیره دیر لره و اهل بخاری رخساره دیر لره
 و عامر دیر لره و مبالغه و کثرت قصدا و لنوب رخسار دیر لره
 و بعضی کونه دیر لره و پهلوی دلت دیم دیر لره و مطلقا و ی
 دیر لره مصطلح اطلاق عرب بیانش مصحف سروی دیش بیت
 قالدرب زلفا یوز نا و نیم تعجیلک مصحف آچن کیمه عاده جوقرانی او پر

یوز بر یاقی در و عذر
 یوز و یوزک یوز در و عذر

در کونرا اگر عکس فتان از قور کویند که در روضه دور ضوان و دو طویست
 بستان و باغ معزی دیش بیت
 چهره اتو هست باغ و قامت تو هست باغ خندان طرفه باشد بر سر و روان
 و سرور و فقیر دیش بیت
 حویا قلش خطی خارندن جمالی باغنه دکه حیوان ایتمون دیوان بستاند
 ورد سید نعمه الله دیش بیت
 بالبور خار چشم مت بار حاجت مهلت جام و شراب و ورد نیست
 شقایق شیخ سعری دیش بیت
 کل بوستان رویت چو شقایق لیکن حکم سرخ رویی که دل سیاه داری
 ریحان نظامی وفات یلر ذکرند دیش بیت
 ریحان مرغی از جهان کز یدم کلا برخش جهان ندیدم
 دزدی بدر آید از کین گاه ریحان بشکت و ریخت بر راه
 سوسن عبدالواسع دیش مطلع
 رخسار تو چو سوسن از آید زلفین تو چون دسته شمشاد آمد
 و حسن دیش مطلع
 باز نسیم کشم بوک تو یار می دهد جلوه سوسن و سمن روی تو یار
 کافور سمال بن غیاث دیش بیت
 شد خط مشک و عارضت کافور زلفت اندر میان غبر گشت

قیامت کمال بخندی دیش بیت

قیامت بخندی رخت که دروی خط بحرم زیر بری نامه سید دارد

بلا جای دیش بیت

بهر جان و دل اند و رخساره کونه کونه بلاست می گویم

قره دور قر خواجودیش بیت

گفتن روی تو صده ز قر خوبترست گفت خاموشی که ان فتنه دور ترست

ست الهی وله ایضا بیت

ان جسم نه جسم است که روست محکم و آن روی نه رویست که سرت آری

روح مصور عصار دیش بیت

رخسار روح مصور در طراوت بشو عمر محکم در حلاوت

خاقی سکاکی دیش مطلع

از رخسار چون آن خطا برنگ می آید از خاقی گوی سپاه رنگ می آید برون

بغداد معری دیش بیت

رخ او هست چون بغداد و چشمش شاه دهله بغداد دارد

نسخه حسن عینی دیش بیت

رخ تو نسخه حسن آیت هر نفسی از خط نقوش حسن فدا حرف با خوام

ورق شیخ سعیدی دیش بیت

عرق بر ورق روی نگارین بچم ماند همچو بر خرمین گل قطره باران بهاری

عنوان جمال خواجودیش بیت

سرمایه حسن تو با خطستان عنوان جمال بارخست این

مطلع عصار دیش بیت

عذارش مطلع مطبوع غزل بشک چینی کسویت مقفا

آیت حسن دیش بیت

رویت که هست آیتی از مصحف جمال بر چه خطی کثر این خط است

سوره الفاتحه شاعر دیش مطلع

سوره فاتحه روی ترا هر که بدید قل هو الله احد خواند و با خلاق

والضیحی حسن دیش بیت

ددم زلف تو والین خواست یاد گرفت نظر بروی تو افکند والضحی آموخت

مصطفی علیه السلام وله ایضا بیت

بیایم در می حال و زهی روی بدلی هشتایی مصطفای

یوسف علیه السلام وله ایضا بیت

از عارض و کسوی و ز تخدانش بیگما هم یوسف و هم رشته و هم چاه بدیم

صنم شیخ سعیدی دیش بیت

صنم اندر بد کفر پرستند و صلیب زلف و روی تو در اسلام صلیب صنم

سلطان نظامی لیلی و صفدر دیش بیت

سلطان رخسار بخت مشکین هم ملک جستن گرفت و هم چینی

لعل وله و وصف خسرو بیت

کله لعل و قبال لعل و کمر لعل رخسار هم لعل یابی لعل در لعل

موی چو کدیر بر عشاق شب بخون با شعله روی تو بود در هر موی

شمع کاتبی دیش بیت

گفتش پوشیده رخ مکر ز راه کانی گفت هر جا باد باشد شمع را پنهان کنند

ید بیضا کمال ابن عبدالعزیز بیت

غزل او ید بیضای موسوی دارد که شکل زلف بپاهن نشان ثعبان داد

دین ناصردیش مطلع

روی تو و زلفهای در هم جمع آمده دین و کفر با هم

اسلام خواجودیش بیت

خط بر رخ زیبای تو کفر است پر اسلام رخسار و سر زلف شرعست و مناه

مرهم شیخ سعیدی دیش بیت

روی زیبا مرهم دلهای خسته است و کلید درهای بسته

حوصل نظامی هفت پیکوده دیش بیت

عکس رویش بر زیر زلف نقاب چون حوصل بر زیر پر عقاب

جام جم خواجودیش مطلع

ترا که موی میان من و وجودم هست دو کیو افعی ضحاک و چهره جام

عمر نازنین کمال بن غیاث دیش بیت

زلفت بلا و روی تو عمر نازنین غافل مشو هست بلا در قفای عمر

دور کمال خجندی دیش بیت

منع نظر از زلف و رخت نیست بتوجه هر جا که بود دور و قس نظر هست

عید حنا دیش بیت

روی تو عید و لبست حلوائی است چاشنی شرطست در حلوائی عید

صبح وله ایضا مطلع

روی چون صبح تو بر نور قمری خند لب شیرین تو بر تنک شکری خند

سحر کمال خجندی دیش بیت

از در خلوت چو دیدان زلف و آن عارف در دجای چید چون شب بود نزدیک

مطلع انوار وله ایضا مطلع

مطلع انوار حسن است آن رخ چون افتا مطلع کف برین خونی که میگوید جواب

و بدر دیش بیت

روی تو مطلع انوار سر پرده حسن زلف تو مجمع دلای پریشان احوال

مثنوی عبدالواسع دیش بیت

ارغوان روی و سمن بوی و سمن کیو زهره طبعی مه جبینی مثنوی خساره

زهره حنا دیش بیت

پیش رویت که زهره را ماند ماند میزان نیکوانی سنگ

فرقد جونامری دیش بیت

بگر تو بدان روی در خنده چو فرقد بگر تو بدان عارض خنده چو فرقد

ضوء نار صاحب مفتاح دیش بیت

و کائنات را ضوء و کائنات را حرارت با احتیاجی و حرقة باط

شعله کج دیش بیت

حوصل بر آفت فوشده
یاد و فوشی عبوده سید

منه و می گویند که این بیت را در روز جمعه بخواند که بر او برسد

نظای بوییتی ترجمه اید و بدین بیت

منع ایتمه نظامی رخ و زلف کون در چو دور و تلسل چکیک نظای وار

قبله سرور کفیر دیش بیت

جمله اهل اهل صلوٰه اتک نولا ای بوز ک قلم او پید چون قشک محراب و ش

شمس وله ایضا بیت

نیتک شمسکی سیاسی عالمی بر نورایت یوزید بر این سرور ک روشن جان الدن

مرآت وله ایضا مطلع

روی یاره بقعه اید سه ک زاهر نزاع ملک دکل مرآت دن زشت اولان ایضا

فصل ثانی عبارات بجم بیان در بهشت خواجودیش بیت

کستان رخت در دستانی بهشتی بر سر سرور و رانست

نوبهار حسن دیش بیت

چه عالم اگر خزان کید روی خوب تو نوبهار نیست

سیب نظامی شیرین ز بانند دیش بیت

چو سیب رخ نهم بردست شاهان سپه راد بر رود سیب سپاهان

کل کمال خندی دیش بیت

پیش رویت دیدم را از کیه میوارم زحماتی از کل نمی خواهم که از باران رسد

ناصر دیش بیت

با فاخته گفتند حدیث کل و بیت حیوان شد و فریاد بر آورد که کوکو

کلونک خسرو نامه ده دیش بیت

نه دل انگسینه سنگ دارد که صبر از عارض کلونک دارد

کل سوری حسن دیش بیت

آن چه خیر تر و تازه است یا آن خطو یا کل سوریست رسته جابجاری جان برد

کل خود روی اشرف دیش مطلع

چو روی او کل خود رو نباشد چه جای کل چنین خود رو نباشد

کلفشان حسن دیش مطلع

ای کل بی که از چو تویی درماند ایچ بی روی کلفشان کلائی نشان دیم

کلون سرور کفیر دیش بیت

عکس کلون رخ دلدار در صمکون بوکون لرو مک قاز وار

کل بادام معزی دیش بیت

دو عارضت کل بادام و چشم بادامت عجب دو فتنه بهم دلربای خون افشان

کل کسته خواجودیش بیت

خطت سر نامه عنوان حسن است رخت کل دسته پستان چاست

کلنار ناصر دیش بیت

وقت سحر باد و ستان کدم کز در بون کل نار شد در چشم من آن چهره کلنار

چمن حافظ دیش بیت

خوش چمن عارضت خاقیه که در بهار حافظ خوش کلام شد مرغ سخن سرائی تو

لاله ناصر دیش بیت

خط نو سبز بهر کل دمیده رخ تو لاله بر سر ورسته

ای کل بی که از چو تویی درماند ایچ بی روی کلفشان کلائی نشان دیم

فشانند ایم تخم

لاله برک عبدالواسع دیش **بیت**
 دو عارض پزند و درخ لاله برک عقیقین لبان و بلورین ذقن
لاله پوش نظام بخاری دیش **مطلع**
 کلزار رخ تو لاله پوش افتادست طوطی لبش شکر فروشن افتادست
شکوفه کاتبی دیش **بیت**
 گذارم دم سرو چو دیدم آن رخ که کرد در سرمه غیر شکوفه
دسته نرین وله ایضا **بیت**
 دل سرکشنه که دایم بهوای رخ تست همچو تست که بادسته نسری کرد
نار و نارغوان خواجو دیش **بیت**
 در تاج از دو سنبه بند و کمرچم سر بر کنار نرین و نارغوان نهاد
ارغوانی شیخ سوری دیش **بیت**
 سعدی خط سبز دوست دارد پیراهن خد از غوانی
یاسمن و یاسمین خیالی دیش **بیت**
 باور نتوان کرد که در باغ بخوبی چون عارض تو یاسمن و یاسمین هست
برک سوسن حکیم سوزی خط و صفند دیش **بیت**
 در دل نهاد غنبر و سوسن نهاده ام که اندوده شد بهر تبرک سوسن
برک افتاب کمال خجندی دیش **بیت**
 نارخ پنبوشی که شود از دیر شک ماروان پنهان گشته افتاب از غمی آید برون
و طوسی دیش **بیت**

لاله
 شکوفه
 نار و نارغوان
 ارغوانی
 یاسمن و یاسمین
 برک سوسن
 برک افتاب
 و طوسی

دی که گریه کم روی خود بمن بنماید که گاه گاه بود افتاب در باران
خور و ماه سلطان احمد بن اویس دیش **مطلع**
 روزی بسر کوی فلامن گذر افتاد تا که نظرم بر رخ چو نه ماه و خود افتاد
مهتاب کمال خجندی دیش **بیت**
 پیش رخ از رقیب بپوشان به ذقن کن باغ میوه در دهم مهتاب می برد
آتش حسن دیش **بیت**
 طره از رویت غمی کرد جدا کافران دانست از آتش نجات
آتش بان فتاحی دیش **بیت**
 خانه صبردم سوخته شد تا دیگر چه کم بشکند از عارض آتش بان
آتشین وله ایضا **بیت**
 سیه دل شد ازین داغ که کی با آتشین روی چو لاله جام می بر سر برون ایم بصرانی
آب خرو دیش **بیت**
 خط تو نارسه می نماید اندر ز بر پوست چو نه خیال سبز نورسته اندر ز بر آب
کلاب حماد دیش **بیت**
 جودش کن تو بر برک سمن دانه که بیت نافه مشک که بر روی کلاب افتاد ما
جهان افروز حسن دیش **مطلع**
 خوبی که از روی جهان افروز جهانان بچکد کوکب سیار از خود شید خشان بچکد
بهارستان وله ایضا **بیت**
 هر جا که کلی باشد از شرم فرو سریزد آن شوخ چو بنماید روی چو بهارستان

درد کمال خجندی دیش بیت
 درد درون امر خیال روی و شد عقل بود دردی با چراغ انواع کالابر و رفت
جان خواه دیش بیت
 کفتم که نقاب از رخ طراز برافکن گفتا کرت از روی دیدن جانست
پیرایه حسن عصار مهر و صفه دیش بیت
 رخس پیرایه حسن و طراوت لبش سرمایه لطف جلالت
طغرای حسن کاتبی دیش بیت
 روی تو طغرای حسن و زلف و شکوه می برد کویکه آورد دست بر طغرا قلم
لوحه دیوان حسن معود دیش بیت
 نقش رخ تو لوحه دیوان حسد نقاش صنع چون ورق لکرها نهاد
آینه کمال خجندی دیش بیت
 کمال روی تو دید و ز غوغا در سخن آمد شود هر آینه طوطی عکس آینه ناطق
آینه اسکندر و جام جهان نثار ماه و چشمه کمال ابن غیاث دیش بیت
 آینه اسکندر و جام جهان نثار باقرص ماه و چشمه رخسند خورش
آینه جان هوایی دیش بیت
 رخت آینه جانست کت باو نیست اینک آینه بگوید سخنی روی بروی
و کمال ابن عبدالعزیز دیش بیت
 رخ تو آینه هست کز کمال صفای درو معاینه بیند صورت جان را
آینه چاین خواه دیش بیت

در این بیت که در این کتاب است
 در این بیت که در این کتاب است

روی تو و خط بر آینه چاین و رنگ لعل تو و خال لب طوطی هندوستان
آینه رنگ حسن دیش مطلع
 رخت آینه رنگ می بینم خطت بر آینه رنگ می بینم
جام کیتی نما خروا سکنه نامه ده کینز که چینی زبانند دیش بیت
 کرا و هست یک خسر و جام جوی مرا جام کیتی غایبست روی
تخته علیج حسن دیش مطلع
 اگر بدیدن آثار رحمتی محتاج خطی چون مشک تو شین بگو دخت
میدان سیم معزی دیش قطعه
 ز سیم پاک نوداری بدیع میدانی زغالیه است دو چو کانه نودان میدان
 عجب نباشد اگر کوی دل بود اینجا که سیم باشد میدان زغالیه چو کانه
میدان کل وله ایضا بیت
 بود چو کانه دوزلف و کوی رنج کوی و چو کانه راز میدان کل
در پرشت حسن دیش بیت
 رخ چون در پرشت برو خط چمی زنی ای ظلم هشته خار منه بر در پرشت
در خلد کمال محمدی دیش بیت
 رخ خوب باز کش که قیامتستی تو چو قیامتست باید در خلد باز کردن
در رحمت کاتبی دیش بیت
 هم رو برقع بسته می سخن لب رازین درهای رحمت را چرا بر خسته خانی بسته
مکلف خونی و دلبرک طوسی دیش بیت

روی تو هست همه خوبی و دلبری در شان حسن خط سیه تو آیتی
بیت لطف خواجود پیش **بیت**
 گفتی کنج لطافت رخم بیکوتست گفت خاموشی که بر کنج سیه مارانند
دریا معزی دیش بیت
 دریاست روی آن بت و دریا هر آینه هم دریاك زاید و هم غنبر آورد
دریای حلا هن دیش **بیت**
 دریای ملاحظت رویت خوشید دران گذر ندارد
آشوب شاعر دیش **بیت**
 ای رخت آشوب و زلفت فتنه چشت در کوتا با کیا غم آشنای می کند
پرینان معزی دیش **بیت**
 کور جهان ز عشق خواهی علم مرا بر پرینان ز غنبر سوار رقم مکن
پرند و له ایضا **بیت**
 بیچی آن زلفی که چون بیجان بود بر عار بر پرند غلبه بند و شکنج و چینی بود
دیبا و له ایضا **بیت**
 یکی دیباست روی تو که پیش او شود هر آن دیبا که از بغداد و روم و شعر شتر
دیبا منقش عبدالوہد دیش **بیت**
 نقش است بخون جگر از هر تو و ریم تا دورم از آن روی جو دیبا منقش
ترکستان شیخ سعوی دیش **بیت**
 غریب و سخت محبوب او فدا هست ترکستان رویش خلا هند و

برینا و برینا
 انچه ویر
 معنای
 ویر

روم از بیجان کمال بن غیاث دیش **بیت**
 زلف شام و خطا و خطا زنگ روی روم و طلعت از بیجان
بتکر شاعر دیش **بیت**
 خوش بتکر است چهره و مو و تن خوش بوالعجب است طره دکنش
نگارخانه چین و له ایضا **بیت**
 خیال روی تو بر چشم من جو جلوه کند نگارخانه چین در نظر بدیداید
نگارستان کمال بن غیاث دیش **مطلع**
 زهر رویت نگارستان مانی چرا یک لحظه ات پروای مانی
نگارین جای دیش **قطعه**
 مشوم غرور حسن خوب رویان بزلد دکنش و روی نگارین
 کزینها کورت دل سال دیکو چنان امثال از خوبان پارین
شاه کمال محمدی دیش **بیت**
 مشک دل کیو که شاه رخت او رد خطی که بچن از هم خوبان تو مقدم بشتی
خوان و له ایضا **بیت**
 بکذاشت که خال رخ تو بکرم آن چشم این خوان خلیلست چه تنگست عدس
سیمین سپر معزی دیش **بیت**
 رخ سیمین سپر سیم خطی مشکین زره بود عجب مشکین زره باشد که از سیمین
جافزا عراقی دیش **مطلع**
 از رخ جان فرای تو کشته فحشه فال من یاز غمای رخ که شدی تو تباہ حال من

سپر خیزد

بامراد حسن دیش بیت
خط سیاه کرد رخ بچه ماند آشب بقاشای بامراد برآمده
روز معزی دیش مربع
از کاستن زلف تو ای نوشین لب افزودن نور عارضت نیست عجب
اوقات زمانه را همین است سبب بفراید روز چون شود کاستن
روز قیامت سیراف سیراف دیش بیت
نیست عجب که آفتاب از رخ او شعله روز قیامت است او سایه زلف چون شیش
ایام بهار معزی دیش بیت
از آن گونه بود زلفش بر آن روی نگار که کوتاهی بود شب را با ایام بهار اندر
سحرگاه اشرف دیش بیت
چو دید روی تو اشرف دعای جان تو که بجات دعوات در سحرگاهت
صبح خند نظامی خرو زبانه دیش بیت
جهان روش بروی صبح خندت فلک در سایه سرو بلندت
روز روشن کانی دیش بیت
می برد زلفش دل و دین با وجود آن در پردل کاربان در روز روشن زند
چشم نامر دیش بیت
جان پاکت تن تو بدنه من ره یافت نور چشمست رخت در نظر من جام
چشم جهان حسن دیش بیت
روی چه پوشی تو ز آنکه تو جهان هیچ چشم جهان روی تست مردمک چشم خال

بر روی نور کو
و بهار و بهار
در میان
در میان

آزری

چشم نور آری دیش مطلع
چشم نورست روی دوست کوجان ناز کرد هر مسلمانی که دید آن روی ایمان تازه کرد
تذره نظامی هفت بیکرده دیش بیت
قدش چو کشید زاد سروی رویش چو سرو بر تدروی
سپهر کلین عبدالعزیز دیش بیت
در سپهر رخ تو هر که نظر کرد بدید زهره و مشتری و شمس و قمر تو بر تو
جورج بدر دیش بیت
درست گشت که بر رخ رویت ای خورشید بوقت طلعت پروین شود دوباره شفق
فرشته حسن دیش بیت
زلف تو کرد عارض خوبت برآمده کوی که هر دو دیو رقیب و فرشته اند
آب سروری فقید دیش بیت
خوش رفتادان اب عارض بارخ چون صبح حق داده بهر دو این چنین خوب امتزاج
باب یازدهم یوزن بیان در اینس العناق صاحبی
انجق بر بیت کتورب اما فقیه عمری و فارسی اطلاق قاتی بولوب بوی
دخی باب مستقل قلوب و سایر ابواب یکی فصلی ایراد ایلدر
فصل اول اطلاق عرب بیاند در
سیر متوج عجاج دیش شعر
و مقلة و حاجبا من عجاج و فاجا و مرنا مرجا
بوز سیر سیرجی به تشبیه ایلدی اینجه کن و دو غزلین با سراج تشبیه ایلدی

بر روی و بهار و بهار
شفق و بهار و بهار
طود اقر و بهار و بهار
مهر و بهار و بهار

سیرجی بهار و بهار
ابو قلیلی و بهار و بهار
نسبت اولی و بهار و بهار
مهر و بهار و بهار

نکته
در این بیت
که از چهره اولیه
عقار دیش بیت
کل زینق ولیکن ناشکفته
میان یاسمین و لاله خفته
شمع شاعر دیش بیت
بودنی یار که تماشا ایلای اهل نظر
سجود ویند کویا بر اصل شمع
ورد سوسن کمال بن غیاث دیش بیت
بینی است یاسمین ستون پا خود الف
یاورد سوسن سرنگونیا بسوی خوشبو
او
سهم وله ایضا بیت
دو قوسنی و تر پیوسته بام
برایشان متصل سهمی در توام
فد ثانی عبارت عجم بیانند در
تیغ نظامی شیرین و صفند دیش بیت
تو کوی بنیشت سیفست ازیم
که کردان تیغ سیبی را بدو نیم
انگشت نبی علیه السلام کمال فارسی دیش بیت
انگشت احمد است که مه داد و نیم کرد
یا بر میان سپری تیغ حیدر است
سوسن سیم کمال بن غیاث قصید سند دیش بیت
یا متصل بیزیر و طاق زمر دین از سیم خام بسته ستون دو پیکر
و عقار دیش بیت
بنیر آن دو طاق عنبر آکین
بر قدر ستونی بسته ازیم
شوشه وله ایضا بیت
کشید بر کل نرین زبینی
خطی در پیش لطف و ناز زبینی

میان جزع و لعل آن کل اندام
منبت شوشه از نقره خام
سیمین نابره نادران کمال بن غیاث دیش بیت
زیر طاق لاجوردی چون دور سیمین^{ناله} خوب و خوشبونا و دانی یافت دانی که
الف سیم اینر العناق صاجه کور دیش بیت
ما بین دو عین راست از نون تا میم بینی الف کشید بر روی از سیم
باسب دوازدهم خط بیانند در و خطا کی قسم دیش بیت
اولدر که نبات کی اب کنارند بنی و بر قی اولدر که بنفشه کی گلشن
عذار طافتند بر تر فصل اول اطلاقات عرب بیانند در
نبات حنا دیش بیت
ایست الله نباتا حنا گفت و کزشت خضران دم که بگردش گرفت سبز و دید
بنفشه ابو هلال دیش بیت
ز عمر البنفسج انه کذار و حنا فلو امن قفاه لانه
دیجان کاتبی دیش بیت
وجود خشک من از نقش سبز خط جوان سفال که ارد کی در و ریجان
نیلوفر صاروسی دکل کوکی مراد در و خواجود دیش بیت
بر کل خود روی رویت که بر روی^{اوست} سبز سیراب بر بکر چو نیلوفر
سنبلی کمال مجذوب دیش بیت
صفا در خط سنبلیه تابان داری بر سر شاخ صنوبر کل خندان داری
و سروری فقیر دیش بیت

آی عین دانه ساد کور در و نون دانه مراد
فاشدر و میم دانه مراد افندد و بینی
لفظند آن معنا مراد اوله جابین در
بسی بوزن و بی کور سب و دیگر
مستطال

یعنی بنفشه زخم ایلدی که
انگ عذاری فقی سببی در
صن و هتند بی یکدیگر
دلنی که سندن مسکال

اولوب پرچین خطیاری او بنلوردی کیو یسینل او تلهوی ختلردی کیو
سوسی آتی دکل کو کی مراد در عبدالواسع دیمش بیت

ای بر رخ تو سوسن ازاد شکفته وی در بر تو آهن بولاد نهفته
خط ریحان شاعر دیمش

خط ز غبار روی در ریحان کرد یا قوت بت سرتقی دارد
غلاب ناهر دیمش بیت

کرد لب لعل خط کشید اشکر همه با غراب داده
مشک حن دیمش بیت

خط کشیدی و من شدم عاشق راستی عشق و مشک پنهان نیست
عبیر خیالی دیمش بیت

برتر قاعد زلف تو مشک افش در شرک شیوه خط نو عبیر آموخت
غالیه سوز دیمش مطلع

مرد من مهر و وفا یزد و آیین نکند تا که بر بر که از غالیه آیین نکند
عنوان خواجود دیمش بیت

عنوان سواد خط سبزه سر نامه نامه جمالیست
آیت طوسی دیمش بیت

روی هفت مصحف جوی و دلبری در شان حن خط سیاه توایتی
آیت حن کمال خجندی دیمش بیت

خط آیت حن و لب وقف اوست بر رخ و سیه و قن و آیت خو

مثال حن حن دیمش بیت
خط حن مثال حن شد با آنکه خوش می خو از حال یک دو جانقطه بنه تفریر را

براست خواجود دیمش قطعه
اگر چه در خواست آن خط و لیکن خطا کردست که آن بر خور نوشته

خطا کردم مگر سلطان حسلتی برای بر شنه خاورد نوشته است
کفر وله ایضا بیت

خط بر رخ زیبای تو کز دست بر لایم رخاورد سر زلف تو شرعست و مناهی
توقیع کمال بن غیاث دیمش مستزاد

مشهور جهان شد که بهر دو هم محقق غیر از خط توقیع تو منشور ندارم
در غایت خوبی • بر لاله و بیجان

و خط سرخ و صفده دیمش
شر خط توقیع سلاطین از آن روی سرخست و تو کنت عیالده معینش

اجل احمد پاشا دیمش بیت
معشوق خطی در اجلی مبتلا لولا آه اول اجل دید کلوی ابرو دینچه

عقرب حن دیمش بیت
آن ترک خط آورده که ماهست بعقرب روزی که که کربست که خوشید کجوا

ناله ادیب دیمش بیت
درد و رخ تو هلا انداخت سپر نادایره خط تو بر ماه کشید

دایره مراد بعضی دایره در شیخ سعدی دیمش بیت

بگرد نقطه سرخست عذارش بر چنان که نیم دایره بر کشند در نگارگری

دعا سرورک فقیر دیش بیت

خط کلدن دله غم که اولز اولز کار کم دعا کو ترسه جاناکا کارا تر قیل

قوس قزح شاعر دیش بیت

بگرد حزم به آن خط سبز ز صد قوس قزح خوشتر کشیری

قبر سوزخ دیش مطلع

سرمه بین طرف ماه منبر تیره کرد از خط شبریک چوقیر

لیل جای دیش مطلع

یار خطی که بر عذار نوشت نوح الیل فی النهار نوشت

فستی کلاصها دیش مطلع

تا خط فستی ترا دید بر شکر بسته زبان بطعن نهاده است در شکر

رنگی شد کی اولز غیچون بلکه فستی کی دهانه منسوب اولز غیچون

مینا بدر دیش مطلع

نبات سبز چو بر سکر تو بپاشد عقیق ساده تو در پناه مینا شد

زمر د خواجودیش بیت

رخ منور خیال سیاه آتش دهند خط معبر و زلف کثرت زمر و افی

دهان سرورک فقیر دیش بیت

عذارین خطن کور صو یابن دیم که بوشور در اولز جهان در دهان آتش

فته وله ایضا بیت

بلور دی فتنه خط مردم خنده زلفی قو قرارگاه ایدین انی شامه بگزندم

باس حضر شاعر دیش بیت

تا بلس حزمی پوشد لبست من زلفش چون میحازند ام

حضر جای دیش بیت

حضر را خواهی بینی بر لب آب حیات خط سبز رنگ بین کرد لب میگوید او

وجه شبه تازه ویش اولز غی یا بسک اب حیاتنه از شرکی یا عشاقی

بک احمد پاشا دیش بیت

خلاص اندوکی در آه کم بن حنک بونجه بلاسن بلمدم

نقوید خواجودیش بیت

نقوید دل نوشته که خط مسلسل است شکر می سرشته که یا قوت امر است

نسخه ثلث توقیع شاعر دیش بیت

خط غبار لب نسخه کشت و می ترسم که ناگهان شود ان نسخه ثلث و تو

لام عماد حرو دیش بیت

خط تو که در شان رخ نازک شد لامیست که بر آیت رحمت دالست

غبار کار بخند دیش بیت

بران لب عارض خط نازک او غباریست بر خاطر مانده بسته

سلسله نورک دیش مطلع

خطت کرد عارضان ترکه دستان یا سلسله است ریخته بر طرف کلستان

مسلسل ناصر دیش بیت

عکس خط مسلسل در آب چشم ما جوئی زیرا که سبزه نو بر چشمه خوشتر آید

معنا حن دیش بیت

خط خوب توی وسطی از خط حسن عقل کی داند این معیار
خط معنایه تشبیه اولند و غنک و جوی معنای ظاهر اولد و غنی در

نیت کمال بخند دیش بیت

گفتش بر کرد رخسار تو بی معنیست گفت خط خالی ز معنی نیست بی معنی

فتوی خسرو دیش بیت

نه بر رویت خط هست ای آیت حنی که هست آن فتوی نام هر باغ

عتاق نامه سلطان دیش بیت

من علقم هندو و آن سرو را دم کاو بر سمن بنوشت خطی از تیغ خیر ما

طسم اشرف دیش بیت

خط بر لبش حروف طلسم است پیداست هر فسون نهان از دیش

و نام دیش بیت

خامه قدرت طلسمی بر دفع زخم چشم از سواد مسک بر یاقوت احر می کشد

اسم اعظم حامی دیش بیت

بیت مهر سلیمانست بروی هم اعظم خط اجازت ده خدایا تا بوسم بر تعظیمش

فهرست کمال اصفهانی دیش بیت

مکرز پرست نیکو بیست آن خط که بی پروا روی مسطر کشیدی

دیباچه خوا جو دیش بیت

سواد خط تو دیباچه صمیمه دل هلال ابروی تو طاق منظر دیر

دفتر سروری فقیر دیش بیت

نذر بو خط دیدم اول یار دیدی سگی بو سیتاتک دفتر دیر

لباس آل عباس برگی دیش بیت

سلطان رخت لباس عباسی را پوشید مکر سر خلافت دارد

سیاه اولد غی اعتبار ایله لباس آل عباس در لر نیتکم خواجه عطار

قرجه نک لباسی و صفدر دیش بیت خلعت اولاد عباسش بداد

طاووسایی ز رحمت داشت بداد محضر کمال بن غیاث دیش بیت

رخت بخود دل من هم نماید خط مکرز محکمه عشق محضر آوردی

محضر ظالم حداد دیش بیت

آن خط خونریز بر رخسار خوبش کویا محضر ظالم پیش پادشاه عادلست

مکتوب سلاطین وله ایضا بیت

خط خوب تو بمکتوب سلاطین ماند که بانکش تریش مهر کند دست دیر

سپاه پیش معری دیش بیت

زین سانکه خانی بهم برآمد ز خط کوی زخمش سپاهی پیداشد

هلال حن دیش بیت

چو خوش عهدست افکن از شب قدر هلالی برمه تابان نشستند

هلال منخسف کمال اصفهانی دیش بیت

هلال منخسف از محکمت آن خط تست که کرد تا که باجم آفتاب قرآن

سربین معزی دیش قطعه

من داشتم چو سنبلی موی از سر ^{نکاحین} تو داشتی چو سربین از عارض ^{نکاحین}
آن خط تو شد اکنون سربین چو سربین ^{نکاحین} و ز غم مرا شد اکنون سنبلی برنگ سربین

اهرم ناصردیش بیت

بگرد خاتم لعل خط پیروزه پیداشد چرا باید که ان خاتم بدست اهرم باشد
فصحی ای عربی بزرگ خط و صفیر دیش بیت

ثبت النسخه في حواشي حظه فبقية في دموعي المواق
كتب الزمان بخط في حظه هذا جزاء معذب العناق
فصل ثانی عبارات عجم بیان در **مشک** سروری دیش بیت
خطیاری یاز بحق مشک خطا در دین بر خطی یاز مرده ای دل نیچه بر نیچه ^{خطا}

پرده کمال بن عبدالعزیز دیش مطلع

چو بست خط تو از مشک بر مشک پرده منو چو پرده بیکان پیش ازین تو ^{پرده}
و سروری فقیر دیش بیت

خط کلای دیو خاطر که گوی و غبار جاهل کوزینه عارف اولای دوست ^{پرده}
مشکین خواجه دیش بیت

هر نفسی که خط مشکین تو را غم نفی از لیم رایحه عنبر سار بشنو
کودمک عنصری دیش بیت

گاه بر ماه دو هفته کردم که ای بید گاه بر خورشید را در غایب پنهان کنی
نافه کاتبی دیش مطلع

ای گرفته باد از هوس موی تو سرها وی خون شده از نافه خط تو جگرها
شب حسا دیش بیت

خط سباه تو کرد رخ بچه ماند شب بتماشای بامداد بر آمد
و انوری دیش مطلع

ای از شفته ساخته کلای که آ نقاب و ز شب طبایخ هازده بر روی آفتاب
لآلآ ظهیر فاریابی دیش بیت

آمد خط سباه بلا لای رخت وین نیز منصب است که لالاش ^{ست} غیر
هندوستان طوطی خواجه دیش بیت

رخت ماهست یا خورشید شب پوش خط طوطیست یا هندوستان ^{ست}
پرتاوس خرد دیش بیت

خط سباز پرتاوس می سازد مکش گذارش تا مکش را ندکه در لب ^{داری} انگبین
هندو کافر شاعر دیش بیت

هندوی خط کافرست بگرفته اقیام ز بر یکدیگر کافران روی جهان ^{عاقبت}
شکر کاتبی دیش بیت

کرمی بندند عهد از به رفتن کاتبی شکر خط بیکدیگر جدا دارند ^{ست}
دایه زنگی حسا دیش بیت

خطت بر لب چو زنگی دایه باین گرفته شیر خواری را در اغوش
زنگار خواجه دیش بیت

آینه رخسار تو زنگار بر آورد از بس که بر آورد دل سوختگاه ^{آه}

ژنگ جامی دیش بیت

خط بر آینه رخت زنگیست که دل و دین را از دست جلا

آسمانی معزی دیش بیت

خط سبوت از انار و آسمانی گشت تاغما بجان سست بریر اید فضیله آسمانی را

دود جامی دیش مطلع

شدر خیال از خط از دل و ان در خم هوش ^{بماند} دود در و دان خانه بیرون رفت لیک

مور کمال الصفا دیش بیت

مور خط بر شکرت سکن و من ^{مکس} می زخم در هوش دست ز افغان بر

مار بدر دیش مطلع

اکت ماه خط خرد مار خط و موی ^{میان} چند آخر بیکی موی کشی بار کوان

محبت نامه حسن دیش مطلع

خطی کرو مشک بر هر جان نبشتند محبت نامه بر جان نبشتند

نامه بجات خواجو دیش بیت

عنوان سواد خط سبوت سر نامه نامه و بجاتست

شب معراج حسن دیش بیت

شب معراج من از خط خوشی ساقی بو قاب قوسینم از ابروی دلار مرا

سواد خواجو دیش بیت

هر شبی دفتر نویسان و رق بر دارم از سواد خط سبوت نسخه اسودا بر

داغ کمال محمدی دیش بیت

بر رخت آن همه داغ از خط و خال دود و دل سوخته انگار است

طغرا انوری دیش بیت

همه توقیعها را کرد باطل ^{بشد} بش از مشک چون طغرا بر آورد

تمغا خواجو دیش بیت

یا از بی معیشت سلطان زنگار تمغای هند بر شه خاور نبشته اند

مثال پادشاهی ناصر دیش مطلع

خط حزن آلمی می نماید مثال پادشاهی می نماید

نقش نکی کمال محمدی دیش بیت

خط کرد بیکر لب لطف دهش پیدا انگشت غما خاتم از نقش نکی باشد

بهار خرو دیش مطلع

کلزار کی که خار خاد است ^{بشد} خطری جانیش بهار دلست

نوبهار حسن دیش بیت

رخت خوشتر از روی گل در بها خط تو برو نوبهار خوشی

بنفشه نیکم بر عارف تجا اهل طریق ایله دیش مطلع

کرد مشکست که بر کرد تر بخته و یا بنفشه است که برد امن کل ریخته

بنفشه ستان معزی دیش بیت

اکر بیابان در و ناله و بنفشه نماید رخ تو لاله ستانست و خط بنفشه

سبز سلمان دیش بیت

شاهزاد نیست که دارد خط سبز و لب ^{لعل} شاهزاد نیست که این دارد و آبی دارد

سربز خوا جو دیش مطلع
ای سبز دمانیده بگردم از موی سربز خط سیهت سربز موی

پیر و نه نظامی دیش مطلع
خطک دل پیر و نه در کم لعل تاب او ^{سینه در} لعل و لعل در کم در خوشاب و ^{سینه در} سینه در

مهر کیه کلا خجندی دیش بیت
خط جو دید بر رخ مهر و لم زبانه شد نام خطن از آن سبب مهر کیه کرده ام

شمار نظامی ضر و وصف دیش بیت
هنوش کرد لکهارسته شمار و ناز از اد سوسن سروسن آزاد

و بدر دیش مطلع
ای شام سربز لعل تو برمه شد کش شمار خطن دکل سوری شد ^{مغزش} شمار

دیوار بنفشه کاتبی دیش مطلع
کلزار جانن کر شده بار بنفشه ^{نما} باغیست ز پیش کل و دیوار بنفشه

شبنم و زاله عقار مهر و وصف دیش بیت
نشسته شبنم بر برگ لاله فتاده بر کل سوری بش زاله

خار شاعر دیش رباعی
ریشا مرد و ریش کرد جان و کورت آسودد لم ز خوی بیداد کورت

کلزار رخت خار گرفته است چنانکه جز خار کفی نمائند لار د کورت
نما حسن قائل دیش بیت

اهل مغیرا اگر صورت بنی خط تو صورت بودی رخت از روی معنی ^{نا تمام}
و صادق فرقتنره خط مدوح در نیتک شیخ سوری دیش
چشم کونه نظار بر ورق روی نگار خط همی بیند و عارف قلم صنع خدا

نوحی سوری فقیر دیش بیت
دوستی دارم پی حش خط نورسته چو گذشته شد بهاران نوحی دارد ^{رواج}

بنی اصف و له ایضا مطلع
صاد و خط کم یوزی او دره دلیک ^{چکر} شکر شکون ^{چکر} و هم او سینه کویا بنی اصف چکر

وله ایضا غزل
بکم یوز کده یاز دخی بوز روز کار خط بنده لک عتاقنه شاهین از خط

یا خود مقتردا و لغه من ایلی سن شه دوران نیکین خذ که دور مرز قزار خط
کون و ملکان محبته حائل او لیمز هیچ پرده اولی کوزمه اول غبار خط

عاشق که صادق اول سور خطه دخی ویرسون ایمری خاطر که انکار خط
قدرت خطی در او پسر سوری خطی نولا

عادت در او پلور صفا مشکبار خط
باب سیزدهم قوه یک بیان در کلام عرب و عجم خال دیر لور

فصل اول اطلاقات عرب بیان در نقطه عبدالواسع دیش بیت
همچو نوشت زلف بر رخ تو خال مسکین چون نقطه نوشت

قطر مرکب سوری فقیر دیش بیت
بر قطره مرکب دریا و لخال رخ دوست طامش ورق روینه قدرت قلند

آماش مددی فلور کبی بلکه دخی
قدت بلکه دیر لور مدوح اولان کبی
دکتر انو کچونا اشعار ده واقع او
میش

عود کمال محمدی دیمش بیت

بسر تربت همچون چوبسوز بر عیبر شکر عود من خال و لب لیلی طلبید

عباس و له ایضا مطلع

مجلس معطر است بان وقت مأخوذ کز خال روی یار عیبری بر آتش است

قطره غالیه خطیب هری دیمش رباعی

بر چشم نو آن خال توای حور نژاد دانی ز چه افتاد و که آنرا بنهاد
زان غالیه که ابروی تو بپاشته اند یک قطره فرو چکید و بر چشم فتاد

فلفل کمال بن غیاث دیمش بیت

یا فلفل بر آن زری یا خود مکن بر گوی یا بر رخ خود اختری یا خال چون هندی

جشی خسرو دیمش بیت

روش شد از رخ که خال جشیت در محکمت خلق غریب افتاد دست

بلال کاتبی دیمش بیت

دی شام صدای خوش قد تو بزد خال گفتی که بلال جشی بود بقامت

عدسی جامی دیمش بیت

کر جمالت من خلا ساده فتاد عدسی کم شمر ز خوان خلیل

زایغ شاعر دیمش مطلع

آن خال که بنده بر رخ می بیند زایغ است که جبر بر کل تر نشیند

طفل حسن دیمش بیت

خال تو بر من آنچه نکیه کند طفل من دیک چه چرا خیزد

کوکب منخسف شاعر دیمش بیت

مابین دو ابروی تو آن نقطه خال چون کوکب منخسف میان دو هلال

حجر الاسود خواجو دیمش مطلع

ای کعبه روی چو هست قبله عالم خالت حجر الاسود و لب چشمت زمرع

غزال جامی دیمش بیت

می بینم از زلف دو تاب بر رخ رویش خال افتاده در چین و خطا مکن غزالی

بیدق کمال محمدی دیمش بیت

بیدق خال تو ترا زده هنوز طره کز باز دو رخ بر دلفت

سویرای قلب کمال بن غیاث دیمش بیت

صورت داغست یا نقش سویرای دلست یا نشانی دارد او از فتنه آخر زمان

هاروت کمال اصفهانی دیمش بیت

زلف تو بر بنا کوشی ثعبان و دست منی خال تو بر من بخندان هاروت و فریاد

حال عاشق ناصر دیمش بیت

حال منست خال تو زان سیاه دل اشک منست لعل تو زان گشت آبگون

ستر آلهی کمال محمدی دیمش بیت

آن لب نه زلالست که خریست بر شتی آن نقطه نه خالست که ستر است آلهی

و الواقع خال عجب ستر آلهی در که حکم بو حال حیران او لشکر **قطره**

قطران کمال بن غیاث بود وصف خال دیمش **بیت** خالی که

بر آن عارض از غالیه یک نقطه است یا مردمک دید یا قطره قطر انست

قصه ثانیه عبارات عجمی بیانند در هندو کمال مخندی دیش
پیش روی هندو آنندان همه خال سیه ^{بست} هندو آن بکر بنا گوش و عذار و بر پید

داغ و له ایضا بیت

آن رخ کشید دای کرد قر که زلفست وان لب نهاده داغی بر جان ماکه خالست

زنکی خواجودیش بیت

زلف تو هندوی تو چینی و ترادوی روی چشم ترک تو خطایی و ترازنگی خال

توده کفر بدر دیش بیت

مکره قطره آبی بر آتش افتادست مکره توده کفری میا ذایمانست

مکس لاتی دیش بیت

غم ندارم چون خیال خالت آمد مرد و شاد باشد عنکبوتی کو مکس در دام یافت

و طوسی دیش بیت

پوشید بار خال خود از آه زاهدان آری ز باد سرد نهان می شود مکس

خرو خانی کمال بن غیاث قصیده سنه دیش بیت

یاد بر سر واد تو که غلام جیش نژاد یازنگی که بادش روم و خاروست

یا خسرو خانی که بلا دخطا گرفت یا هندوی که عرصه جیش مست

نور دیره ناصردیش مطلع

ای خال روشن تو که چون نور دیره ^{است} خالست کز سیاهی چشم چکیده است

مردم چشم کمال بن غیاث دیش بیت

حال تو یا مردم چشمت یا مکر خانی حال من یا مقبل مقبول یا هندوستان

هنگامی که در هندوستان
مردم را دیدم که در میان
خاک و خون و آتش و دود
در حال غم و اندوه و غم
و در میان خاک و خون و آتش و دود
در حال غم و اندوه و غم

مردم دیش بدر دیش بیت

زنکی خال روی تو مردم دیش ^{مشت} آب زنای می شود روی برویم از روی

نافه خواجودیش بیت

خالن که فتاده است بر گوشه چشم آهوش مکر نافه مکس افکنده است

عنبه افشان نظامی هفت پیکره دیش بیت

خال از زلف عنبه افشان تر چشمی از خال یا مسلمان تر

ستمار لعلی دیش بیت

خال هندوی تو بنیاد ستمار کرد نگارشی که جوان غمزه ستمار شود

مهر شاعر دیش رباعی

خالست سیه بران لبان یارم مهریست ز مسک بر شکر بیدارم

کر شاه جیش بجان دهد ز نهانم من بشکم آن مهر و شکر بردارم

مهره خواجودیش بیت

بیوی خال تو جانم ای بر زلف تو شد برای مهره کی جان فدای ما کند

مهره باز وله ایضا بیت

فل فل فکنه است در آتش بنام ما آن خال هندوی سیه مهره باز باز

کوی کمال بن غیاث دیش بیت

چون دو کو بر عرصه میدان ^{افتاده اند} نامی نزار دلربایی کوی دلها را بداند

دانه کمال مخندی دیش بیت

دارم هوس خال تو کوید بآن لبها من خاکم و او دانه بامن بپارید

و گامی دیش بیت

جان ندارد ز نیک بی نفس حالت در تن مرغ را چون دانه نبود ز دیو در ^{قفس}

وله ایضا بیت

با آه روی زرد ز حالت شدید دور باد آمد وز دانه جدا کرد گاه را

و جایی دیش بیت

خیال خال تو بر دم من ضعیف بخاک چنانکه دانه کشد مور سوی خانه ^{خویش}

و سرور فقیر دیش بیت

برام و دانه مکس مرغ ده نگر دیل وی بصید تو آن زلف و خال شد باعث

دانه سیب شمس کج دیش رباعی

دی گفتن ای کشته دراز تو عشق ^{خوب} بر سیب تو چیست نقطه غایب کون
گفتار لطافتی که در سیب هست آن دانه بود که می نماید ز برون

کنم نشان دیده دیده بان کمال بن غیاث دیش بیت

کنم آدم فریست آن دو خال ازین نشان دیدم یا بر کج کوه دیدم ^{بان}

تخم گامی دیش بیت

خال او تخم محبت دان که دهقان قضا کشت زار مرد و عالم ^{ساخت} ایران یک دانه

تخم حیات آری دیش بیت

آن دانه های مسک که خالیست فام او تخم حیات ماست که در چهره کشته

نگر بان ساعدیش بیت

ندام چون بر آیم من دانه چاه زخم ^{شد} که خالش بر لب آن چه زخم ندانم و آن گمان

آل و صفت کمال بن غیاث
ایمانی دارد و بویابند اندون
بعضی ایراد اول نور
مسک

قطره آب وله ایضا مریع

خالیست سیاه بر رخ آن مروشی افتاده خوش و مراهی افتد خوش
چون مهر که از مسک نهی بر آشی یا قمر آبی که چکر بر آشی

میخ مسک وله ایضا مریع

آن خال تگر بدان رخ حرم کل مشکست کی ندید مشک از تن کل
نرسید مگر زمانه از رفتن کل کز مسک ز دست میخ در اموکل

سپند جای دیش بیت

چشم برد و رخ خال بر رخ تو چون سپند بر آشی افتاد دست
بودن مشبه به یاغش سپند در که سیاه اولم **تخم سپند سوز دیش بیت**
کونه رخسار تو آشی افروخته خال سیاهت برو سوخته تخم سپند

دل سوخته شرف الدین دیش رباعی

خالیست بنزد چشم آن حور نژاد همچون دله من سیاه این طرف افتاد
هر که که بدو در نگرم شاد شوم گویم که دم با بد بدید نهاد

بنفشه کمال بن غیاث دیش بیت

آن یکی چون غایب افتاده بر بر که سمن وین یکی همچون بنفشه بر فراز ^{غوان}

داغ دله وله ایضا قصیده بیت

بر که بنفشه داغ دله لاله بهشت یا فلفل سیاه که بر روی آریست

شبه و بر که ضمیران وله ایضا بیت

آن یکی چون در نکلین لعل نشان ^{ضمیران} شبه وین یکی چون بر سمن افتاده بر که

لاله **پاسبان** وله ایضا بیت

آن یکی چون سبزی در میان آتش ^{است} وین یکی چون لاله بر گوشه آفتاب

درم و درم و شش نظامی بخون نامرده دیند **بیت**

تو باز و سیم با هم سال خالت درم و زیرست خلخال

تا حال درم و شش تو دیدم خلخال ترا درم خزیدم

باغبان کمال بخندی دیند **بیت**

خال تو خورد خویم تا داشت باغ آن آری حرام خوار باشند باغبانان

پاسبان کمال بنیافت دیند **بیت**

آن یکی از نازکی بود سحر کوه خازن ^{است} وین یکی از دلبری بر تنک سگر پستان

آن یکی بر محزن لعل و کوه کوی مکی وین یکی در روضه فردوس یکشاده ^{دلان}

و سروری فقیر حال سیه ردیف بر غزل دیند

یا خوش زاده یا خود هندو میدرخالت یا قرمش کوفت یا قبالو لومیدرخالت

هر کس یوز قاره سوز قاره یوز لوتی یوز بولور بوجله جادو میدرخالت ^{خالیه}

بر کس دکلود را دل بومردم چشمی نه عجب یوکسکا و چرا و لومیدرخالت

اغرمه الدم آنی فلفل کی ذوق ایلم عتلی آری بنم دار و میدرخالت سیه

قاره رب دور لب او ستند یار که بر قرار

ای سرور بر قراقینغو میدرخالت سیه

باب چهارم طوفاق بیانند در که عرب شفه و عجم

لب دیر **فصل اول** اطلاقات عرب بیانند در **روح** آن شاعر دیند **بیت**

لعل جیات بخشت روح الله است کرده درد و چشم مست احیای بی برقی

سبح جای دیند **بیت**

خون جای چه غم که خورد لبست باده باشد در حلال پیش هیچ ^{میج}

عمر مجتم عقار و صف نامیده دیند **بیت**

رخش روح مصور در لطافت لبش عمر مجتم در حلاوت

روح کج دیند **بیت**

کنایت ز حد تو صورت مکی عبارتست ز لعل نور روح انسانی

طیب وله ایضا **بیت**

از لبست که آرزوی یک سخن کردم هیچ ^{چند} از طیبی شربتی که خواست بیماری

سبیل کوش جای دیند **بیت**

کنایت زان لب آمد پیش عارف شراب سبیل و خوش کوش

زال کمال بخندی دیند **مطلع**

توز ما و صف آن جمال مپرس لب او بین و انزال مپرس

راح شاعر دیند **بیت**

لعل تو راحت خود در دیند ماز قلم چشم تو مستند دل در سینه ماز و کباب

حر سروری دیند **بیت**

بسکه غمغنی اسم نولا چون اولور انسانه نافع جز و تقاض

جام حن دیند **مطلع**

ای ز جام لبست جهانی مست رفتم از دست از لیکری دست

نقل وله ایضا بیت

بر در حسن رخت بایدم ازان لکام که در آون کل ولاله نقل و جام ^{شبت}

معون یا قوت عصار نامید و صفین دیش بیت

لبش انا معدن یا قوت رخسار نیای جان فرا تراب حیوان

ز بر جردان ری دیش بیت

چو از درج ز بر جرد ^{ریزی} سخن کو هر فرد ز رشک لعل تو خون در ده یا قوت ^{ممکنه}

لعل شیخ سوری دیش بیت

ملاحظت لب و لعل آبدار است که در حدیث نیاید چو در حدیث آید

یا قوت شاعر دیش بیت

کو خرد نیابد لب او عجبی نیست یا قوت بزرگ قیمتی باشد

بید سوز دیش بیت

ای دولب تو بر روی دوزخ تو ^{نیرین} نریا تو در سبیل در سبیل تو ^{نیرین}

حقه ظهیر فاریابی دیش بیت

چون مار مهر خواست از حق لبش ^{دارد} در هیچ رفت زلفش و از مهر مار

معجون خرد معجون نامده دیش بیت

معجون لبش بر فغانی پرورده باب زندگانی

مرهم کمال محوری دیش بیت

خانه ده بخمال لب او دارشفاست چند نالد دل مجروح که مرهم با اوست

ترباق شاعر دیش بیت

درد دلم اکنون بلب لعل دو اکث در جاف جور سر زهر چه سود است ^{ز ترباق}

عقیق ناصر دیش بیت

هزار لکان لطافت نهفته در لب تست که ان عقیق کبر پوشش کو هر فاشا ^{نیست}

عقاب ظهیر فاریابی دیش بیت

چرای هوای لب خون من بچوش آید اگر نشاندن خون از خواتن عناق ^{بیت}

نبات سروری فقیر دیش بیت

اول لب شیرین ایله قاچرسه اشکرت کم صقینور آبدن هر کیم کم اولانبت

رطب شاعر دیش بیت

یاره کزو وظیفه نور ز خویشتم گفت از لب رطب و هم از غره خار داد

شربت اشرف دیش بیت

تنه دلب ز دور بفای کی توان خورد شربت از دیدن

شراب کاتبی دیش بیت

چنگ از چه کنند بهر آن لب غوغا بر شراب خوش نیست

حلقه نظامی شیرین حلقه دیش بیت

ازین سو حلقه لب کرده خاموش ز دیگر سو نهاده حلقه در گوش

حلوا کاتبی دیش بیت

عاشقانت همه جان از لب شیرین دادند همه مردند ندادی بکی حلوی

آیت لطف کمال خجندی دیش مطلع

زهی بدایت حسن رخت نهایت لطف خط تو حجت حسن و لب تو آیت ^{به لطف}

لب محبوب سرخ رنگ و مرو را و لرغی چون سرخ ایله یازن آیت علامه
تشیه ایدوب الکاذهی آیت دیرلر **بلا** اشرف دیش **مطلع**
لب بلا چشم بلا غمزه بلا عشوه بلا ای ز سر تا بقدم کشته بلا دل ما
دل لبه مایل اولوب از طلب قلوب چاشنی تدبیرند اولرغی چون لب
الکابلادر و چشم و غمزه کاه عین عنایت و کاه سر غمر کوسزد و ک
سبیرن بلادر و عشوه عشق اهلنه و فاصورتی عرض ایدوب
تاخیر و انتظار و یرد و کاجلدن بلادر و الواقع محبوب مجاری
باشدن ایاغه بلادر **کافر** حن دیش **بیت**
نیست در عهد لب کافر تو تا خلل یافته ایمان کی
لب محبوب مسلمانند که جاننه بلکه مقدمه فار اولوب ایماننه
قصدا تکی چون کافر دیش لغو ذبانه **کمال** کمال مخدزی دیش **بیت**
خطت آیت حن و لب وقف او بر رخ و سیه وقف و آیت خوش
قند و قفل و سمر قند کمال بن غیاث دیش **بیت**
قندست آن لب یا شکر با قفل دزدج یا خود سمر قند در بر چینه آهوی
شفق بدر دیش **بیت**
درست گشت که بر چرخ رویت ای خورشید بوقت طلعت پروین شود دوباره شفق
سرمیل جامی دیش **بیت**
لعل سیرات تو خشنده سبیلست که کوهرا شک مرا بر توان رنگ عقیق
هلال شاعر دیش **قطعه**

لب محبوب سرخ رنگ و مرو را و لرغی چون سرخ ایله یازن آیت علامه

تشیه ایدوب الکاذهی آیت دیرلر بلا اشرف دیش مطلع

لب بلا چشم بلا غمزه بلا عشوه بلا ای ز سر تا بقدم کشته بلا دل ما

لب لبه مایل اولوب از طلب قلوب چاشنی تدبیرند اولرغی چون لب

خم زلف شکسته بسته دوست نردبان پایه دل و دین است
لب بار یک و سلک دوزانش راست همچون هلال و پروین است
نعل خواجو دیش **بیت**
این چه نعلست که لعل تو در آتش دارد این چه حالست که حالت زمه انگیز
نعل قورقور لعل رنگ اولور محبوبک آل لبی الما تشبیه ایدوب
قصه ثانی عبارات محم بیانن در **طوطی** ظریف فاریابی دیش **بیت**
طاوس جان بجلوه در آید زخمی کوطوطی لب بحریثی زبان دهد
طوطی آل شاعر دیش **بیت**
یا خط پیر و زه اش لعل لب آن سیم بر طوطی آلمست گویا بال دارد سبز رنگ
لب دلبردن کلام شیرین و گفتار رنگینی صادر اولرغی چون طوطی تشبیه
ایدوب **شکر** کمال مخدزی دیش **بیت**
سحر اگر دانی خود را مکی می ساختم می نشستم بر لبش کتاخی خوردم شکر
محبوب لعل لبی شکر و سایر حلوتیانه تشبیه ایدوب لذب اولرغی چون
لیک لب لذیذ در **تنگ شکر** معزی دیش **بیت**
سی و دو کهر سیم در تنگ دهان او بر روی کهر کوی دوشنگ شکر دارد
کله شکر خرو دیش **بیت**
رویت لعل و لب نوشکر وین عجب که نیست جز در دله بجا صل ازین کله شکر
بل شکر وله ایضا **بیت**
چشم کریان بلبش داشته یعنی در راه بر سر آب روان بل ز شکر می بندم

لب بار یک و سلک دوزانش راست همچون هلال و پروین است

لب انسان شکله کو پری به بکزر لب شیرین دهن اولی حق شکر کو پری به
تشبیه اول نور اگر چه عالمه شکر کو پری یوقر **نوش** **حن دیش مطیع**
تعالی الله چه دولت داشت دوش زیاد نوش لب کردم قرح نوش
نوشین وله ایضا بیت

عمر نوشین لبان زان تشنگان پرس که دریا های خون اشام کردند
انکبین معری دیش بیت

رعشق آن لب چون انکبین و شکر تست که من چوموم کرازم چونی شوم لاغر
خرما تاج الدین حلوائی دیش بیت

عید آمد و عید برک عیدم بفرست خرمای لبست که بوی شیر آید آرد
شکر و شیر خرو هشت بهشت ده دیش بیت

جاشنی بارها از نمک بر کبر تادهن بر کفی ز شکر و شیر
کلاب کمال خندی دیش مطیع

خط سبز و لبست مک و کلابست دهانت ذره رویت آفتابست
محبوب بر که لبی لطیف اولر غیچون کلاب وابه و سایر لطیف اولر تشبیه
و سوز دیش بیت

لب لعلی بزم یدم بخوشی یافتم زو مزه شکر و شیر
آب عماد دیش بیت

در بیابان بلایت ده بیمار عماد شربتی از لب چون آب زلال تونیا
قطر آب کمال خندی دیش بیت

نوش
بال معانی
و ایچکن
مغفله
در

نکده
مراد
لب
در
کار

بو بیت خرد
بیتک آتند
د کلابیشک
او ستنه
کرک ایدی
سوقم
م ادری

هزار تشنه ترا دلی چوقطره آب میاذ آن همه از قطره با چه رسد
آبکون نام دیش بیت

حال منست خال توران شد سیاه دل اشک منست لعل توران گشت
چان پرو ر حن دیش مطیع

کار عشق نیست بی معشوق چندین **زیست** لب جان پرو ر نور نیست این
محبوب بر لبی جان در دانه درمان و باعث صحت ابران اولر غیچون
جان پرو ر دیوب و دار و دوا به تشبیه ایدر لر **زیست**

قوت جان طوسی دیش بیت

گفتش قوت جان بود لعلت گفت طوسی پرو ترا چه رسد
دارو کمال خندی دیش بیت

آن چه چشمت و آن چه لب چه شکر این چه دار و آن چه بیمار است
نوش دارو کاتبی دیش بیت

نوش دارو لب یار است دلم را چو **جان** زهر محنت همه دم نوش و زنیسان
دارو جان کمال بن غیاث دیش بیت

که می گوید وای مرگ نبود هیچ دارویی لبش داروی جان آمد از آن لاجوی
شفا خانه کمال خندی دیش بیت

بعبادت سخنی کوی که رنجوران را از شفا خانه آن لب شکر می باید
محبوب بر که بی امراض مختلفه به درمان اولوب و آن انواع علاج بولندنی

ایچون شفا خانه دیر لر **چشمه جان** خواجو دیش بیت

چشمه نوش که بر دوش لب چشمه جان حلقه زلف شکن بر شکست معرود ده
محبوب که لبی مرده جان ویرب و حیات ابران اولد غم چون چشمه جان
و آب حیوان دیر لر **آب حیوان** سلمان دیش بیت
نشان آب حیوان کرده ان حضرتی دهانت می دهد اینک بر لب نشان
آب حیات سروری فقیر دیش مطلع
لب جان بخشک الو با غم اولد کویا حضورش آب حیات اولد نصیم کویا
جان اشرف دیش بیت
یک جان اگر دود بهوی تو کو برو عشاق را بجای دو جانست آن دو
جان شیرین خوا جو دیش بیت
جان شیرین کفتم آن لب را ز من تلخ آمد که بریزد عذر مرا کنون هتم از جان ^{عذر خواه}
دلنواز عصمت دیش مطلع
لب لعل دلنواز بت بعتاب کشت بازم بگر چشمه جوانی چکم که جان مبانم
محبوب که لبی گاه لطف و گاه قهر کو سر دو کجا چون گاه دلنواز گاه جان
ستان دیر لر **جان ستان** حرو دیش بیت
مرا بکشت لب جان ستان تو هر چند مغریت بآب حیات پرورده
دکشی خوا جو دیش بیت
چون دم خوش نمی زدم لب لعل ^{دکشت} بار غم تو چون کشم که بکشم بنا خوشی
آتش وله ایضا بیت
بر آتش لعل آبدار ت ^{دکشت} خوا جو دل و جان کباب کرده

محبوب که لبی حرارت ویرب و رکی لطیف اولد غم چون آتش و جواهر
و اناره تشبیه ایرد **پچاده** نظامی مجنون نامه ده دیش بیت
پچاده لبی بر آن طریقی ^{پچاده} چون باشد و چون کند حریفی
درج کمر جای دیش بیت
درج کمر آمد لب آرزای امانت بهار بجای که جوا و نیست امینی
ناردان سیف اسیر کی دیش بیت
بکشای لب بخنده که صفای عشق را نکین اگر دهرش کر ناردان دهد
نار خندان کمال خنده دیش بیت
کمال آن لعل لب نار نیست خندان که باشد سبب سیمینش پهلوی
دانه نارس جلال الدین اصفهانی دیش بیت
اسیر شد دل مکین برام عشق چو زین دانه نادان دوشته دیش
کل خندان خوا جو دیش بیت
کجا خرو لب شیرین بخوید چرا بلبل کل خندان نخواهد
محبوب که لبی رنگین و لطیف اولد غم ایچون کله و لاله یه تشبیه ایرد
لاله معزی دیش بیت
کفتم ای شکر لبانزدیک من باز ای زود چشم بر هم زد بلو لاله و شکر
برک لاله حسن دیش بیت
لب لعل تو بران لطف و طراوت کوی برک لاله است که بر غنچه تری خند
برک کل نظامی بیکر و صفده دیش بیت

یا قوت معنی

جواهر صدق درک

لب چو لعل بر که کلی که تر باشد بر که آن کل پراز شکر باشد

غنچه جای دیمش بیت

کرمایه برخاک افکند آن لعل از غنچه لب آن خار شاخ گل شود پر غنچه خندان

نملک خواجو دیمش بیت

دل مانی لب لعل تو ندارد ذوقی همه دانند که باشد ز نملک ذوق کباب

محبوب بر لب لبنی لذت و ذوق و بردگی ایچون طوزه تشبیه ایدر لر

و کمال مخندی دیمش بیت

چون کنی خوان و صواب بکشی که تخت از نملک کنند اغان

نملکان شیخ سغری دیمش بیت

آن خط سبز و لب لعل کز آن شیرین سبزه خوان خلیست و نملکان جلیل

نملکین کمال فارسی دیمش بیت

نقل لب چو قدش زان رو نملکین آمد کز آتش تیز او دلها همه بریانست

جهان غلک خرو اسکندر نامه ده دیمش بیت

دهن تنک و لبهای یاقوت رنگ جهان نملک در نملکان تنک

میوه فتاحی دیمش بیت

گفتم آن لب کراست خندان گفت میوه خور بوستان چه می پرسی

محبوب بر که لبی ابدار و شیرین اولر غنچه میوه تشبیه ایدر لر

شفقالو کمال مخندی دیمش بیت

ز لب شفتالوی دو لطف کن لطف اگر چه العنب گفتند دود و

ی وله ایضا بیت

لب می است و بدنت سیم چو هست ^{آن همه خام} خام باشد ز تو مارا هوس بوس و کنار

محبوب بر که لبی شراب برنگداده اولوب عاشقده کیفیت ویرد کیچون شرابه

تشبیه ایدر لر **میکون** حن دیمش بیت

تا شنیدم لب تو میگوینست من ازین تو بهایا پیشمانم

باده پرست شاهی دیمش بیت

شاهی از عمر ابد یافته بهره که تو کشته آن دو لب بادیه پرست آمده

باده کلر نلک عصمت دیمش بیت

جان سوک لبش رفت و از آن بادیه کلر شرمست بدان ساف که دمخانه نلک

سافر جامی دیمش بیت

زدست حضرت چه سود آب زینت مارا اگر سافر لعل تو جرعه نخویم

انگشتری حافظ دیمش بیت

از لعل تو گریایم انگشتری زینهار صدمک سلیمانم در زیر نلکین باشد

محبوب بر که لبی خوب رنگ و مدق را اولر غنچه یوز که وفا شده تشبیه

نلکین خواجو دیمش بیت

لعل نلکین خاتم خوبی وصف زده بر کرد روی خوب تو هم دیو و هم پری

و کمال مخندی دیمش بیت

خط کرد بر لب لطف دهنت پیدا انگشت نما خاتم از نقش نلکین باشد

مهر حن دیمش بیت

منه صفا از عشق ناله و ناله
بدر لب لب ناله و ناله

بیت اول
رفت کن خط مشکین شد مزین صفا و سبک
همانا در جفا کاری نشی لوح تعلیمش

بیت
بدر لب لب ناله و ناله
بدر لب لب ناله و ناله

از دست تو ناله چون توان کرد مهر لب تست در دهان
محبوب که بی عاشق که اغزل و در غمی چون مهر تشبیه ای در لور

مهر سلیمان جای دیش بیت
لبت مهر سلیمانست بروی هم اعظم خط اجازت ده خردا تا بسویم بهر تعظیمش
پرک احسن دیش بیت

نشان من خیال زلف و لبست من چه دام فون دیو و پری
محبوب که بی لطف و زیبا و در غمی چون پری به تشبیه او لنور

حقه باز کمال خنجر دیش بیت
چندین حقه باز است ان لب پر عشق کز مرید دهان تنگ تو چون حقه پنهان کرد در یازی

خونین حن دیش بیت
لعل خونین تر از آن دوستم که آشنای چشم خونبار منست
محبوب که بی عاشق که قانن ایچوب قانلو کورنیک چون خونی و خونا

خون جگر خاقانی دیش بیت
بر شک تر و خون جگر بسته بیرون و درون دهن

خون کبوتر شبح سرک دیش بیت
لبان لعل چون خون کبوتر سواد زلف چون پر پرستو

خونخوار خونریز حن دیش مطلع
نیست روزی که لب خواخوار تو خونریز فتنه حنتم کم از غوغای رستاخیز نیست

در رحمت کاتبی دیش بیت

بیت
بدر لب لب ناله و ناله
بدر لب لب ناله و ناله

هم رو بر قیسمه هم سخن لب لب درهای رحمت را بر خنده خالی بسته
تار قرمز سوزنی دیش بیت

لبت از روی باریکی نما بد پنجم سوزنی چون متا فرم
ایچه و آل رنگ اولان لب بویله در رشته آل صدر بلخی دیش مطلع
در وقت نستم لب جان پرورد لور چون رشته آلست دزوسی و دو

شهنشه کمالین عبدالعزیز دیش بیت
شهنشه لبش اقطاع از ولایت خویش عقیق را بمن و لعل را بدخشان داد

مرتای بنفشه وله ایضا بیت
بنفشه زان سبب آمد بر لب شکر تو که از بنفشه بنکر لغاف مر تا کرد
خط کهن لبش بو تشبیه خوب در و حاذق اولان لور قند مرغوب

باب پانزدهم دیش بیانند در که الارب خرس و لغزین
و عجم دندان دیر لرفس اول اطلاق عرب بیانند در

در ناصر دیش بیت
خیال آن لب و دندان نشسته است پنجم بلعل و در بود آری همیشه بکار

لولو شاعر دیش بیت
بوسه خواهم تولب لعل بلولو کیری خوش جوابست چکویم که شری

الماس خرو خسر و شیرین حقن دیش بیت
که از جاروب مزگان خالک رفتند کهی الماس دندان لعل سفند
مرجان معری دیش مطلع

دندانش
بشن مانند لعلست و مرجانست **سرشم لعل و مرجان شد عشق لعل**
دیش تشبیه اولدغی مرجان را در حده الجود در دشی بخویه تشبیه
ظاهر در و بلذره تشبیه روشن در **سریل** و له ایضا بیت
بقی کجالب و دندانش چون عقیق **سریل** هیت سرخی سرخست و شنی روشن

نثر یا کمال الدین اسمعیل دیش بیت

در رشته درد دندان چون از لب ^{باید} کوی مکر ثریا در ماه کرده منزلت

سین شیخ سعدی دیش قطعه

کرا این مقله دگر بار در جهان آید چنانکه دعوی معجز کند بسجین
باب زمر نتواند کشید چون توالف بیم حل ننویسد بسان نقر توین
فصل نانی عبارات عجز بیانند در کهر معزای دیش
بدندانش که کرم دو چشم من چو پای مراد پاز کوه خاست و دریا که پاز
مروارید نظامی شیرین و صفت دیش بیت

مروارید دندانهای پر نور صدف را آب دندان داده از دور

دردانه آزری دیش بیت

آن رشته های زر که میان دولخت دردانه است ریخته در چشم حیات

ستاره همام الدین دیش بیت

بکنند اگر چه زخندیرت همی دانه که آفتاب برون ستاره بناید

پروین خرو دیش بیت

دو جنونست ز یک خنده تو عشق زانکه در لب زکی خنده در پروین دارک

این مقله بر استاد
کاتیکه کینی در
یا قوت
مثال
نادر

پروین و پروین
او گریز
لریدر
میم
یه

پروین بدر دیش بیت

آونک از میان تو کوهی بنار موی طالع ز خنده تو میان شفق پروین

خوشه پروین خاقان دیش مطلع

لعلت چو شکوفه خوشه پروین دارد روی تو چو لاله خال مسکین دارد

و سروری فقیر دیش بیت

ای دهان زده دندان ز ثریا دلربا سنن اول برف زده پروینی پنهان ^{ایلی}

شبنم جای دیش بیت

نقش بندان لاله تصویر لب و دندان تو در دهان غنچه تر عطر شبنم ریختند

تکرک شاعر دیش رباعی

کفتم بلب که بوسه پردازد تا کردن همت از فلک بفرازد
گفتا که تکرک شکل دندان مرا تو رسم که حرارت دمد و بگذارد

سرشک خاقان دیش بیت

بسرشک تو و خون بوجکم بسته بیرون و درون دهن

مهرو شاعر دیش بیت

پروین چه عجب اگر بر آکنده شود از حقه و مهره لب و دندان

باب شانزدهم اغن بیانند در که الماعرب فخر و عجز دهان

و دهن دیو **فصل اول** اطلاقت عرب بیانند در ^{در}

میم کمال خجندی دیش بیت

بهران جنکها دایم می زلف و دهان تو از آن میم و دودال امروز می باید ^{مار}

تکرک طولو

بسیار است که در این کتاب
در بعضی از ابیات
کلماتی که در
این کتاب است

نقطه موهوم کج دیش بیت

تا بیخ نقطه موهوم تو یغیز دهن دورها پر کار و شکر کردن بستر بزم

و شاعر دیش بیت

کردی بسطق نقطه موهوم را و دینم پس مبطلام حکیمان دهان

عبد خیالی دیش بیت

هوای دهن تنگ تو اصحاب وجود سالمانند که سرکشته راه عدمت

نقطه فرد در دیش بیت

دهنت دید خد کفت گز و ستر سخن سرهین داشت که بر نقطه فردا و

جوهر فرد سلمان دیش بیت

جوهر فرد دهانت طالب دینار را بر زبان حال جوابان ترا می کند

محبوب که دهان کوچک اولق مروج اولدوغی چون اشیاء ضعیفه به

تشبیه ایدر بلکه عدم اطلاق ایدر **استرغیب الغیب جای دیش بیت**

آن دهان را **استرغیب الغیب** دان که شرح هم اشارت مانده عاجز هم عبارت قاهر

خیال حسن دیش بیت

خواستم وصف دهان تو کنم لیک این شعر و مصنوع فتادست خیالی کم گیر

ستر مخفی بدر دیش مطلع

نقش بند و واقف نیست زان نقش ستر مخفی را نمی دان کسی جز غیب دان

نکته بهرام کمال خجندی دیش بیت

کس فهم نکرد از خطاب نقش هانت مفهوم نشد نکته بهرام جواشی

بدر
مخفی
نقش
بند

رمن جای دیش بیت

ز بار یکی بیانت در کمر سربست لایفرم ز پنهانی دهانت نبر لب زمیست

معنا کمال خجندی دیش بیت

چون نقش دهان تو معماست مانده به فکر آیم

صفر وله ایضا بیت

چون بپینی دهن تنگ و قریار کمال بوسه ده خواه بگو صفر و الفاده

خاتم خرد دیش بیت

بی دهان و مک خون را چون سلیمان شد و خاتم نیست

درج لعل بهاء الدین دیش بیت

ز درج لعل چو بنیای آن دورشته در دریا آب شود لولوی خوشاب

دینار شاعر دیش بیت

باسیم برت بذر توان پهلوزد دینار دهانت بدرم شاید یافت

حوض شکر کمال بن غیاث دیش بیت

گشت آن دهان درج که بریاست حوض از لعل و مروارید برهم برج و هم باروی او

نقل کمال خجندی دیش بیت

کس ندانست که آن نقاد دهان روزی گشت زرقار پرده غیب است که آله

طراز حسن دیش بیت

جانا دهن تنگ اندر نظم آمد طرازی او دیدی جان بستد پنهان

عیسی فتاحی دیش بیت

دهانت تادم از غیر برداخت بجز خانه عیسا ش گفتند

ذره شاعر دیش بیت

کرتابش خورشید جانش بنی آن ذره بیه کونه پیداشدی

حال کارالدین باوردی دیش رباعی

در دایره روی بت مه تمثال هست آنا دهنش ز کوچکی نقطه مثال

موجود نه معرومه نه کویای سخن ای معتر بی بکوچه حالت این حال

معتزله طایفه سی موجود ایله معرومه اورته سنده واسطه اثبات ایدوب

الاحال دیوتسمیه انزیرالکابناء شاعر لرد هان محبوی حاله تشبیه

وامای دیش رباعی

دهان تنگ آن دلبر وجودست و غم که نیست و هست در وصفش کجا و کوی

اگر کوی که موجودست بر تقدیر ایچا کوش اگر کوی بر هان کوی نام ز در بر هان

اگر کوی که معرومهست عقلم آیز میگوید که هر کرکی ز در معرومه کار عالی بر همد

موجود و معرومه خواجو دیش بیت

میانت چونه تم پیر و پنهان دهانت چون دلم معرومه و موجود

قصه ثانی عبارات عجیبی اند در شکر کمال خجندی دیش بیت

دهنت دبیم و کفم شکرست کفمت هر چه خوش آمد بزبان

تنگ شکر حسن دیش بیت

ی گفت لکچر سخن اندر دهن من در تنگی آن تنگ شکر جای سخن نیست

بسته خواجو دیش بیت

بسته را باد همت تنگ تو نسبت کردم رفت در خنده ز شادی مکوش با کرد

چشمه نوش اسکندر خراسانی دیش بیت

چون چشمه نوش دهنت پیدایش این سوره ندانم ز کجای خور آب

جوی نبات حسن دیش بیت

جوی بهشتت دهانش بپین تاجه نبات از لب جو خاستست

جان آزری دیش بیت

از خندای لعل تو شد زدن آزری کویا لب و دهان توان جان شسته اند

نشان لاتی دیش بیت

چو خط بر صفحه روی تو خوانم آن دهان چو فرمان خواند شر شرطست دادن ^{بر نشان}

سرنهان عصمت دیش بیت

صفت سرنهان بر زبان نتوان گفت آشکار سخن سرنهان نتوان گفت

سرمو خواجو دیش بیت

هیچ گاهی ز دهان تو نگردم حاصل حکم یک سرمو از تو مرا حاصل نیست

و اشرف دیش بیت

یک سرموست آن دهن لیکن بشتم بشی شکر فرو مو

و کمال الدین اسمعیل دیش بیت

دهنت یک سرموست به تمام سخن اثر موی شگافی تو در روی پیداست

نیست شاعر دیش بیت

کفتم چه بخیست دهانت گفتا آن بخل ز نیستی است معرومه ز دار

تنگ نوک نم سید یوسف حق صودرتی متاسنه و تنگ نوک
سکونید طراح و ابر قولاکی و جوان و مرید دره و تنگ نوک
و تنگ که یوگت بر یابی در و داغ دپسی و تنگ تنگ
نیمه صفی
لغنی همه
نور

نیست هست خواجودیش بیت

نم موی از سنبل لاله پوشش دلم ریزی از پسته نیست هشت

و کمال خجندی دیش بیت

اگر دهان تو کویند هست نیست تنگی نه کاذبند درین نکته عاشقان نه

ترجمه نظامی روی مطلع

که وارد یوب اغز که یوقا قیر غنق بوسوزده نه کاذب دیر که الاله

هیچ خواجودیش بیت

گفتم چه معناکم از لعل و لبست انکشت نهاده بردهن یعنی هیچ

شیر کار کمال خجندی دیش بیت

در ره شهر از دهان تنگ تو حقه بازی نیست شیرین کار تر

دزد دل وله ایضا بیت

دهنت دزد دل ماست بد و پنهانی کرم با تو یکی نیست بماییش

انکشتی وله ایضا بیت

باد هانش پیش آن عارض نظر باز کلا چون توان که انکشتی در روز نتوان

سرحدا وله ایضا بیت

سرخداست نقطه آن دهن و در آن واقف سرغیب را محرم راز یافته

نقش چین وله ایضا بیت

گفتی از دهانت ایبت چین کام من غریب از بدین نیست
چین در ابرو فکند و گفت کمال نقش چین جز برای دیدن نیست

نمکدان شیخ روی دیش بیت

از خنده شیرین نمکدان دهانت خون می رود از دل چون نمک خورده

بر نمک حسد دیش بیت

آن دهان پر نمک بر هیچ کس پیرانند خنده اکودی و شور در جهان انداختی

نافه چین نظامی هفت پیکره دیش بیت

اهوی ترک چشم هند و مراد نافه چین را که بکشد

غالبه دانت وله ایضا فی وصف لیلی بیت

چون غالبه زلفهایش ز تنگی چون غالبه دان دهان تنگی

غنچه آنری دیش بیت

غنچه را باد هانش دعوی خون بود خرد چندی برادر و خوش بکردند

کل خندان کمال خجندی دیش بیت

گفتی باری نشازان دهن باما بگو زیر لب خندان شد و گفت از کل خندان

مور نظامی مجنون نامه دیش بیت

از مور نهفته تر دهانی و ز موی کشید تر میانی

نوشی مبارک شاه دیش رباعی

تنگ دهان آن بت حور نژاد سبحان الله چکوبه شیرین افتاد
کوی که مکر بچهره ز بنور عسل بر پر که کلی نیش زرد و نوش نهاد

نیمه دینار معری دیش بیت

نیمه دینار را ماند دهان تنگ تو در دل تنگ فکزان نیمه دینار نار

نقطه سرخ تیغ سرورک دیش بیت
 بگوید نقطه سرخ عذار سوز چنان که نیم دایره برکشند و نگار
 باد **هفتد هم** دل بیانند در که عرب لسان و عجم زبان
 دیر **فصل اول** اطلاقات عرب بیانند در
ابوب کوثر شاعر دیش مطلع
 یا آن زبان زبانه دویای شکرست یا فضل را لکیر یا انبوب کوثرست
برجان احمد کمال به غیاث دیش قصیده سوز **بیت**
 شمشیر برق و خنجر الماس آبردار یا رسته شاخ ناز که مرجان احمد
طوطی وله ایضا قصیده **بیت**
 یای زبان زبانه شمعست شعله یا خود زبان او که چو طوطی سخن **ست**
منقار طوطی وله ایضا **بیت**
 هست آن زبان شاخ دکران بوستان **افروز** منقار طوطی شد مکر خلق بگفت و گوئی
فصل ثانی عبارات عجم بیانند در **شاخ مرجان** وله ایضا **بیت**
 بوستان افروز تر در درج لعل پرگار شاخ مرجان درفشای یافته دایره که **جست**
برکه کل عارف دیش مطلع
 در حالت تکلم از نازکی زیانش چون برکه کل نماید از غنچه دهانش
طوطی آل نظری دیش مطلع
 آن لبر نیکین و شیوین گفت کویا آن طوطی آلت کویا شاخ سگورده آن
بلبل عصار دیش **بیت**

بوستان افروز
 بک بودی
 یا امیر
 عاشقان
 در
 سیم

خوش الحان بلبل بوستان سری بهر بای رسیده ز و نوایی
تیغ شاعر دیش مطلع
 تیغ را چون بقصد جان کردند راست در صورت زبان کردند
باب هجر هم الک بیانند در که عرب ذوق و عجم زنجیر
فصل اول اطلاقات عرب بیانند در **تغاح** سرورک دیش **بیت**
 بسکه غنچه امم نولا چون اولور انانه نافع جز و تغاح
ترنج نظامی خرو نامه ده دیش **بیت**
 ترنج غنچه را اگر کنی باد ترنج بر خود ز ناز ترنج بغداد
یا حمیه عبدالواسع دیش **بیت**
 دو چشمش نرگس و دو لب عقیقین ترنج از یاسمین و رخ ز کلندر
مشرقی معری دیش **قطعه**
 دل بردم نه ای صم آفتاب سرو رخ بر خمر نه ای پشوی ذوق
 تاموم نرم بینی و در ز بر سنگ سخت تا شبلید بینی و در ز بر ستون
نهره وله ایضا **بیت**
 معلق است نوکوی بر پر زهر هلال بر بر ساده ز خندان آن صم غنچه
زیبق عبدالعزیز دیش **بیت**
 بهر اکیر باده عالم عشق غنچه کشته زیبق رصراج
فصل ثانی عبارات عجم بیانند در **باب** شاعر دیش **بیت**
 خط تو غبارست و ز خندان تو به به باشد اگر کرد زنجیر پاک کنی

شعر بعضی اوصاف زنجیر ابله
 غنچه فوق آن لعل الک بنا
 غنچه ایچو مستقل باب قلندر
 و بعضی اطلقات ترنج فرق اولدی
 میسکال
 خجالتند باشی
 اشغایید
 دیکدر
 سیم
 رخ عاشق چکیم بهی
 صاف و رخ مغفوق
 کل بهی آق اولور
 سیم

سبب شمع سحر دیش **مطلع**
 برست آن باز نخ یا سبب سیمین لبست آن یا شکر یا جان شیرین
 و خواجو دیش **مطلع**
 سبب زخندان تر از به زبه یافت دلم متعه الله به
 و سروری فقیر دیش **مطلع**
 اندر مرگ چون اغرومه شفا لوی یکد و بر بار او غما مغلام سبب غنچیک
 انکور کال خجندی دیش **بیت**
 بوسه سبب دقن گفتن ز کشتی کمال گفت توانکور خور و پیرس ز باغ
 شکر انکور وله ایضا **بیت**
 از شکر انکور سر قندیان سبب زخندان شیرین ترست
 سیمین وله ایضا **بیت**
 خاک برفرق کس که ز رویم بخاک باز بردند و مخورند سیمین دقن
 نقره خام وله ایضا **بیت**
 بباد سبب دقن کرچه نقره خامست که باغبان بگرام ز خام می بخشد
 میوه جای دیش **بیت**
 کشت به از دانه خال آن دقن کرچه بود میوه دلی دانه به
 دستنبو شاعر دیش **مطلع**
 سبب زخندان که هست چون دستنبو خواهم که همیشه بر سر دستم بو
 آب میات کاتبی دیش **بیت**

مراست خضر روان خط لکوبش ظلمت مراست آب حیات آن دقن نکویم چاه
 کوی سبب سلطان محمود دیش **قطعه**
 زخمت کو کرفتم اندر لطف خود من ریختی و عذرم هست
 زانکه هنگام رک زدن دسمست کوی سیمین کرفتی اندر دست
 کوی حسن دیش **بیت**
 ای حسن بان آید از زلف و زخندان بتان پیر کشتی خوب ناید کوی و چوگان
 آب معلق کمال بن غیاث دیش **بیت**
 از غنچ ز بیایشوگان آب معلق شد کوی که هلال خط جفت مه تابست
 و نظامی خسرو نامه ده دیش **بیت**
 بطوق غنچش کوی که آب معلق کرده است از افتابی
 و نظامی روی دیش **مطلع**
 بریدر جام مرق دیرم بن لبوکه برانور آب معلق دیرم غنچوکه
 روح و جان شاعر دیش **بیت**
 سبب زخندان که هست روح ثانی بردست کرفتم از سر نادانی
 دلار بندید بمن گفت که هی جان بر کف دست می نهی می دانی
 چاه شمع سحر دیش **بیت**
 یوسف شنیده که بچاهی اسیر ماند این یوسف است بر رخ آورده
 و آنری دیش **بیت**
 زلف در جهان بست و در چاه زخندان هیچ سلطان چنین بزدی و زندان

بنوید حکایت ابیرک
 بن سبککین بر کوه قان الدمشق
 استمن بر محبوب قنار کتود شاک
 بوک قانن الوکین اول بوک دقن
 اوغش دیش بوک عذر دیش
 قطعه دیش

بیلان

بود لفظه

و سرور کی فقیر دیش بیت

بوریش خط زخما یه چینی با کلاه ^{او جانی} که بویجه خاز و غنالتنه کور و آدم
ذقن چوقریه ابرار اولدی ایچون و نیجه لر غفلت لایه ب الحاد و شوب
هلاک اولدی ایچون چاه دیولر **چاه بابلی** قائل دیش بیت
چشم هاروت اربدیری هم ماروت ای سر کون د ادد دران چاه زخندان بو
و ذقن کوکل المقده ساحر اولوب بککه نیجه شاعر ساحر و صنعت ماهر
الاکر فتار اولدی ایچون اول چاهه چاه بابلی دیولر **باب نواز دهر**
بوین بیانش در که عرب الماغلق و جید و هادی و رقبه و هم کون دیولر
فدیه اقله اطلاقات عرب بیانش در شمع **کافور** دیش بیت
اختار اقرص خورشید است ز ترین ^{همه بوم} دوستان راسخ کافور است یهین کونش

ساق عرش کمال بن غیاث دیش بیت

خواندم ساق عرش از آن رفقه در ^{صفت} کوبی و لوح صنع خدا و نذاکوست

عاج شاعر دیش بیت

ماسوره کوبت سفیدست چو عاج مکر که تار زلف بروی پیچد

فصیح ثانی عبارات عجم بیانش دره

سرکش و سرفراز کمال بن غیاث قصیده سنده دیش بیت
سرکنته کنت عقل زا و صاف کونش کوسر کشی بلند و سرافراز و سرور است

کودن کشی وله ایضا بیت

اهوان را در میکند آوردن است کون کون کشی شیر افکنش ^{مکند}

بلورین نظامی شیرین و صفین دیش بیت

بلورین کونش در طوق ساری بان مسکین رین ی کون بازی

سرور شاعر دیش بیت

کونز با چون قدا و بالا بر آبی تابش ملک خونی را نیای سرور کی چون

درخت کافور قائل دیش بیت

آن زلف چو مار تشنه در تاب تمون پیچیده بر آن درخت کافور برین

شوشه سیم شاعر دیش بیت

بانکه من انکه دست در کون کرد در کونش آمد هوس شوشه سیم

باب بیست کوکی بیانش دره که

عبدالربا اصیلی آملی دیش **مصلح** سینه رازان صدر می کویز کوصا ^{حب} دست

و صدر بلخی دیش بیت

بگذشت زمین دوش و بری برین زد المنة لله که بری خوردم از آن بر

فصیح اقله اطلاقات عرب بیانش در

یا سیمین کمال بن عبدالعزیز دیش بیت

باغ ارم حال تست آرنه چرام می دمد هم ز رخ توار غوان هم بر تو یلما یی

نرین خواجو دیش بیت

مشتین ماه رویان خطا و خنجر هدم نرین بران قندار و کشرم

سوسن حن دیش بیت

رخت را جز مه روشن نکوبیر برش را جز گل و سوسن نکوبیر

سحاب معزک دیشو مطلع
عاشق آنم که عتابش می باردشکر فتنه آنم که سحابش می پوشدشگر

در بیت هر خسرو نامه ده دیشو بیت
برش کن لطف چون در تیتیم است درونش آهن و بیرونش سیمست

آیت لطف جای دیشو بیت
برش هست آیت از لطف و رخ ناز که از بر خوانم این آیت که از رو

فصلی ثانی عبارات بجز بیان در آب کمال خنذی دیشو بیت
آبست آب آن بود در آب سنگ باشد در بر تادی هم سنگین و چه سنگین

سیم خواجو دیشو بیت
تعالی چنان زیبا نگاری برش چون سیم دل چون سنگ خارا

و سروری فقیر دیشو بیت
در اول و بر ز صفت چون صورت می آید در صورت نامعین و جوی

و شاعر دیشو بیت
تا بسند ترسیم و تن نقره خام می روند از نای ان شوخ کسان در جام

مقدار جام چهر برک نوبین عصار نا هید و صفند دیشو بیت
برای نازکی چون بیک نیرین سربینی از صفا چون کوه سیمین

یا سمن کمال صفائی دیشو بیت
در آب روشن اگر دیدن تو سنگ سیاه بیابین دل او در بر چو یاسمنش

سمن سروری فقیر دیشو مطلع
ای

ملاحظه استخراجه اولی که ماده اسم
کاف در جام لفظی در لفظ کاف
جام کبرج کاف و یاء اولی کاف
بسی که کاف و نون در کبرج
ساقط و جام کبرج مایع
صود و کبرج جام لفظی
مایع هم قلور لفظی
بو لک ایچند اولی اسم اولی

ای کوکل بود در گد در مایه دل بود سنگ سینه گد ز خیمه مرع اول منبر در سنگ
پریان خواجو دیشو بیت

بری سینه پریانست بر پریان پولاد دارد
و بلبل کم کوکس مناسبتی ایلم همه و قرن و کوکس تشبیهاتن دخی ذکر ایرام

که همه تشبیهاتن دیشو ناریج خسرو نامه ده دیشو بیت
دو ناریج برش در حله حور بدله نزدیک لیک از دشتک دور

نریج خاقان دیشو بیت
تکر برتن و دیبای رخت بتیج برو سبب ذقنت

حباب جای ذلیخا و صفند دیشو بیت
دوستان هر یکی چون قبه و نور حبابی خاسته از عین کافور

کوی عاج شیخ سعری دیشو بیت
بستان یار در هم کیوی تا بدار چون کوی عاج در خم چو کان آنو

کجانیچل امر القیس دیشو شعر
مهمفقه بیضا غیر مفاضة ترا بیها مصفولة کالتسبیحی

ریشه و فقه کمال بن غیاث دیشو بیت
دور شاهه دو فقه شیرین و ناز بری ناز چه بود بوستان یافتم دایره چیست

فقاع وله ابضا قصیده بیت
بستان اوست با مثل کوزه فقاع یا کوی زر که در خم چو کان ز بود

نار فردوسی دیشو بیت

پشتن هد مخففه
فردوسی

قوله انچه آق عورت از دو کلند آق
رکب بوغنی بی صیقل نشسته آینه
چینی

رخانش چو گلزار و غالب ناردان ریمین برش بسته دونا داند
شیشه کمال بغیاث دیش بیت
برینه سیمینش نشانه بلورین دوشیشه پرشوست یاناردو
و قرنی **خمن** نسرینه **سوسنه** خیر پیره نوم سیده تشبیه ایدر
نیتکم عقار دیش بیت

میان گلستان حسن آن تن شکم یک خمن از نرین و کون
ضمیمه اوازی و شیو بدست لطفش ایزد کودم تحیر
چنان نازک خوی کس ندیده سپید و نرم نازین و رسید
و قرنی **سمن دپه** و کوبکی **خمن** در قره تشبیه ایدر لر نیتکم عقار دیش
نی بودار سمن بس نغز و دلبر بران تل سیمکونه حوضی مرور
جهان را بحر خونی در کشیده ولی هرگز بنا فنی نارسیده
و کوبکی **غنچه کله ده** تشبیه ایدر لر نیتکم کمال بغیاث دیش بیت
ناف او را وصف کردن نیک نیست غنچه کل بد بود آذر دیش
باب بیست و یکم بیکه بیان در که الکامرب و عجم ساعر
دیور و بویا بیره باز و دخی بیان اولور **فصل اول** اطلاق
عرب بیان در **عاج** کلابی دیش بیت

بردی از پیل تنان پنجه بجا بگدی افرین باد بران ساعر و بازوی چو
سوسن کمال بغیاث دیش بیت
پشت و پهلودوش و بازوی چو ساعر سر پنجه چون سوسنش

حمایل نظامی خرو نامده دیش بیت

حمایل دستها در گردن یار درخت یار و ن پیچیده برنار
وله ایضا بیت
نوازش کردش ابرهای شیرین **ید بیضا** عقار دیش بیت
برفغ فتنهای چشم ساحر ید بیضا و ساعر کرده ظاهر
فصل ثانی عبارات عجم بیا نند در

کمان بلور شاعر دیش قصد محبوب و صفته بیت
چون نیش بدست آن نگارین پیوست از کمان بلور شاخ مرجان بر

سیم فتاحی دیش بیت

سوفاتی سیم ز عاشق رواست ساعر خود را تو چرا سوختی
سیمین باالی دیش بیت

من فرای جان او بر سر مبار دیش **طیب** تابرست او نسیم ساعر سیمین او
و شیخ سوری دیش بیت

پنجه با ساعر سیمین چونینداز که به با توانای مغرور دنگ بازی به
حصار بلورین نظامی شیرین و صفته دیش بیت

بر و باز و چو بلورین حصاره سرکیو چو مسکن نو بهاری
سیمین تخته وله ایضا بیت

بان ساعر که از بس رونق و آب دوسیمین تخته شد بر تخته سیم
کنج سیم جامی دیش بیت

فولند داغ قوی
محبوب صفته در

خسته اولان
محبوب صفته در

بخش بر من مکن جواز دو ساعده خوش
دو کج سیم نهان از آید است و آری

تخته عجاج شاعر دیش بیت
زان پیش که داد بوسه بر ساعده از تخته عجاج شاخ مرچان بر هست

نکاتین جلال الدین دیش بیت
تو یغی زن و بکر از تان مکن نظاره می کنم ان ساعد نظارین را

ارغوان و کل شیخ سعید دیش بیت
تمام فهم نکردم که ارغوان و کلست در آستینش بادست و ساعد کفام

بو تشبیه شول ساعد حقند در که بیاض صبیح و طوبیوب قرمز رنگ اول
دسته سخن کمال بن خلیف قیس سده دیش بیت

در آستین بلور ترست آن برستی یادسته سمی که ز کله ها نکوترست
شاخ بهار وله ایضا قصیده بیت

شاخ بهار نیست بران لطف و تازکی بر کردیم که دست مه مهر پرورست
برک کل وله ایضا بیت

برک کل یا سترن و رخی طای یا کمال یا یاسمین یا پیروغن یا خوه برور
شاخ سمن وله ایضا

شاخ نیست کوی اسمن یا خود بهار یا خود کان جان من یا ساعد
هت مکر ابن عین دیش بیت

در دل موسی که از ساعد خوش سازم مری که چه تران نیست
جان طوسی دیش بیت

گفتم

گفتم که حینت جان من از ساعد چون سیم خندید و گفت جان تواری بدست
و چه شبه عاشق مرده دل حیات ویردکی یا جان کوی لطیف اولدغی در

پیلسته عنبر دیش بیت
چو بر روی ساعد نه در سر بخواب هم از پیلسته ساز دستون

باب بیست دوم بر ماق بیانند در که الکارب اصبع و جمع الیک
اصابع و بر ماق او جند امله و بنان دیر و عجم انگشت و سر

انگشت دیر لر **فصل اول** اطلاقات عرب بیا ننده در
قلم نظامی سیرین و صفیر دیش بیت

بفرمانه که خواهر خلق را گشت بدستش ده قلم یعن ده انگشت
هلال طوسی دیش بیت

بنمود ساعت ید بیضا از آستین انگشت چون هلال توشق کرده
و چه شبه عدم استقامت در زیر بر ماق اکثر زمانه عدم استقامت

اوزره در **عقاب** عیبات شاعر دیش مطلع
هر لحظه سر انگشت تو خوی ریزد عتاب که دیدست که خون انگیزد

فندق وله ایضا بیت
روز کا ز پسته اش شکر خولتم بچشم فندق فراز ز کس نامهربان نهاده

فندق بر ماق او جند دندروکی شبه در **مربع**
گفتم که عیروم رخس چینی بگرفت عتاب لبش دوبار پروین بگرفت

ده فندق او دو بر که سرین بگرفت سقف سمنش ستون سیمین بگرفت

چینی بگرفت
پورترده
دیگر
مهم

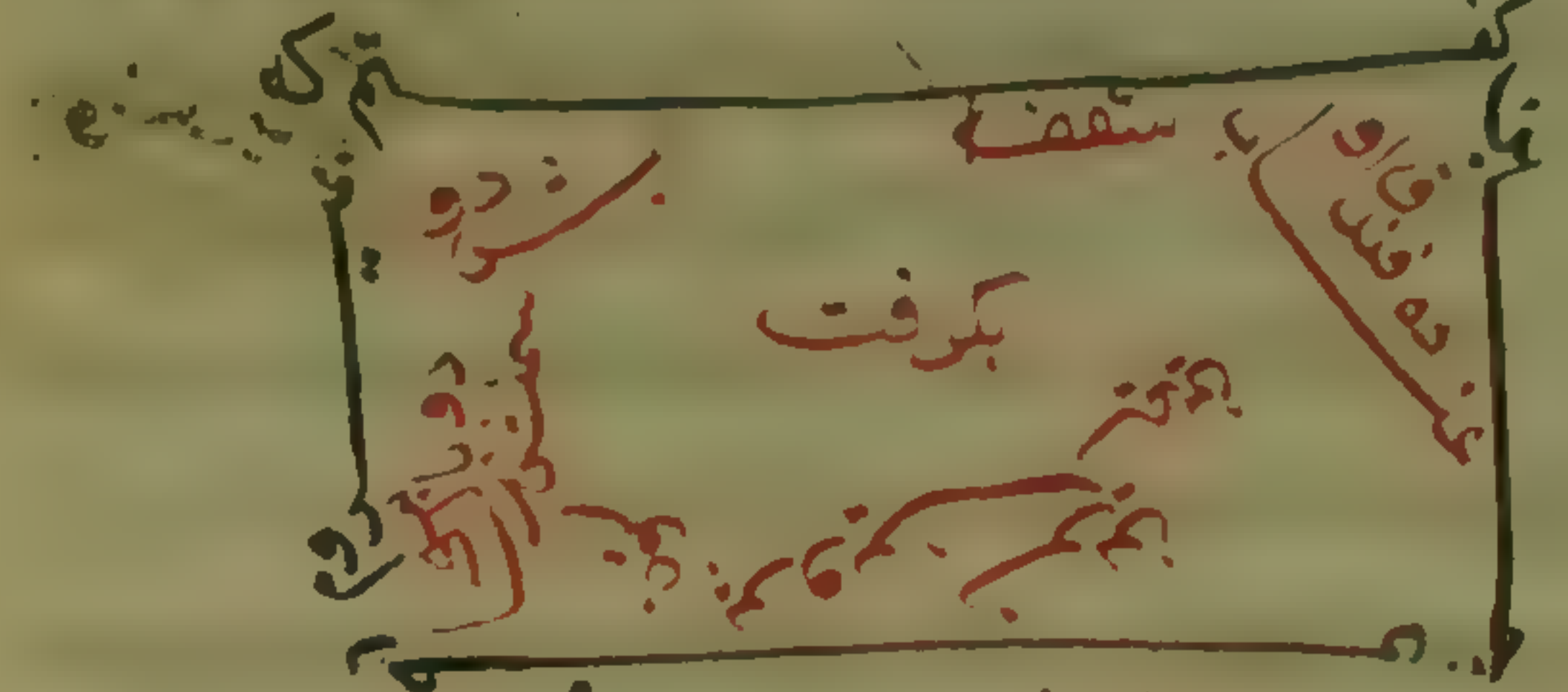
عجاج معانی در
قولند طایع اب و یغویه
وارن محبوب
وصف در
مستطاب

رسوله الله علیه
الصلوة والسلام
نقش در
مستطاب

بوراده پروین در دیش در فندق
مراد بر ماق او جی در و برن
مراد بلاق و سمن مراد غنچه
و سمن سیمین مراد
یعنی آن دقتی که
عقاب او تو
که بود

۲

بومربع شود جمله یازلق صنعت و اوقیم فی فضلند

فصل ثانی عبارات عجمه بیانند در

دم قاقمر نظام شیرین و صفند دیش بیت

سپید و نرم چون قام بروشت کثیده چون دم قام ده انگشت

ماسوره سیم شاعر دیش بیت

نہ بیستہ دیبای چای بر شکست ماسوره سیم بکرفت شست

شکوفه گانجی دیش بیت

دقن را چو طرد در پیچ انگشت کی نماید چوسپی نهان در شکوفه

پنجه مرجان رکن الدین رضایی دیش بیت

بگاہ رنگ حنای برداز دست پندار سر انگشت بلورین توان پنجه مرجان

و سروری فقیر دیش بیت

چشم پر خوغده عکس دست دلدار بکزد در پنجه مرجان جانان اللف

نگارخانه کمال بن غیاث دیش بیت

نقش و نگار دست نگارین آوان یا خود نگارخانه مانی و آزر دست

بیت یا خود شکوفه که شکفته است در پیچ
یا نقش آبر که بر وراق دقت
نقش نظامی شیرین زاری
حالی و صفند

و برماق او چلری و طاقا و صفند دیش بیت

چون شیرین بر کشاده ناخن چند بنیرین برکه برکه لاله می کند

لاله وله ایضا بیت

بد لاله تخته کل را خراشید بلولو گوشه ماه را تراشید

بامب بیست و سوم بوی بیاننده در که عرب قد و قامت

و عجم بالا دیر قامت دندل کی قد قامت الصلوة اعتبار ایلہ در

سمال خجندی دیش بیت بهر مسجد که آوردی تو قامت

ز حیرت گفت امام الله اکبر و بالا دندل کی سروسپی در

یوجه اولی ملاحظه سی ایلہ در شاعر دیش بیت

قد و بالای تراد و دل ما مرصاد دود را کر چه همه میل به بالا باشد

فصل اول اطلاق عرب بیانند در الف کج دیش بیت

با آنکه قدم چو لام کردی مانند الف میان جالی

الف سخاقتی دیش مطلع

بیرک واریا قذالف جانلری چنده حیف اولانمر که کج دندلری چنده

و جایی دیش بیت

قدم لامست و بالایت الفزان دوست بلدر که اندر و لام والف بیوت

و عبدالواسع دیش رباعی

قد تو چو ذالفت و قد من همی و لام من و تو لام الفیم ای صنم سیم اندام

کر مراد و رکنه دور نکردم ز برت زان کجا دور نکردم ز الف هرگز لام

سهم طوسی دیش مطلع
 مردم از سهم قدر و ابروی آن سرور و آن تیر کز کز می گریزد گوش می گیرد گمان
رجح همی دیش شعر
 والقد فی الثواب ربح ناعم ^{و منف} والطرف الا جفان سیف با تر ^{قاع}
قلم آزر کدیش بیت
 در قامت و ابروی بت مانظر کن تا وید چه حاجت که کنه نون و قلم
و جای دیش بیت
 ابرو و قد خوشت صوت نون ^{القلم} نقی خط دکشت معنی مایه طون
علم لاتی دیش مطلع
 هر که در سایه آن سرور می قد باشد جاش زیر علم سبز محمد باشد
رایت ناصر دیش بیت
 رایت شاهست قدرا و زوی رستی کز بلندی آسمانش سوی خود بری کند
بلا فتح اله دیش بیت
 بلاست آنکه توانمش نهاده بالا حدیث راست همین است زیرو بالا نیست
قیامت شیخ سعدی دیش بیت
 آن قامت تو بی بحقیقت قیامت زیرا که رستخیز من اندر قیامت است
ساح وله ایضا بیت
 قامتی دارم که سحر می کند که اندران عاجز بماند سامری
عمیر کمال بن غیاث دیش بیت

باقد و قامتست چگونگی قیامتست یا عمر ماست عمر چه از عمر خوشتر است
و برهان دیش مطلع
 کویند مرا که هست بالا ش دراز او عمر عزین ماست کو باش دراز
روح کج دیش بیت
 خواهم که فنا نم همی روح و روان را بر سر بلندت که همه روح و روان است
طوبی و سر و خط استوا کمال بن غیاث قصیده سنده دیش
 طوبی و سره یا الفطنت راستی یا خط استوا که برود ماه انور است
صنوبر کمال بن غیاث دیش بیت
 چه سود بر سر خاک درخت سرو که یار بار زوی قد چون صنوبرم بکند
عمر خرد دیش بیت
 شکرستانست کوی باغ از سگر لبان یا شکرزار است کوی گلشن از عمر ^{قدان}
نخل نظامی شیرین و صفند دیش بیت
 کشیده قامتی چون نخل سیمین دوزنکی بر سر نخلش رطاب چین
و باطلی دیش بیت
 وطن نخل قدش آمد دلش باطلی بان بلبلی کوراست بر سر روان ^{خانه}
سروش شاعر دیش بیت
 قامت در چمن حسن چو سروست ^{جوان} سوز این پیر دران سرو جوانت ^{مریاد}
فنی شافعی عبارات نجم بیان در ^{تیر} خرد دیش بیت
 هر ساعه می گزرد قامتش بدست کوی که در درون این تیری رود

سپیدار سوز دیش بیت
 وز بخت بالا تو هر دین و باغ افکند سرو سپیدار شکسته
شماد نارون کمال بر غیاث قیس بند دیش بیت
 شمشاد و شاد در چمن چاکلی جان یا نارون روان شده یاس و کشت
شاخ شمشاد جامی دیش بیت
 شاخ شمشاد که پیچیده است نیلوفران سرو از ادی که دارد رخ رگبرگ طری
شکر شاعر دیش بیت
 قد تو چنانکه بر لب دریا نشک طوبی برد از قامت چون سرو تو
ابی شکر آری دیش بیت
 باغ فی شکر از قامت تو می زدلا بکینه بند ز بندش همه جدا کردند
بید نظامی خرو که فرقی بیانش دیش بیت
 حیره بیدش از سودای خویشید بی رسم نیست چو کان کردن از بید
شاخ رز و خدنک و نهال عود و عمر کال بن غیاث دیش بیت
 شاخ زریست تیر خدنک و نهال نخل یاس کشیده ی شکر و عود و عمر
و سالی دیش بیت
 باشد که نهال قد آن کل ببر آید ای سرو و صنوبر بر عادت سبزه آید
عمر دلا خرو هشت بهشت ده دلارام و صفند دیش بیت
 قامتی در خویشی چو عمر دراز هوس انگیز تو ز عشق مجاز
بلا سروی فقیه دیش بیت

شمشاد
 نارون
 شمشاد
 شمشاد
 شمشاد

جام اغایی

بلا ای که بجا چون دست اینک بلا ای اول طفلک
 الفدوش چکری قامت آزاد لری کافه
آب دیش دراز شاعر دیش بیت
 هوای قد بلند تو میکند ده من بودست کوه من بین و آن روی دراز
جان و روان و آب حیوان خرو دیش مطلع
 یارب افبالا مکر از آب حیوان ریختند با همه جان کسان بکراختند از رخسار
درخت ناز و له ایمن بیت
 بیادان قد و قامت سرشک لعل و چشم بهر زمین که ببارد درخت ناز بر آید
دلربا عینی دیش بیت
 چه در در و در و رضوان که آجا نباشد سرو قد دلربا بیت
لفظ خدا کمال بخند دیش بیت
 در شمال قد تو لطف خداست هست لطف خدا بتو همراه
بهشت خرو اسکندر نامه دیش بیت
 بهشت این قامت چون نگار بر از سبب و نارنج و بادام و نار
 و شمع قد محبوبی شود یکبارگی سر سرده تشبیه اندکری ایچون
 طعن ایدوب دیش **قطعه** محبت از طبیعت شعرا
 یا ندارد اب در دیده قد خوبان سرو می خوانند
 سرو چو پیست ناتراشیده **و غزلی** ایچون هام دیش بیت
 سرور روزی بالای تو نسبت کرده ام شرمساری برم عمر نیست از بالای تو
و قامت محبوب تر چرخنده عا دیش بیت

بلا بالا

ترا بر و نخواهم چرا که سر و سراپای همه تنست تو از پای تا سر هر جان
 انو کچون مستقیم طبع اولاد کن قد محبوبه استقامتی ایچون
دین مسلمانان دیش و الواقع من دیش **بیت**
 ای قد خوب تو چون دین مسلمانان ^{لاست} طره لاف تو همچو خط نرساج
و رعایت جانبین ایچون دیش بیت
 سروی مرد لاف ازادی وی قدی ^{شت} لاف سروان بزرگی قامتست بالا گرفت
باسب بیست و چهارم میل بیاننده در که عرب خاخره و جمع میان
 دیر و عرب اهیل اینجه بیلد دیر **فصل اول** اطلاقات
 عرب بیاننده در **بستر غیب** جای دیش **بیت**
 دهانت ستر غیب آمد میان زین ^{خود را} کی توان تفهیر کردن
نکته خواجو دیش **مطلع**
 دهانت از روی تنک دستان میانت نکته باریک بینات
خیال کمال مخدزی دیش بیت
 زین سان که چون میانت شرح ^{خیالی} میا اکون امیر و صیلا مارا بان خیالست
عدم کمال اصفاها دیش بیت
 جانر با میدا نکه از غم برهد همچون کمرت کرد عدم ی کرد
فصل ثانی عبارات عجم بیاننده در
از کمال مخدزی دیش بیت
 میانت کو بیار از یست غیبی که از ستر خیمه آید نهان تر

از ظہیر فاربا دیش بیت
 اندیشم کم شود از لطف در ضمیر کرد و نبراز با کمرت در میان نهاد
ی نشان کمال اصفاها دیش بیت
 کسی نشان میانت نداد جز کمرت زهی که نشان ز بی نشان آورد
دقیقه باریک خواجو دیش بیت
 بدان دقیقه باریک عقل خیره شود دلم حدیث میانت چو در میان آید
موی جای دیش بیت
 از موی میان تو جدا بس که کشم رنج نتوان تن زنجور من از موی جدا کرد
و کاتبی دیش بیت
 میانت کاتبی در دل نهاد داشت که مو بر ناید از هر جگه شدیش
و نظای دیش بیت
 خیالی بیلک کو کلمه نیلر چو بتر او ده یا کثر پرده خود مو
و خواجو دیش بیت
 بیرون میان که مانند مویست کس بر تن سیمت بیند اثران موی
و شیخ سعوی بومیان باریک بین کی ادب دیش بیت
 میانش را و مویش را اگر صبره پیمانه میانش کمتر از موی و مویش تا میان
برک لاه خرو دیش بیت
 برک لاهست میانت ز چم در باریکی دید لکوته من لاه را خواسته
قار ابریشم کاتبی دیش بیت

نقش خط بامیان در دیده از اترم هست چون مسکین مرکب با برشم بر دوات

رشته کمال مخد دیمن بیت

موی میان او بگرهست در خیال چون رشته که باشد در اندر میان
باب بیست و پنجم ایچک بیان در که عرب و عجم ساق
دیر **فصل اول** اطلاق عرب بیان در **عنا** ب شرف دیمن
ساق تو مرز پاد راورد ز دست هرگز ندم ستون عنای را

بقمر سیف الدین دیمن بیت

هر که بران وساعت یک نظر افتاد گفت عاچ را پیوندا افتادست باشا بقم
بوتبیه قرمز رنگ اولان ساق و صفزه ظاهر در اما بیا ض
رنگ اولان ساق و صفزه مذکور اولان تشبیهات بونلدر

بلور فرعی دیمن بیت

بلورین ساق ساق ترک سمرمت ستاده بر سر پاباده در دست
لور و موز و موز کمال بن غیاث دیمن **بیت**
ساقیست یاد و دست دوزان هست بالوز پوست کنده و موز مقشست

فصل ثانی عبارات عجم بیان در

سیم شمر کج دیمن بیت

زرمقناطی سیم ساقان آمد توز برکش او خود بکشایشانرا
سیم امای دیمن **بیت**

ساق زرمق بر زبان سیمین وان کیست که او سیم از ره نرود

محبوب بیلن ایسکه بکودر
و کمره دو که بکودر
او بیلن انک بیلن
خوشا قده سنون
ایسکه بکودر که
اوردن سنده
دو کی اوده
مسلک
نیم

سمن رنگ شاعر دیمن بیت

آن ساق سمن رنگ نوای سرو سهری چون ساق درخت ابدار آمده است
ساق عرش عقار ناهید و صفزه دیمن **بیت**
ز لطف و آب و صفوت ساق آن حور درخشان همچو ساق عرش از نور
کل جای دیمن **بیت**

کلیست آن کف پالک سپیش او خاری بجاک پات که از لکل بخار مکن
ماهی اب حیات و لنگر کمال بن غیاث دیمن **بیت**
پایش که هست ماهی آب حیات حسن آبادیان ز ورق خوئی دولنگر
واجزاه محبوبه پای جمله دن بایین اولر غیجه پایان تشبیهات اعضایی
انولکه انشلور **و** سروری فقیر دخی ایاقره قلوب دیمن **بیت**
بوسروری آیفک او پ اک او پهری قالدی آیفک دریغا او عرب افتاده

باب بیست و ششم مجموع اعضا بیان در که عرب
بدن و عجم تن دیر **فصل اول** اطلاق عرب بیان در

حور شیخ سعدی دیمن بیت

اندام تو خود جری پرچینست دیگر چکن قباکی اطلس
دو وله ایضا **بیت**

بدنت در میان پیر هست همه روست رفته در بدنی
دُر خرو مجنون نامده دیمن **بیت**

نازک بد ز چودر مکفون مجنون کن صد هزار مجنون

کمال بن غیاث ایاق
بوسروری آیفک
دولنگر
نیم

ترا در روز شب خوشید و می گویند که در روز آیت نوری و در شب شمع افلاک

آیت شمع سعیدی دیش بیت

سعیدی شیرین سخن این همه شورانجا شاه ما آیتست این همه تفریاد

سکین ناصردیش بیت

توسه پیلانگی تابی و کی طالع شوی نور تو بر هر که می افتد ز نشان ^{دولت}

شمع طراز محبتی دیش مطلع

مثل پروانه ز تاب رخت ای شمع طراز سوخته مهر خدای چاره بیچاره ساز

روز جای دیش بیت

رفتی و گفتم به جبران ده رضا انت روجی کیف ترضی آن تروح

خور هوایی دیش بیت

عید گامی چو بهشت و بهر جا خوری حرم آن عاشق دلخسته که بهلوی یکست

خور عین سرور فقر دیش بیت

چهار دلدن سرور سن خیال نقر دلدار بلور سن دوزخی چونم مقام خور ^{عین اوان}

طائر قدس حافظ دیش مطلع

اگر آن طائر قدسی ردم باز آید عمر بگذشته بپیرانه سرم باز آید

عقاب خواجودیش بیت

تو کجا صید من سوخته خزم باشی که شنیدست عقابی که شکار ملک است

عنقا عبدالواسع دیش مطلع

تو طوطی زیبای من بلبل زار من فاخته نالشی و تو عنقا دیزار

کاتبی

غزال کاتبی دیش بیت

خوش است گفته رنگین کاتبی لیکن فغان ز طبع غمناکی که فارغ از غم ^{لست}

نمر وله ایضا مطلع

اگر از کل جمال تو خرم بهار عمر در باغ جاده تو بی ثمر شاخار

ریحان حردیش بیت

جانان تویی و جان و جان طیفلی ریحان تویی و عالم خاکی سفالی تو

مرهم جای دیش مطلع

ای بدم گرفته حاد میدم از نظر مرهم سینه چون تویی مردم دیره ^{هم تو شو}

علاج فردوسی دیش بیت

سه دختر بر او نشسته چو علاج نهاده بر بریز پیروزه تاج

عقیق نظامی ییلا مائنده والده سی وصفه دیش بیت

آن نوحه که خون شرک بر و سنگ می کردید آن عقیق کلر نلک

حق جل و علا حور ییلا وصفه **کانه ایلیا قوت الحان** بویرد غمی بوقیلان

خواص نظامی شیرین صوده یونزغی وصفه دیش بیت

خواص ییلا کزان سیمین برودوش سواد آب را کرده سیه پوشش

قائم وله ایضا نصیحه شیرین بیت

مکن با این همه نرمی در شقی که از قائم نباید خار بشتی

غالیه وله ایضا وصف المجنون بیت

کرد دشب و روز بیت کویات ان غالیه راز باد جویان

صاحبی معارف
روشنی و وصف
ایضا

میلان

یوسف کمال خجندی دیش بیت

بیل مهرست دو چشم من و تو یوسف بهر نظاره خدارا بنشین بر لب نیل

و سرور کفقر دیش بیت

کو یک کبر و ریاست ای یوسف مصر جان کر چه جستن چقدر دیر شد در پای نیل

تغوید نظای بلی مدر چند دیش بیت

تغوید میان هشتینان در خور دکنار نازینان

بلا کمال خجندی دیش بیت

جرازی چرا از دعا کو کریان بلای بلا از دعا می کربزی

صن و له ایضا مطلع

چم خوش صن چون تو در بر آوردن مخلوق که بود حیره در بر آوردن

و سرور کفقر دیش بیت

ای صن زار غفل خلق بی دین ایلاک هر کیمه حاجی دیم آخر حق قوی شده حاج

اگر چه محبوبی صفت تشبیه اتمش در اما معزی ترجیح یارب دیش

آنانگار است او که چون از در آمد ^{خلق کرد} بکاران بیزار گشته از بت و از بتگری

اونگار این دست و بت نگار از ست کی بود هرگز برابر از دی با آری

و بلکل که ذات محبوبه انصافی حبه بر رنده اطلاق اولوله

جایز در مثالی اعتبار یله قد دیم ^{و کلی جن} که صفی ایله موصوف

قبیلند اولور یا خود مجموع دانند لرت بولون غی اعتبار یله قند اطلاق

اولونه رواد ^و محبوب او صاف مختلفه ایله توصیف اولنمده بودید کمر

آی و مهره غفلت اولنیه ^و نیتکم خوا جو دیش بیت

قند نبات و شر و بارام و لغو و ک سب و به و سمن کل و باغ و بهار

و کمال بن غیاث دیش بیت

تو بی سبیل و سر و نسیر و سونا کل و غیر و مسک و عود و عیاری

و محبوبی مور محوسه و معقوله دن بر نیچه نسبه تشبیه اتمش در اما

جمله دن اغرب عمره و زمانه تشبیه اتمش در که ^و خوا جو دیش بیت

اگر نه عمر می رسمی و قیای چیست و کرم مانه نه ^و سر طاهر یایه کو

^و له ایضا بیت تو مرا عزیزی و یقین می انم

که چور فیه نتوانی که دکر باز آبی ^و و هوایی دیش بیت

عمر عزیز در سر این غقه شد که یار چون سر و سر کشی ^و مد و چون عمر وفا

و ناصر دیش بیت

عزم رفتی کرد دلبر گفتن ^و تجلی چیست گفت من عمر تو م خود رسم عمر شد

و کمال بن غیاث دیش بیت

عمر منی و فان کند عمر با کسی ^و ای چه چاره هست چنین اقتضای

و محبتی دیش بیت

دیدم که محبتی جان و یرب استر کنای ^و دیدی که کشته اولی استر کنای

و حافظ دیش بیت

دی در گزار بود و نظر سوی مان کرد ^و بیچاره دل که هیچ ندید از گزار

و جامی دیش بیت

شد عمر آخر در جست وجویت ای عمر رفته آخر کجایی

و کج دیش بیت

ای عمر عزیز من عمری و ز عمر افزون ای جان جهان من جانی و ز جان خوش

و کمال بخند دیش بیت

میان کربهای تلخ در دل نکند ایمنش که توان بگزینیدن بتلی عمر شیرین

و سروری فقیر دیش بیت

بن منتظر طور کن و جانم کلور کج عمرم در او که دور میوب ای دل کزده در

و حسد دیش بیت

پنا نید از پس عمری بیانید همه چون عمر در رفتن شتابند

و شاعر دیش بیت

کجی دلبر هو دیم دمه دویرتها کجی عمر حیف که عالمه هوی و هایل

جهان لطف و جمل شیخ سوری دیش بیت

آن نه شخص است جهان است پیرا ^{لطف و جمل} عرضایع مکن ای دل که جهان میکند

جان و جهان خواجودیش بیت

در ره جان و جهان جان و جهان تو اگر اهل دی دل چه بود جان در باز

و کج دیش مطلع

بی تو ای جان و جهانم شاد می چون بی تو ای عمر عزیزم زندگانی چون کنم

فصل ثانی عبارات عجم بیانند چراغ و آفتاب

نظای فرهاد دلدن شیرینک و فایه خبرن ایند ب دیش بیت

چراغ

چراغ عالم افروز از جهان شد نه شیرین آفتاب از من نهان شد

مهابت خورشید شمشاد ^{بید} و له ایضافیه بیت

جهان خلا شد از مهابت و خورشید چمن خالی شد از شمشاد و از بید

آب حیات و له ایضافیه بیت

بگرید بر دل من مرغ و ماهی که رفت آب حیاتم در سیاهی

کپک و له ایضافیه بیت

پریه از چمن کپک بهارک چرا چو با بر نخور و شمع بزاری

کلبرک و له ایضافیه بیت

ز کلبه ریخته کلبرک خندان چرا بر من نگر و دباغ نندان

بهشت حسد دیش بیت

همچو کویند که آتش رها دارد در بهشت ای بهشت عاشقان این روی آشنای

پری صفت و له ایضا بیت

گوان بتان حور صفای پری صفت یک آدی شکیب کندن کنم شکیب

پری پیکر کمال بخند دیش بیت

بتسخیر خیال آن پری پیکر شب هجران دو چشم در فشان من فو و آرد پرو

و سروری فقیر دیش بیت

پرو به آچوب قهر یک ای سروری بند یو کی بغلامی چون اول پری پیکر

چشمه خورشید خرو دیش بیت

وقتی آن چشمه خورشید ازین شافت کرجه در بحر کوی غمش بسایه دیوار

ماه سرور کی فقیر دیش بیت
پرتو نیره صالوب کون سو آری بکون صانع بوجالی ای ماه هیبا خاکیلر
و هر سه کون کی روشن در اما ماه نو دیسه لوتازه محبوب مراد اولور
نیتکم حافظ دیش بیت

حریف غنچه تو بودم چو ماه نو بودی کون که ماه تمامي نظر دریغ مدار
نهار فردوسی شاه شکر قزی و صفره دیش بیت
شه دختر آمد چو خرم نهار بار آیش و بوی رنگ بهار
کل حن دیش بیت

بی تو حن بهیم وطن دل نمی دهد بی جهان خراب بود عندلیب را
و سرور کی فقیر دیش بیت
تاب رخسار کون ای کل تب ای شکر غنچه کیم چو قوی زالم اردن بلوی تنجالم لر
نرگس حن دیش بیت

ای نرگس نورسته این نوع روای من خفته هر خاکی تو خفته بوستانها
شاخ یاسمن نادر دیش بیت
من چو سرو استاده ام در روز و شب یکدم او چو شاخ یاسمن هر دم بسوی من یکست
سوسن بوی خواجو دیش مطلع

یارماد و ست روی و دشمن خست سرو ما که غزار سوسن بوست
باغ خسرو اسکندر نامه ده بر کفر و ولله عذر و صفه دیش بیت
چو باغ شکفته بفصل بهار بران لاله و سوسن و سیب و نار

و حن دیش بیت

توباع عاشقانه ای کاج تاقیامت قریت بومی من طوفی بگردن تو
صنوبر بوی خواجو دیش بیت
دست آن شناسا غمگیر گیر سوی آن سر و صنوبر بوی پوی

چمن نظامی مجنون از بانندن دیش بیت
یلبی چمن خزان ندید مجنون چمن خزان رسید
نار شیرین خرو خرو نامه ده دیش بیت
ز طفلی تا جوانی نار شیرین بشیرینی نیابت دار شیرین

نارنج وله ایضا اسکندر نامه بیت
هله نارستان و نارنج بوی پرده نارنج و ناراب روی
شاهباز حن دیش بیت
گر صید شود کبوتر دل در دست تو شاهباز باری

شهباز جای دیش بیت
این ده که رخنه رخنه شد از غم چو جای شهباز سر ساکن و پیرانه کی شود
سایه ها شبنم سوری دیش بیت
ای آفتاب روشن و دوی سایه ها مارانهای از تو تمامست اگر کنی

دام آهو جای دیش بیت
دام شوای اهو و خنی که نزدیک آمد کز غمت دیوانه کردم روی در صحرانم
کنج حن دیش مطلع

ای میان مفلان کنجی نکهبان تو کیست آن مای تو همه از ما بگو آن تو کیست

جان کمال بخندی دیش **مطلع** نری هست
منو که مرابه ز تو بارد کری هست معوج نباشد که ز جان دوست

پاره جان و گوشه جگر اشرف دیش **بیت**
پاره جان و گوشه جگر از تو کس چون کند شکیبایی

و سروری فقیر دیش بیت
کو کلبی صبار قلدی ابره پاره در اول جگر گوشم عجب بر پارس آن گری

روح پرور حن دیش **مطلع**
الوداع ای دل که دلبری رود روح بخش و روح پروری رود

طیب سروری فقیر دیش **بیت**
ای سروری فرخنده اولوایم بدع اول طیب دبه بیچاره بیمار

داغ دل خرو مطلع آنواره محبوب بلر حقند دیش **بیت**
کوجه همه چشم و چراغ دلند سوخته داند که چه داغ دلند

مردمک دیره حن دیش **بیت**
نی لعل لب پر شرم ز در مکنون ای مردمک دین آخر نظری بر ما

کسی وله ایضا **بیت**
دریای آسمان زده چو تو یک کبر هر شب اگر چه موج زنده هزار درد

بت گاتی دیش **بیت**
پایه ایست که بر پای نقره خالی پای این پایه بنه سر بر منبت مال

سروری

و سروری فقیر دیش بیت

ای پوری مصحف جاک کور کافور کنگ سحره ایلر ایدی الکا اوقیوب باوتا

شکر کمال بخندی دیش **مطلع**

این بیوه شیر یو مکران باغ بهشتی وین مور بهشت از شکر ناب شست

شکر پاره شمع سعید دیش **بیت**

هر شکر پاره که در می رسد از عالم غیب بر دل ریش عزیزی نمایی آید

چشمه نوش نظامی شیرین و صندره دیش **بیت**

پنجم آهوان آن چشمه نوش دهر شیر افکنان را خواب هر گوش

انگبین حن دیش **بیت**

ز خاموشیت عیش بنده تلخست دهن بکشا که جمله انگبین

مکی و کان نمک کمال بخندی دیش **مطلع**

گفتم مکی یا بشی گفت که هر دو کان نمکی یا بشی گفت هر دو

قطره باران وله ایضا **بیت**

تو لطیف خواه در دل خواه در چشم آفر قطره باران بود در پست و در بالا

آتش نظامی هفت پیکرده سقلاب شاه قوی و صفت دیش **بیت**

بانوی سرخ روی سقلابی آن برنگ آتش و برج آلی

آینه اشرف دیش **بیت**

تو آینه صافی و زنگار رقیبان آینه بهر حال زنگار نکه دار

مایه نان کریم کجبه سفره عزم ایدن محبوب و صندره دیش **بیت**

در نامردن و داعت ای مایه نان دای که چه عذر بود ای شمع طراف
زان ترسیدم که اشک من سبب شود کرد تو در اید ز رهت دارد باز

درخت ناز کمال خجندی دیش بیت

سرد می کشد ز ناله مای درخت ناز هر جا که هست شاخ کلی غزل لب است

درخت شیرین نظامی شیرین با ناز دیش بیت

من آن شیرین درخت آبرام که هر حلوا و هر جلا با دارم

شاخ کل کمال خجندی دیش بیت

شاخ کلی بگریه مگر آرمت ببار بی آب شاخ تازه کجا در برآمده

شاخ نازک وله ایضا بیت

بباری کل زدم ناکه براو گفت چرا بر شاخ نازک می زنی سنگ

دل و دیره شاعر محمود اولاد محبوبه دیش بیت

کردون زنی تب تو یارب دارد بر چهره خود هزار کوب دارد

ای جان و جهان و ای دل و دیره نازک تن توجه طاقت تب دارد

شکرستان حسن دیش بیت

خرو پروین اگر شیرین و شکر داشت تو بدان لایهای شیرین شکرستان من

باب بیست و هشتم سوز بیان در که عرب کلام عجم

سخن دیر چون وصف محبوب و بیان معانی کلام ایله اولور مناسب که

کلام او صافن دخی بیان این و ناکه اهل کلام اولانلر شعرن انلی ایله

وصف این لر فصل اول اطلاقت عرب بیان در لولو

لولو سروری فقیر دیش بیت

بوسروری شعری لولوبه تشبیه اندک نظر ایدر کن در دیشک او صاف شاعرده

الماس نظامی مخزن اسرارده دیش بیت

تیغ ز الماس سخن ساختم هر که پس آمد سرش انداختم

وجه شبه تاثیر در بلکه هر کیم که کند و کی نظمه قصاید میسر اولیو

هلاک اولقدر لیلی سحر هوای دیش بیت

مرا آفرین که درین شرعایی آن دارد ترا هوای سحر آفرین می گویم

وله ایضا قطعه سوز خسر و باید و الفاظ حافظ در

نار کیم های حسن و آنکه حیالات کمال در سخنهای هوای یک بیک موجود دان

شعرا و بشناکر نشنوده و سحر حلال سوز سحر دید کوی جلب قلب

اتر کچون و هر کیم انوار نظیر کتور مکن عاجز اولر فیچون در

رسول علیه السلام بیور من بیان لیلی و بیان مقصود که اظهار

دیر لر لفظ افصح و ابلغ ایله بعضیلر دیشلر بو حدیث شریفن مقصود

ذم بیان در که تصنع و کلام در و تحایل لفظ و استمالت قلوب

ایچون تکلف در اما حق و تحقیق بودر که بو حدیث شریفن مراد

مدح بیان در که شعر حقنه صریح وارد اولمدر ان من الشعر لحکمه

و محققون سحر حلال اطلاق اینر لر مزموم و قبیح اولان حلال اولر

و رسول الله علیه الصلوٰة والسلام حضور نه جانب شرفن اکی کسده کلوب

فصاحت و بلاغت بر له تکلم ایدر اصحاب تعجب ایلیوب رسول الله عم

اول وقت بیور شد مقام قرینه در که مراد مدح در ذم دلدار
شعبه نظامی مخزن اسرار و صفند دیش **بیت**
 شعبه تاز بهر الیک ختم هیکلی از قالب نور ختم
شهر وله ایضا **بیت**
 چون سخت شهر داران کن شهر سخن دامکی افشان کن
برو شهر وله ایضا و صف اسکندر نامه **بیت**
 بخونی شد این چو بدر منیر چو شمس فکر روشن فی نظیر
ترنج گاتی دیش **بیت**
 که این ترنج سخن گاتی بصر برند که دستها که بر دواز ترنج بوی ما
ضمیر ان سوز دیش **بیت**
 شود بخت سر زلف ضییران صفش بوستان دلم رسته ضییران سخن
عیسی خرو خسرو نامه ده دیش **بیت**
 بزرگان خازن گانه اش گویند حکیمان عیسی جانهاش گویند
روح نظامی هفت پیکره دیش **بیت**
 سخن کو چو روح بی عیب است خازن کیم خانه غیب است
صنم خرو مطلع انوار و صفند دیش **بیت**
 این صنم نو که شد اندر حرام هست سراپای بخونی تمام
عروس نظامی اسکندر نامه و صفند دیش **بیت**
 بهار بصر نیگوی خسته عروسی بصر زیور آراسته

عصار مهر و مثنوی و صفند دیش **بیت**
 عروس نظر را آیین و گلابین بود بی هیچ شک ز احسان و نجیب
و جای تحفه الابرار ده دیش **بیت**
 ای پاز آوازه کوس سخن شاهد جانهاست عروس سخن
 طفه عروسی که ز زیور تهی آید از و دلبری و ده دهب
 چون کهر نظم حمال کند غارت صد قافله دل کند
 چون کند از قافیه خنخال پای پای خردمند بلغزد ز جای
 چون دو مصراع کند ابروان رخنه شود قبله پیر و جوان
 معنی رنگین چو کثر غازه اش باغ شود دل ز گل تازه اش
بکر خوا جو دیش **بیت**
 زاده خاطر خوا جو که بکر است حیف باشد که بر نرسد ز جهان دست
و ابویز بد دیش **بیت**
 نو عروس بکر فکر مکر بر انداز و نقاب ز ورق زترین بینارند مهر و موم
کیمیا و نیر و آب حیات خرو اسکندر نامه دیش **بیت**
 نهی سکه کیمای سخن که یک جو دیش و نیست جای سخن
 اگر عمر جاوید بخونی م اوست و کر چشمه زندگانه اوست
سجیل گاتی دیش **بیت**
 محکم تر از از سجیل ایات روشن هرگز ساخت ز آهن و رو کرانه
اقلم حضرت مولانا دیش **بیت**

بیت من بیت نیست اقلیم است هر که من هر که نیست تعلیم نیست

فصل ثانی عبادات عجم بیان در

و در نظامی اسکندر که سلطنت و کلمات حکمت و نبوت و صفات دین

بآن همه در بیان هر سه **بیت** که دامن عالم از کج پر

کهر انور دین دین **بیت**

ز نظم و نثر بنام نوازند آوینم بکوش و کردن ایام عقد های کبر

و جای دین **بیت**

در بلورین صدف چرخ کهن نیست و آد کهری به ز سخن

کوه کال خجندی دین **بیت**

پیش که زمان چه حاصل و صف پر ^{آنگاه} دانه کوه چهره ریزی مرغ از ^{خواهد}

و سرور فقیر دین **بیت**

چو نظم سرور ایله بی فهمه عرض کوه اولز چون که هر نادان الیه ویز ^{حک}

در معری دین **بیت**

دارم سخنان تازه چون تر کهن آخ بکف آرم بر ریاب سخن

سیم نظامی سخن از اسرار ده دین **بیت**

سیم سخن زن که درم خاکه اوست ز چه شود آهوی فقر که اوست

جام کیتی غمائی وله ایضا **بیت**

نظر کن درین جام کیتی غمائی ببین آنچه خواهی ز کیتی خدای

آب شاعر دین **بیت**

در نظم

در نظم پاک من نظر افکن که که کبری سازد ز سطح آب مه انور آینه

کلاب خاقان دین **بیت**

در دسر شش ماهه بنا چیر شود از هر که بسوزد کلاب سخن

باد رنگین شاعر دین **بیت**

باد رنگین است شمع و خاک رنگین است ^{میستان} باد رنگین می فروشد و خاک رنگین

لوزینه خسرو شیرین مکتوب و صفات دین **بیت**

بدر هر خطی رمزی نبشته بهر لوزینه الماسی سرشته

کوثر آیین وله ایضا **بیت**

تیکس ازین رحیق کوثر آیین شرابی ریخت در جام بلورین

نافه شیخ سهروردی **بیت**

شنیده که مقالات سعید از شیراز می برند به عالم چون نافه ختنی

و چه شبهه بایچه طبعه در محوس و مقوله **شیخ** خاقان دین **بیت**

طبع سخنم همچو عسل خواهد بود طبع چو شکر فکند در شیر سخن

صنم خانه نظامی اسکندر نامه و صفات دین **بیت**

بر آکنده از هر در یک دانه بر آستم چون صنم خانه

وله ایضا مدح خسرو نامه **بیت**

نهادم تکیه گاه افسانه بهشتی کردم آتش خانه را

چو شد نقاشی آن بتخانه دستم جز آتش برو نقشی بستم

جان وله ایضا **بیت**

وقتی
مراد کیتی
ایضا

سخن جانست و جان دارویی نیست مگر چون جان عزیز از مهر آنست

زندگانی و له ایضا بیت

سخن دانی که دارد زوق جانی عشق جان خواند و هم زندگانی

میوه لاتی دیش بیت

لاتی چون شعر نبود پخته کی زشت دهد وقت خامی میوه ای بوستان نبود لذت

کلکشت بوستان نظامی بکندر نامه و صفه دیش بیت

چو بایم برین باغ رضوان رسید درش را بمن داد رضوان کلید

ز هر میوه و گل که چیدم در آن بخیلی نکردم چو تنها خود را

ز بودم ز کلکشت این بوستان بی سبب و نار از نی بوستان

باغ و حن و سرو و له ایضا بیت

جو فرمود شه باغی آراستن سخن لاشتن سرو پیراستن

کل صبر که خواجو دیش مطلع

اگر چه بلبل طبع هزار دستانت حدیث من کل صبر که کلشن نیست

کجای سوز دیش بیت

در مدحت صد تو بستم شوی و با دیگر شعرا استی باغ چون باغ

باغ لاتی دیش بیت

این باغ نظم را که از حور معنویت وقف جناح آن شه جنت مآب کن

کنیز و خدمتکار خرو خرو نامه پادشاه ز نامه عرضه دیش بیت

ترا هر چند بهر عشرت و نوش عروس ملک بی باشد در اغوش

ولی بگو مرا کز روی زیبا دی در سینه لک زار و شکوبا

تماشا کن که کو ابر ز دپچیزی سر پر شاه را باشد کنیز یک

کوش بخت کرد در خاص درگاه

فکر نخل سرو بد در کوز گاه

نظم **باب سب** مذکور چون که کتاب بحر المعارف بود دکلو

معارف جلیله واقف اولد که و بوقدر نقاب معارفه شاهد قلند

پس کنند ملاحظه و مجاهد قلوب نیچه خیالات غریبه و معارف عجیبه

اختراعنه قادر اولورن و خیالده معتبر وقت و لطافت در مقرر اوده

وقت و کثرت دکلر نیتکم خرو مجنون نامه ده دیش بیت

خواهی که به از بهت کشاید خرسند شو بهر چه مزاید

ز اندیشه دقیقه نغمه خیزد و ز بیخاتی ارد مغز خیزد

از اندک خوب شوفانه بی از حشوات بی کرانه

یک دانه ز نار پخته در کام بهتر از هزار ای خام

یک شاخ که میوه دهد تر بهتر از هزار باغ بی بر

و جای تحفه الابرار ده دیش بیت

کوهر این گان همه یکنو نیست لولوی غمان همه یک سنگ نیست

اگر که درین گان جگر خورده کوهر رنگین بکف آورده

کوهر و لعل از دل گان می طلب هر چه بیای به از ان می طلب

و بلبل که نظیر و نثوره مناسبت ملاحظه سی امرا هم و رکن اعظم در

غقه کی شادی بلوب حظ ایلزم **لیر** بوجها ایچره سرورک اولسون آدام بیج
 وکوقیا سن اوزره هر ییده که یوزکی صبحه تشبیه این لر کر کر که
 زلفی شامه تشبیه این **لر** و هر جن که یوزه صبح اطلاق ایره لر
 کر کر که زلفه شام اطلاق این **لر** و هر ییده که صبح سنک خسار که
 عکس دن بر پر تو در دیس لر کر کر که شام سنک زلفک تلند با شمه
 در دیه لر تابو اوج و صفزه امتیاز ظاهر اوله **نیتک** فائلی دیش
 بر توی از تاب رخسار تو صبح **نیتک** شمه از عکس کیسوی تو شام
 و هر ییده که یوزکی لاله یه تشبیه این لر کر کر که کوزی بادامه تشبیه
 این لر و چون زلفی سنبله نسبت این **لر** لای شکره تشبیه اتمک کر که
 نیتک تقیم ایروب مولانا رکن الدین دیش **نیتک**
 نشانه رخ و زلف تو لاله و سنبلی نمونه لب و چشم تو شکر و بادام
 و هر ییده که یوزی خورشید تشبیه این لر کر کر که زلفی سایه یه
 تشبیه این لر نیتک دیش **نیتک** بر توی چو خورشید تو در سایه زلف
 راست چون کوکبه صبح طلوع **نیتک** و اگر یوزی آفتابه تشبیه این لر
 کر کر که دلیل روشن ایله اثبات این **لر** نیتک شیخ سعد الدین دیش **نیتک**
 بافتاب بماند مکر مکر معنی که از تأمل او خیره ی شود ابصار
 و فردوسی تناسب رعایتند قاشی کمانه و کیوی کند تشبیه تمش
 دو ابرو کمان و دو کیو کند ببالا نکر دار سر و بلند
 و اگر بر وصف غریب ایله قری سروه و یوزی آیه تشبیه این لر جایز

و بولا انزاب دیر **لر** نیتک شیخ سعدی دیش **نیتک**
 من ماه ندین ام کلدار من سرو ندین ام قبا بوش
 و محمد مکر دیش **نیتک**
 راستی جز روی و قد تو که دیر ماه تابان بر سر و سهری
 و کر کر که کلمات غیر فصیحه دن احزان این **لر** **نیتک** امیر معظمر
 احمد پاشا اول زمانه بولم دیش **نیتک** قامت
 صور دم رقیبه ایشرب دلدی **نیتک** احمد ایلیه قیامتدن سوال اتمک دن
 کند لر سوال اتمش **نیتک** لفظ احمد خطاب قلنیوب ابلیس ایله صفتلوق
 وارد **نیتک** لفظ ابلیس مقدم اولم اول احتمال اولم ایزی دیش **نیتک** جواب
 بیورب دیش که او بیله وزن ایچون ابلیس لفظک یاسی حذف اولم
 فصاحت بولم ایزی **نیتک** ابلیس اهدا و زرینه تقدیم اولمق مناسب کلر
 ملان اولان خود ایزی ابلیس ایله صفت **نیتک** پس هر ییده فصاحت
 اعتبار اتمک کر کر که مقبوله انا **نیتک** اولم **نیتک** دیش **نیتک** الکلام الفصیح
 مایرخل الأذن بلا اذن **نیتک** شرطست بتان را که چودر نا آیند
 از روی کرشمه شیوها بنمایند **نیتک** که غمزه زنده و گاه زلف آرایند
 اینها هم چیست تادی بر بایند **نیتک** و چون باعث نظم عشق در کر کر که
 سوزده سوز و عشق غالب اولم **نیتک** دیش **نیتک**
 این همه کفیم ولی زین شمار چاشنی عشق بود اصل کار
 عشق که رقص فلک از نوادست خوان سخن را تمک از شور است

و روایت اولی که عشق جلال بهادر ایرد و چو باله شاعر و بخیا
سخی قلور و ضعیف قوی و اول عشق حق تعالی و علا حضرت تندر
ظهور ایرد و بکند و جمال باکمالی مشاهده ایرد و **کنت کنز الخفایا**
فأحببت أن أعرف حسب نجه عالمی خلق ایرد و **يحبهم ويحبونه**
مقتضا نسخه آدمی محبت اندی • نیتکم حضرت مولانا دیمش **بیت**
يحبهم ويحبونه چه گفتار است • در و ن پرده مکرویش خریدار
• و خبرده وارد اول مندر **تغشقا و لو بهر بیت**

و فرست عشق هر چه بخیر عشق نافه ^{است} تا چند ترک فرض کنی بهر نافه
• و شیخی خرد و شیرین ده دیمش **نظم**

حقیقه این من سک عشق بازی کتور باری آله عشق بجازی
که ایکن دخی بی درد اولیلکن تو کرم اولسن سرد اولیلکن
و عاشقده لایق اولدر که هر حسن و جماله که نظر ایرد لر آیه مرآت
آلهی بلوب جمال حتی مشاهده ایرد لر نیتکم حایین خوار زمی دیمش
اکور روی هر وی بی چشم دل نظر کرم نکورم جز بدان وجهی که هست این ^{بیت}
و شهوانه نظر شرعاً مذموم و عقلاً غیر مقبول در نیتکم صایین آله ^{دیمش}
من غلام آن جوانمردم که چشم خویش را بر جمال خوب رویان بی خیانت افکند
و خبرده وارد اول مندر **من عشق و عفو و کم فیات مات شهید**

• و وله ایضا **بیت**

هر که او عاشق نشد چو هست کره علم جهان نشن حاصلست

• و سروری فقیر دیمش **بیت**

بر هوایم ای سروری شو یکم اول غلام باد عشق اول من هم هرگز غبار مرآت
و عاشق صادق المادیر لکه لذتی حظ نفا عشق و شوقی و عانی
اولوب ملک کی پالک اوله حدیث فرسیده وارد اول مندر
اینها الثابت التارک شاعر دیمش **شهوة لاجلی انت عندی**
کله بمن لک ملائکتی و شاعر دیمش **بیت**

کنار و بوسه بر عاشق حرامست اگر مردی قناعت کن بدیدار
• و ضائن الدین دیمش **بیت**

عشق باز آن دیگرند و عیش آن دیگرند آنچه با فرهادی بینم در پر دین ^{نیست}
• و شاعر دیمش **بیت**

کوه کن جان کنده از نقش شیرین یافت کیم عشق باد او را که پیدا کرد کیم از دست ^{ریخ}
و خبرده وارد اول مندر **طوبی لمن ترک شهوة حاضرة لو عود**
غائب لم یوه • و وله ایضا **بیت**

ای غریبان قلزم شهوات اکثر فا ذکرها دم اللذات
• و حضرت مولانا دیمش **بیت**

دشمن ارچه دوستانه گویدت دام دان کرچه ز دانه گویدت
کر ترا قندی دهد آن ز هردان کر بتی لطفی کند آن قهر دات
• و حایین خوار زمی دیمش **بیت**

من آنچه شرط بلاغست بانوی گویم تو خواه از سخنم پند گیر خواه ملال

لاجرم نثني صورت ایدوب **هو الذي يصوركم في الارحام**

مشاهده سن قلمو کرد **• نیتک جای دیش بیت**

ای درین کار که هوش ربای **• روز شب چشم نه و کوش کشتی**

• وله ایضا پند

نقش نی خامه نقاشی که دید **• نغمه بی زخمی مطرب که شنید**

انر صنع ندیدن سهلست **• زان بصایع نرسیدن جملست**

• و صائن الدین دیش بیت

مانظر بر روی او از راه معنی کرده ایم **• هر که مار بسته صورت شناسد** ^{هست}

• و سروری فقیر دیش بیت

ای معلم کل سرور دیده کتاب عشق کور **• بولع استرسک اگر من عند علم الکتاب**

و محبوبه و هم اولد که و هم جمیلی **• اقی و جرت و جری نلزی فیل**

• السموات والارض حنیفا حنیفه جانب جناب قدسه توجیه این **•**

• نیتک جای دیش نظم

روی در آن کن که تاروی داد **• صرد و امید برویت کشار**

چشم بر آن نه که زرد زخت **• روشنی چشم جهان بین تخت**

دست در آن زنده که از آن شد بپای **• قامت قدرت بفلک فرق ساي**

• حکایت فضل بن عیاض خلیفه بغداد هارون الرشید که جمال جمیل

کورب دیش **• یا حسن الوجه ارحم هذا الوجه واعتقه من النار**

• شاعر دیش

بوقت صبح شود همچو رور معلوم **• که بآله باخته نرد در شب و بچو**

و محبوب بر خوب و جمله اولق کر کرد که عاشق کار عشق نقصان

کلیوب بلکه از دیاده اوله **• شیخ سعدی دیش بیت**

دینار می غمی و پرهیزی کنی **• بازار خویش و آتش ماتری کنی**

• و شیخ الشراسیخی دیش بیت

محبت زایل اولور چون عذر **• حکیم ایدر که شهوانی مرفور**

انویچونه اطبا دیشل الجماع یسکن هیجان الفسق و امن غیر المعشوق

• و ابن کمال دیش بیت

کل کی مائل اولوب هر خاره و پرمه **• سر و کی سرکش اولد تک بالاد امان** ^{اول بوی}

• و صائن الدین دیش بیت

اگر کسی طبع خام کند تو بگو **• مکن مکن که پشیمان شوی و بد** ^{باشد}

• و سروری فقیر دیش ختم کلام

ای سرور که عشق غیری خطا در بنی **• بود در علم بنم و الله اعلم بالصواب**

• و بلخی کیم بعضی او ستاد در متشابه و مشتبه اولان الفاقی نظره

درج اتمکی و بعضی حروف در حالی اولانی بر بیت اتمکی **• یا جمیع حروفی**

بر بیت جمیع اتمکی **• یا مقطع و بی نقطه و دورت حروف غیر بولغیان**

یا نقطه دن حالی اولان حروف مختلفه **• مرقع یا غیر مرقع یا تلفظه**

ربان حرکت قلیوب **• یا طوداق حرکت قلیان حروفی یا تکریر حرف و لفظ**

ایله بولنانه نظم اتمکی جمله صنایع مشکله دن بیلوب **• و بر لفظ ایله هم** ^{جواب}

زلفک چو دوتری بند قیلوب بند ^{سینلی} خلقه بکوش دیشک عقد کوهی
خوش بختلود کللی سروری شویمیم
برده دوتر ملک کوی بر خوب دلبری

مثال جامع حروف بیت

مشیت فیض هوش ظل خدا قطع سکر صلاح جند غزا

مثال دیگر بیت

اثر وصف غم عشق خطت نذر حظ کسی جز بضلال

مثال مرکب از چهار حرف بی نقطه و مقطع بیت

دُر دَار دَوَاو دَا دَا دُر دَاو دَاو دَاو دَاو

مثال حروف بی نقطه و مرقع رباعی

اول ملک ملک ماه عالم اول ملک سک راه آدم
عادل ده کامل و مکمل آدم دم و اکرم و مکرم

مثال حروف بی نقطه و غیر مرقع خزل

ککله کاوله حصار کرم اساسه ککله کاوله ممتد مصالح عالم
سرو را اهل مکارم در رهلاک عرو که ملکه اول سرو سالار و سرو
سوار دلدل حکم و سوار ساعده ملک سرملوک و دلارام ملک و اصل حکم
اور در مکارم دارم مالک معمار اولور او در ده و او در لودر لودر مرغ
سرو در سرور و یک در او ملک که سالک کرم اولور سرور امام ام

مثال حروف که زبان حرکت انیمه بیت

امام امام و همای ها محبت محاسن و حب و فاء

مثال حروف که لب حرکت انیمه بیت

عین عا کرده شهید دیار تیغ کش عکری لشکر شمار

مثال الفاظ مکرره بیت

اگر کر نظر نظر کند نذر مرم هم بمن من بمن مرم مرم مرم مرم مرم

مثال جواب و عتاب قطعه

چو پرسیدم از آن مهر روی صر فی ز امر تبعد و نهی تصدع
بصر ناز و عتاب آن نازنین یار جوابم داد ابغز لا تصدع
بوتک بیانی بودر که لفظ ابغز تبعد نک امری در و لفظ لا تصدع نه
تصدع نک نهی در که اصله لا تصدع ایردی او یلیه سؤاله جواب اولور
و بوندک معناسی یوری باشن اغر تمه دیعکدر او یلیه عتاب اولور

مثال دیگر قطعه

دوون بکابر یار بخوی دیدی کم ای باقی کل معایز دفتر حرف ایت بیان مستقیم
لفظه الله دیدی کم منقول اولور می سوزده هیچ بن دیدیم کم بوندن استغفر الله العظیم
بوتک بیانی بودر که لفظ استغفر الله ده لفظه الله استغفر نک منقول
او یلیه سؤاله جواب در و لفظه الله منقول اولور کف استغفر

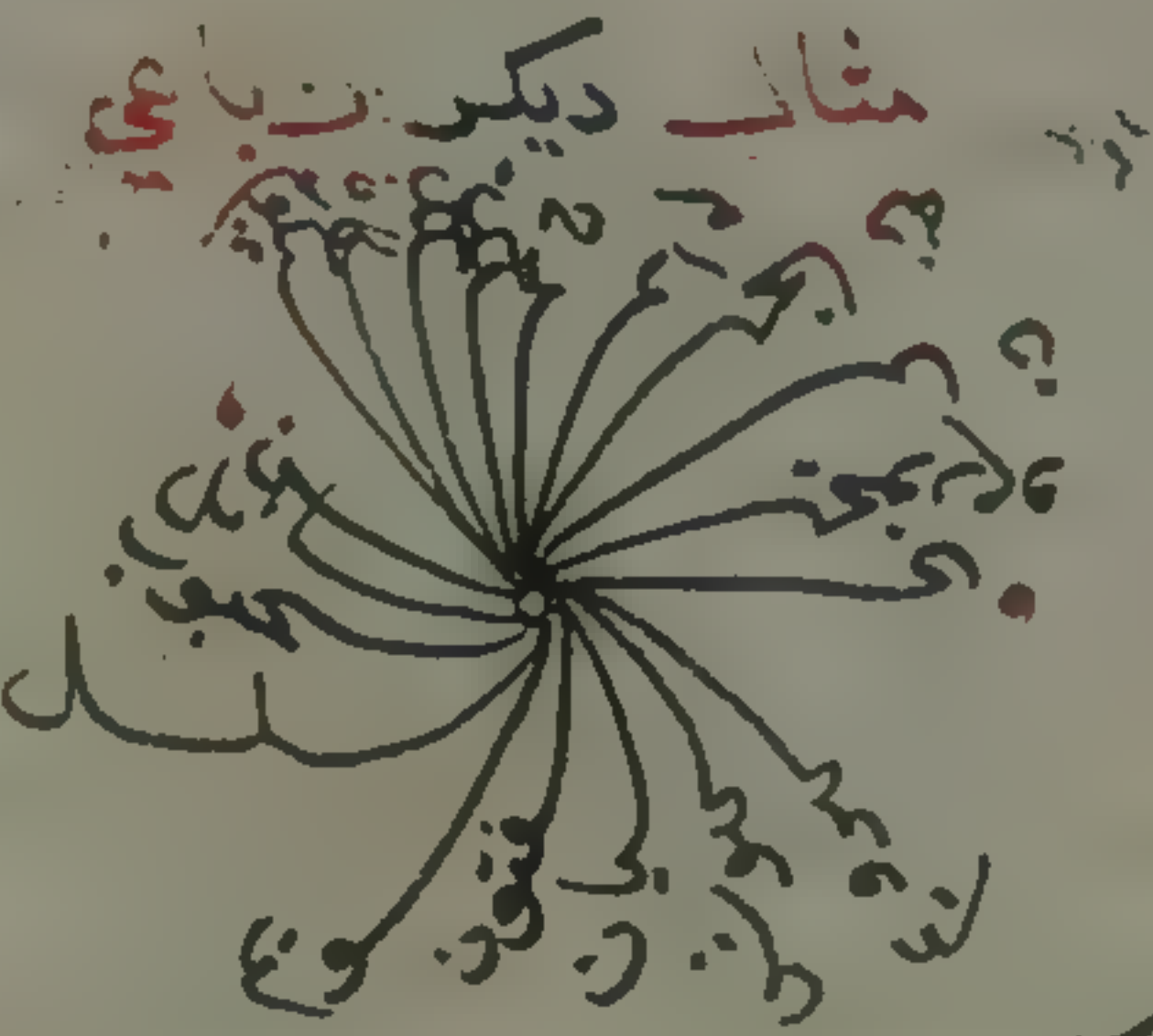
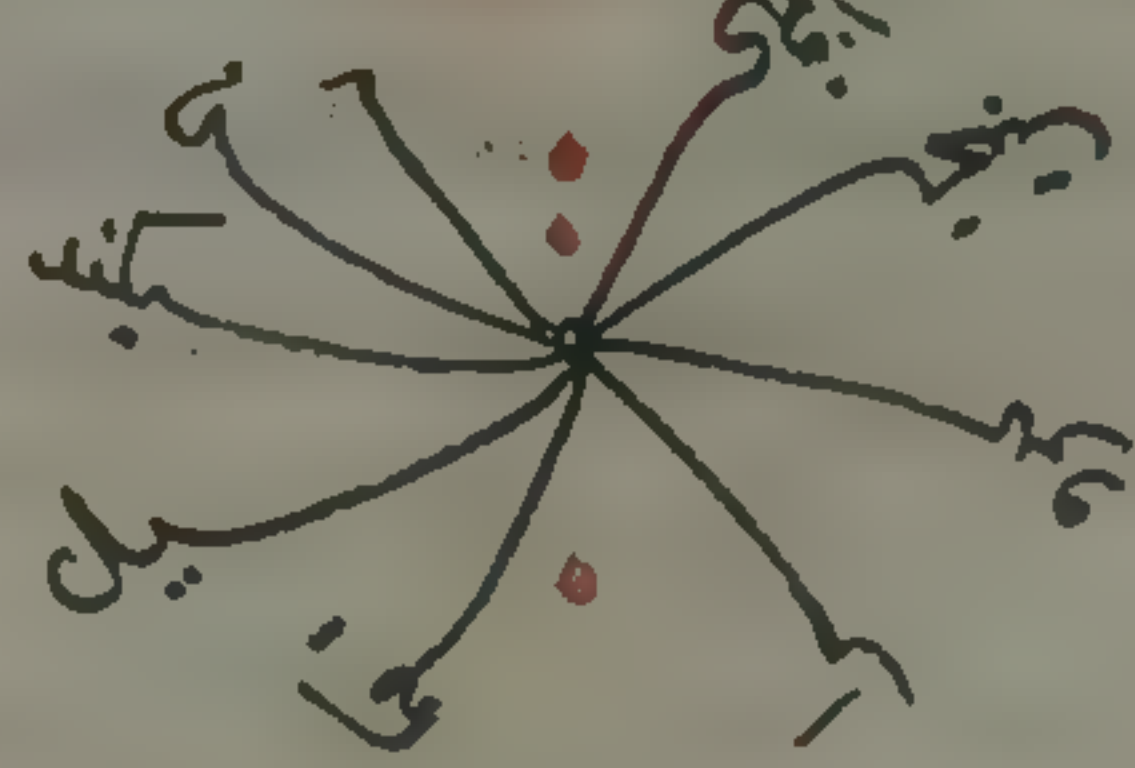
مثال دیگر قطعه

الله العظیم دیدی عتاب در صوفی علم لغت می کرد بحث کز جردل او را نبود از علم ابر
در لغت گفتا چه باشد موت و سم گفتن تا چند کوی مرک و زهر

بوتک بیانه اولدر که لفظ موت و سم نه معنایه در که الما جواب
هم الما بردعا و عتاب در مثال نظم که هر کلمه سنک اولی میم اولم
بیت اول

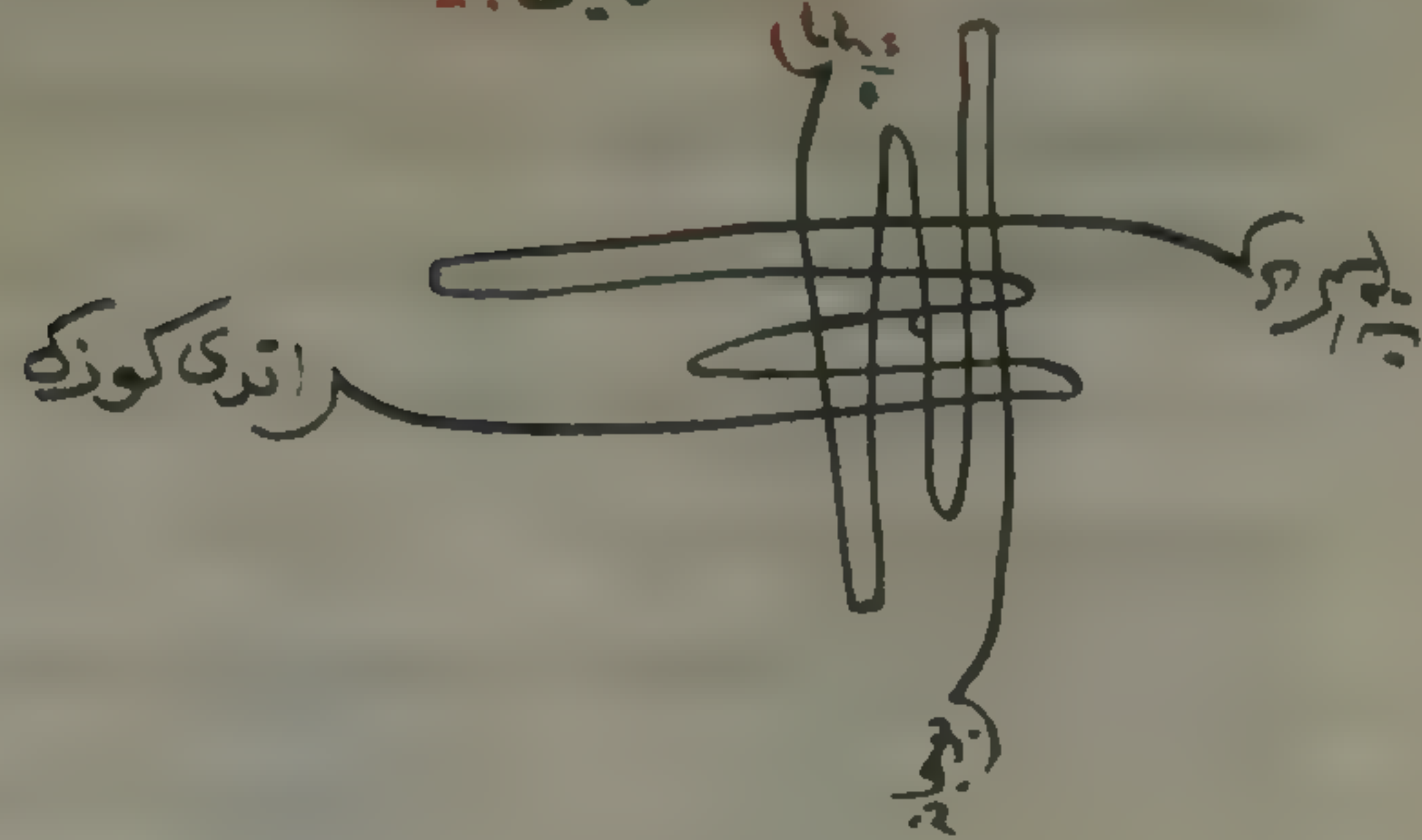
مثال دیگر بیت
اقل

بارب قل ایست و زینت نصیب
نهر من الله و فتحه قریب

مومنان محبوبان مومنین
مغنون میان مومنین
مومنین و میان میخانه مرام
مدرج مملکت مملکت مملکت مملکت

مثال دیگر بیت

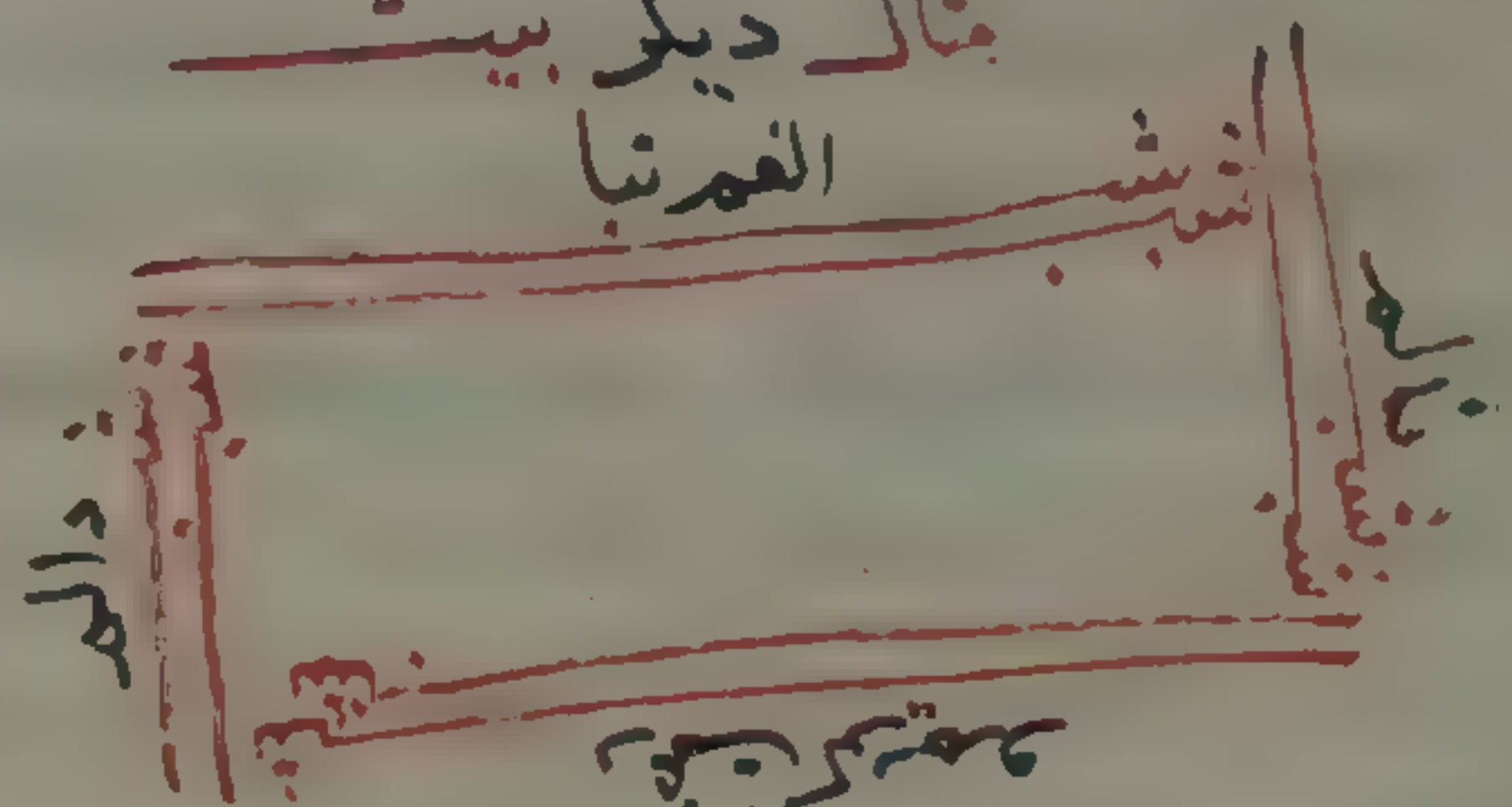
بوتک بیانه بویله یاز لقا ایله اولور. مکراندی کوزک مکر بوجانه
مکری کرم ایت مکرر ایتمه. مثال نظم که اوقیمیشی کلا اولم
کفتم صفا بوسه بده گفتاره. کفتم که ترا زردم کفتاپه
بوتک بیانه بودر که قافیه مصراع اولن او غلجقل یوق دیجک
یرده دیش او تدریب رضا و یرمد کلون حکایت در. و مصراع
ثانیه رضا و یرد کلکی یرده طودانی اوزادب اشته دیو او تدریب
حکایت در مثال دیگر قطعه
م م م م و ا ا ا ا م م م م
کیم او قورسه اشبو خلی آفرین

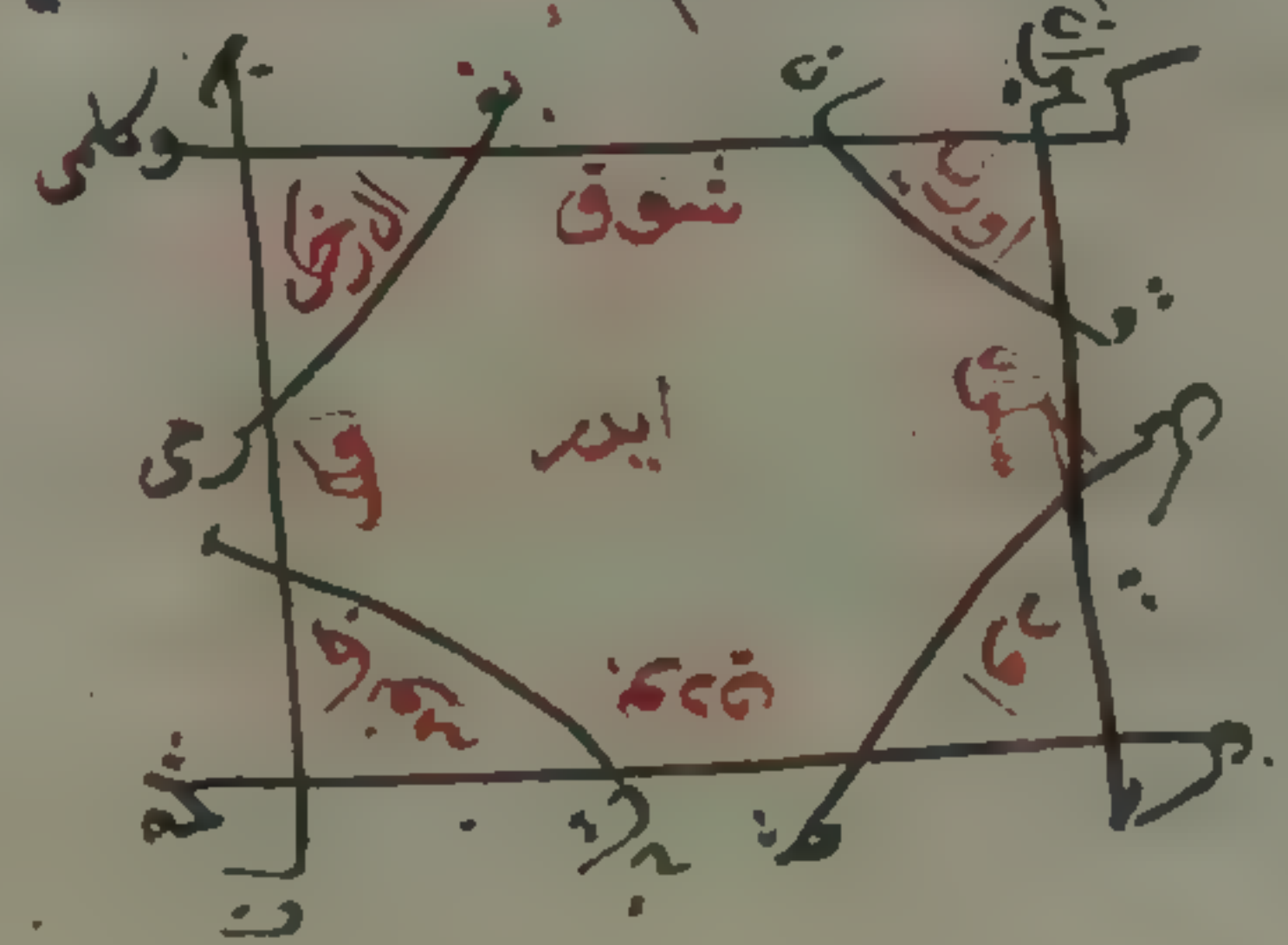
بوتک بیانه شوبله یاز لقا ایله اولور. چار میم و چار الف هم چار مد
ایکی لامک اورتیه سنده اوج نقطه کیم او قورسه اشبو خلی آفرین
بر اوج طاروی بی یولر ایکی بظه مثال دیگر چار میم

۱۰ کوه دیدم سکه صقن دوخته یاد ۸ ده و فایوق بی که قوزنار
 ۹ ایله بنا و اریجری کیم قوز ۳ و ۳ ده قلا قرار
 بونک بیله اولدر که ر قلاک توری اسملون او قیق کرک
 مثلا اون کوه دیر سکه صقن دوخته قوز یار و عیله هذا القیل
 مثال دیگر رباعی ابن مسعودی پخته کور چین
 ۴۵ توق ۸۷ قاز کهر چین ۹ طبقه قمرک ایچنده سنوکیل
 ۱۰ کوه دکن ایلیلم صحبت چینی

مثال دیگر بیت

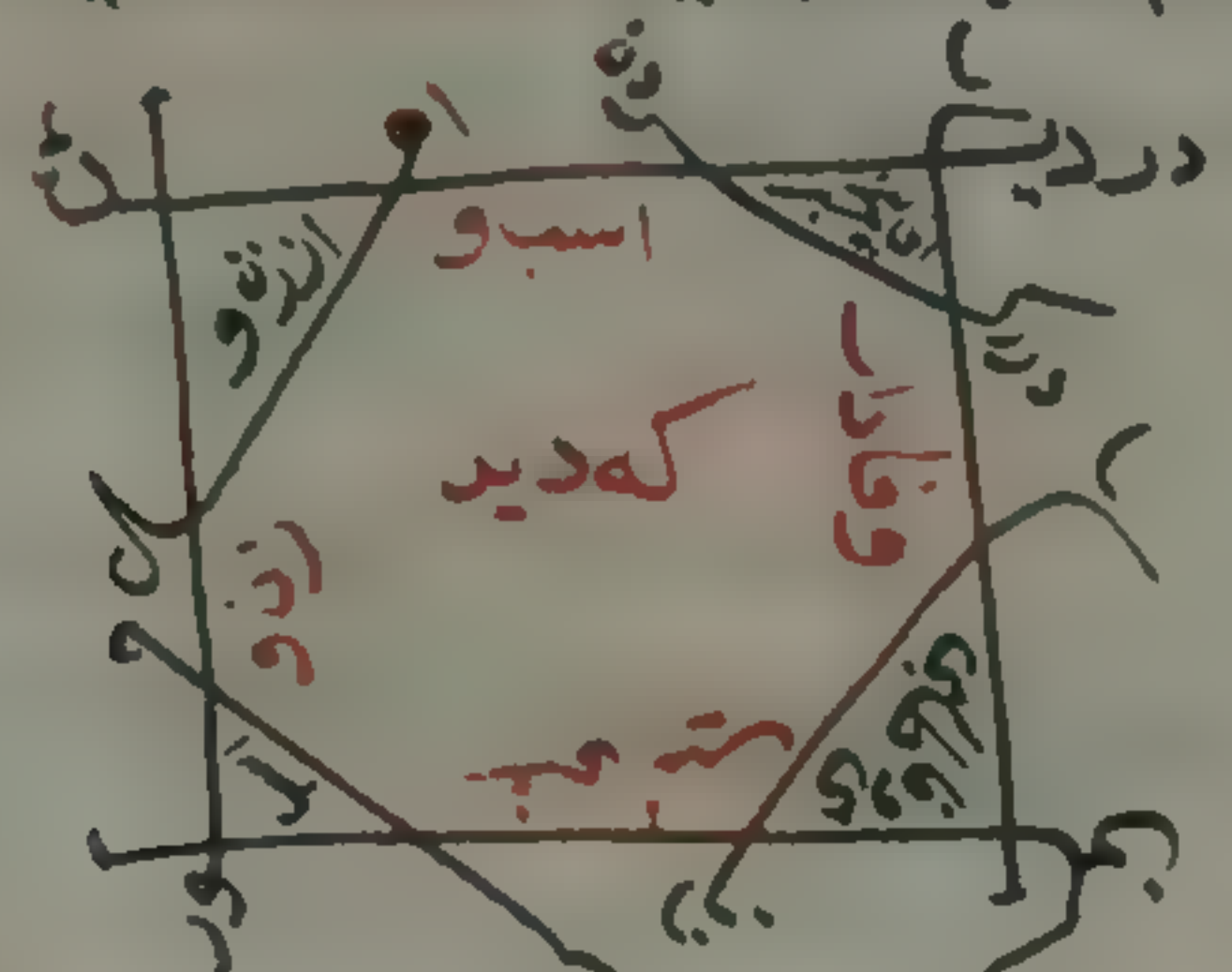

بونک بیله بویله یازلق ایله اولور شب شب الغم بنا شب شب عالم
 شب رخت کریم و شب شب عالم مثال دیگر رباعی

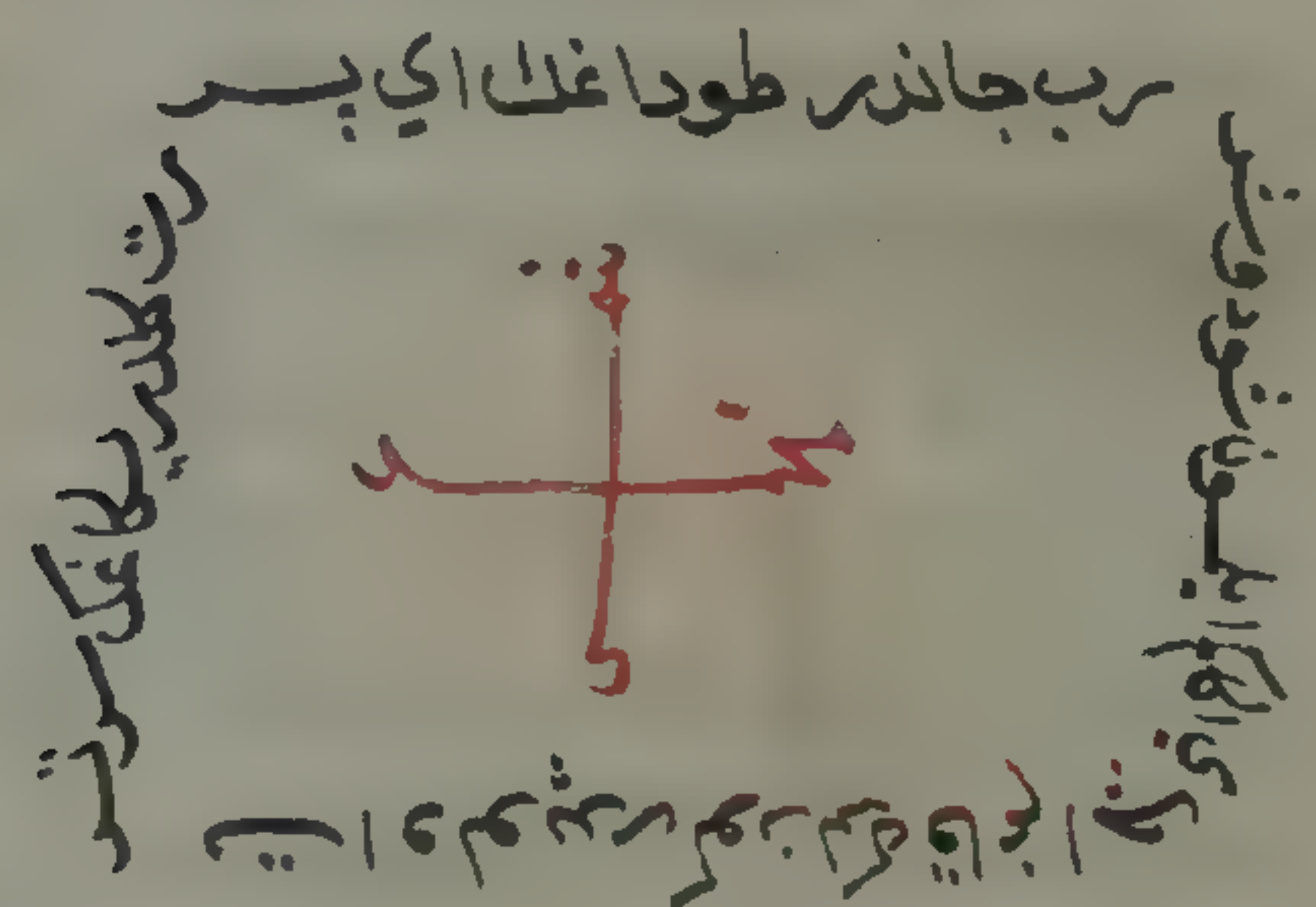
بونک

بونک بیله بویله یازلق ایله اولور کولمچانا بچک حیران ایدر
 بغری ستانه چشمک قان ایدر اورو لی ال رخک جانومه اود
 شوق لعلک بودی سکران ایدر مثال دیگر رباعی

بونک بیله بویله یازلق ایله اولور

در دیدم بودم سکن مار که دید در کردن اهل خرقه زنا که دید
 ای پنهان از زن و اسب و فای طلی اسب و زن و شنیر و فادار که دید
 دیگر

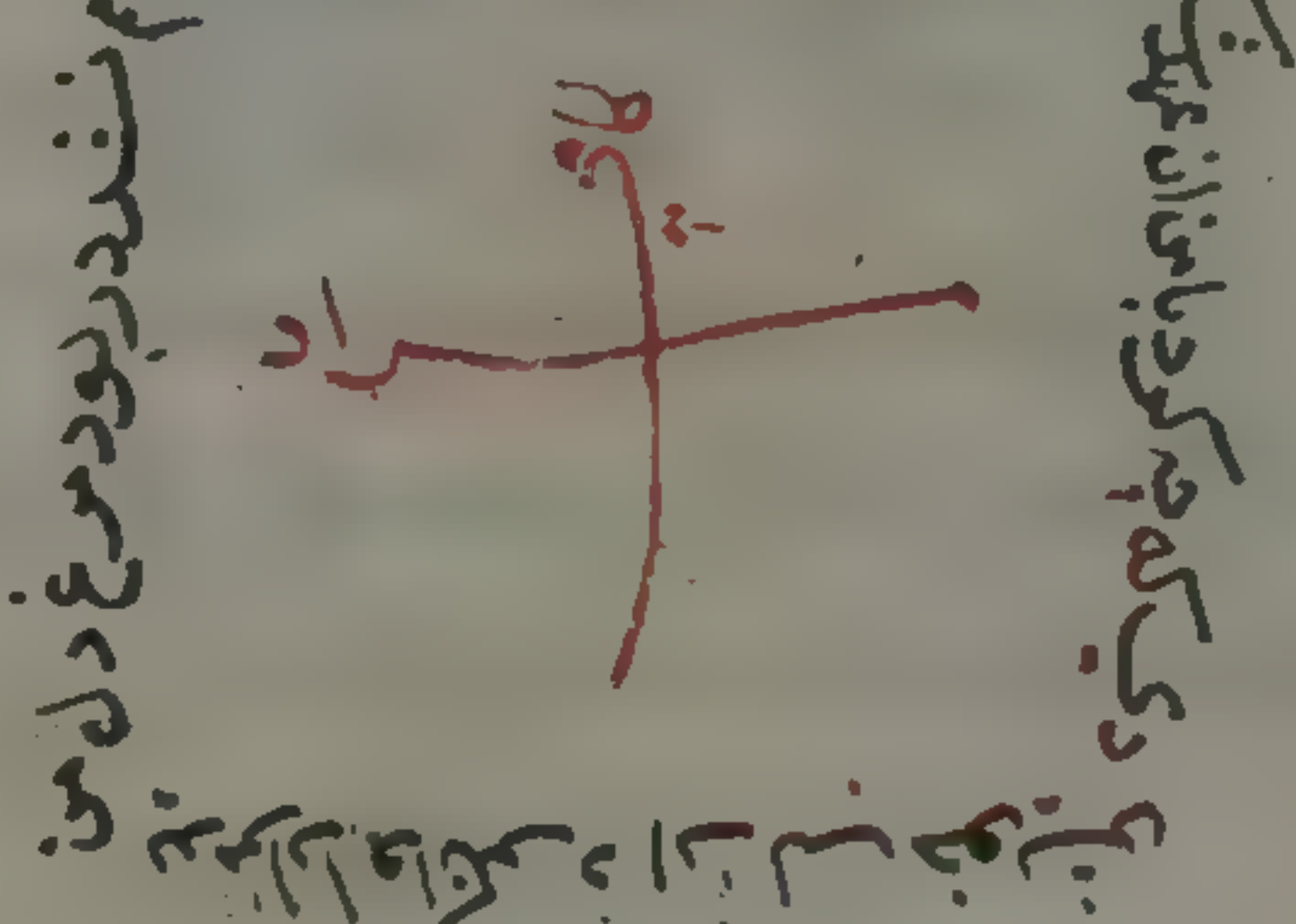

بونک بیله بودر که محمد دن میم و شمس دن شین الموب مشرب جاندر

مصراع اوله باشلوب و محمد دن حا و شمر دن ميم الو ب حمر ت
 کلرد یوب مصراع ثانیه باشلوب و محمد دن ميم و شمر دن
 سین الو ب مست اولو بررد یوب مصراع ثالثه باشلوب
 و محمد دن دال قلوب آنی الو ب یا ایله ترکیب قلوب دی الماکیم
 دیوب مصراع رابعی و قیوب مرتعی تمام اتمک کرک

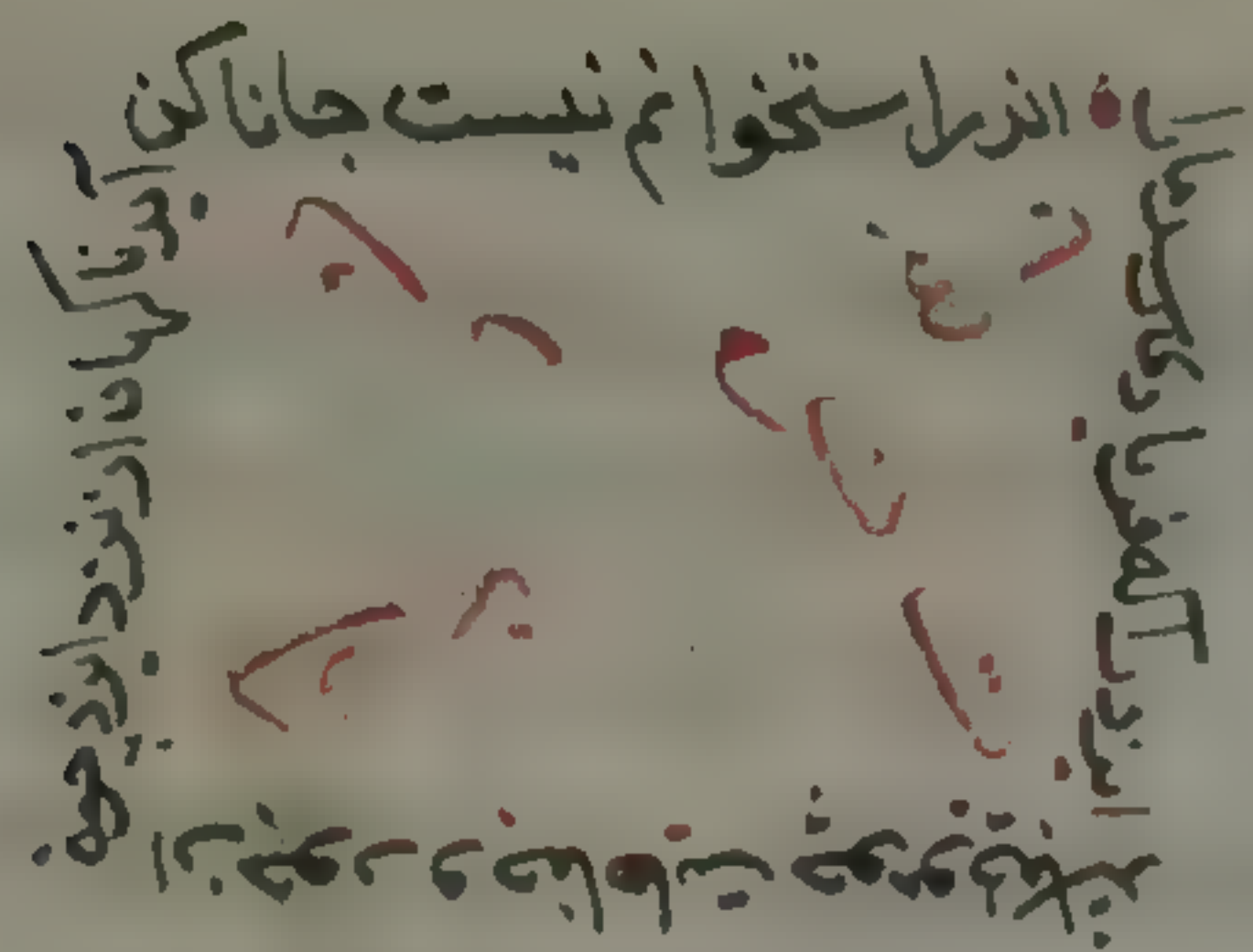
مثال دیگر رباعی

ری عجبی ز دات سیمین قیا

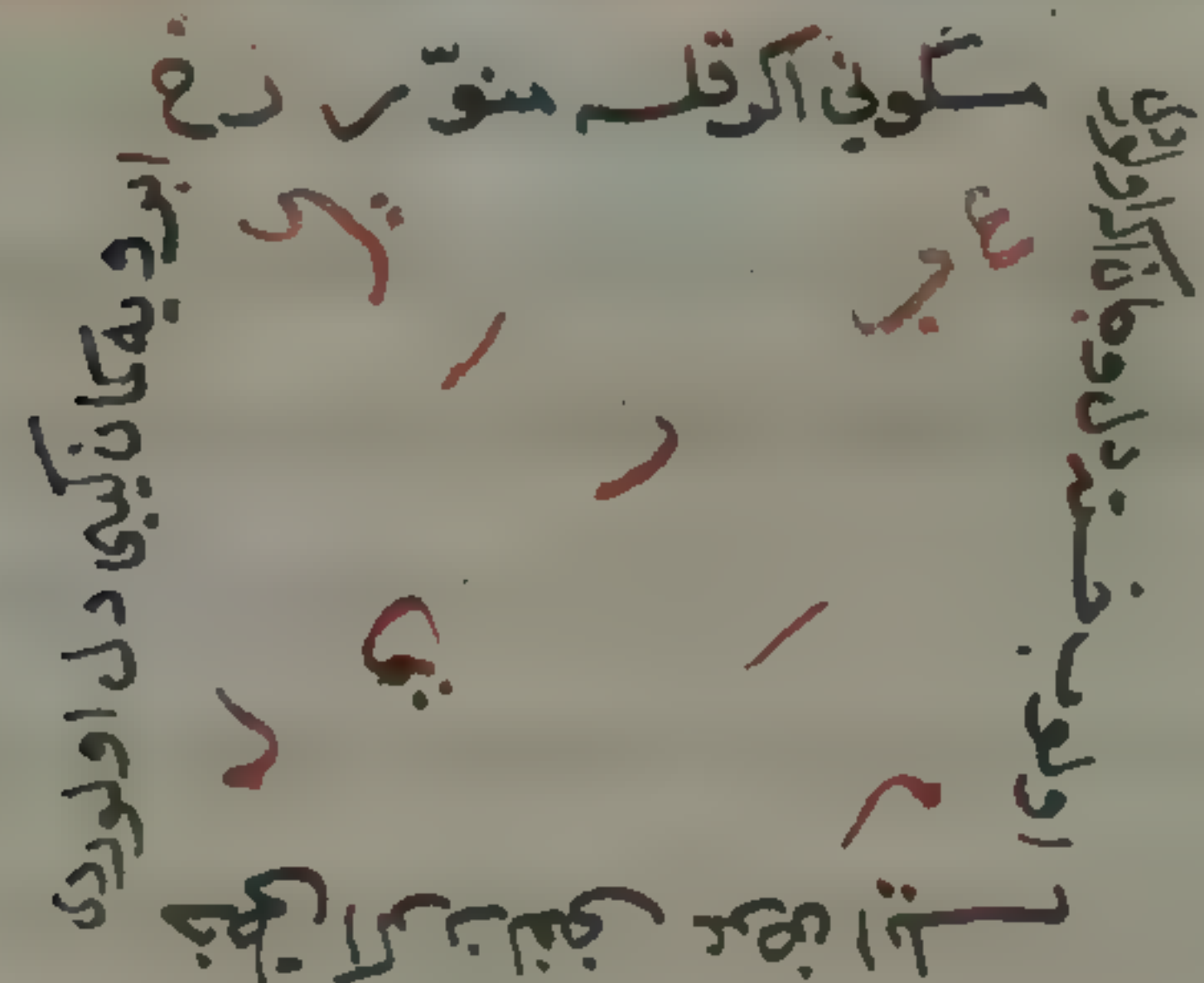
بونک بیله بودر که مراد دن ميم و لامیرد کاف الو ب مکرى عجبی دنلوب
 مصراع اوله باشلوب و مراد دن راه و لامیرد الف الو ب راح نشد
 مصراع ثانیه باشلوب و مراد دد الف و لامیرد ميم الو ب امیر مرا
 دنلوب مصراع ثالثه باشلوب و مراد دن دال و لامیرد یا الو ب
 دیرک دنلوب مصراع رابعی تمام اتمک کرک

مثال دیگر مربع

بونک بیله بودر که اورته ده اولان ميم دن باشلوب غیر
 وز ایله ترکیب قلوب مصراع اولک احرى کاف و را و کر ميم ایله
 ترکیب اوللوب لفظی ایله تمام اولوب مصراع ثانی به کرو ميم دن
 مقلوب ابتدا قلوب مرکب ایرد نلوب کاف و نون و ميم ایله تمام
 اولوب کرو قلب ایله بیت ثانیه شروع اوللوب بوا و سلوب

اوزه تمام اوله مثال دیگر قطعه

بونک بیله بودر که اورته ده اولان راد باشلوب باو عین ایله
 ترکیب قلوب مصراع اولک احرى یا و الف ایله کرو را ایله ترکیب

اولنوب یار لفظی ایله تمام اولوب مصراع ثانیه کرو و رادنا مقلوب
ابتدا قنوب دای ابرویه دنلوب میم وقاف و رادنا ایله تمام اولوب
کرو قلب ایله بیت ثانیه شروع اولنوب بواسلوب اوزر تمام
اوله **مثال دیگر غزل**

ناجیه دکلی ذات یکسان، اوله کاولیه سن تن
نامروده ندم کلور غم عشق، درد دینی دوا صانور
نازیه مهر روی دلبر، قلدری دلی بی کناه
نارین روانه کوی تر نو، اوله وصل جان و هجری
نادر می نظیرک ای حیای
کلدی جها نه قحط

بوتک او قیمنک طریق بودر که هر مصراع ثانیک آخری
مصراع اولک سرخله اشارت اولناک قلبی در، مثلا مطلعک مصراع
ثانیسی بودر، اول کاولیه سن تنده سن جان، و بیت ثانیک
مصراع ثانیسی بودر، درد دینی دوا صانور نه درمان، و بیت
ثانیک مصراع ثانیسی بودر، قلدری دلی بی کناه همان، و بیت رابع
مصراع ثانیسی بودر، اول وصل جان و هجری نیران، و مخلصک
مصراع ثانیسی بودر، کلدی جها نه قحط مردان، **مثال دیگر غزل**
ن بود چشم ورغ وزلف آن بت عشا، اقرار وب طاقت و ج پرو
بی من سه چیزش برده، اجمال و چهره و سیما

دو در جهان

ش در جهان افکند، بلا و لافتنه و لا لغوغا
ی اوست در عالم، امدام وب بی حرج و حیا
ن عشق او شده ام، غریب و عاشق و رسوا
ی او شدم که شدم، چو بشرو لا و احمق و لاعز
ن من بیا موزد، افغان وب ناله و ج سودا
ی اوست که اوست، لطیف و نازک و سم زیبا
ی بر آسیند، میان و لا عارض و لا بالا
ی است در عالم، عیان وب منور و ج پیرا
ست شمس تبریزی

اجهان و م اخراجت عقیبا

بوتک او قیمنک طریق بودر که، ابجد حسابی ایله و رقم ایله و
سیافت ایله اشارت اولناک فارسی اسمی و قنوب مرکب
ایله یان لنر بیت ثانیه ضم اولنور، مثلا مطلعک مصراع ثانیسی
بویله او قینور، یکی قرار و دوم طاقت و سوم پرو، و بیت ثانیک
مصراع اولی بویله او قنور، قرار و طاقت و پروای من سه چیزش بود
و علی هذا القیاس **مثال دیگر غزل**

تا مطلعک کوره لیدن ای یوزک قرا، کبی چشم دن اقرشام و سحر ما
ویردیرک دل لعلکه درد و مه دیرک، اولم یکن بندگی اولور مکه یارا
جهاندر یونک ای دلبر جان کنش، انمه که اولور سکه تاج سردار

بویله او قنور

تا مطلعک کوره لیدن ای یوزک قرا
ارمق کبی چشم دن اقرشام و سحر ما
ام ویردیرک دل لعلکه درد و مه دیرک
اولم یکن بندگی اولور مکه یارا
آزادی جهاندر یونک ای دلبر جان کنش
انمه که اولور سکه تاج سردار
آزادی کو کل بولمک کبی سر شوخ
خوش خوب خدی ورد و قدیم و نو
آی یوزلور که مدتی یونک شوخ سن ای
نور و الف و تا ایله خون قبا قلا

کوکل بولری سنگ کی بر شوخ خوب خدی ورد و قره سرو
 یون لولر که مدی ایچون شعر کی سن ای
 نون والف وها ایله نون قلبی قل انشا
 بونک اوقیمسک طریق بودر که هر مصرعک آخر لفظی قلب ایدر
 مصرع آتی به ضم آتمک کرک مطلق مصرع اولک آخر لفظی که قرار در
 انی قلب ایدر ارمق کی چشمدرن اقشام و سحر ما دیوب مصرع
 ثانی بی اوقیمق کرک و عیا هذا القیاس **مثال دیگر غزل**
 آیا عیان عین الله عجیبان مستش بریزم زلف هزاران خلقه شیفتهش
 ترا چون ماه نو بر و ترا شکست هر زبان بکشا سخن بر کود و لب چون شهد
 ترا نفیست هر ندان و لب چون بسته ^{خندان} بقدرت ای صنم بجان عجب کل ^{دستش} در بسته
 نداری من در عالم بخوبی و بر بیای سر خوبان عالم را بر زبان بی که دستش
 اگر خواهی که بر خیزی هزاران فتنه انگیزی مگر خوندلم ریزی بخونم تشنه هستش
 نگارم نخل قدش را برین خونی که برش هزاران فتنه در عالم از ان جهان مستش
 ایامولی همان مستی که بر مستان کمرستی
 ترا مستی نه امروز است از ان روز استیش
 قافیه مصرع اول اصله مست است ایری شینی که ضمیر غایب در داخل
 اولوب متصل یاز لوب مستش او مشرب باقی قافیه لودی بوقیاس
 اوزره در خاتمه علم شعر که فوایدی بیانند **و رفع مطاعن در**
 اول شعر که خواند بیان این که شعر دیک و اوقیمق دلیل نقلی و عقلی ایله

ثابت بود که دلیل نقلی کتاب و سند در اما کتاب ایله ثابت اولدی
 بودر که حق تعالی یورر **و الشعر یتبعهم الفان** **و الا الذین**
امنوا و عملوا الصالحات پس استناد دلالت ایدر که مؤمن صالح شعر دیک
 جایز اولاد اوقیمق و بی جایز اولحق بطریق اولی و سند ایله
 ثابت اولدی بودر که رسول الله علیه السلام یورمش **از من الشعر**
حکمت حکمت خود مطلوب در بیت حاصل سرود بیت سخن است
 رهبر راه شریعت سخن است بردی بودر که رسول الله علیه السلام
 یورمش **اصدق کلمة قالها المشاعر کلمة لبید** **الا کله شیئی**
ما خلا الله باطل تمام بیت بودر **و کل نعيم لامحالة** **نا اثم** پس جایز
 اولیای رسول الله هم تلفظ اتم و مدح و تحسین ایلم
 کر بودی سخن تازه رقم نشری لوح و قلم لوح و قلم
 بردی بودر که رسول الله علیه السلام یورمش **الشعر طام فحسنة**
حسن و قبحه قبیح بیت وزن اگر موجب نقصان بودی
 لفظ موزون نه زقران بودی کرشکی شود از سر درست
 آن نه وزن زانی و زنی تست بردی بودر که عمرو بن الشیر
 بابا سندن روایت ایدر که بر کون بکار رسول الله عم دیری سنوکه
 امیه بن الصلت شعر وزن سه و ارمیدر بن دیرم نعم دیر که سوبله
 بر بیت اوقیدم دیدی دخی سوبله بر بیت دخی اوقیدم دیدی دخی
 سوبله حق یوز بیت اوقیدم ایدر که اگر شعر منی اوله رسول الله عم

او قیمن و دکن ایدی **نظم** دُر دریا اگر چه با قدر است
 دُر گفتار مرد دانا به آنکه غافل بود ز در سخن
 کاوازان کس هیش حاشابه بحقیقت بدان که در سخن
 نزد دانا ز در دریا به بردی بود که رسول الله عم
 حسانه مشرک کرب همچون امرایرب **اج الشریکین فان جریله حک**
 دیر ایدی مشارق شرح رنده یاز مشرک در که جبریل علیه السلام
 حسانه یتیمش پیتره معاونت اتمش رسول الله علیه السلام مرخصه
 و بر روایتده **ان رسول الله یبذل یوئیکه مانا فحبت**
الله ورسوله ویر وایتده احب عقی الله ایتده بروح القدس دیر ایدی اگر
 شعر سویلمک و اوقیمق منی اولم رسول الله علیه السلام امرایتم
 ایدی **بیت** سخن بنزد سخن دان بزرگوار بود ز آسمان سخن
 آمد نه خوار بود بردی بود که کعب بن مالک رسول الله عم
 حضرت نه دیمش یا رسول الله حق تعالی شرح قنده انزال اید و کین
 انزال ایدری یعنی **وان شاعر الفاون** دیوب شاعر لری ذم ایدری
 او یلیه بزه کفاری هجو اتمک جائز اولور می رسول الله علیه السلام
 بیوردی که **ان المؤمنین یجاهدون بقیف ولسانه والذی نفسی بیره**
لما تاتهم منکم به نفع انهم یفکون کفاری هجو غوا یتند دکر بیکه جهاد
 2 سبیل الله در که اندری هجو کانه لسان ایلده انزه اوق صابح قدس
 پس بوندن معلوم اولدی که شعر عبادت اولور ایمش منی اولان

خود عبادت اولن **بیت** کمال ارنیست هیجت لایق دست
 غزلهای ترر نرانه هست و شعر ک جواز نه دلیل عقلی
 اولدر که اول شعر آدم علیه السلام هایل نام او غلنگ و فاتره
 عبرانی لغت ایلده دیمش که عبسی بود **شعر** **تَغَوَّیْتُ الْبِلَادُ وَمِنْ عَلَیْهَا**
فَوَجَّهَ الْاَرْضَ مُغَابَ قَبِیحٌ تَغَیَّرَ كُلُّ ذِی بَون و طعم
 و قد بسانه الوجه الملیح اگر شعر سویلمک و اوقیمق منی
 اولم حق تعالی و علانی ایدر ایدی و شعر ک فوایدنک بعضنی
 رسول عم بیور مشر **علوا صبیانکم الشعر فانه یطلق اللسان**
ویورث الشیخاعه ویر فائدی بودی بود که شعرا یله جوق حکمت
 اطلاع حاصل اولور و حکمت اطلاع خیر کیندر **بینم حق تعالی**
ومن یوت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا و خبرده وارد اولمش در ان الله
کنز تحت العرش مفاتیح السنة مر او بر روایتده بویله در که
 لوکان نزول الوحي بعد الانبیاء لنزل علیا شعراء **قطعه**
 در شعر سر کسی پیمبرانند هر چند که لایقی بعرب
 اوصاف قصیده و غزل را فردوسی و انوری و سعری
 و بر فائده بود که شعر بیک ایلده قران مجید که اعجازی ظاهر اولور
 نیتیم سحره فرعون سخن بیک ایلده موسی علیه السلام معجزین
 بیلوب ایمانه کلر یلر انو کیچون رسول الله علیه السلام بیور مش
اطلبوا العلم ولوکان سحرا و حکما بزرگوار شعر خرق عاده دن عرایب

و نظم لفظك لبس فاحري مشابه سنده در نظم
 چون توان نظم معانی دوری **دین قبل هر چکنی معزوری**
 هرگز از ده بخلازی خوئی **بهر موزونی ناموزونی**
اگر طاعت سؤال ایدرسه حق تعالی مآذنا فیله قرآن عظیمی
 و رسول الله علیه الصلوٰه والسلام تنزیه ایدرب و ما هو بقول
 شاعر و ما علناه الشعر و ما ینبی له دیو سوزش در پس بولکام
 بحیر دلالت ایدر که شعریب و نقصان اوله **باز جواب و پرور که**
 بودند مقصود قرآن عظیمی شعر و کلام بشر اولق نامتمند و رسولگری
 کتاب و شاعر اولق و صفتن تنزیه و تقدیس در مراد اول و کلام
 شعریب و نقصان و شاعر مذموم و نهان اوله بلکه بولکام سرکه
 علو درجه سینه و شاعر عت و رفعتنه دلالت ایدر **قطعه**
 پایه و شعر بین که چوه زبانی نغی نعت پیمبری کردند
 بهر تصحیح نسبت قرآن تمامت او بشاعری نگر کردند
و اگر طاعت سؤال ایدرسه رسول هم بیور شد **لأن یمنی**
جوف احدکم قیما حی یریه خیر من ان یمنی شعرا بو حدیث
 شریف دلالت ایدر که شعر مذموم اوله بز جواب و پرور که
 مصایح و بخاری شرحن بیان اتمش که مراد بودند اولد که شعر
 شویله طوله که قراند و ذکر الله دن غافل و فارغ اوله و اندک
 دروندن شعر دن غیری سنده اولیه و الا مجرد شعریب و مذموم

دکدر بلکه بز صبیانه تعلیم شعر له مامورن نیستیم یوقوده
 کجری و اصحاب کبار دن نیجه کسه لز جوق شعر بلور و دیو
 ایدی کلام فصیح کمال صریح **دین** سخن از عویش برین آمده است
 بهر یاکان بز مین آمده است **لا جرم عیب جمل در سروری**
 فقیر شعر ردیف غزل و دین **عیب او در کم معرفدن اوله عاری آدمی**
 چون هنور دانش اهلین دکدر **و بو فقیر که اگر چه شعری عدد بجه**
 شعر شعری وارد **اما علم شرع احاطه سی او قدر در که شود**
 شعرا تک عشر عاشق دکدر **و بو معنای مشرور در علوم دینی**
 و معارف یقینیه ده **تالیفات کثیری و آثار و فرقی فی الواقع**
 علم نافع و عمل آخرتون غیری به جوق اشتغال مطلقا مذموم **دین**
 کار آن باشد که باشد کار تو کار خلا **کار دنیا کردن ای دل عمر ضایع کرد**
نیتیم خط خصوصه دینش در است
 کوشن بتحیین خط آن هر خط **لیک نه چندانکه شوی جمله خط**
دیگر شغلی چوقدر که چای خواهم سروری **لیک اول عشق کتابن صوکی از بر**
 و مجازی صورتند اولان اشعار دن معانی حقیقیه فهم ایدر **دین**
 در مقامی که شیر مردانند **بخط و خال التفاتی نیست**
حکایت شیخ کمال مجندی اوله وقت که بو مطلع دینش **مطلوب**
 چنم اگر نیست و ابرو این و ناز و شیوه **الوداع ای زهر و تقوی المراق ای عقل** و دین

مولانا محمد شایرین دیشی شیخ کمال خود بزرگوار در نه عجب شعر
 دیشی که معنی مجازی دن غیری محلی یوق شیخ جواب و بر مشی
 چشم عین در که بر معنای ذات در که مراد ذات قدیم در و بر
 و حاجب در که صفات حجاب ذات در مولانا تواضع ابروب
 قبول قلش پس کمال کمال اهلنه معلوم در که اند کلام کمال و مال
 ملان در و کلام قلبه مالک و طریق حنه ساک اولوب تحسین
 و استخار آنلو و کرد **بیت** شد سروی از کالت خسر و چون کالتی
 گفته او هر که حافظ گشت گفت او ^{حق} و پدر عزیز که نصیحتی و استاد
 لر مکه هقی سابر علومه زیاده ایر **بیت** تمتع که من از فضل در چه دیش
 همه جفای پدر بود و سله او **بیت**
 نیست در لوح دلم جز الف قامت **بیت** حکم حرف دگر یاد ندا استاد **بیت**
 محنت این کار بخود در مده رنج کنی در طلب علم به
 تاج سر جمله هنرهاست علم قفل کنای همه درهاست علم
و اگر طاعن سوال اید که امام شافعی دیشی **شعر**
 ولولا الشعر بالعلماء یذری کنت الیوم اشعر من لبید
 پس شعر عیب اوله امام علیه الرحمة بویلده دیشی ایری **بیت جواب**
 و بر ر که بوکلامک معنای شعر عیب در و بن شعر دیشی دیشی دیشی
 و الا بوکلام خود کند و سی شعر در بلکه بودند مراد شعر تو غل
 اتمن و شعر لغز اغزین دیشی دیشی **بیت** نیتکم بخانی دیشی **بیت**

بن هنر در دیشی شعر و لی بو بخلا این شعر دیشی دیشی
بیت شعر کوچه هنر دیشی شمه از عیب شعر اندر دست
 و انصاف و تحقیق بود که **ان من البیان للشیخ** حدیث شریف **و اب**
من الشعر حکمة خبر مینفند کلمه من تبعیدیه در بعضی مدح
 افاده اید در جمیع بیان و شعر که مدحی افاده ایلز و حق بود که
 سحر مذموم و حکمت محمود در او بلیه بیان و شعر که بعضی محمود
 و بعضی مذموم در پیشوای بیان و شعر که هجو اهل اسلام و طلب
 جماع حرام ایچون اول و باطلی حق و حق باطل کورتریک ایچون
 اول قییم و مذموم در و شوله بیان و شعر که حکمت و مواعظ و
 رسول الله و ثناء آله ایچون اول احسان و محمود در انو کیچون
 رسول الله علیه السلام یور شر **هکذا المنطوقون** یعنی شعر تعقی
 ایدوب طالب زیاده تو غل ایدنر هلاک و کربلی و نظامی دیش
 در شعر مکتوب و در فی او چون اکذب او ست احسان او
 و بو فقیر شعری فضیلت عذرا یتیموب اما غنوان شبا بد عشق
 و شوق باعث اولوب پیشیون غزل دیشی بولنوب ضایع اولون
دیود دیوان ترتیب اول شر بیت
 کر عشق بودی و غم عشق بودی چندین سخن نغز که گفته که شنو
بلکه بلد کن اشعار دخی فراموش اندو که
 من هر چه خواند ام همه از یاد من برفت **الاحدیت** دوست که نکوار میکم

متعلق تالیف در فی فضل بلرون و دعوی وجود قلز
 کم شوانین هستی بر اشتهم بلکه شوان کم شدی نیز کم **دیگر**
 کرمنا و صلح و اسروری دیگر اشوبار از جهان ایچنده آنک واری
 خصوصاً پیر که صد دند صد و راندی **بیت**
 در جوانی سخن جوان باشد سخن پیر ناتوان باشد
 و مصنف و منصف اولاد دیمش در
 بحر چنذ که کان کهرست صدق او ز کهرست ترست
 و اهل کالدن بوفقی حقنه واقع اولان تخمین و استخوان
 محقق انعام و احسان در **بیت** این فضل چو بشنید ز من دست پیر
 صد رحمت الله بر آن دست و بران و بوفقی و اول استاد لر محض
 و حقائق السور و انیس العشق و اطلاقات رساله لری یاز منشر
 اسم و رسمان صحایف عالمه قاز منشر دعا خیر ایله مذکور
 اولوب کند و لرو فات ایروب نامدی قابوب حیات ابدیه
 بولش حقیر دخی بو مجموعه جمع اتم و هر بیت نور معنایی
 شمع اتم تا که خیر ایله یاد اولنردن اولم دعا خیر قابوب رحمت
 در حق بولم **بیت** یارب همه دا براد خویش رسان
 باشد که یکی در اف میان من باشم و بوفقیه مطلب اعلی و مقصدی
 اولر که اول صاحب سعادت و اهل ولایت که بو کتاب قلب زار
 اندوده آنک نام شریفی سکه سبله رغبت و رواج و یردم دعا خیر ایدم

غرض

غرض از نظم مراد چنانا بود ترا ورنه مقصود من اظهار سخن ذاتی نیست
 که این مدحی مجتداً بمقالی کن مردی مقالی بمحمد
 اما کمالات بشریه سی لی حد و اخلاق ملکیه سی لا یعد
 اولاد غنی ایچون مرحدن عاجز اولدم و ثنایه قاهر قالدیم
 نیتیم حضرت مولانا دیش **بیت** مدح این آدم که نامش می برم
 قاهر کم کونایامت بشمرم **قطعه**
 بقدر دولت او شرفی چشم جهان همیشه دولت او در جهان مقرر باد
 مراد بند که جز منصب نیست بین دولت شاهنشاهی میر باد
 در عاخم کم طرز سخن زانکه نماید در ثنای توان بینیش مجال گفتار

عزله

یا آری ایله سلطان مصطفی استدام دولتند قل سرور و سوره خلق تمام
 نعمت دنیا و دینی ایلل روی کا دولت اولی و اخری برله قفل بر دوام
 عیش و محبت کمال اولسون حلال اندر نیش و مختل روی مردم حرام اولسون
 مسکن دنیا سرائین سرائی ایت دایما دار عقبی ده کا دار السلامی قل مقام
 بوسرای ایچ سرور و خدمت قائم اولوب اول سرائی ایچند داخی اولسون آنکه هام
 حق رفیق ذاته سرور و ایلون ایکی عالمده شیعنی اولام خیر الانام

بود عایه هر که آمین دیوسه صدق قلب ایله

جاننه اولسون سلامت محصل و التلام

تمت الکتاب بعون الله العکبر الوهاب

İzmir

جعلت يدتي لكم سواكاً ولم انصدم احد اسواكاً

باب ثالث فی تفسیرها کامل

وزن کم بسیار شده در

باب سابع و شصت و نهم

بیان نمود که کوفه در کوه

۷۱
خادی عظمیٰ رتبه در آستان

بیایند و سوز و درد

—

فصل عشر و شصت
در بیان...

فصل

باب تاسع عشر

کشتن و بیابانند و ریویز در

باب الثالث عشر في غفر قسمة

سید و صاحب بیاضند در
سوی در سر

۱۱۹

وَأَمَّا خَدِيجَةُ فَتُحَدِّثُ بِأَنَّهَا

اجزاء کے کلاؤں سے

ملاحظه و فی قطع

اعطای اولیاد

—

مجلس اول
در بیان احوال و در راه اجتهاد و توبه
و علم و معرفت و رجوع الی الله عز و جل

بانه حسن با چه مغرور کا کلک دل مرغ
در سیمین اوزره کو یا زینا ندیدیم

از این بیت آدمی است
که اگر آنکس صاحب بنیت

ند ابرو و زلفك كنند
چشم جلاوك بر جهان صاحب فرزند
چشم جلاوك بر جهان صاحب فرزند

و در میان مردم و در دولت و در
و در میان مردم و در دولت و در

ایلمزد دل آرزو در سیر کجلازار بهار
سیر ز آرزو عارض ملک چون بوستانیدرکم

بلکہ یاد ایلویب فتحی فغان ایلو ~~م~~ مدام
باغ حسنک حسن ~~م~~ مدام

[illegible][illegible]

مجلس اول
مجلس دوم
مجلس سوم